3.V.11

POGLAVARICA
U
BOŽJEM PROMISLU

25932

Bernardin van ACKEN

P O G L A V A R I C A
U
BOŽJEM PROMISLU

Razmišljanja za poglavarice

Z a g r e b 1 9 5 9

Naslov originala:
Bernard Van Acken
Die OBERIN IM PLANE GOTTES

Dritte verbesserte Auflage
Ferdinand Schöningh, Paderborn 1956

Dozvolom crkvenih poglavara.

Prevela:
M.M. Salezija MAVRAK, Zagreb

P r e d g o v o r

Nikada ne ćemo potpuno naučiti umjetnost, kako valja ljude voditi, a još manje, kako da ih privedemo kršćanskoj savršenosti. Zato moramo biti zahvalni za svaku sugestiju u tom smjeru, ma odakle ona došla.

Postoje divni uzori ove umjetnosti. Najsavršeniji učitelj i vođa ljudi je naš Gospodin i Spasitelj Isus Krist. Njegova nauka i njegov život prvo su i najsigurnije pravilo naše težnje za savršenošću. Za njim su najbolji vođe: veliki Pape, utemeljitelji i utemeljiteljice redova. Njihovom se mudrom vodstvu možemo povjeriti bez straha.

Ne možemo nijekati, da se u toj teškoj umjetnosti počinjaju pogreške. I kod velikih svetaca bilo je pogrešaka u vršenju te umjetnosti. Zablude i pogreške žalosna su čovjekova baština. No i uza svu ljudsku pogrešivost Bog je upravo u redovničkim obiteljima i po njima učinio velike stvari u Crkvi na dobrobit cijelog čovječanstva.

Tko je savjesno čitao spise velike svete Terezije Avilske i svetog Franje Salesko-ga, razumjet će i odobriti iskrenost pisca ovih redaka. Upravo radi toga naročito sam spominjao uz duboko smjernice našeg slavno vladajućeg Pape Pia XII. mudre savjete ovih dvaju svetaca.

Pisac je želio samo jedno: da pomogne

svim poglavaricama u izvršivanju njihove velike i teške službe.

Neka ovo štivo bude po Božjoj milosti i po zagovoru djevičanske Božje Majke Marije novi poticaj i glavi i udovima, da se usavrše u ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

ESSEN, na blagdan Male Gospe 1953.

P i s a c .

P r e d g o v o r III izdanju

Brže nego se mislilo, raspačana su prva dva izdanja. Po željama mnogih u ovom je trećem izdanju prošireno i produbljeno poglavlje o razboritosti. Duhovnost, koju ova knjiga zastupa, je stvarna, općenita i tako bliza zbilji kao današnji čovjek. U njoj nema nerješivih problema, koji zanimaju samo teoretičare, nego se u njoj problemi duhovnog života jasno i temeljito razlažu, a po mogućnosti i što odredjenije rješavaju.

Izvodi, koji daju smjernice, prolagođeni su najjednostavnijim i najvišim vjerskim zahtjevima.

ESSEN, blagdan sv. Krunice 1955.

P i s a c .

DOMINIKANSKI FIL. - TEOL. ... „AKVINAC" DUBROVNIK

GLAS VREMENA

POZIV JE BOŽJI

Svatko, tko ozbiljno misli, postao je zadnjih godina svijestan, da je Božja Providnost započela raditi na prekretnici, koja snažno teži prema novom poretku. Sve, što je zastarjelo i preživjelo, ruši se kao obumrlo. To vrijedi osobito za vanjske forme, koje ne pripadaju biti čovjeka i kršćanstva. Kao što je Crkvu prijašnjih vremena oživljavao životni smisao onoga vremena obzirom na jezik, na oblik bogoslužja, na naglasivanje odredjenih vjerskih istina i obzirom na konkretne forme izvršivanja vjerskog života, tako se mora Crkva i danas u-

živjeti u ovo vrijeme. Za nova vremena i za nove zadatke treba potražiti i nove puteve Ne treba sve novo odbaciti samo zato, jer je novo, a sve staro nije samo zato dobro, jer je staro.

Novi problemi traže nova rješenja, ali za vječne probleme vrijede samo oni odgovori, koji imadu vječnu vrijednost. No jedno ne uključuje drugo. Naprotiv. Pitanje, koje nam se postavlja, može glasiti samo ovako: Hoćemo li znati ono potpuno novo i ono sasvim staro dovesti u medjusobni sklad obuhvatajući sadašnjost i prošlost?

Crkva je hrabro i odlučno pristupila tome zadatku. Godine 1917. Crkva je novom crkvenom pravu prilagodila novim prilikama sva Pravila i Konstitucije starih redova i Kongregacija čiji članovi polažu svečane ili jednostavne zavjete i obvezuju se na zajednički život. Crkveno pravo ponovno je uredilo Pravila redovničkih zajednica, u kojima se ne polažu zavjeti, nego njihovi članovi polažu samo obećanje.

U međuvremenu nastale su nove redovničke zajednice, koje nemaju trajni zajednički život, ali nastoje čvrsto povezati svoje članove u smislu redovničkih zavjeta. I one su nastojale da ih Crkva prizna, no to su do sada mogle postići samo promjenom svojih Konstitucija. Sada im je postalo moguće dobiti crkveno odobrenje za njihova Pravila po apostolskoj Konstituciji "Provida Mater Ecclesia od Pape Pia XII., koja je izašla 3.II.1947.

g. Ovim je Crkva odgovorila hitnim zahtjevima vremena, te je mnogim novim ustanovama, koje su dotada mogle postojati samo kao laička udruženja, podijelila mogućnost strogo crkvenog uređenja, a time i crkveno priznanje i crkvenu zaštitu. Kako će se ova nova Konstitucija odraziti na podmlatku starijih redova i vjerskih Kongregacija, ne može se još danas kazati. Sigurno je, da mnogo tisuća plemenitih duša unutar Crkve zahvaljuje što ona vjerno ostaje uz stare ideale, a istovremeno će pozdraviti veliku širinu crkvenog prilagodivanja zahtjevima našega vremena za socijalnim i karitativnim zvanjima.

Obzirom na starije redove i redovničke Kongregacije nastaje odlučno pitanje: Kako da se mi prilagodimo promijenjenim prilikama? Kardinal Saliege iz Toulouse rekao je nedavno: "Prilike će nas prisiliti, da se pomladimo. Bilo bi bolje, kad bi to pomladivanje proizašlo iz naše spoznaje zbiljskih prilika i iz našeg nutarnjeg života." Ove bi nam riječi morale biti smjernice u našem iskrenom nastojanju da svladamo golemu nevolju svojega vremena. Mi se moramo ravnati po stvarnosti i po istini, a ne istina po nama.

U vremenima rata i nevolje uvijek su dobre i plemenite duše svim silama nastojale, da uklone tjelesnu i duhovnu bijedu. Nažalost nijesu za to uvijek birana najbolja sredstva i najbolji putovi radi nepoznavanja potpune istine. Kad su prošlog stoljeća u Francuskoj državnim zakonom protjerani redovi iz zemlje,

zatraženo je od vrhovne glavarice jednog školskog Reda da olakša sekularizaciju svojih redovnica. Treba li vanjsko djelovanje žrtvovati redovničkom životu ili se odreći nutarnjeg života u korist odgoja mladeži?Zbunjena i neodlučna kao da ispuni volju Božju pođe potajno u Rim.Papa Leo XIII.Primi je u privatnu audienciju,a ona mu otkrije svoju sumnju i pritisak,koji su na nju vršili u korist izvanjske djelatnosti.

Časni joj Starac iza nekoliko časova sabranosti kategorički odgovori:"Prije svega, prije svake djelatnosti čuvajte duhovni život svojim kćerima,koje uistinu imaju duh svoga svetog zvanja i ljubav prema molitvenom životu.Ako li njima nije moguće da ga sačuvaju i da u isto vrijeme vrše vanjsku djelatnost,Bog će naći,ako bude potrebno,za Francusku drugih radnica.A što se vas tiče vi ćete osobito po svom duhovnom životu,po svojim molitvama i žrtvama kao prave redovnice i daleko od svoje domovine Francuske više koristiti Crkvi nego da ostanete na tlu svoje domovine,a lišene blaga svoje posvete Bogu."

I Papa Pio X. izriče vrlo jasno i određeno svoje mišljenje o tom pitanju u jednom pismu, koje je upravio nekom velikom zavodu, koji se isključivo bavio obukom. "Saznajemo da se počinje širiti mišljenje, koje bi htjelo odgoj djece postaviti na prvo mjesto,a redovnički život na drugo mjesto, jer da to traže duh i potrebe vremena.

Ni u kojem slučaju ne bi htjeli, da ovakovo mišljenje nađe ma i najmanji odziv kod vas ili u drugim redovničkim zavodima, koji se kao vaš bave odgojem. Što se vas tiče, sigurno je, da redovnički život ima veće značenje za javni život, te iako imate velike obveze prema bližnjima u vezi s obukom mladeži, to su ipak veće vaše obveze,koje vas vežu s Bogom."(Chautard:Duhovnost, str.66. ff)

U našim je danim duševna bijeda velika, i zato djelo apostolata više nego ikada obvezuje radnike Gospodnjeg vinograda, sve službenike svetišta. (Pio XII. 1.lipnja 1947.) Je li ovom izjavom svetog Oca opravdana riječ, koja se čula 1948. na jednom kongresu radnika: "Danas sestrama nije dužnost da njeguju svoju savršenost, nego da spasavaju duše." Odgovor na ovo važno pitanje dao je sveti Otac 23. lipnja 1947. g. na svečanosti kanonizacije triju svetaca: Ivana Brittona, Bernardina Realina i Josipa Cafassa: "Bez sumnje mijenjaju se vremena i duhovna se pastva mora prilagoditi prilikama, koje se neprestano mijenjaju. Tako su socijalne dužnosti, koje sada leže na ramenima svećenika neisporedivo ozbiljnije i teže nego u vrijeme ovih novih svetaca. Ali usred promjenljivosti zemaljskih stvari ostaje nepromjenljiv čvrsti temelj, koji je duh i duša svećeničkog života i djelovanja." (Herder Korrespodenz,srpanj,kolovoz 1947.

str.531.) Tako i za svaku redovnicu ostaje prva i najvažnija dužnost ustrajna težnja za savršenošću.

S ovim jasnim i određenim izjavama Papa teško je dovesti u sklad tvrdnje: "Vinko je bio onaj, koji je osamostalio ženu u službi karitasa više nego je to ikada prije tko učinio. Milosrdna sestra je istom u drugom redu redovnica, u prvom redu neka se ona osjeća kao službenica siromaha i bolesnika." (Algermissen, Konfessionskunde str.434 Hannover 1939.)

Ne! Po vječnim zavjetima sestra se najsavršenije i neopozivo posvetila Bogu i Njegovoj službi. Zato ima Bog prvo i najsvetije pravo na službu redovnice. Redovnica je slobodnim izborom i slobodnom posvetom preuzela svetu dužnost, uvijek i u svemu imati Boga pred očima i prvenstveno težiti za tim, da Božja ljubav sve savršenije vlada nad svim njezinim mislima, htijenjima i djelima. Čim, koja sestra ovom svom prvom i najvišem cilju pretpostavi nešto drugo, prestaje biti dobra redovnica, a vrlo brzo ne će više biti niti dobra pomoćnica u pastvi, niti dobra bolničarka, ni dobra učiteljica. A što revnije koja sestra nastoji oko osobne svetosti, to će njezino djelovanje biti blagoslovljenije u pastvi, u njezi bolesnika i u odgoju. To nas uči katolička vjera i svagdanje iskustvo.

Ovu istinu potvrđuje i crkveno pravo.

Iz nutarnjih bitnih biljega redovničkog života slijedi, da je nutarnja osobna svetost prva i najpotrebnija staleška dužnost redovnika. Ona se mora pretpostaviti svim drugim dužnostima na pr. dušobrižništvu, uzgoju djece i njezi bolesnika. (Hilling: Kirchliches Rechtsbuch für Ordensfrauen str.8. Kevelaer 1940.)

Naše vrijeme vapi jakim glasom za duhovnošću. Ovaj zov našega vremena ujedno je Božji zov osobito upravljen svim poglavarima, kojima je prva dužnost njegovati duhovnost svojih podložnika. O duhovnosti, naime, t.j. o uskoj vezi naše duše s Bogom, ovisi snaga i djelotvornost svega našeg života i nastojanja. Odmah iza prvog svjetskog rata opažao se u nekim redovničkim kongregacijama svjetski duh. Radi slobode, koja im je dana od državnih vlasti, raširile su se te kongregacije u nezdravom razmjeru. Bio je to porast umjetan, a ne naravan i organski. Poglavari su bili sretni, kad su po novinskim oglasima dobivali mlade radne snage, a one su se veselile, što su se nekako smjestile. Ovaj postupak kolikogod je bio dobronamjeran, gorko se osvetio i on je znatno oslabio nutarnji duh, t.j. dušu dotične kongregacije.

Danas, iza drugog svjetskog rata, neisporedivo je veća pogibelj, da će svjetski duh naškoditi pravom redovništvu. Prezaposlenost u vanjskim djelima za šest dugih godina svjetskog rata, evakuacije sa svojim velikim pogibeljima, onemogućile su mnogim sestrama

da vode duhovni život, a to je bilo na veliku štetu redovničkom duhu i redovničkoj disciplini. Da, mnoge su sestre po svojoj velikoj požrtvovnosti preopterećene poslom prerano umrle ili navukle klicu duge bolesti. A sada radi pomanjkanja podmladka sestre su opet opterećene u izvanrednim djelima toliko, da je u mnogim kućama gotovo već polovina sestara nesposobnih za rad. Ako ovakvo stanje ostane, dovest će nužno do propasti redovništva. Odgovornost za to imadu poglavari, a prvenstveno viši poglavari. Oni su teško obvezani da povuku svoje sestre iz manjih kuća, osobito, ako sestre u njima moraju obavljati poslove, koji nisu spojivi sa biti i sa djelovanjem religiozne kongregacije. Poglavari moraju u tom slučaju biti pripravni na žestoki otpor! Živo će im se crtati velike potrebe i osobito pogibelj za duše. Uistinu pak najdublji razlog, zbog kojega se traži, da sestre ostanu, jest sasvim materijalne naravi. Poznato je, da su sestre najjeftinija i najpripravnija radna snaga. No one, nisu ostavile oca i majku zato, da ih tko iskorišćuje kao služavke. Pred Bogom i pred savjesti imadu poglavari odlučiti. Što je važnije za opću korist? Što je korisnije za slavu Božju i za spas duša?

Najbolje rješenje svih poteškoća pa i te, daje nam primjer Božanskog Spasitelja u Nazaretu. Koliku je On blagoslovnu djelatnost mogao razviti u pogledu vjere? Svake su bote morao je On, Vječna Mudrost, u sinagogi

slušati propovijedi pismoznanaca. On, Vječna Mudrost! On je slušao krive nauke farizeja i saduceja. On je vidio, kao puk vode na stram puticu i uvijek je ponovno gledao u Jeruzalemu nered u hramu. Duhovna nevolja njegova naroda i zloporabe vapile su prema nebu. A što je radio Spasitelj? On je mirno radio u radionici, blanjao je, pilio je, kao da nema razumjevanja za sve duhovne nevolje svoga naroda. A ipak znamo, da je Njegovo Božansko Srce gorjelo od žarke revnosti za duše!

Naše vrijeme vapi za produhovljenjem i pomladivanjem, po čemu bismo postali korisno oruđe u Božjim rukama. To pak možemo postići samo ponovnim preporodom prvobitnog redovničkog duha i vraćanjem bitnim redovničkim ciljevima. Ako uspije taj preporod, onda će i stariji redovi i starije kongregacije naći prave vanjske životne forme i potpuno zadovoljiti zahtjevima novoga vremena.

Naše je vrijeme vrlo slično vremenu sv. Franje, u kojem je bilo nestalo težnje za vječnim dobrima, te je sav smisao i sve nastojanje ljudi bilo upravljeno na materijalna, sasvim zemaljska dobra. Tada su sv. Franjo i sv. Klara rječju i primjerom tako snažno utjecali na ljudstvo, da su čitava sela i općine zaželjele, da ih prime u svoju školu, da mognu poraditi na preporodu vlastitom i cijelog kršćanstva. Tajna ovoga gotovo općenitoga preporoda u kršćanstvu bio je duh vjere, kojim je bila prožeta duša sv. Franje.

I danas će taj duh vjere proizvesti ista čudesa, ako se opet nađe takovih duša oduševljenih živom vjerom.

Živi duh vjere vodi nas najbliže i najsigurnije pravoj duhovnosti, uskom sjedinjenju naše duše s Bogom. Duh vjere je duboko i živo uvjerenje o objavljenim vječnim istinama. Tko ima taj duh vjere, prosuđuje sve u dnevnom životu u svijetlu ovih vječnih istina i prilagođuje im cijeli svoj život.

Kao što naše srce trajno tjera krv kroz žile sve do najmanjega uda cijeloga tijela, tako proniče duh vjere sve naše misli, sva naša čuvstva, nagnuća i sva naša djela duhom Isusa Krista i oblikuje naš život do u najmanju sitnicu prema Njemu. Ako se dademo voditi Kristovih duhom, tada Krist doista živi u nama i mi možemo radosno priznati s apostolom: "Ne živim više ja, nego Krist živi u meni." (Gal.2,2o)

Ako pak Krist u meni živi, tada Krist u meni misli i govori i radi. Veliko dostojanstvo i svetost i nadnaravna snaga živi u sestri, koju vodi duh vjere. Ona jest i ostaje najbolje i najdjelatnije oruđe u Božjoj ruci za spasavanje duša. Sve, što se dogodi u životu, ona ne prosuđuje po naravnom svijetlu slabog razuma, niti po sjaju svijeta niti po spoljašnosti koja zabljeśćuje, nego sudi po neprevarljivom svijetlu vječne istine. Sve događaje običnog života gleda ona Božjim očima. Zato cijeni samo ono, što Bog

cijeni i onoliko, koliko to Bog cijeni. Ona ljubi samo ono, što Bog ljubi, i prezire samo ono, što Bog prezire. Takova vjera slična je snažnom mladom drvetu, koje divno cvate i donosi obilan plod za vrijeme i za vječnost.

Ništa toliko ne priječi blagotvorni utjecaj duha vjere na čitav naš život i rad, koliko preopterećenje vanjskim poslovima i poradi njega pomanjkanje nutarnjeg života. Tko ne vodi duhovni život, sasvim se gubi u trenutcima i daje se posve obuzeti sadanjim utiskom, on ne vidi nikakva događaja na pozadini vječnosti. Tko svjesno svaki dan radi oko svoga usavršenja, taj se u svakom položaju ravna samo po vječnim istinama, jer sve gleda u božanskom svijetlu i tome vječnom svijetlu otvara put u sav svoj život. Budući da su svi sveci prvenstveno vodili duhovni život, bila je za njih vrlo djelotvorna ona ista riječ Božja, koja je nama često samo mrtvo slovo. Sveci su čvrsto vjerovali u Kristovu prisutnost u presvetom Sakramentu, zato su s toga vrela svih milosti primali vedru snagu za rad i svoju nepobjedivu požrtvovnost. Zato: dajte nam duhovnih redovnica pa ćemo imati najbolje pomoćnice u dušobrižništvu, u njezi bolesnika i u odgoju mladeži! Tko živi samo za vrijeme umrijet će s njim. Sve je na svijetu prolazno, samo je vječnost važna. Blažen je čovjek, koji razumije smisao ove istine i po njoj živi.

Veliko značenje duhovnog života živo

je istaknuo Papa Pio XII. u svome govoru na kongresu redovnika u Rimu 8.XII.1950. ovim riječima: "Danas, kada događaji našega vremena zadavaju teške metafizičke i vjerske probleme, ljudi rado zanemaruju ono, što je više, i misle, da je za njih dosta, ako učine ono, što se u toj zgodi i u to vrijeme može učiniti. No tko želi da se drži svete vjere, taj ne smije pristati da se u smislu ovakvog shvaćanja brine samo za sadanji trenutak i da se vratolomno baci u rijeku života. On zna, da imamo najviše cijeniti ono, što ne vidimo (Hebr.11,1), jer je to najviša stvarnost i jer ona uvijek traje. Nažalost ima ljudi i iz duhovničkog staleža pa i redovnika, koji su dosta zaraženi tim shvaćanjem i premda ne poriču onoga, što nadilazi ljudska osjetila i cjelokupnu prirodu, ipak to sve malo cijene i ako su čuli dosta savjeta i opomena.

Velika revnost za rad i njega duhovnog života traže nesamo međusobnu povezanost, nego i to, da drže jednaki korak barem kad se radi o procjeni vrednota i o volji. Ako djelatnost cvate, neka cvate i vjera, molitva i revno zauzimanje da sebe i sve svoje predamo Bogu, neka cvate čisti sjaj netaknute savjesti, poslušnost, strpljivost u bolima, uvijek budna ljubav, koju moramo darovati Bogu i ljudima.

To ne vrijedi samo za pojedinu redovničku osobu, koja to nije samo po odijelu nego i po duhu, nego je to osnov cijele redovničke zajednice, po kojem je redovnički život pred Bogom i pred ljudima dobro utemeljen i dostojan najvišeg priznanja. Zato Crkva od vas usrdnim molbama traži da uskladite svoju vanjsku djelatnost sa svojim duhovnim životom i da oboje obdržavate u međusobnoj ravnoteži. Ne ubrajate li se svi u stalež evanđeoske savršenosti? Ako je tako, tada i donosite plodove svoga staleža, da Crkva, koja je mistično Tijelo Kristovo uzmogne crpsti djelatne snage iz vaše jakosti i iz vašega žara. To je razlog, zašto su Crkvi potrebni kontemplativni redovi, koji su njezin neprolazni ures i živa vrela nebeskih milosti."

+ + +

NAJVIŠE ŽIVOTNO PRAVILO REDOVNIKA

Čovjek je u savremenom redu spasenja najdublje upućen na milost, t.j. na sudjelovanje u nutarnjem životu Presvetog Trojstva.

Posve prirodan čovjek postoji samo u našim mislima. Stvarno je čovjek od početka bio upućen na milost, na svrhunaravski život duše. Ona ista Božja riječ, koja ga je pozvala u život, bila je ujedno i poziv na natprirodnu opstojnost. Kad bi plemenito čovještvo i bilo najviši moralni cilj čovjekov, dok se on nalazio samo u naravnom redu, sada više

nije tako. Odonda, kad je Bog čovjeka uzdigao nad njega samoga, nije više smisao i cilj čovječje naravi harmonijski razvitak i formirana osobnost, nego sposobnost za primanje milosti odozgor. Sada je najviši naravni smisao čovjekova opstanka, da je on dijete Božje. Dakle je čovjekova prva i najviša zadaća, da se posve preda djelovanju milosti odozgor.

Znak i izraz ovog temeljnog čovjekovog stava prema njegovu najvišem cilju jest redovnički stalež. Svojim potpunim predanjem po redovničkom zavjetovanju predaje redovnička osoba Bogu neograničeno pravo, da od nje traži bilo koju žrtvu naravi za volju najviše vrednote Božjega posinaštva, koju je od Njega primila.

Tako predstavlja redovnički stalež utjelovljenje u pripravnost čovjeka uzdignuta po milosti, da se odazove svakom Božjem pozivu. Redovnički život vidljivo pokazuje skrajnu granicu onoga, čega se stvorenje uopće može odreći.

> "Ako osobna spremnost pripada najunutrašnjijoj biti redovnika, tada je ona u Družbi Isusovoj i u redovima, koji se u nju ugledavaju, podignuta još i na sam stav zajednice. Ovi redovi zapravo i ne poznaju koje druge obveze više od bezuvjetne pripravnosti na svaki novi Božji poziv, kako se on očituje u potrebi pojedinog razdoblja Crkve i u nevo-

ljama vremena. Njihov je vrhovni životni zakon najveća pokretnost prema unutra i prema vani. Zato i nije posljednja norma njihova djelovanja u mrtvom i nepromjenljivom slovu, nego je usidrena u životvorni duh njihovih poglavara i podložnika. Ovi se redovi izručuju u neku ruku kao cjelina pozivu milosti Božje, koji je dnevno nov i ne može se predvidjeti nikakvim ljudskim propisima. Oni odbacuju i ona posljednja osiguranja, koja su uključena u stabilnom životnom ritmu starih redova. Koliko je samo moguće, neka u čovjekovim makar i najsvetijim odlukama za budućnost ne bude zapreke uzvišenom pozivu Božje milosti. U tim je redovima ideja spremnosti prema unutra i prema vani, asketski i pravno do vrhunca naglašena. Ona je utemeljena na zalaganju i na smionosti bez obzira na sigurnost, na znakove, običaje i na gradjansku razboritost." (Thalhammer:Jenseitige Menschen. Eine Sinnbedeutung des Ordenstandes II.izd.str.46.Herder, Freiburg 1953.)

Najveća pripravnost na suvremeno prilagođivanje i obnovu redovničkog staleža prema duhu vlastitih Utemeljitelja jest po riječima sv. Oca Pape Pia XII. najviše životno pravilo redova i redovničkih kongregacija našega vremena.

U svom govoru na kongresu za redovni-

ke u Rimu 8.XII.1950. rekao je Papa Pio XII.: "Gotovo uvijek je bilo tako, da su utemeljitelji redovničkih zajednica pronašli neko novo djelo, da njime potpomognu Crkvu u potrebama i zadaćama, koje su se nanovo javile i koje se nisu mogle odgoditi. Tako su dakle oni usklađivali svoja djela sa svojim vremenom."

"Ako se želite ravnati prema primjeru svojih utemeljitelja, tada radite onako, kako su oni radili. Upoznajte poglede, sudove, način rada svojih suvremenika, među kojima živite, i ako u njima nađete nešto malo dobra i ispravna prisvojite ove dragocjene mrvice. Drugačije im ne ćete moći donijeti svijetla, ni pomoći ni olakšanja, niti im postati vodičima."

"Nepromjenljivo ostaje ono, što je bitno: katolička vjera, cilj i put do kršćanske savršenosti, t.j. ljubav i trajna samozataja, makar se i vremena mijenjala." "Ipak ima stvari", naglasuje sv. Otac, "ima ih mnogo, kod kojih morate voditi računa s osebinama i potrebama ljudi i vremena. I nitko ne može nijekati da je velik posao, koji se pred vama nagomilao, ako želite poslužiti promjenjenim prilikama na prikladan novi način."

Sveti Otac dakle očekuje od redovnika veliku spremnost prilagođivanja, po kojem

će oni svoj redovnički život prilagoditi novim neodgodivim zadacima Crkve.

Ali je potpuno krivo mišljenje, ako danas mnogi redovnici misle, da se u vanjskom i nutarnjem načinu života moraju što bolje prilagoditi običnim kršćanima ili svjetovnim svećenicima. Po ovako krivo shvaćenom prilagođivanju svijetu pretrpio bi red štetu na svom vjerskom elanu i na svojoj vlastitoj snazi, a ništa ne bi postigao za Božje Kraljevstvo na zemlji.

Naše materijalističko vrijeme nada sve treba bogoduhih ljudi. Njemu treba duhovnosti i dubine. "Moderni je čovjek povučen u tempo svojih strojeva. On je u zemaljštini izgubio svoju dušu. Zato su mu više nego ikada potrebni ljudi, koji će mu opet upraviti oči k zvjezdama. Crkveni redovi su mjesta, gdje se dotiče nebo sa zemljom. Oni su u svako vrijeme skroviti zdenci, koji drže božansku vodu, iz njih moraju drugi crpsti."(Thalhamner:Jenseitige Mensch str.79).

Katkada čujemo iz ustiju dobrih kršćana tužbu, da i ponekoje katoličke redovničke zajednice boluju od moderne radinosti, koja je posljedica današnje borbe za opstanak. Kad bi tako bilo, to se ne bi moglo nazvati vremenu prilagođeno izvršivanje svoga životnoga zadatka. Crkva ne traži od redova da promijene svoju bitnu značajku, nasuprot ona želi, da redovi žive prema svojoj

posebnoj svrsi. Preuzme li neki red, koji već postoji, zadatke, koji nisu sadržani u njegovoj posebnoj svrsi, sam će se sebi otuđiti, snage će mu se raspršiti i bit će spriječen u izvršivanju svoga vlastitog poslanja, ako ne i sasvim onemogućen.

Izričita je želja Crkve, da se redovi u svemu, što nije bitno, prilagode današnjem vremenu i njegovim prilikama, kadgod to savjetuje razum i dobro uređena ljubav. (Pio XII.) No to se prilagođivanje mora izvršiti u prvobitnom duhu utemeljitelja i utemeljiteljica. Što neki red ili neka redovnička zajednica snažnije živi po duhu svoga utemeljitelja, to će ona više služiti i koristiti svome vremenu. Povijest uči, da se red ne smije dati upravljati duhom vremena, nego on mora iz svoje vlastite snage, kojom se on pomlađuje, stajati nad strujama vremena, ljećiti ih i spasavati .

Kako to treba izvršiti razjašnjuje Pio XII. u svom govoru na kongresu redovnika. Papa kaže: "U ovom željenom prilagođivanju potrebama promjenjenog vremena, po našem je mišljenju najvažnije, da točno i spitujete i napipate, po kojim se duhovnim silama odvija mišljenje vaših suvremenika, koje ih tajne težnje pokreću,ko je je zapravo lice njihove duše. Ne mislimo ono lice, na kojem se odrazuje prokletstvo i propast, s kojeg se odrazuje pobuna strasti i otrov opačine.Ipak živi u ljudima dosta dobrote i že-

lja za povećanjem te dobrote, već zato što su ljudi ili još više što su kršćani, iako se nalaze na stramputici i ako su zapleteni u krivnju. Ovim gibanjima morate odgovoriti, ove težnje nastojati ispuniti, a pri tom morate dakako paziti, da ne preuzmete onu pokvarenost i onu zloću, što je svijet u sebi krije, nego da svijetu dadete od svoje svojine sve ono, što je dobro i sveto i što odgovara njegovim zdravim težnjama."

"Ono dobro što se plašljivo giba u bližnjima, treba dakle njegovati, očistiti i umnožiti. Iz ovih malih zlatnih zrnaca skujte dragocjene posude, iz ovih potočića dajte da nabujaju jaki potoci."

"Vaša je osobita zadaća, da upotrijebite najdjelotvornija sredstva naime evanđeoske savjete, i to polaganjem redovničkih zavjeta. Tako ćete u časnom boju svladati požudu tijela, požudu očiju i oholost života (1 Iv 2,16) i bit ćete svetiji i sve revniji Božji pomoćnici u brizi za spasenje ljudske djece."

Ovim je riječima sveti Otac ponovno upozorio redovnike na najviši životni zakon redovničkog staleža: "Po trim zavjetima postaje život redovnika potpuna žrtva Bogu, a redovnik, koji je doprinosi, postaje svoj vlastiti žrtveni svećenik.

Njegov je život neprestani liturgijski čin, koji proslavljuje Boga. Nijedna redovnička osoba bilo kojega smjera ne silazi više sa žrtvenika Gospodnjeg i ne spušta više žrtvenoga kaleža, koji nosi u svojim rukama. Bilo da kleči na klecalu bilo da služi bližnjemu, ili da radi u radionici, uvijek sve to namjenuje istom božanskom Veličanstvu, pred kojim se sagiba u počitanju i klanjanju. U svome nerazdjeljenom predanju Bogu i njegovoj službi, ne raspršujući se na mnoge i sporedne stvari, živi redovnička osoba gotovo životom uskrsnulih i savršenih, gdje je nestalo svih vrednota drugoga reda i svega privremenoga pred stvarnošću, koja sve ispunja, pred samim Bogom. (Thalhamner: Jenseitige Menschen str. 74).

Ima li što važnije od ovoga: služiti božanskom Veličanstvu u poniznosti i ljubavi? To je uvijek moderno. Sigurno je, da upravo našem vremenu treba samostana punih života. Samo onaj, koji pred očima drugih nesebično i bez vlastitih potreba ostvaruje istinu, može danas uvjeriti ljude. Nikada ne bi bezboštvo uzelo tolike razmjere, da su siromasi ovoga svijeta vidjeli bolje ostvareno dragovoljno siromaštvo. Ako neki samostan živi u siromaštvu, i ono malo, što ima, dijeli sa siromasima, hvalit će ga mnoga usta. Što je jača duhovnost naših samostana, to će snažnije biti njihovo ižarivanje u svijet. Zato ni

je zadatak samostana grčevito nastojati oko vanjske djelatnosti, nego se silno utvrditi Duhom našega Gospodina za unutarnjeg čovjeka (Ef 3,16). To će se najbolje i najsigurnije dogoditi po utjelovljenoj spremnosti redovnika na svakodnevni Božji poziv.

Ovaj Božji poziv jasno i lako upoznajemo po nagovorima, što ih je na kongresu redovnika držao Papa Pio XII. kao najviši zamjenik Božji na zemlji.

Što dakle očekuje Bog u našem vremenu od ženskih redova?

Na ovo pitanje odgovara Papa Pio XII u svome govoru, što ga je održao na prvom internacionalnom kongresu ženskih redova u Rimu 14. rujna 1951. U drugom dijelu svoga govora sveti je Otac dao slijedeće smjernice:

1. "Redovničko odijelo birajte tako da ono bude odraz unutarnje prirodnosti, jednostavnosti i vjerske skromnosti. Tada ćete biti na pobudu svima, pa i modernoj mladeži."

Godinu dana kasnije spomenuo je Sveti Otac u svome nagovoru na kongresu vrhovnih glavarica u Rimu održanom od 11. do 13. rujna 1952. ponovno ove upute: "Vratimo li se kratkim osvrtom na pitanje odijela, tada kažem, da svi očekuju i žele da redovničko odijelo uvijek bude simbol posvete Kristu, a u ostalom da bude pristojno i da odgovara zahtjevima hi-

gijene. Mogli smo zato izraziti svoje zadovoljstvo, kad smo vidjeli tokom godine, kako je pogdjekoja kongregacija već praktički provela ove upute."

2. "Čistoća i djevičanstvo (koje uključuje nutarnje odricanje svake sjetilne veze) ne proizvode otuđivanje duša od svijeta. One mnogo više oslobađaju i razvijaju energije za opsežnije i više zadatke, koji prelaze preko granica pojedine obitelji. Ima danas mnogo redovnica odgajateljica i bolničarka, koje su u najboljem smislu riječi bliže životu nego prosječni svjetski ljudi."

Tko kod ovih riječi Svetoga Oca ne će misliti na temeljni stav redovničke osobe: U svemu Boga tražiti i naći. Uistinu nitko nije ljudima i stvarima bliži od Kristove zaručnice, koja se nerazdijeljena brine za ono, što je Gospodinovo, i kako će Mu se svidjeti te biti sveta na tijelu i na duši. Ona naime sa sv. Franjom Asiškim u svemu gleda braću i sestre. To je pak zbiljsko gledanje iz posljednjih temelja i dubina. Svaki čovjek cijeli svoj život traži čistu ljubav. I to je posljednji razlog, radi kojega nesebična i požrtvovna zaručnica Kristova vrši neodoljiv upliv na svjetske osobe.

3. I norme konstitucija shvaćene po slovu i po duhu olakšavaju i davaju redovnici sve, što joj je potrebno za naše vrijeme i sve što mora raditi, da bude dobra nastavni-

ca i odgajateljica. To se pokazuje i na sasvim tehničkom području. Na pr. U mnogim zemljama upotrebljavaju sestre danas bicikl prikladne forme, ako im je to radi djelatnosti potrebno. To je bilo u početku nešto sasvim novo, ali se nije protivilo svetom Pravilu.

No više od svih tehničkih sredstava stoji prvobitni duh osnivača i utemeljitelja, a to je hrabro i požrtvovno zalaganje cijele svoje osobnosti, u kojem je duša prisiljena da uloži krajnji napor u težnji za ljubavlju. Zato kaže Papa Pio XII. u svome govoru na kongresu redovnika (8.XII.1950): "Ako usporedimo katoličke sestre, koje njeguju bolesnike, s drugim osobljem, koje se posvećuje jednakim dužnostima iz humanosti ili radi zasluzbe, tada se na redovnicama vidi, da one imadu nešto posebno, što je drugačije i veće. Može se dogoditi, da one katkada zaostaju za drugima obzirom na tehnička pomagala, i zato ih na tom mjestu opominjemo, da i u tom postignu jednakost sa svjetovnim bolničarkama, dapače da ih i preteku. Ipak tamo, gdje redovnice djeluju prožete duhom svoje ustanove, koji daje život te gdje su pripravne dan na dan radi Kristove ljudavi dati i svój život za bolesnike, tamo vlada atmosfera, u kojoj krepost tvori čudesa, koje ne može dostići ni tehnika sa svojim izumima ni medicinska znanost."

Visoku pohvalu Svetoga Oca potvrđuje njegova lijepa riječ: "Povijest milosrđa jest ujedno i povijest Katoličke Crkve. I u novo vrijeme pokazuje se Crkva kao plodna majka na polju kršćanske dobrotvornosti. Ona šalje svakoj novoj tjelesnoj ili duhovnoj nevolji u pomoć novoga bolničara."

Za svaku nevolju, za svako trpljenje i za svaku potrebu postoje redovničke zajednice: Za dojenčad, za neopskrbljenu djecu, za djevojke izložene opasnosti, za pale djevojke, za slijepce, za epileptičare, za gubavce, za duševno bolesne, za bolesnike, za starce i nemoćne. Kratko rečeno, od kolijevke do groba nema nevolje, kojoj ne bi nastojala pomoći bilo koja redovnička zajednica.

U koliko rijeke naravskog i svrhunaravskog blagoslova istječu dnevno iz naših samostana! No to je samo zato moguće, jer se stre redovnice žive od duha svojih utemeljitelja i zato se velikodušno odriču mnogih i dopuštenih radosti, da uzmognu druge obradovati. A ovo ižarivanje to je snažnije, što življe u njima vlada prvobitni duh.

4. "Može biti da neke točke dnevnoga reda, neki propisi, koji su samo primjena svetoga Pravila, da neki običaji, koji su odgovarali prošlim prilikama, danas samo smetaju odgojnom radu, njih treba prilagoditi novim prilikama."

"Poglavarice i generalni kapituli

neka se brinu, da se u tim potrebama postupa savjesno, dalekovidno, razborito i odvažno. Gdje je potrebno, neka ne propuste, da predložene promjene podastru nadležnim crkvenim autoritetima."

Služite Kristovim nakanama i nakanama njegove Crkve onako, kako to traži današnji svijet. Zato ne bi bilo pametno ostajati uz forme i običaje, koji bi vas sprečavali u službi ili je možda sasvim onemogućili. Nastavnice i odgojiteljice moraju biti tako dobro spremne i na tolikoj visini svoga poziva i moraju biti upućene u sve, s čim mladež dolazi u vezu i što na nju utječe, da učenice ubrzo mognu ustvrditi: Mi možemo sa svojim problemima i sa svojim poteškoćama poći k sestri, ona nas razumije i pomaže nam.

Kolika li će rijeka blagoslova proiztjecati već iz sestre, koja kod predavanja Goetheova Fausta zna svojim učenicama odgovoriti na sva pitanja, koja su u vezi s visokim dostojanstvom i dubokim značenjem kršćanskoga braka.

Na ovu spremnost za prilagođivanje vraća se Sveti Otac još jedamput u svom govoru na kongresu vrhovnih glavarica, gdje pobliže prikazuje razlog krize zvanja, koji potječe od samoga reda. Sveti Otac kaže:

"Obzirom na tu krizu zvanja dajemo vam ovaj važni savjet, da pazite, kako ne bi stari običaji i sadanji oblici

života i askeze u vašim redovničkim obiteljima bili zaprekom za nova zvanja ili bili uzrokom, da se zvanje izgubi. Govorimo o stanovitim običajima, koji, ako su nekada i imali smisla u jednoj drugoj kulturnoj sredini, danas ga više nemaju i zato bi ih mlada djevojka, kako god bila dobra i hrabra, osjećala samo kao zapreku svome zvanju."

Ovaj važni savjet Svetoga Oca ne smijemo prečuti. Rast i napredak redovničkih zajednica bitno ovisi o savjesnom izvršivanju toga savjeta. To je Božji poziv svim poglavaricama. Životni osjećaj modernog čovjeka sasvim je drugačiji od osjećaja čovjeka pred sto godina. Potrebe su se s temelja promijenije. Zato je volja Božja, da se zastarjeli običaji promijene, a da se pri tom ne naškodi prvobitnom redovničkom duhu, koji uvijek pomlađenom snagom na novi način izvršuje svoj posebni zadatak.

I čovjek koji nije religiozan ima volju da se promijeni. On se želi razviti i usavršiti. On misli, da se može vlastitom snagom ostaviti pogrešaka i mana svoje prirode. Svi ljudi, koji teže za visokom moralnosti, svjesni su, da taj ideal mogu postići samo tako, da rade na sebi, te da se pri tom radu promijene i razviju. Kad bi nestalo ove volje postati drugačiji, ove pripravnosti za promjenu, ne bi više bili u pravom redovničkom stavu. Jer je bezuvjetna pripravnost na promjenu prva pretpostavka za stupanje na

put kršćanske savršenosti. Ali potpunu i bezuvjetnu pripravnost za promjenu posjeduje samo onaj, koji s apostolima sve ostavlja i slijedi Spasitelja. Ta je bezuvjetna pripravnost ujedno jedini ispravni odgovor na svakodnevni Božji poziv. U njoj se odrazuje jedno značno bezuvjetno predanje Bogu. Ono je najljepše izraženo u riječi Presvete Djevice Marije: "Evo službenice Gospodnje! Neka mi bude po Tvojoj riječi!"

Prava pripravnost na promjenu nužno predpostavlja, da znamo razlikovati glavno od sporednoga, bitno od nebitnoga, doista zastarjelo od potrebnih prilagodivanja vremenu i njegovim prilikama. Za redovničke osobe možemo zamisliti samo jedan duševni stav i samo on ima svoj puni smisao, a taj je, da u napetoj pažnji prisluškuju Božji glas i da su uvijek pripravne da se odvaže pridonijeti svaku žrtvu naravi, ako je Bog traži i kadgod je traži.

Ako sve skupimo u jedno, možemo reći, da za redovničke osobe vrijedi ovo pravilo: U svemu, što nije bitno, treba se prilagoditi današnjem vremenu i njegovim prilikama, kadgod to svjetuje razboritost i dobro uređena ljubav. Zato Papa Pio XII. kongresu vrhovnih glavarica u Rimu (u rujnu 1952.) upravlja usrdnu molbu: "Iskustva upravo navršene godine daju nam odvažnosti, da vas upozorimo na smjernice, koje smo formulirali pred godinu dana. Molimo vas, da se po njima odvažno reformirate kad vam

vaše sestre i vaše vlastito iskustvo kažu, da je došao čas, da na razborit način računate s aktuelnim oblicima."

Kad je Papa Pio XII. u svom govoru razjasnio četiri navedene smjernice, prelazi na zahtjeve, koji iz njih izlaze:

"Tako smo došli do zahtjeva obzirom na škole i na odgoj, koje vam želimo po sve osobito preporučiti. Mnoge od vaših škola prikazali su nam i pohvalili kao vrlo dobre. Ali ne sve. Naša je živa želja, da se sve potrudite da pripadate među najbolje.

No to zahtjeva, da vaše sestre poznaju naučnu građu i da je potpuno svladavaju. Brinite se dakle za dobru pripravu i izobrazbu svojih sestara, koja mora odgovarati po kvaliteti onome, što traži država i državni propisi. Dajte im širokogrudno sve, što trebaju, osobito knjige da iz njih i kasnije uzmognu pratiti napredak u svojoj struci, te mladeži podati bogatu i solidnu žetvu spoznaje. To odgovara katoličkom shvaćanju, koje sve prima sa zahvalnošću, što je po prirodi istinito, dobro i lijepo, jer je to odraz božanske istine, dobrote i ljepote.

Ovome još pridolazi činjenica, da vam većina roditelja povjerava svoje kćeri, jer je to zahtjev njihove kršćanske savjesti. A to ne smije biti povodom

da ih u svojim školama oštetite obukom slabije kvalitete. Nasuprot morate imati ambicije, da tim roditeljima osigurate najbolju naobrazbu njihovih kćeri već od osnovne škole.

Nemojte ni to zaboraviti, da znanje i dobra pouka pribavlja sestri poštivanje i ugled kod njezinih učenica. I onda ona može vršiti to dublji utjecaj i na njihov karakter i na vjerski život.

U tom pogledu nije potrebno da vam ponavljam, što vi vrlo dobro znadete, i što je bez sumnje bilo predmetom opširnih diskusija na vašem kongresu. Po katoličkom je shvaćanju naime cilj škole i odgoja da se odgoji savršeni kršćanin. Primjenimo li ovaj princip na vaše prilike, cilj je odgoja da vjerski i ćudoredni utjecaj bude takav, da dijete ili mlada djevojka steknu dobre navike te da kasnije kad budu prepuštene sami sebi, ostanu čvrsti u katoličkoj vjeri, da je privode u djelo u svom praktičnom dnevnom životu. Barem neka postoji nada, da će učenice kasnije živjeti po načelima i normama svoje vjere.

Cio bi vaš školski i odgojni sustav bio uzaludan, ako ovaj cilj ne bi stajao u središtu vašega rada. Za ovaj cilj raditi svim silama, to je ono, što Gospodin od vas traži. On vas je pozvao, da odgajate žensku mladež, da od nje

stvorite prave kršćanke. Zato on traži vaše potpuno predanje. I o tome će jednoga dana tražiti od vas točni račun.

Moderna mlada djevojka! Vi možete bolje nego mnogi drugi ocjeniti još neriješene probleme i ozbiljne pogibli, koje je donio najnoviji razvitak ženskog svijeta i nedavno provedeno uvođenje žene u sva područja javnog života. Je li ikad bilo vremena kakvo je danas, u koje se mora mlada djevojka predobiti i izobraziti za Kristovu stvar i za krepostan život. Treba je predobiti u njezinoj nutrini, treba dobiti njezino uvjerenje i volju tako, da ostane uza sve napasti i zapreke vjerna Kristu i Kristovim zahtjevima počevši od skromne nošnje do najozbiljnijih životnih pitanja.

Neka se nikada ne dogodi, da radi materijalne koristi, ili radi ugleda neke osobe, ili radi bogatstva ili političke moći, ili bilo iz kojih drugih razloga zatajite svoj odgojni ideal ili da postanete nevjerne svojoj zadaći!

Ispitivanje savjesti za vrijeme vašeg kongresa može biti vrlo spasonosno. Ova očinska opomena proizlazi samo iz naše dobrohotnosti prema vama, jer su vaše brige i naše brige, vaš dobar uspjeh jest i naš. Postizavanju ovih dobrih uspjeha može koristiti i jedinstvo i velikodušno sporazumijevanje među

različitim redovničkim obiteljima. Međusobno upoznavanje i sveto natjecanje mogu samo koristiti svima. Već su se pokazali izvrsni počeci. Treba samo nastaviti.

Vaša zadaća nije laka, kako danas ni kršćanski odgoj uopće nije lako dostiživ cilj. Ipak što se tiče nutarnje veze s mladim djevojkama, u tome vam snažno pomaže vaš vjerski poziv. Živa vjera, sjedinjenje s Bogom, ljubav prema Kristu, kojom ste se mogli ispuniti po duhu svoje kongregacije od novicijatskih dana, zatim zajednički rad pod jedinstvenim vodstvom i u istom smjeru, - sve ovo snažno djeluje na mladoga čovjeka, - dakako valja pretpostaviti, da ste same dorasle svome pozivu.

Neka Božanska Providnost vodi i ravna sve vaše odluke i sva vaša raspravljanja! Neka milost našega Gospodina Isusa Krista, ispuni vaše duše i vaša srca! Presveta Djevica i Majka Marija neka bude vaš uzor, vaša obrana i vaša zagovornica! S tom željom podjeljujemo Vama, koje ste ovdje, svim vašim dragim susestrama i svoj mladeži, koja je povjerena vašoj brizi, od srca svoj apostolski blagoslov."

Ove su riječi Svetoga Oca tako pune sadržaja i prilagođene vremenu, da ih svaka poglavarica i nastavnica mora često i svjesno čitati. Od osobitog je značenja sloga i

suradnja među različitim redovničkim obiteljima, koju želi Pio XII. Danas, kad se zlo udružuje, mora i dobro biti jedno srce i jedna duša. Tada ne će izostati Božji blagoslov. Koliko bi se moglo na primjer vremena ili novaca prištediti, kad bi različite redovničke obitelji međusobno izmjenjivale svoja iskustva u školi i u odgoju. Kako je teško mnogoj upoznati noviju stručnu literaturu. Često im se preporuče knjige, koje za praksu malo vrijede. Kako bi bile zahvalne mnoge sestre, kad bi im netko od pozvanih redovito kratko i jasno saopćio naslove i prikladnost najnovijih knjiga.

I u gospodarskim poslovima mogla bi vrlo mnogo koristiti međusobna izmjena postignutih iskustava i upozorenje na eventualna pomoćna sredstva.

Bog očekuje upravo od redovnica da po svojim silama pomognu oko spasavanja današnjeg svijeta. To izlazi jasno i jednoznačno iz svih govora Svetoga Oca redovnicama. Ovu svoju veliku zadaću mogu one s uspjehom izvršiti samo onda, ako produbljuju i učvršćuju svoju nutarnju povezanost s Bogom, ako se oslobode zastarjelih običaja i oblika da budu slobodne za nove i neodgodive potrebe i zadatke Crkve.

Kao Marija, djevičanska Bogorodica, želi i prava redovnica samo jedno: Da bude službenica Gospodnja! Da u predanoj poslušnosti izvrši volju Božju! Da u neprestanoj

pripravnosti u nesebičnom predanju izvršuje sve, što svakodnevni Božji poziv od nje očekuje.

Ovaj Božji poziv jasno je sadržan u molbama i željama Svetoga Oca. On je prvi zastupnik Božji na zemlji i najviši redovnički poglavar svih redovnika. Po svojoj službi, po svojoj odgovornosti i po osobitoj pomoći Duha Svetoga on najbolje može prosuditi, što Bog danas od nas očekuje. Što spremnije slušamo glas Kristova namjesnika, to sigurnije slušamo Božji poziv odozgor i to obilnije blagoslivlje Bog sve naše djelovanje.

\+ \+
\+

SAMO JE B O G G O S P O D A R

Temeljna istina, najviše načelo, prema kojemu se mora oblikovati cio naš život, a osobito život redovničkog poglavara, glasi: Samo je jedan Poglavar, samo je jedan Gospodar, samo je jedan Bog. Kao što zgrada počiva na temelju i od njega dobiva svoju čvrstoću, tako na toj istini, kao na temelju, počiva cijela zgrada kršćanske savršenosti. Svi sveci, a osobito utemeljitelji redova, nastojali su po molitvi sve dublje prodrijeti u tu temeljnu istinu. Zato im je Bog darovao o toj temeljnoj istini duhov-

noga života, toliku puninu praktičnog svijet la, da su po toj istini uredili sav svoj nutarnji i vanjski život te izmolili za se i za svoje ustanove najobilniji Božji blagoslov. Crkva nam dnevno u Gloriji svete Mise glasno i snažno doziva u pamet ovu temeljnu istinu riječima: "Ti si sam Gospodin, Ti sam Najviši, Isuse Kriste." Pokušajmo bit i svojstva Božjega gospodstva što bolje razjasniti.

1.

Bog je po svojoj naravi vječni Gospodar svega

Bog je vječni i najviši te zato i jedini gospodar svih stvari i ljudi. Razlog za to kazuje nam duboka riječ sv. Pavla: "Jer je sve od Njega i po Njemu i za Njega." (Rim 11,36).

a) Od Njega je sve. Sve, što postoji, zahvaljuje Božjoj stvaralačkoj ruci svoj opstanak i svoj život. Sva stvorenja, čovjek jednako kao crkv zemlje i trava u polju, sve što jesu i imaju zahvaljuju barem posredno jedino i samo stvaralačkoj Riječi Božjoj. Sva stvorenja postoje samo zato, što ih je Bog od vječnosti upoznao kao moguća i odlučio, da ih u vremenu stvori. On je progovorio i postao je svemir i počeo se gibati po zakonima, koje mu je On propisao. Sva su stvorenja djelo Njegovih ruku i zato je On njihov jedini Gospodar.

Po, Njemu je sve, Nije bilo dosta, da je Bog sve stvorio. Kao što sve počinje po-

stajati na Njegov mig, tako je potrebno da On sve neprestano i uzdržava. Bez toga sve bi opet propalo u ništavilo, iz kojega je slobodno uzdignuto. Nijedno stvorenje nema ni jedan čas u samome sebi uzrok svoga opstanka. Ona mogu postojati samo oslonjena na Njegovu ruku, koja ih uzdržava. Da, već u svijetlu naravskog razuma možemo dokazati, da bez božanskog sudjelovanja nismo sposobni za bilo kakvu djelatnost. Kako je god naša eksistencija i naš opstanak, tako je i naša djelatnost bitno ovisna i uvjetovana. Bez Božje pomoći ne možemo ništa.

Za Njega je sve. Sve je stvoreno na Njegovu proslavu, Bog je svemu posljednja i najviša svrha. Ništa od svega Njemu ne može ni u čemu koristiti, jer On, beskrajni, ništa ne treba, ali stvorenja moraju pridonijeti objavi Njegove beskrajne mudrosti, moći, dobrote i pravednosti. Razumnim stvorenjima Bog je još na osobiti način cilj i svrha, jer Ga ona spoznaju i ljube i po tome treba da postignu ono savršeno blaženstvo, za kojim duša neprestano gladuje i žeđa. Bog je središte i pokoj neumorne težnje i nastojanja svih ljudskih srdaca.

Budući dakle da smo po svakoj žilici svojega bića i po svakom kucaju svojega srca od Boga, po Bogu i za Boga po svom najunutarnijem biću, to je On apsolutni, neograničeni i bitni Gospodar nad nama. Neizmjerno višim pravom, nego lončar djelo svojih ruku, može

Vječni svakog od nas nazvati svojim i promatrati kao svoju potpunu svojinu, nad kojim ima uvijek i svagdje pravo raspolaganja, koje se god može zamisliti, a spojivo je s Njegovom neizmjernom dobrotom i mudrošću.

Dakle Bog je moj gospodar i gospodar kuće, kojom upravljam, jer je Bog stvoritelj. I On ne može prestati biti moj gospodar, On ne može prekinuti svoje gospodstvo ili ga se odreći, zato je On vječni gospodar.

2.

Bog je jedini gospodar sam po sebi

Svi ostali gospodari samo su Njegovi vazali, Njegovi zamjenici. Oni nemaju ništa drugo raditi nego izvršivati Njegove zapovijedi. Tu solus Dominus! Ti si sam Gospodin! Bog je apsolutno neovisan i savršeno samostalan Gospodar. On nije nikome dužan polagati račun. Osim Njega nema gospodara, jer svi imaju ono malo svoje vlasti samo od Njega. "Po meni vladaju kraljevi - Po meni upravljaju knezovi i vrše pravdu vlastodršci." (Priče 8,15). "Nagnite uho vi, koji vladate narodima... Jer vam je od Boga bila dana vlast, od Najvišega ste primili moć." (Mudr 6,37). Kad se rimski upravitelj pozivao na svoju moć, svijestan da može osloboditi i osuditi, odgovorio mu je Krist Gospodin: "Ne bi imao nikakve vlasti nada mnom, da ti nije dana odozgor." (Iv 19,11).

Nauke i propisi našega Gospodina zvuče iz istinitih ustiju apostola kao jeka. Rimljanima, koji su ipak podložni poganskim gospodarima, upravljena je ozbiljna riječ: "Nema vlasti, da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene." Iza toga slijedi kao iz pretpostavke: "Vlast je dakle za te, Božju službenicu, tebi na dobro." (Rim 13,1,4).

Isto tako imadu roditelji svoj autoritet od Boga, i djeca ga ne mogu prezreti, a da ne prezru sam božanski autoritet. "Zato" piše apostol naroda, "prigibam koljena pred Ocem (Gospodina našega Isusa Krista) od koje ga proizlazi svako očinstvo na nebu i na zemlji." (Ef 3,15). U tom je dostojanstvo i svetost očinske vlasti, koja je najstarija i u stanovitom odnosu izvor i uzor svakog ljudskog autoriteta.

Tvrdnja: Svaka vlast je od Boga vrijedi za vlast po sebi, ali ne za prijelaz vlasti na određene nosioce. Taj se prijelaz može samo onda svesti na Boga, ako se odvija na zakoniti način, a ne onda, ako se vrši lukavštinom ili nasiljem. Isto tako Bog nije po sebi i neposredno htio zlouporabu vlasti, po kojoj vladari iskorišćuju ljude za svoju osobnu korist. No ona služi mudrim i kaznenim mjerama Božjim, iako Bog zloporabu ne odobrava.

b Isto tako ne možemo općenito reći: "Volja poglavara volja je Božja." Mnogo više moraju se poglavari čuvati, da ne padnu žrtvom utvare zamjenjujući prišaptavanje svo-

jih vlastitih hirova i sklonosti s voljom Božjom. Ne smiju misliti da se stvar, koja je po sebi bez sumnje dobra, može bez razmišljanja o prilikama preporučiti pojedincu u svakom slučaju. Ne smiju ni to misliti, da njihova pobožna raspoloženja prema Bogu mogu ispričati bezobzirnost prema ljudima. Da poglavare svoga reda sačuva od tih sudbonosnih pogrešaka obvezuje ih sveti Ignacije da dnevno posvete pola sata razmišljanju, planiranju i ispitivanju svojeg upravljanja. (Epit. Inst.S.J.br.745). O koliku bi korist i koliki bi blagoslov donijelo ovo pola sata dnevno svim poglavarima i podložnicima! (Usporedi sat razmišljanja o praktičnim primjenama Božjeg vrhovnog gospodstva str.66)

3.

Božja vlast obuhvata sve

Od Boga smo primili sve: opstojnost i život, razum i slobodnu volju, hranu, odijelo, svijetlo i toplinu. Nad svim tim je On gospodar. Nijedna druga moć nije tako proširena i ne obuhvata sve kao Božja. Ljudi mogu izdavati zakone samo na izvanjsko životno područje, ali za nutrinju, za misli nema policije. Zato i postoji riječ: za misli nema carine. Nijedan zemaljski vlastodržac ne može zapovijedati mislima ili komandirati ljubav. Ljubav se uopće ne može iznuditi. Pa i šta bi bila iznuđena ljubav! Roditeljska vlast seže dalje i traži ljubav. Osobito kad roditelji obole ili od starosti oslabe ima dječja ljubav najljepše područje djelatnosti. Prava će se djeti-

nja ljubav u tom položaju sjetiti, što duguje roditeljima. Ljubav donekle vlada i nutrinom djeteta, ali ne savješću, jer je ona slobodna, Božja vlast ulazi i u najdublju nutrinju, u dubinu duše i vlada nad savješću. Pred Bogom smo sasvim providni, pred njim nisu slobodne ni najtajnije misli. On sam zapovijeda što da mislimo, a što ne.

4.

Božja je vlast neograničena

Najprije obzirom na vrijeme. Sa smrću prestaje svaka zemaljska moć, ili je ograničena na trajanje službe. Božja moć obuhvata vrijeme i vječnost.

Svaka je zemaljska vlast ograničena na neki prostor, vezana je o vlastitu zemlju, na mali komadić svoga područja. Granica zemaljske moći često je krov, put, korijen stabla. Božja je vlast neograničena prostorom, ona seže do na kraj zemlje. To ne može o sebi reći nijedna zemaljska moć.

Božja je vlast neograničena u svakom pogledu. Nijedan čovjek nema od sebe vlasti da veže čiju slobodnu volju kojom zapovijeđu pod grijeh. Ovu vlast ima samo Bog početnik i zakonodavac svih stvorenja. Tko god ovakvu vlast izvršuje, može je vršiti samo kao vlast, koja je od Boga prenesena na njega. "Jedan je zakonodavac i sudac, koji može spasiti i upropastiti." (Jak 4,12).

Svaka je zemaljska vlast ograničena

svrhom i ciljem, za koje ih je Bog ustanovio. Bog dopušta da ta zemaljska moć bude dionicom njegove neograničene vlasti, ali samo toliko, koliko je potrebno i primjereno za postignuće Njegova cilja. Tako je na pr. opće dobro podložnika osobita svrha, radi koje postoji država, zato ona ima svu moć, koja je potrebna da osigura opće dobro. Javno blagostanje nije samo vrhovni zakon i najviša smjernica nego osnov i konačna svrha državne vlasti uopće: "Državni poglavari su samo zato poglavari, da paze na dobro države. Ni pod kojim uvjetom nije dopušteno, da se državna vlast podredi službi posebnih interesa jednoga ili više njih, jer je osnovana i određena za opće dobro." (Leo XIII.Herder, II izd.347). Ovo kršćansko načelo vrijedi potpuno i za sve redovničke poglavare.

I očinska je vlast ograničena. Mjera joj je određena svrhom. Djeca moraju slušati roditelje, ali samo toliko, koliko to traži zadaća od Boga povjerena roditeljima da odgajaju djecu i održavaju red u obitelji. Roditelji ne smiju djeci ništa zapovijediti, što spomenutom cilju očevidno ne koristi ili mu dapače škodi.

Roditeljskom autoritetu odgovara dužnost, da djeca slušaju. Ta se vlast proteže samo na ono, što služi odgoju i kućnom redu. U izboru staleža nisu djeca vezana na zapovijed roditelja, ali su obvezana iz razboritosti i ljubavi, da poslušaju njihov savjet i da uvaže njihove opravdane želje.

Nema sumnje, da je kod izbora staleža svakome slobodno, da radije slijedi Kristov savjet djevičanskog života, nego da stupi u brak. Isto tako prestaje za djecu obveza poslušnosti, čim se odijele od obitelji. Dužnost da roditelje štuju i ljube, ostaje, jer ona ne ovisi o odgojnom cilju, nego nužno slijedi iz blize veze između roditelja i djece.

Ostanu li odrasla djeca po završenom odgoju u obitelji prestaje dužnost poslušnosti obzirom na odgoj, ali ne prestaje dužnost poslušnosti u svemu, što se tiče kućnoga reda. Doklegod članovi obitelji zajedno stanuju, potreban je autoritet, koji ima pravo, da sve određuje, što je potrebno za uređen zajednički život obitelji.

Ovu očinsku ili kućnu vlast imadu redovnički poglavari ne samo nad zavjetovanim članovima, nego i nad novakinjama, postulanticama i svim stalnim ukućanima samostana.

Vlast poglavara po volji Božjoj nije apsolutna, nego ograničena i crkvenim pravom točno određena. Kako ima dvije vrste poglavara, tako razlikujemo i dvovrsnu vlast: crkvenu upravnu vlast (vlast jurisdikcije) i kućnu vlast (dominativnu vlast). Ove su dvije vlasti po sadržaju različite, jer se crkvena upravna vlast proteže na sve crkvene poslove, a dominativna vlast samo na nutarnje i vanjske redovničke poslove.

Samo su svećenici sposobni da postanu nosioci crkvene jurisdikcione vlasti (Kan.118

i 196). Poglavari neizuzetih svećeničkih družba i svih laičkih kongregacija nemaju jurisdikcione vlasti. Žene su po naravnom i crkvenom pravu za tu vlast nesposobne. Zato svi zakoni ženskih redova i kongregacija primaju obveznu snagu od crkvenih poglavara. (Pesch,Praelectiones dogmaticae IX.izd.5.br. 254).

Dominativnu vlast mogu vršiti i laici i žene. No ta vlast redovničkih poglavara nema privatno-pravni krakter, nego javno-pravni, jer su redovničke kongregacije društva javnog prava i jer se u njima polažu javni zavjeti (Kan.1308 s 1) Ta vlast nije osnovana samo na zavjetima, nego i na crkveno-pravnim propisima i na kućnoj vlasti, jer su novakinje i postulantice dužne slušati magistru, a svi stalni ukućani poglavare.(Kan 561 s 2). Više poglavarice nemaju samo kućnu vlast nad svojim podložnicima, one mogu i više toga propisati i zabranjivati, što ne spada u kućni red, jer su se sestre Bogu obvezale zavjetom, da će u svemu, što je dopušteno slušati svoje poglavare. No redovnička osoba nije obvezana zavjetom da sluša, ako bi poglavari nešto odredili, što je proti Božjim i crkvenim zapovijedima, ili što bi se protivilo pravilu ili ustanovama, osim, ako poglavari imadu punomoć, da mogu dispenzirati, te ako za to postoji valjan razlog. Konačno nije redovnička osoba pod zavjet dužna slušati zapovijed, koja bi bila iznad Pravila i Konstitucija.

I prema samom Papi, koji je najviši poglavar redovničkih osoba, obvezuje zavjet poslušnosti samo u onim stvarima, koje redovnički poglavari mogu zapovijedati snagom zavjeta. Taj zavjet ima različiti opseg u različitim redovničkim zajednicama. Osim toga može Papa i redovnicima na isti način kao i ostalim kršćanima izdavati zapovijedi i zakone snagom svoje jurisdikcione vlasti. No i u slučajevima, u kojima redovničke osobe moraju slušati snagom zavjeta, uzima se, da Papa stvarno samo onda zapovijeda u ime zavjeta, kad to izričito kaže ili riječima, koje to isto znače....

Papa može svoju vlast, kojom zapovijeda redovnicima u ime posluha povjeriti drugima na pr. delegatu, koji po Papinom nalogu obavlja vizitaciju koje redovničke zajednice.

Rimske kongregacije ne mogu snagom svoje redovne vlasti zapovijedati u ime posluha redovničkim osobama. Samo kongregacija za redovnike može po vjerojatnom mišljenju autora zapovijedati pod zapovijed posluha (Jone,Gesetzbuch des kanonischen Reschtes I.sv.str.4o9).

Mjesni biskup može po općenitom sudu pod zapovijed posluha zapovijedati redovničkim zajednicama diecezanskog prava (ali ne onima papinskog prava). Izuzete redovničke zajednice podvrgnute su mjesnom biskupu samo u onim slučajevima, koje crkveno pravo izričito i jasno određuje. (Kan.5oo. s 1).

Svi poglavari,koji pripadaju jednoj redovničkoj zajednici i kapitulu imaju nad svojim podložnicima dominativnu vlast, koju pobliže utvrđuju Konstitucije te zajednice i odredbe općeg prava (Kan.5o1. s 1). Pobliže o tim kanonima crkvenog prava može se naći u knjizi "Lebensschule fürOrdensfrauen 7 izd. 1953.)

Svaka zemaljska vlast ima po svojoj naravi i po svom cilju čvrste i određene granice, koje se ne smiju prekoračiti. Svako prestupanje ove vlasti razara red, što ga Bog hoće i donosi nesreću i nemir. Samo je jedna vlast apsolutno savršena i neograničena obzirom na vrijeme, prostor i sadržaj:Vječna Božanska Vlast.

5.

Božja je vlast najstroža

jer je On sveznajući i svet, pravedan i ljubomoran na svoju čast. Nitko tako strogo ne ostaje kod zahtjeva poslušnosti i ne utjerava dužnu djelatnost tako točno kao Bog. Pušta On pojedincima i po koju godinu slobode, ali nikada ih ne pusti sasvim.Od vremena do vremena opominje On ponovno i ako tiho, po glasu savjesti i daje svakom stanovitu slobodu. Ali na smrti neumoljivo traži račun o svakom času, o svakoj misli, o svakom djelu. On ispituje svakog pojedinog čovjeka o čistoći nakane, o spremnosti upotrijebiti svoje talente i snagu za ono, što je dobro i pravo. Ako sam primio pet talenata, onda On traži još pet, ako sam primio dva, On traži

dva natrag, a ne jedan. On traži točan račun o svakom talentu, kojeg je darovao tebi i tvojim podložnicima, kako si ga upotrijebio, da li je cio stavljen u promet i iskorišten ili ne. Bog traži račun o tvojoj službi,kako si je vršila, o tvome odnosu prema svakoj sestri, prema svakom djetetu u kući. Pogledu Svemogućega Boga ništa ne će izmaknuti, on će suditi o svemu i o onom, što je najsakrivenije i najtajnije.

6.

Božja je vlast stvarna

i zato najmilostivija vlast. Sve su zemaljske vlasti više ili manje subjektivne,egoistične. Knezovi žive od poreza svojih podložnika. Kod Boga nije tako. On nam svima daruje svakog dana i svakog sata dobročinstva na dobročinstva. Najdarežljivije prostire za svoju djecu dnevno stol, nitko ne bi trebao gladovati, kad ljudi ne bi sprečavali pravednu razdiobu božanskih dobara. Njegovo je upravljanje uistinu upravljanje dobrostivog Oca, koji je pun darežljive ljubavi, samo kad bi mi ljudi htjeli uvidjeti i uvažiti. Bog se i s malim zadovoljava, On ne gleda na vanjski uspjeh naših nastojanja, nego na dobru volju i čistu nakanu. Nađe li to kod nas, On je zadovoljan. Zemaljski vladar traži u ratu krv svojih podanika. Božanski vlastodržac daruje nam dnevno, svoje tijelo i svoju krv, da nas usreći za vrijeme i vječnost.Ono malo, što danomice činim, Njemu je dosta i primam za to ovdje na zemlji stostruko, i

gore na nebu vječni život. Bog je doista dobrostiv i milosrdan. A ja?

Što koja poglavarica jasnije i dublje upozna bit i vlastitosti Božjega vladanja nad nama te dušom i srcem to shvati, to će bolje i potpunije moći ispuniti dužnosti prema Bogu i prema ljudima na veću slavu Božju, na dobro bližnjega i na utjehu vlastitog srca.

+ + +

NAŠA OVISNOST O BOGU JE APSOLUTNA

Bog je gospodar t.j. jedini, koji tako potpuno i neograničeno zaslužuje taj naziv, da se ništa ne može izuzeti iz njegove vlasti. Kao stvoritelj ima najviše pravo vlasništva nad svim stvorenim. Ni pomisliti se ne može, da bi moglo nešto postojati, a da nije Njegovo vlasništvo.

1.

Obzirom na Boga mi možemo biti samo upravitelji

Morat ćemo jedamput položiti račun, kako smo upotrebljavali

sve stvoreno. Sve, što smo stekli radom svojih ruku ili na bilo koji način, ne pripada nama, slično kao što ne pripada radniku, ono, što je proizveo u tvornici ili u radionici drugog vlasnika, čijim je strojevima ili oruđem radio. On ima samo pravo na plaću, ali ne na ono, što je izradio.

Naši talenti i naše sposobnosti ne pripadaju nama, nego Bogu, što po njima izradimo, također pripada Bogu. I On će nam jednom dati nagradu za sve, što smo učinili u njegovoj službi. Bog nam dakako prepušta za neko vrijeme plodove našeg rada, ali samo zato, da ih upotrijebimo za njegovu službu. Obzirom na Boga ne možemo dakle uopće govoriti o vlasništvu. On jest i ostaje gospodar.

Ovo vrijedi još i više za nas redovničke osobe. Po zavjetu siromaštva odrekli smo se barem slobodnog raspolaganja sa zemaljskim dobrima. Mi dakle nismo njihovi gospodari. To vrijedi i za poglavare, kako to crkveno pravo izričito tumači (Kan.594, s 2) Oni nisu gospodari, nego odgovorni upravitelji samostanskih dobara, ne mogu dakle slobodno po svojoj volji odlučivati njima.

Obzirom na svoju osobu imadu iste obaveze kao i njihovi podložnici.

U upravljanju s dobrima kuće ili cijele kongregacije ne mogu kao vlasnici slobodno odlučivati, nego samo kao upravitelji u skladu s propisima redovničke zajednice.

Svojim podložnicima ne smiju odobravati ili dopuštati ono, što po siromaštvu nisuovlašteni odobriti ni dopustiti. Ako bi to ipak učinili, ogriješili bi se proti zavjetu siromaštva, a dopuštenje, koje su dali, bilo bi nevaljalo i ništavo. Poglavari zato ne mogu davati darove jednako kao ni podložnici po vlastitoj volji, nego se moraju još točnije držati odredaba svojih redovničkih pravila.

Paragraf 3. spomenutog kanona (594) određuje još i to, da cjelokupno pokućtvo redovničke osobe ima odgovarati zavjetovanom siromaštvu . Ovom crkvenom odredbom opominju se prije svi ju poglavari koji obično nabavljaju potrebne stvari, da paze da pokućtvo odgovara zavjetovanom siromaštvu.

Kako god Bogu pripada pravo nad svim, što je stvoreno, tako mu isto pripada najviše pravo upravljanja sa svim razumnim bićima. Upravo zato, što su njegovo vlasništvo, može im davati zakone i dijeliti prava, kako se to sviđa Njegovoj mudrosti i svetosti. Svaka zemaljska upravna i zakonodavna vlast, bila to vlast gospodara nad slugama, oca nad djecom, kneza ili poglavara nad podložnicima, uvijek je to samo slabi odraz, sudjelovanje u vječnoj i apsolutnoj upravnoj vlasti Boga nad njegovim stvorenjima. Punim pravom naziva se Bog Gospodinom, da, u najsavršenijem i najbitnijem smislu. On je jedini gospodar. Tu solus Dominus!

Svi ostali vladari potpuno su ovisni

od Boga, oni imaju samo toliko vlasti, koliko im je On daje. Mjera podijeljene vlasti ravna se točno prema svrsi, koju Bog želi postići prenosom vlasti. Poglavari su samo zamjenici Božji, a ne gospodari. Zamjenik se mora potpuno i u svemu ravnati po volji onoga, koga zastupa. On, ima samo toliko vlasti, koliko mu je njegov gospodar dao. Dane punomoći smije upotrijebiti samo u onu svrhu, za koju su mu dane. Poglavar je dakle u svakom pogledu potpuno ovisan o Bogu.

Ova temeljna istina mora prožeti cijelo mišljenje i nastojanje, sve djelovanje poglavara. U tom svijetlu moraju oni sve ocijeniti i prema tome upravljati. Temeljno raspoloženje njihova srca mora biti: "Gospodine, što Ti hoćeš da činim." U njezinoj duši ne smije biti ničesa, što ne bi proistjecalo iz toga shvaćanja. Ništa mu se ne smije protiviti. Poglavarica, koja je prožeta duhom žive vjere, ne ravna se u svom upravljanju prema osobnim željama ni prema svojoj osjetnoj naravi, nego jedino po volji Božjoj. No u mnogim slučajevima ne pokazuje nam se posve jasno, što je volja Božja, da bismo je mogli lako upoznati. Moramo nastojati, da je upoznamo razmišljanjem u molitvi. Ovo mirno razmišljanje vrlo nam je oteščano našom niže naravi, koja uzbuni cijelu našu nutrinju, ako joj treba prinijeti žrtvu. Naša niža narav znade vrlo vješto predočiti svoje želje kao opravdane, dapače kao potrebne i žestoko traži, da joj se popusti. Prividnim razlozima

prevari dušu i predobije ju. Mi smo po prirodi za mnogošta opredjeljeni, podvrženi smo sklonostima i nesklonostima zato postoji pogibelj, da se naše odluke i naša djela opredjeljuju po sklonosti ili nesklonosti, a ne po volji Božjoj. Zato moraju pred našim duhom uvijek lebdjeti riječi: "Ja sam Gospodin Bog Tvoj!" A naše duševno raspoloženje mora biti: "Gospodine, što Ti hoćeš da činim?" Ovo će mišljenje biti u srcu poglavarice samo onda, ako ne-da, da je vodi vlastiti duh, nego Duh Sveti. Zato joj nije nijedna pobožnost tako potrebna kao pobožnost prema Duhu Svetome.

Jesam li od Boga mi darovane punomoći uvijek vršila po Njegovoj volji? Jesam li svoju vlast na zlo upotrijebila? Jesam li prisvajala prava, koja nisam od Boga primila?

2.

Kroz cijeli svoj život posve smo ovisni od Boga

Svakog časa mora me Božja svemoć po državati, inače bi se vratila u ništa.

Dakle je svaki čas čin Njegove dobrote i svemogućnosti. Božja mudrost mora svakog časa na me misliti, ljubiti me, htjeti me, da ne prestanem postojati. Moje punomoći, koje imam kao poglavarica prestaju, kad isteče rok moje moje službe. Samo sam tako dugo poglavarica, dok zakonito vršim poglavarsku službu. Tako je volja Božja. On je Gospodar, a ja sam Njegova službenica, moram Mu se u

svemu pokoriti. Kako Bog odredi, tako je pr
vo. "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude
po riječi Tvojoj."(Luk 1,38). Ovo mišljenje
najčišće Božje zaručnice, mora biti osnovno
mišljenje poglavarice.

Volja je Božja jasno i razgovjetno
izražena u odredbama novoga kodeksa o traja
nju službe redovničkih poglavara. (Kan.505
Ove se odredbe oslanjaju na iskustvo,koje j
Crkva sabrala kroz više stoljeća iz svih re
dova i kongregacija. Što se točnije provedu
ovi crkveni propisi, to će više Božjega bla
goslova počivati na službi. Produživanje sl
žbe preko roka, što ga je Crkva odredila,go
tovo se uvijek kasnije pokazalo kao zabluda
iako se činilo, da za to postoje dobri razl
zi. To nije bila volja Božja.

3.

Bog potpuno vlada nada mnom za moga zemaljskog života

Zdravlje i boles
snaga i slabost,
uspjeh i neuspje
sve to ne ovisi
prvom redu od mene, nego od Gospodnjeg upra
ljanja. Sve talente i snage, sve milosti i
pomoći što ih primam za svog cijelog života
do svog posljednjeg daha, sve mi to Bog mora
dati i uzdržati. Kod svake dobre misli, kod
svakog dobrog djela mora Bog sudjelovati, be
Njega ne mogu ništa. Od njega sam dakle pot
puno ovisna u svemu bez izuzetka. On je na
me Gospodar, a ja sam službenica. Da, o Bož
Ti si sam Gospodar, i nema Boga uz Tebe.Sve

je podložno Tvojoj vlasti i nikoga nema, tko
bi se mogao oprijeti Tvojoj volji. U Tvojoj
je ruci veličina i gospodstvo nad svime.Tebi
slava, moć u vjekove.

4.

Od Boga smo ovisni obzirom na svrhu svoga opstanka

Nijesmo slobodni, da
živimo za Njega ili za
sebe. Jer Bog nije sa-
mo posljednji izvor,ne
go i posljednja svrha, nije samo početak,ne-
go je i konačni cilj svega. Da ima samo i je
dno biće, koje ne bi u posljednjem i najvi-
šem redu bilo određeno za Boga, Bog ne bi bi
o jedini i najviši gospodar. To se pak proti
vi neizmjernoj Božjoj savršenosti. Bog je
stvorenjima dao opstanak da ga proslavljuju,
da po njima objavi svoju dobrotu i savršenost.
Bog je u sebi neizmjerno savršen i ne može
po svim stvorenjima postati u sebi savršeni-
ji. No može po slabim slikama donekle ižari-
vati svoju savršenost. Ovu proslavu hoće Bog
kao najviši cilj svih svojih djela. Sve one
moraju u svojim različitim vrstama i stupnje
vima kao brojne slike i odrazi predočivati i
objavljivati neizmjernu Božju savršenost.

Može li se o tebi kao poglavarici re
ći, da si odraz svetoga, pravednoga dobrosti
voga, milosrdnoga i vjernoga Boga? Kao što
mudri Bog daje da u vječnosti više vlada Nje
gova pravednost, a ovdje na zemlji više Nje-
gova dobrota i milosrdnost, tako neka se iz
cijeloga tvoga nutarnjeg i vanjskog stava

više odrazuje ljubav i milosrdnost, nego stroga pravednost. Nemoj gospodariti nego vladaj mudro i u ljubavi. Gospodariti nije teško, ali mudro vladati je umjetnost, koja se postizava samo poniznom molitvom i ljubavlju, koja se daruje. O Gospodine, Ti ljubiš sve, što postoji, i ništa ne mrziš od onoga, što si stvorio: jer si Ti ljubav. Ti daješ, da Tvoje sunce izlazi nad dobrima i zlima i da kiša pada nad pravednima i nepravednima. Ti otvaraš svoju ruku i ispunjaš sva bića svojim blagoslovom. Od Tebe, Oca svjetlosti, svaki je dobri dar i svaki savršeni poklon.

5.

U svom životnom položaju ovisni smo o Bogu

Kako me je Bog posve slobodno pozvao u ovaj red, a ne u koji drugi, tako je isto odredio, koje ću mjesto zauzimati, koju ću službu vršiti u toj kući. Upravo ništa nije do toga jesam li poglavarica ili podložnica, obavljam li ovaj ili onaj posao, nego se samo radi o tome, da li sam tamo, gdje me Bog hoće imati, i kako radim na tom mjestu. Ako u tom radosno slijedim volju Božju, bit ću sretna i usrećit ću druge. Ako ne slušam ili ako se na bilo koji način guram u bilo koju službu proti volje Božje, tada sam iščašeno udo, koje prouzrokuje bol cijelom organizmu. Prepustimo zato sve Božjoj mudrosti, koja neprestano djeluje od jednoga kraja zemlje do drugoga i sve ljubezljivo raspoređuje. Ludost je ljudska mudrost, koja bi htjela bolje znati nego Bog. Sve ovisi o tome, kako u redu radim za Boga. Moj Gospodin i moj Bog! Kako je utješna ova riječ duši, kojoj je Bog doista sve, a sve, što nije Bog, drži za ništa.

6.

Od Boga smo ovisni u vječnosti svoga opstanka

Bog određuje našu vječnost, nebo ili pakao, već prema tome, kako smo na zemlji vršili Njegovu volju. Ako smo u poniznosti i u ljubavi svoju volju podvrgli Njegovoj svetoj volji, tada ćemo u nebu od vijeka do vijeka slaviti Njegovu ljubav i Njegovo milosrđe. No ako smo ovdje na zemlji oholo prezirali Njegovu volju i Njegove zapovijedi i samo ono činili, što smo mi htjeli, tada moramo Njegovu pravednost u paklu vječno priznavati. Bog stoji na ulaznim vratima u vječnost i kod naše smrti određuje mjesto, koje ćemo vječno zauzimati. Nitko ne može izmaći nepogrešivoj odluci Suca. Zašto hoćeš ti, malo ljudsko dijete, suprotstaviti svoju volju Njegovoj božanskoj volji? Imaš li pravo zapovijedati, ako nisi uvjerena, da to Bog hoće? Tvoja je sveta dužnost, da sebe i svoje podrediš Božjim zakonima. Ako nešto ne će viši poglavari, ako to zabranjuje sveto Pravilo, onda to ne smiješ zapovijedati, jer bi bila strahoviti tiranin.

Mudrosti mojega Boga, upravljaj me!
Snago mojega Boga, ojačaj me!
Dobroto mojega Boga, pomiluj me!
Duše mojega Boga oživi me!
Ljubavi mojega Boga, obujmi me!
Voljo mojega Boga, raspolaži sa mnom!
Svetosti mojega Boga, posveti me!
Blagosti mojega Boga, utješi me!
Uzvišenosti mojega Boga,vladaj nada mnom
Neizmjernosti mojega Boga, ispuni me!
Svjetlosti mojega Boga,prosvijetli me!
Milosrdnosti mojega Boga, spasi me!
Ljepoto mojega Boga, oslobodi me!
Slatkoćo mojega Boga, prožmi me!
Pokoju mojega Boga, zadovolji me!
Miru mojega Boga, stanuj u meni!
Presveto Trojstvo, blagoslovi me u životu
u smrti, u vremenu i u vječnosti .
A m e n !

(P.Crasset,D.I.)

PRAKTIČNO PRIZNAVANJE BOŽJE VRHOVNE VLASTI

Kao poglavarica imaš veliku zadaću, moraš pomoći Bogu, da dođe do svoje vrhovne vlasti u kući, kojoj si na čelu. U cijelom svom upravljanju moraš održavati ravnu liniju, koja od tebe ravno vodi k Bogu, a ne skretati desno i lijevo kao leptir, koji bez plana i cilja leti od jednoga cvijeta do drugoga. U svemu tvojem nastojanju i htijenju mora biti tvoj jedini cilj: slava Božja i dobrobit tebi povjerenih duša. Ne smiješ se povoditi za onim, što se naravi sviđa, niti za onim, što ti pribavlja poštovanje pred ljudima, niti za onim, što ugađa sjetilnosti.U

svim svojim planovima moraš uvijek pred očima držati slavu Božju, inače tvoja nakana ni je čista i kvari ti najljepša djela. Zato ti moraju biti neprestano jasno pred očima ove istine:

1.

Bog je sam gospodar

Slušam samo Boga i onoga, koji je Božji zastupnik. Ako bi slušao čovjeka, jer me bilo u čem kao čovjek pretječe, ja bi se obeščastio i ponizio. Mi slušamo čovjeka, samo zato i ukoliko je Božji zastupnik, jer govori u ime Božje i po njegovom nalogu. Znači li ovo: da smo sigurni, da je ono, što poglavari zapovijedaju uistinu volja Božja, i da se Bog slaže sa svojim zastupnikom obzirom na sadržaj i način zapovijedi? Znamo, kako je Crkva oprezna u takvom zastupanju. Sjetimo se samo na uvjete, koji moraju biti ispunjeni, da Papa govori Crkvi kao pravi zastupnik Božji. (Kan 1323) Sveti utemeljitelji redova da jasno upoznaju volju Božju, mnogo su molili sami i druge su pozivali da mole u tu svrhu. Budući da je sveti Ignacije Lojolski u svrhu da jasno upozna volju Božju mnogo molio i da o moliti, mogao je punim pravom napisati: "
"Vruće želim, da živo nastojite i da se starate kako bi Gospodina Isusa Krista upoznali u svakom poglavaru i da u poglavarima najsavršenije iskazujete Njegovom Božanskom veličanstvu strahopočitanje i poslušnost... Ne gledajte u poglavarima ljude, koji imadu pogrešaka i slaboća, nego samoga Krista, najvišu mudrost, neograničenu dobrotu i beskrajnu ljubav, koji se ne može prevariti niti može drugoga zavesti u zabludu."(Okružnica o kreposti posluha).

To je najdublje obrazloženje i ujedno najviša čast poslušnosti, da mi slušamo u zakonitom poglavaru Kristova zamjenika, da ga slušamo radi Krista i da u njemu slušamo samoga Krista.

Ima raznih stupnjeva zastupanja, od kojih nisu svi jednako važni. Tako može dijete za oca u trgoviti izabrati manje stvarčice i kupiti ih na račun, odrasli sin izvršuje po očevu nalogu veće kupnje i prodaje.

Slično je kod Boga. U kršćanskom životu smatraju se Njegovim zamjenicima: roditelji, zakonita državna vlast, crkvena vlast i unutar crkve vlast redovničkih poglavara. Što je poglavar pozvaniji za svoju zakonitu službu, to on jače zastupa Krista. Odavle izlazi, da su redovnički poglavari u tom redu na najvišem mjestu. Generalni i provincijalni poglavari mogu zapovijedati u ime zavjeta poslušnosti, a poglavari pojedinih kuća samo onda, ako to konstitucije izričito dopuštaju.

Poglavarica mora biti svijesna, da ona za svaku zapovjed, koju daje, preuzima stanovitu odgovornost, da je ta zapovijed Božja volja.

Jesi li uvijek svijesna ove odgovornosti? Izmičeš li joj se pokušavajući svaliti

je barem u najvećem dijelu na podložnike? Jesi li tražila da u molitvi upoznaš volju Božju? Ulijeva li tvoja osobnost toliko povjerenja, da podložnici mogu bez muke primati tvoj glas i tvoju zapovijed kao da dolazi od Krista? Ili im otežavaš da u poslušnosti vide volju Božju?

2.

Bog je moj potpuni gospodar

Bogu se moram podložiti potpuno u svemu i bez izuzetka. Sve na meni i u meni potpada pod njegovu vrhovnu vlast, ništa joj ne smijem uskratiti i za se pridržati. Na to sam obvezana svojim stvorenjem i svojim otkupljenjem i sama sam se na to izričito i javno pred crkvom obvezala vječnim zavjetima. Oni su ujedno ugovor s Bogom po kojem se zavjetovana osoba potpuno, bez pridržaja i ograničenja, neopozivo posvećuje Bogu u redovničkom staležu. Po običnim zavjetima dajemo Bogu ovo ili ono dobro. Po redovničkim zavjetima poklanjamo Bogu sve, sami sebe posve i neopozivo: vanjska dobra po zavjetu siromaštva, osobna dobra tijela i dopuštene obiteljske radosti po zavjetu čistoće, nutarnja dobra duše po zavjetu poslušnosti. Po zavjetu poslušnosti žrtvujemo Bogu sve : svoju slobodnu volju, razum, sve sile i sposobnosti tijela i duše. Mi više ne odlučujemo o toku svog života, ni o svojim dnevnim poslovima, ni o mjestu svoga boravka. To određuju poglavari i redovničko Pravilo. Po poslušnosti darujemo Bogu najbolje

i najmilije što imamo: vlastito drago "ja" sa svim njegovim željama i sklonostima. Poslušnost zadaje smrtni udarac oholosti i samovolji. Radi svoje službe nije nitko jače obvezan da se odreče želja i sklonosti svoga dragoga "ja", nego što je to obvezana poglavarica. Njezina je prva i najsvetija dužnost majčinska briga za tjelesno i duševno dobro njezinih podložnica. Nisu sestre radi poglavarice, nego je poglavarica radi sestara. Ona snosi pred Gospodinom glavnu odgovornost da u redovničkoj kući vlada pravi redovnički duh. Poglavarica, koja ne uviđa svoju odgovornost i prema svemogućem Bogu, ne može ni svoje dužnosti prema bližnjemu izvršivati u punom opsegu. Zato mora poglavarica biti duboko prožeta mudrošću, da je i najmanji dijelak njezina života podložan vrhovnoj Božjoj vlasti, i da se nikada ne smije ni najmanje udaljiti od Božje volje.

3.

Bog je uvijek i u svemu moj gospodar

Hoće li viši poglavari odbiti moje planove i interese, to ponizno i s povjerenjem prepuštam Bogu. On je i ostaje uvijek moj gospodar, zato može uvijek sa mnom raspolagati, kako hoće. Sve jedno je, imam li poglavaricu, koja je sama dobrota ili takovu, koja uvijek lebdi nad mojom glavom kao olujni oblak. Bog je uvijek moj gospodar, kojega štujem u obadvjema. Mladost je zaboravljiva, jer joj je interes po-

dijeljen , a starost je zaboravljiva,jer više ne-ma interesa. Poglavarica ne smije nikada zaboraviti na Božje interese. Njegovi interesi, Njegov zakon i Njegove zapovijedi moraju joj uvijek biti pred očima. Kod svega razmišljanja i planiranja moraju uvijek odlučivati Božji interesi. Plan bez Boga uvijek je lakoumnost, zločin, da, krađa Božjeg vlasništva. Nikad se ne smijem nečim baviti, za što ne mogu načiniti dobru nakanu. Ono, što se ne da pridružiti dobroj nakani, ne smijem ni učiniti.

Koja je najvažnija pokretna sila svega mojega rada? Je li to ljubav prema Bogu, čista nakana? Nakana je najodlučnija za sva ljudska djela. Ona je oko, koje sve prosvjetljuje i privodi cilju; duša, koja oživljuje sva naša djela i daje im vrijednost u Božjim očima. "Svjetiljka je tijelu oko. Ako je, dakle, tvoje oko zdravo, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Ako je tvoje oko bolesno, sve će tvoje tijelo biti tamno. (Mt 6,22,23).

Ljudska je volja nestalna, zato moramo dobru nakanu češće izričito obnoviti.Inače se može dogoditi, da neko dobro djelo,koje smo radi Boga poduzeli, nastavimo pod utjecajem radoznalosti ili samoljublja i tako ga odvratimo od njegova pravoga cilja.Svjesnim činom moramo svoju dobru nakanu često k Bogu svraćati. To će nam biti moguće samo onda, ako u živom duhu vjere njeguvjemo svoj duhovni život. Bog jest i ostaje uvijek i u

svemu moj Gospodar!

4.

Kao poglavarica smiješ nastupiti u ime Boga

Tvoja čast jest u tome, da svu kuću privodiš Bogu. U tvojoj kući mora vladati ljubav prema Bogu i prema Bližnjemu. Bog nije samo tvoj gospodar on je i tvoj otac. Tvoja djetinja ljubav mora biti jeka Njegove očinske ljubavi,između tvoje i Njegove ljubavi mora postojati natjecanje. Neka posve nad tobom vlada Bog i njegovi interesi. Istupaj za Njegova prava, za Njegovo gospodstvo, za Njegovo kraljevstvo, koje je "kraljevstvo istine i života,kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravednosti, ljubavi i mira" (Prefacija svetkovine Krista Kralja). Kao poglavarica imaš pravo da budeš najnesebičnije stvorenje, koje gleda samo na oči svoga Boga, kako gleda službenica na svoju gospodaricu. Ti jesi, i ti moraš biti odsjev božanskog veličanstva, sjena jedinoga poglavara: Boga. To je najčvršći temelj za zgradu tvoje kreposti. Sretna je kuća, koja je sagrađena i koja počiva na poglavarici, koja uvijek i u svemu traži samo Boga i duše.

+++
+
+

S A T
RAZMISLJANJA

Jedna od prvih i najsvetijih dužnosti poglavarice jest, brinuti se, da prvobitni redovnički duh ostane svjež. Uvijek ponovno mora poglavarica pred Bogom odgovarati na ozbiljno pitanje: živi li u meni i u mojim sestrama još pravi redovnički duh? Da se taj cilj sigurno postigne obvezao je sveti Ignacije Lojola sve svoje poglavare, da osim jednostanog jutarnjeg razmatranja i ispitivanja savjesti u podne i na večer, posvete dnevno još pola sata razmišljanju i planiranju te ispitivanju kako

vrše svoju službu. (Epit. Inst. S.J. br. 765).

U ovoj bi uri razmišljanja poglavarica morala proći svoje dužnosti i dužnosti svojih podložnica po dobro smišljenom planu, u kojem su predviđeni poslovi za svaki dan, za svaki tjedan i za svaki mjesec. Ona mora razmisliti, da li su poslovi prilagođeni silama svake pojedine, a ipak tako razdijeljeni, da se zaista postigne njihova svrha. Ona mora točno znati, koji teret može pojedina sestra ponijeti. Preopterećenje se često osvećuje. Prvenstveno mora sama sebi odgovoriti na ovo pitanje:

Što danas očekuje dragi Bog od mene? Što hoće Bog, a ne ja od mojih sestara danas?

O kolika će sreća i koliki blagoslov izlaziti od poglavarice, koja ništa ne zapovijeda, što nije u molitvi pred Bogom svestrano promislila! Onda bi izostale mnoge nepromišljene zapovijedi, koje nisu volja Božja, nego razdražuju podložnike na kritiku i neraspoloženje.

Pola sata vremena za razmišljanje naći će i najzaposlenija poglavarica, ako ozbiljno nastoji izbjegavati svaki nepotrebni razgovor i slušanje nevrijednih stvari i ako se oslobodi poslova, koje mogu drugi jednako dobro, ako ne i bolje preuzeti. Ovaj sat blagoslovnog razmišljanja nažalost propuštaju neke poglavarice iako znadu za njegovu vrijednost, ne radi pomanjkanja vremena, nego radi pomanjkanja uvjerenja i čvrstoće karak-

tera. Zato moramo potrebu dnevnog razmišljanja točnije obrazložiti.

Mi svi, poglavari i podložnici, djeca smo svoga vremena. Htjeli i nehtjeli, svi smo više ili manje oblikovani duhom svoga vremena, i podložni njegovom utjecaju, kao i vanjskim prilikama. I u životu svetaca obistinjuje se činjenica, da su i oni bili djeca svoga vremena.

Današnji čovjek ne zna se više sabrati i u miru razmišljati. Ni časak ne može biti sam sa sobom. On više nema u sebi svoga svijeta. Zato i ne vodi nutarnji život. Mnogi su danas upravo bespomoćni i padaju gotovo u očaj, kad ih prilike prisile, da budu sami sebi dosta i da izgrade svoj vlastiti nutarnji svijet. Za to im manjka sigurnosti u sudu i smirenosti u radu. Zato su nemirni i nesigurni, a od toga teško trpe oni sami i njihovi bližnji.

Prije su ljudi živjeli mirnije i radili su iz nutarnje snage na razvitku svoje osobnosti i svoga životnog djela. Strah pred životom jedva su poznavali. Bez sabranosti i bez osobnog razmišljanja nikada ne ćemo doći do jasne spoznaje vječnih istina i njihove nutarnje veze. Samo u vlastitom nutarnjem životu, u duhovnom razmišljanju o stvarima i o događajima, samo u vlastitom obrađivanju i promatranju bitnih vrednota pravo je dostojanstvo čovjeka i njegova snaga. Sve slušanje i čitanje vječnih istina u godišnjim duhovnim

vježbama, u mjesečnim konferencijama i u dnevnom duhovnom čitanju donijet će malo koristi i ne će nikada postati naša duhovna svojima, ako sami osobno ne budemo razmišljali sve istine, i obradili ih u svom srcu.

Ovo razmišljanje u dubini i sabranosti duše ne traži od nas samo to, da upoznamo prave vrednote, odbacimo ono, što je nevrijedno, nego i to da se odrečemo i nečega dobroga, jer bez toga ne bismo našli dovoljno vremena i mira za sabrano promišljanje. Zato nam nije moguće osobno usvojiti velike i vječne istine, ako ne vladamo sa sobom. Zato su najvažniji časovi našega života oni tihi satovi mirne sabranosti i razmišljanja.

Iz tih su tihih ura izrasle velike osobnosti. One su duboko ukorijenjene u vječne istine prolazile kroz jednostavnu svakidašnjost sigurno i nepogrešivo pravim putem do Boga. One su posjedovale sebe u tihoj smirenosti i postale veliki vođe davajući smjernice svojoj okolini.

Za njihov neobičan uspjeh bila je odlučna njihova sabranost u tišini, ona je njihovom djelu određivala pravac. Tako mogu i u nama velika djela klijati rasti samo u sabranosti. Svaki istinski porast odvija se bezglasno u tišini. Tako ne čujemo rast hrasta ni otvaranje cvijeta.

U pojmu sabranosti sadržano je prikupljanje razasutih snaga, dozivanje misli, koje su pobjegle. Osim toga zahtjeva sabra-

nost izbor i odbijanje misli i slika, koje ne odgovaraju našem cilju. Sabranosti pripada još i smirivanje sjetila. To je sve čovjeku već po sebi dosta teško. Zato je sabranost stvarno snaga koncentracije i traži veliko svladavanje sebe.

Riječ sabranost u našim je mislima nerazdijeljeno spojena s mirom i tišinom. Najbolje i najdublje misli ne dolaze k nama u glasnoj buci vanjskog rada ni u nemiru užurbanog života, nego na tihim putevima mira i tišine. I ono Najviše i Posljednje i Vječno traži tišinu da se objavi.

Prije nego je Krist nastupio svoju učiteljsku djelatnost, proboravio je četrdeset dana i noći u tihoj pustinjskoj samoći. Sv. Benedikt je proživio tri godine u tihoj pustinji na Subiaku, i sv. Franjo proboravio je dvije godine prije svoga prosvjetljenja povučen u sjenu crkve Porciunkule, koju je sam popravio. Veliki pape i utemeljitelji redova običavali su tražiti snage za svoje najvažnije odluke u potpunoj povučenosti i u tihoj molitvi.

Kako je dakle potreban sat sabranosti i razmatranja poglavarima, koji moraju dnevno stvarati odluke, i često vrlo važne odluke! Istom kad se svrate u svoju nutrinju dobivaju uza svu svoju brigu i radinost potrebnu sigurnost i mir. Moramo biti čvrsto uvjereni, da mirno promišljanje više vrijedi od djela, da nam je potrebitija tiha molitva

od znanja i djelovanja. Molitelji više postignu kod Boga za red i za svijet nego radnici!

Molitva pretpostavlja šutnju i mirnu tišinu. Zato molitva najbolje uspjeva u tihim jutarnjim satovima. Što u duši ima više nejasnih misli, loših predodžbi, plitkih čuvstava, blijedih raspoloženja, to se teže sabere i smiri, i to manje ima u njoj mjesta za ono, što je vrijedno i vječno. Doista je teška, ali vrlo zahvalna umjetnost po sabranosti, i po šutnji isključivši vanjska skretanja i prodrijeti do najdublje sabranosti, iz koje rastu nove svježe snage.

Mirno razmišljanje sadržaje u sebi sve ono, što tišina, šutnja i sabranost, uljučuju u sebi kao tri ljekovita i snažna usko povezana čvora snage. Ono znači otvoriti se nutarnjim poletnim moćima duše. Znači svjesno mišljenje i gledanje u jedan cilj. Živo gledanje i prodiranje u sakrivenu istinu i ljepotu. Povjerljiv razgovor s Bogom. Što se duša više približi Bogu, to postaje šutljivija i tiša.

Bez sabranosti nema prave molitve, bez molitve nema milosti, bez milosti nema rasvjetljenja, bez rasvjetljenja nema mudrog upravljanja! O umjetnosti kojom poglavarica znade upravljati ovisi dobrim dijelom duh redovničke zajednice. Prvobitni duh učinio je red i kongregaciju velikima, učinio ih je vrelom blagoslova za svoje članove i za ljude. Samo tako dugo, dok u redu ili u kongregaciji živi

prvobitni duh utemeljitelja ili osnivača, oni će ispunjavati osobiti cilj, za koji su osnovani.

Zato je Sv.Otac Papa Pio XII.posljednjih godina opetovano poticao redovničke poglavare, da se obnove, u duhu svojih utemeljitelja i prilagode novim i neodgodivim potrebama i zadacima Crkve.

Pri tom prilagođivanju mora ostati nepromjenjena baština Crkve i ako se vremena mijenjaju. "Najvažniji dio te baštine je katolička vjera i svrha kršćanske savršenosti. U toj baštini je sadržana i ona uzvišena i važna istina, da je samozataja iz ljubavi prema Kristu jedini put, koji vodi do savršenosti. Ovaj put nije podvrgnut nikakvoj promjeni vremena, koje se mijenjaju."

Iza ove konstatacije nastavlja sv.Otac u svom govoru na kongresu redovnika (8. XII.1950.) "Ipak ima stvari i to ima ih dosta kod kojih treba računati s osobitostima i potrebama ljudi i vremena. I nitko ne može nijekati, da je posao, što se pred vama nagomilao, ogroman, ako želite promjenjenim prilikama vremena služiti na novi prikladan način."

Ako se u bilo kojoj redovničkoj zajednici odvažno njeguje ovom vremenu primjereno obnavljanje i prilagođivanje u duhu utemeljitelja, onda u njoj vlada mir, radost i plodnost.

Trajno razmišljanje o prvobitnom i bitnom, te odlučno izvršivanje smišljenoga, najsigurnije čuvaju od lošeg utjecaja krivih struja pojedinog razdoblja. Nikada ne smije sporedno postati glavnim predmetom. Zato je dar raspoznavanja duhova za sve poglavare danas potrebniji nego ikada.

Iz rečenoga se ponovno vidi, kako je vrlo potrebna ura razmišljanja. Sve ipak stoji u tome, da se u našem životu izvrši i objavi naša ljubav prema Bogu. Samo onaj, tko vrši volju Božju, ljubi Boga, kaže božanski Spasitelj. No ta je Božja volja sasvim individualna za svakoga čovjeka, za svaki dan, za svaki sat.

Poglavarica mora zato ispitivati, da li su poslovi u provinciji, i u pojedinoj kući tako razdijeljeni da odgovaraju silama pojedinih sestara. Mi danas sve bolje upoznajemo, da vjerska i ćudoredna sposobnost čovjeka vrlo bitno zavisi i od njegove nadarenosti, od moći njegova duha, njegova srca, njegove fantazije, njegovih osjećaja, od njegova karaktera, dakle i od njegova tijela i od njegove okoline. Iskustvo pokazuje, da će poglavarica, koja zna kod razdiobe posla iskoristiti sve talente i sposobnosti svake pojedine sestre prema volji Božjoj, najviše doprinositi slavi Božjoj i koristi čovječanstva. Ona nastoji samo i jedino da izvrši volju Božju, a ne svoju vlastitu volju. Ako dakle Bog hoće ćudoredno-vjersko uzdignuće čovjeka i ako je to upravo Božji nalog za cio naš

redovnički život, tada taj nalog znači i to, da poglavari moraju nastojati, da jasno upoznaju, što Bog danas traži od svake pojedine sestre. Zato oni i ne smiju ništa određivati, o čemu nisu u molitvi pred Bogom razmišljali. Ovo je Božji nalog poglavarima i bitna svrha dnevnog sata razmišljanja.

Općenito nije preteško spoznati ovaj Božji nalog, ali je teško vjerno ga izvršivati. Najbolja je pomoć za to pouzdana molitva Duhu Svetom i Mariji, posrednici svih milosti. Ona je također najbolji uzor dobre poglavarice. Djevičanska je Bogorodica naime prijestolje mudrosti, Majka dobrog savjeta. O Njoj kaže sveto Pismo: "A Marija je čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu." (Lk 2,19).

Sat razmišljanja ima još jedan blagotvorni učinak. Zakon je naime čovječanske prirode, da se svaki pravi nutarnji život sam od sebe želi prema vani razlikovati i objaviti. Svako nutarnje ganuće odrazuje se na našim očima i na crtama lica. Od punine srca govore usta. Gdje se nikako ne vide ti vanjski znakovi, tamo i nema jakog i bogatog nutarnjeg života. I ako se povučemo u svoju sobicu, da tamo molimo, to će se naša volja za molitvom ipak na neki način očitovati, posebno u držanju tijela. Mi ćemo u strahopočitanju prignuti svoja koljena, glavu ćemo nagnuti i ruke sklopiti. I kad izađemo iz svoje sobe, vidjet će se na nama, da smo molili. Jer tko je u molitvi vjerno boravio

kod Boga, njegovo će lice sjati i onda, kad opet pođe k ljudima. Uopće me možemo ozbiljno biti kod Boga, a da se na nama ne bi vidjelo sveto strahopočitanje, duboka nutarnja radost i ganutljiva sabranost. Gdje ovih znakova nikako nema, tamo nije bilo ni prave molitve u duhu.

Što je u našem redovničkom životu svetije i blaženije nego vrijeme svagdanje svete Pričesti? Tu postaje duša jedno s Kristom i iščezava u Njegovoj ljubavi. Tu smo posve sami sa svojim Bogom u najnutarnijem svetištu svoje duše. Pa ipak i iz tih dubina duše padne tračak vječnog svijetla prema vani. Čovjek, koji je zbilja u Svetoj Pričesti povjerljivo razgovarao sa svojim Bogom, ne može odmah opet biti sitničav, sebičan i zlovoljan. On mora očitovati prema vani nešto od svoje velike ljubavi u načinu, kako govori, djeluje, radi i trpi.

I ako je već neki čovjek, a napose Kristova zaručnica, ispunjena velikom ljubavlju, tada on hoće i mora htjeti i svijet oblikovati po zakonu ljubavi. Drugačije ne možemo ni zamisliti. Tko je dakle jedamput srcem shvatio, što znači Bogočovjek, kraljevstvo Božje na zemlji, i vraćanje čovjeka u to kraljevstvo, taj ne može drugo, nego se dati Kristovoj ljubavi, da ga sili na rad oko preobraženja svijeta. On mora uložiti sve svoje interese, sav svoj rad, sav svoj napor, da svijet obrati Bogu, ovom cilju valja podrediti sve ostale ciljeve i interese, a taj

je cilj: da Božja volja i Božja ljubav vlada od mora do mora i nad svim narodima zemlje.

Naš vjerski duhovni život teži prema van, i što je on jači i bogatiji, to je neodoljiviji i njegov pritisak prema van. Iz toga slijedi dalje: Naša vanjska redovnička djelatnost mora se ispuniti preobiljem duhovnosti, koja je treba oblikovati i preobraziti. Bez ove duhovnosti naša bi vanjska djelatnost ostala prazna, besmislena i nekorisna. Čisto vanjska djelatnost bila bi nedovoljno zaposlenje za Kristovu zaručnicu, i osuđenu na kratki vijek. "Ne živi čovjek samo od kruha, nego od svake riječi, koja izlazi iz Božjih usta." (Mt 4,4).

Ne ćemo postići duševni mir, dok ne bude sve što je vanjsko i sav naš život vanjski proizlazio iz dubokog nutarnjeg vjerskog života. To vrijedi u tolikoj mjeri, da i sva današnje stvari kao jelo i pilo moraju biti u nekoj vezi s našim nutarnjim vjerskim životom. "Ako dakle jedete ili pijete," kaže sv. Pavao, "ili što drugo činite, sve činite na slavu Božju." (1 Kor 10,31)

Svi zadaci i sva djelatnost našega redovničkog života nema nikakva smisla, nikakve vrijednosti, ako ne proizlazi iz duboke, vjerske duhovnosti, iz nutarnje povezanosti s Bogom. Cio naš dnevni posao mora biti kao zlatan odsjev, koji probija iz tihe ćelije naše osamljenosti s Bogom u noć ovoga svijeta. Cio naš život i rad ne smije biti ništa

drugo, nego plod samotnih ura razmišljanja i molitve. Tko je u svojoj duši čvrsto uvjeren o velikim istinama naše svete vjere, taj će postati sam od sebe svjetiljkom vjere, i ako to ne namjerava. Upravo zato, što nutrinja sama od sebe prelazi na vanjštinu, to će se kod svakog prava duhovnost ižarivati i on to neće moći spriječiti. Čovjek duboke vjere i ljubavi prema Bogu sam od sebe daje svojoj okolini topline i oduševljenja isto kao što mlak, ravnodušan i Bogu otuđen čovjek razorno djeluje na svoju okolinu.

Eto u tome leži teška odgovornost, koju svi snosimo, a osobito poglavari. Pazimo dakle, kako djelujemo na svoju okolinu: da li je razaramo ili izgrađujemo, da li je potamnjujemo ili rasvjetljujemo. "Tako neka svijetli svjetlost vaša pred ljudima!" (Mt 5, 16) To znači: Budući da stojimo usred redovničke zajednice, pred očima sviju i sa svojim nutarnjim osvjedočenjima, moramo paziti, da iz nas izlazi svijetlo, a ne tama. Brinimo se, da radi naših djela slave nebeskog Oca i blagoslivljaju Ime Isusovo. Čast Kristovu, čast svete Crkve i svoga reda nosimo u svojoj ruci. Spasenje sestara koje nas gledaju i promatraju, nama je povjereno. Starajmo se, da ne naškodimo dušama Kristovih zaručnica svojim primjerom, nego da ih privedemo Bogu.

Ovaj ćete visoki cilj najsigurnije postići ako vjerno poslušate važne opomene,

„AKVINAC"

koje je dao Papa Pio XII. u svom govoru na kongresu vrhovnih poglavarica u Rimu mjeseca rujna 1952 godine.

Dvije Papine opomene glase:

"Budite majčinske u upravljanju svojih sestara;

dajte im stručnu i savremenu izobrazbu.

1. Majčinstvo. Psihologija ima bez sumnje pravo, kad tvrdi, da ženi na vlasti ne uspijeva kao muškarcu, točno sjediniti strogost i blagost, da budu u međusobnoj ravnoteži. To je još jedan razlog više, da osobito njegujete svoje majčinske osjećaje. Vi morate same sebi priznati, da zavjeti traže veliku žrtvu od vaših sestara kao i od vas samih: odrekle ste se obitelji, ženidbene sreće i intimnosti obiteljskog ognjišta. Žrtva je to velike vrijednosti i od odlučnog značenja za crkveni apostolat, ali ipak žrtva. One vaše sestre, koje su plemenitijeg i istančanijeg srca, osjećaju najjače tu žrtvu. Dakako, da se Kristova riječ: "Tko je stavio ruku na plug, pa se okreće, nije sposoban za Božje kraljevstvo", potpuno i bez izuzetka i danas primjenjuje. Ali red mora nadomjestiti obitelj, kolikogod je moguće. Vi ste generalne poglavarice na prvom mjestu pozvane, da zajedničkom životu sestara udahnete

topline obiteljskog osjećaja. Zato vi morate i osobno biti majčinske u svom ponašanju, u svojim riječima i pismima, pa makar se katkada morale i svladati. Budite majčinske i u svojim intimnim mislima, u svojim sudovima i koliko je moguće i u svojim duševnim osjećajima. Molite dnevno Mariju, Majku Isusovu i našu Majku, da od Nje naučite biti majčinske.

2. Ne budite sitničave, nego širokih pogleda u stručnoj izobrazbi svojih sestara.

Radilo se o odgoju i obuci, o njezi bolesnika. o umjetničkom stvaranju ili kojoj god drugoj zvaničnoj djelatnosti, sestra mora imati ovaj osjećaj: poglavarica mi omogućuje spremu, koja me izjednačuje s mojim drugaricama u svijetu. Dajte im također mogućnosti i sredstva, da ostanu savremene u svom stručnom znanju, i to smo prošle godine razložili. Sada to ponavljamo, da istaknemo, koliko je važan taj zahtjev za nutarnji mir i za djelatnost vaših sestara."

Ove očinske opomene Svetoga Oca ne vrijede samo za vrhovne poglavarice, nego isto tako za sve poglavarice. Ako se bude u buduće upravljalo sestrama više majčinski, obiteljski i individualno, te postizavala solidna vjersko-asketska izobrazba sestara, ta da će naši ženski redovi i kongregacije svla-

dati krizu te će opet biti grad na gori, čije svijetlo i život nitko ne će moći ne vidjeti ili zanijekati.

Prva i najsvetija dužnost poglavara sadržana je u Kristovim riječima: "Budite mi svjedoci" (Dj Ap 1,8) Naša nutrinja i vanjština neka svjedoče za Isusa Krista za Duha Svetoga za kraljevstvo Božje na zemlji i za pravi redovnički duh. Tada ćemo biti poglavari po Božjem planu i po Božjem Srcu!

(Nacrt za sat razmišljanja dajemo na str 241)

„ARTINA"

POGLAVARICA PREMA BOGU

Dosada smo u općenitosti promatrali vječne istine. U ovim ćemo ih razmatranjima pobliže primijeniti na poglavaričin praktični život. Ova važna načela neka budu zvijezde vodilje i putokazi za svagdanje djelovanje.

Prvo važno pitanje glasi: Šta je poglavarica prema Bogu? Odgovor na ovo pitanje otkriva nam uzvišenu čast i veliko značenje njezine službe, ali i svu težinu njezine odgovornosti. Ti si poglavarica po Božjoj milosti, Božja zamjenica, Božje oruđe i Bogu od-

govorna za svoje djelovanje. Četiri velike i sadržajne riječi.

1.

Poglavarica si po Božjoj milosti

To sv. Pavao izričito uči: "Svako je očinstvo na nebu i na zemlji od Boga" (Ef 3,15). Isus Krist kaže Pilatu svečano: "Ne bi imao nikakve vlasti nada mnom, da ti nije dano odozgora" (Iv 19,11). U vezi s riječju sv. Pavla Korinćanima stavljali su Pape još od V. stoljeća pred svoj naslov "po Božjoj milosti" ili "po Božjoj providnosti Papa" (uspor. 1 Kor 3,1o).

Sva punomoć, koju imaš kao poglavarica dolazi od Oca svjetlosti. (Jak 1,17) To je jedini i bitni autoritet. To, što si poglavarica, nemaš pripisivati svojem talentu, ni svome razumu, ni povjerenju svojih poglavara, ni svojim uspjesima, ni svome vanjskom nastupu ni tome, što si obljubljena. To su sve samo ljudske predpostavke, kojima se može poslužiti Božja providnost. Bog je mogao i koju drugu sestru manje nadarenu učiniti poglavaricom i ona bi bolje upravljala nego ti, jer bi kao orudje u ruci Božjoj imala više dobre volje.

Kao poglavarica nisi više jednostavni čovjek kao drugi, nego si postala jedno s Bogom. On ti podjeljuje zraku svoje slave i svoje moći. Iz mudrih uzroka običaje Bog dijeliti svoju vlast s ljudima. On bi je mogao i neposredno izvršivati, i to bi sigurno bi-

lo mnogo jednostavnije, jer su ljudi uvijek skloni da Mu mnogo toga pokvare. Zašto onda Bog bira ovaj zaobilazni put? To je plan Njegone mudrosti i ljubavi.

To je plan Njegove mudrosti. Mi nismo čisti duši, imamo vidljivo tijelo. Zato nam Bog daje vidljive poglavare, koje možemo vidjeti, čuti i pitati.

To je plan Njegove ljubavi. Podložnicima želi dati zaslugu poslušnosti, a poglavarima veliku zaslugu ljubavi, jer se troše u požrtvovnoj ljubavi prema svojim podložnicima. "Ovo pišem velikim slovima: SVE RADI LJUBAVI, NIŠTA RADI SILE". (Sv. Franjo Sal.)

Bog te je dakle učinio poglavaricom. Od Njega potječe tvoja vlast, tvoj autoritet. On ti ju je dao po svojoj mudroj i dobrostivoj providnosti. To je vrlo utješna istina. Bog zna sve i može sve. On ravna zvijezde na nebu i siromašne životinje u polju. On se pun ljubavi brine za sve. On u još mnogo većem stupnju djeluje svojom moći i mudrosti u svr hunaravskom redu. Za vodstvo tvoje duše i duša tvojih podložnika treba mu mnogo više mudrosti i ljubavi nego za upravljanje zvijezdama i svemirom!

Promisli velikom ozbiljnošću: kako veliki utjecaj ima poglavarica na posvećenje svojih podložnica. Kako bi izgledalo u kući, u kojoj bi samo makar godinu dana vladala nesposobna nadstojnica? Koliko bi zla moglo nastati u pojedinim dušama? Zato opominje veli-

ka sv. Terezija Avilska: "Nemoguće je, da sve sestre, koje su izabrane za poglavaricu, imadu za tu službu i potrebne sposobnosti. No čim se opazi, da ih jedna poglavarica nema, mora se je skinuti sa službe prije nego prođe prva godina. U jednoj godini ne će moći odviše zla učiniti, ali u tri godine mogla bi upropastiti cijeli samostan, jer nesavršenosti prelaze u običaj. Ovaj je postupak od izvanredne važnosti. I ako bi to i ne znam kako teško bilo vizitatoru, jer drži poglavaricu svetom i vjeruje u njezine dobre nakane, mora sebi silu nanijeti i ne smije je ostaviti u službi. Za to molim samo radi ljubavi našemu Gospodinu." (Spisi sv. Terezije 6 sv.)

Zato je prvo i najvažnije načelo, po kojem se mora ravnati poglavarica ovo: "Božja volja u svemu, a nada sve ljubav. Ljubav prema Njemu, koji je sama ljubav." Ako ljudi ne stavljaju zapreke Božjoj volji, i ne spre čavaju je raznim tamnim spletkama, intrigama i sličnim, tada Božja providnost sve najbolje upravlja i vodi. Ako nisi ništa učinila ni direktno ni indirektno da budeš poglavarica, možeš biti mirna. Ti si tada poglavarica, po Božjoj milosti. Ali ne zaboravi: od sebe nemaš ništa, što te čini poglavaricom Iz ove temeljne istine raste kao sama od sebe duboka poniznost srca, kojom moraš primiti službu povjerenu ti za spasenje tvoje i za spasenje drugih. Tvojoj ljubavi i vjernosti povjerio

je Bog najbolje, što ima na zemlji: neumrle duše! Ti si nosilac Božjeg smilovanja. U svijetlu te istine guši se ljudska ludost u kli ci.

2.

Poglavarica je Božja zastupnica

Bog bi mogao i danas postupati, kako je to bilo u Starom Zavjetu, kad je postojala Teokracija t.j. Božja vlada. Bog je neposredno pozvao svoje vidljive zastupnike Mojsija, Josuu, suce, Saula i Davida. On je sam dao zakone i odredbe za upravljanje zemljom. Tako bi mogao božanski Spasitelj iz tabernakula neposredno odrediti više poglavare, te upravljati pojedincima i cijelom kućom. No On to ne čini, u svojoj mudrosti hoće da ljudima ljudi upravljaju, da ljudi biraju poglavare, koji će Ga zamjenjivati.

Po crkvenom pravu Bog je točnije odredio, kako da se po Njegovoj volji imenuju ljudi za Njegove zamjenike. Kod izbora viših poglavarica smiju izbornice dati svoj glas samo onoj sestri, koja po njihovom najboljem znanju i po savjesti imade sposobnost i ugled, da može cio red ili cijelu provinciju najbolje voditi na slavu Božju, za dobrobit redovničke zajednice i na dobro sestara.

Svi redovnici t.j. izbornici kao i oni, koji ne biraju, moraju se čuvati, da ne bi ni neposredno ni posredno tražili glasove ni za se, ni za koga drugoga. (Kan. 507 § 2)

Ovom su crkvenom odredbom zabranjene

sve one tamne spletke, koje se poduzimaju iz vlastite pobude ili na poticaj drugih s nakanom, da neka određena osoba bude birana ili da ne bude birana, ili da se bira radije ova nego ona.

Naprotiv nije zabranjeno izreći svoj sud o tome, da li je koja sestra sposobna ili dostojna za tu službu. Jednako nije zabranjeno saopćiti svoje znanje o sestri, koju poznamo. Dati samo savjet obzirom na izbore ne bi još bilo zabranjeno. Informacije bilo javne bilo privatne mogu biti dapače vrlo korisne ili potrebne. U tu svrhu mogu biti određeni javni i privatni zborovi. Ozbiljno se treba čuvati "samoobmame", koja može biti zaprekom Božjoj volji i vrlo naškoditi redovničkoj zajednici. Iz ove jasne spoznaje piše velika sv. Terezija: "Ako poglavar vidi, da se, što ne daj Bože, potkralo kod izbora priorice kakvo natjecanje ili koja neuredna sklonost, neka poništi izbor, jer iz takvoga izbora ne može nikada ništa dobra slijediti. U tom slučaju neka odredi redovnicu iz drugih naših samostana, koju mogu birati za prioricu. (Spisi sv. Terezije, sv. 6.)

Nedostojno je i zabranjeno na bilo kakav način težiti za službom poglavarice ili se za to natjecati. Težnja za službama i častima je majka svih zala u ljudskoj zajednici, kako piše u konstitucijama Družbe Isusove. Zato mora biti isključena čak i mogućnost, da tko direktno ili indirektno nastoji

dobiti kakvu čast ili službu. Da se taj cilj sigurno postigne neka se zavjetovanici posebnim zavjetom obvežu, da ne će nikada nešto učiniti, da dobiju koju službu i da će svako ga prijaviti, tko bi nastojao dobiti koju službu. Ako bi se ovakovo nastojanje nekome dokazalo, on bi bio nesposoban za svaku službu. (Konst. Družbe Isusove Io dio , br.6)

Kad bi se ove mudre odredbe provodile vrlo strogo i savjesno u svim redovničkim zajednicama kod izbora ili imenovanja poglavara, bilo bi to veliko jamstvo, da se izbor ili imenovanje poglavara dogodilo prema Božjoj volji i tim da je osiguran opstanak redovničke zajednice. Povijest redova nažalost uvijek opet potvrđuje žalosnu činjenicu, da se u toj točki lako dogode velike samoobmame na nesreću i nevolju svih. Zato moraju revno moliti izbornice i sve druge sestre, da izbor ili imenovanje poglavara bude vođeno Duhom Svetim, a ne ljudskim obzirom. Kad je Samuel žalio da narod želi kralja, reče Bog: "Nisu oni odbacili tebe, nego mene, da ne vladam nad njima." (1 Sam 8,7).

Ako si u svakom obziru zakonito izabrana ili imenovana za poglavaricu, tada možeš mirne savjesti reći: Bog me je pozvao za svoju zastupnicu. Zato moraš vladati:

1. P o n i z n o . Bog hoće vladati po tebi. Ako se poglavarica dobro promatra, nalazi u sebi mnogo više razloga za poniznost nego obična sestra. Što je dulje u službi, to

to će bolje vidjeti, kako malo može učiniti vlastitom snagom i koliko je upućena na pomoć odozgor. Koji neuspjeh od vremena do vremena i onda, kad je sve bilo dobro pripravljeno, sjeća je više, nego išta drugo, da se kod svih uspjeha ima produbiti ponizno shvaćanje. Jedino "ja" za poglavaricu je Bog, u kojem treba da nestane, da se izgubi kao kapljica u oceanu.

Kad bi sv. Koleta čula, da je hvale, rekla bi: "Nisam učinila ništa dobra, a ako je bilo šta dobra, tada je to učinio Bog i zagovor mojih sestara." Ona je razumjela riječ božanskog Spasitelja: "kad sve učinite, što vam je zapovijedano, recite: "Sluge smo nekorisne, učinili smo, što smo bili dužni učiniti." (Lk 17,11). To je istina, a po svetom Franji Saleskom, poniznost je hrabrost priznati istinu.

Pretraži jedanput točno posljednje poticaje, tajne ciljeve i neplemenite spored ne nakane svih svojih djela i ti ćeš se čudi ti nad nesavršenostima, koje su prionule i uz tvoja najbolja djela.

Sve, što su stvorile susestre u poštenom i mučnom radu, sitni duhovi to pripisuju sebi, jer su dali potrebno dopuštenje ili su to zapovjedili. Ako je neko sakupljanje u dobrotvorne svrhe dobro uspjelo, ako su se sestre u znoju svoga lica izmučile da sve priskrbe, tada bi sigurno bilo umjesno dati da susestre sudjeluju u radosti siroma-

ha. Najmanje, što bi poglavarica morala učiniti jest, da sestrama barem jednom pokaže prihod mjesečnih napora, mjesečnih žrtava.

Na početku službe obično se mlada poglavarica osjeća potištenom i nesigurnom, no skoro iščezne nesigurnost i po ljudskoj bijedi sve si udesi kako joj je najugodnije, t. j. po svom osobnom ukusu, i njezina samovolja postaje pravilom za sve odluke. Kako se obično razvije ljudska oholost kod upravljanja? Ona se lako razvije u četiri smjera:

a) Osobno prema vani. Poglavarica prima počast, koja joj kao zamjenici Božjoj pripada prema položaju i prema časti. Kolikogod je neosporno njezni pravo na poštivanje i počast, tako je isto istina, da se te počasti odnose na osobu manje, nego na službu, koju osoba vrši. Iznutra pred Bogom ne postaje po časti bolja i ne dobiva nikakvu višu nutarnju vrijednost. Pred Bogom smo svi visoki i niski, prosjaci.

Vanjska odlikovanja jesu dakle nešto, što poglavarica mora trpjeti, a ne za čim bi trebala nastojati. Što se ona jednostavnije, prirodnije i skromnije vlada kad je časte i odlikuju, to više stiče poštovanja i ljubavi svojih podložnica. Bila bi kriva poniznost, kad bi poglavarica izmakla od proslave s kojom su spojeni poglavarski imendani ili kad bi zabranila priprave za svečanost. "Ja to ne ću, dosadno mi je". Budi iskrena, u duši misliš i osjećaš drugačije. Ono, što

moraš zabraniti , je preobilje vanjskog nakita. Zar mora za poglavaričin imendan kapela biti ljepše nakićena nego na velike svetkovine Gospodinove i Majke Božje? Svjetovnjaci se i sestre s pravom na tome sablažnjavaju.

Ima poglavarica, koje misle, da moraju radi svoje službe i svoje časti imati veće zahtjeve nego drugi. One traže ili vrlo lako dopuštaju, da se osobito u bolesti ima s njima više obzira nego sa običnim sestrama. Neke kućne poglavarice osjećaju bol, kada u izvanrednim zgodama dođu vrhovna ili provincijalna glavarica radi čega su one malo poti snute u sjenu i nisu više središte, oko kojega se sve kreće.

b) Osobno prema unutra pokazuje se oholost u sudovima o sebi i o drugima. Što neki čovjek misli da je veći, to je lakše povrijeđen i uvrijeđen, ako ga tko ne pozdravi ili počasti. To je uvijek znak sitne i tjesnogrudne duše. Ako je naime neki čovjek uistinu nešto, to on ostaje mirniji i ravnodušniji, ako ga ne poštuju i ne počaste, kako zaslužuje.

Sv. Grgur piše u svojim znamenitim pastoralnim pravilima o poglavarima: "Kako im svi stoje na službu i brzo dovršuju njihove zapovijedi, kako ih hvale, pa i onda, kad bi ih trebalo kuditi, i nitko im ne spočitava njihovih pogrešaka, naduva ih oholost i one se drže onim, što su laskavci od njih učinili, a ne onim,

što oni uistinu jesu." (2 dio 5 g.)

U tom raspoloženju srca misli po koja poglavarica, da ima pravo koriti svoju pretšasnicu u službi. Time potkapa svoj vlastiti autoritet. Mudra i plemenita poglavarica nikada to ne čini, sve da je njezina pretšasnica vrlo loše radila. Isto bi tako trebalo ukoriti poglavaricu, kad bi se žalostila, što se zasluge drugih kako treba priznavaju i uzdižu.

Nadalje očituje se oholost:

c) u službi prema vani. Ne traži se i ne uvažuje ničiji savjet. Ima samovoljnih naravi, koje se gotovo vrijeđaju čim netko samo pokaže, da stvar razumije i da bi mogao dati dobar savjet. Samo umišljeni ljudi znadu i mogu sve sami. Moderni život sa svojim različitim poslovima i često vrlo teškim zadacima, upravljanje većom kućom, sve to donosi mnoga zamršena pitanja i sve veće poteškoće, te je nemoguće jednoj glavi, da to sve obuhvati i pravilno prosudi, pa i onda ako raspolaže iskustvom dugog života. Kao podložnice mogle bi ove naravi dobro raditi s drugima, ali kad se kao poglavarice osjete nešto sigurnijima, onda znadu sve i hoće da sve odrede i zapovjede.

Ako poglavar nešto odredi u zvaničnim poslovima, od kojih su mu možda poznate samo glavne osnove, onda ova njegova odredba ne može imati taj smisao, da je obzirom na svoj stvarni sadržaj dana od zamjenika

Božjeg, božanskim autoritetom. Poradi toga je i zdrav razum i svagdanje iskustvo. Smisao te odredbe može biti u najboljem slučaju taj: ako je podložnik posluša, tada je on sigurno na putu vječnoga spasenja i savršenosti. Da, to je osobito onda, ako on ne počinivši grijeha, ovom poslušnošću prinosi svoj vlastiti sud i svoju vlastitu volju Bogu za žrtvu. Može li dakle podložnik a da ne sagriješi izvršiti zapovijedi, koje su proti zdravom ljudskom razumu, koje njegove premorene snage još više napregnu i rasipaju dragocjeni materijal? Zdrav ljudski razum je ipak najplemenitiji naravski dar, po kojem je čovjek uzdignut nad sva vidljiva stvorenja. Zar da zloraba ovoga Božjega dara ne bude grijeh? Ne podražuje li ta zloraba direktno na osnovanu kritiku? Ako poglavar jedne kuće bez dovoljnog stručnog znanja hoće sve odrediti, tko je ta da zapravo kriv za mnoge kritične primjedbe? Ne mora li ovo loše stanje postati nepodnosivo, ako dulje traje? Treba li se čuditi, ako i kod najboljih nestane veselja i radosti za rad? Mogu li se odstraniti zle posljedice, ako se kaže: "Podložnici neka slušaju i neka se vježbaju u kreposti, a neka ne kritiziraju." To bi bio krivi duševni stav i značilo bi sredstvo učiniti svrhom. Poglavari i podložnici moraju u svemu svome djelovanju uvijek imati pred očima slavu Božju i dobro zajednice, to im je prva i najsvetija dužnost, a neka se klone krive pobožnosti.

Ako se brižno i savjesno vrše sve

crkvene odredbe obzirom na savjetnice bit će poglavari pošteđeni od mnogih jada i neprilika, podložnicima će biti osigurana radost u radu a cijeloj kući mir i pokoj.

Po crkvenom pravu moraju opatice neovisnih samostana te generalne i provincijalne glavarice pravno formiranih kuća imati savjetnice, i one moraju tražiti njihovu privolu ili savjet po odredbi konstitucija i crkvenih propisa. (Kan 516, s 1) Ako se od savjetnica zatraži privola ili savjet, one su ga dužne dati u doličnom poštivanju, savjesno i iskreno (Kan 105, s 3)

Da savjetnice uzmognu dati svoje mišljenje posve iskreno, poglavarica je obveza na sve izbjegavati, po čemu bi se moglo činiti, da bi htjela savjetnicama nametnuti svoju misao, ili da ona cijelo to savjetovanje promatra kao puku formalnost.

Vrijednost ovih savjetovanja ovisi ponajviše od osobnosti savjetnica. Savjetnice moraju imati zdrav i praktičan sud, nužno poznavanje ljudi i činjenica, te hrabrosti da mogu svoje mišljenje iznijeti skromno i iskreno prema najboljem znanju i po savjesti.

Savjetnicama treba dosta rano saopćiti, o kojim će se pitanjima i predmetima raspravljati na sjednici. Prema prilikama bilo bi dobro dati im nužni materijal na uvid, tako da upoznaju cio predmet i da mogu o njemu mirno razmišljati. Bez zrelog pro-

mišljanja nije moguće o važnom predmetu stvo
riti pravilan sud.

Stvarna i pravedna odluka je samo on
da moguća, ako se predmet, o kojem se raspra
vlja, sa svih strana promotri i prosudi. Uz
mimo na pr. da se treba posavjetovati, bi li
se neka manja kuća zatvorila. Po uputama sv.
Ignacija treba najprije razmisliti o predno-
stima i o koristi za slavu Božju i spasenje
duša, koje donosi ukinuće kuće. I obratno,
štete i pogibli, koje su s tim spojene. Tada
moramo isto tako odvagnuti prednosti i kori-
sti, i suprotno štete i pogibli, koje nasta-
ju, ako se kuća ne ukine. Ovaj drugi dio o-
bično se propušta i zato se ne uoče važni mo
menti za prosuđivanje. Sada tek postajemo
sposobni da pravilno sudimo, kad sve razloge
za i proti ukinuća kuće međusobno procjeni-
mo. Ako se predmet ovako svestrano razmotri
i promisli, tada će odluka, koja iz toga pro
izađe, biti vrlo vjerojatno dobra i sretna.

Ne bi bilo korisno savjetnicama ime-
novati povučene i bojažljive duše, koje na
sve, što poglavarica želi, kažu: da. Isto se
tako pokazalo, da su često za savjetovanje
sasvim nesposobni učeni i sveti ljudi, koji
imadu najbolju volju, ali nemaju potrebnog
poznavanja ljudi i manjka im zdrav, prakti-
čni osjećaj.

Pokazalo se opetovano da je sudbono-
sno za crkvu i redovničku zajednicu, ako po-
glavarica prima jednostrane savjete. Što je

veća odgovornost neke poglavarice, to je ona
jače obvezana zatražiti savjet od onih, koje
nisu s njom u svemu istoga mišljenja. Na taj
način može se izbjeći mnogom pogrešnom zak-
ljučku. Za svaku poglavaricu vrijedi riječ
Duha Svetoga: "Ne oslanjaj se na svoju mud-
rost, uvijek se savjetuj s mudracima!" (Prič.
3,5, Tob 4,19).

d) Oholost se pokazuje u službi pre-
ma unutri time, što poglavar traži povjere-
nje. Svakako, ako ljudi žele sretno živjeti,
moraju imati međusobno povjerenje. Vjernost
zadanoj riječi i povjerenje u vodstvu jesu
neophodno važni uvjeti, da se u zajednici mo
gu blagoslovno iskoristiti sve sile za dobro
bit cjeline i svakog pojedinog člana. Ali ni
jedan poglavar ne može zapovjediti da svi i-
maju u njega povjerenje, on to mora steći. O-
naj će poglavar lako probuditi i steći povje
renje, koji se zna uživjeti u misli i osjeća
je drugih, koji ima jasan i zdrav sud, koji
se drži stalnih načela, koji vlada sa sobom
i svladava svoje sklonosti i strasti. Slabo
će povjerenje postići poglavar, koji se rav-
na ne po razumu, nego po časovitim hirima, ko
ji se odlučuje sad ovako, sad onako, koji
sluša samo laskavce. Poniznost, iskrena lju-
bav i nada sve čuvanje tajne najbrže osigu-
ravaju svakom poglavaru povjerenje njegovih
podložnika. Povjerenje bez čuvanja tajne ne
može se zamisliti. Ako poglavarica o svemu,
što joj je povjereno, šuti kao grob, uživa
lako neograničeno povjerenje. I najmanja os-

novana sumnja u čuvanje tajne može u velikoj mjeri uzdrmati povjerenje u poglavaricu."Tko izda tajnu, gubi povjerenje i ne će više naći prijatelja po svom srcu. (Sir.27.16)

Kako je čuvanje tajne odlučno za blagoslovno vođenje reda, opširno je to obrađeno u knjizi: Van Acken: Zadaća magistre.

Oholost je i to, kad se traži očitovanje savjesti. Svim je redovničkim poglavarima strogo zabranjeno podložnike na bilo koji način navoditi, da očituju savjest. (Kan 530, s 1) Razgovor o poteškoćama redovničkog života ili ako se o tome govori kod duhovnih vježbi s nakanom da se dobije razjašnjenje nije očitovanje savjesti.

Pravi predmet očitavnja savjesti odnosi se na područje savjesti, to su grijesi, nutarnje napasti i pogibli, ukratko sve, što se ne može izvanjskim promatranjem upoznati, nego se događa samo u duši.

Svakako poglavarica smije pitati, kako se vrše svete Ustanove, kako služba, kakav je odnos prema susestrama, kako je zdravlje, zatim smije pitati o vanjskim pogiblima i prilikama, koje bi mogle škoditi redovničkom duhu. Poglavarica je po svojoj službi obvezana održavati vanjsko vršenje zavjeta, zato ima i pravo, podložnike nesamo nadzirati u tome, nego ih i pitati, da li vrše pravila, koja se odnose na samostansku stegu i red.

Tako na pr. ima poglavarica pravo i

dužnost pitati sestru o njezinu izlazu iz samostana, ako je izašla bez dopuštenja.

Podložnicama pak nije zabranjeno da slobodno i nenagovorene otkriju svoje duhovno stanje poglavarici kao majčinskoj prijateljici. (Kan 530 s 2)

Primanje očitovanja savjesti traži da poglavarica ima teološko znanje, iskustvo o duhovnom životu, razboritost, da je diskretna, puna ljubavi i da među njom i sestrom vlada međusobno povjerenje. Ako bi od toga nešto manjkalo, tada ne bi očitovanje savjesti donijelo koristi, a svakako mnogo više štete. Pred svetištem duše, t.j. pred savješću svojih podložnika mora svaka poglavarica sa strahopočitanjem stajati i čekati, dok joj se slobodno ne otvore vrata toga nutarnjeg svetišta. Vjera u dobrotu, koja je u svakom čovjeku, dobrostivo razumijevanje, koje izgrađuje, najlakše budi povjerenje i otvara vrata nutarnjem svetištu duše. Pogrdne riječi nikada ne popravljaju, jedini im je učinak, da podražuju na zamjeravanje i ogorčenje. Poticanje i pohvala podiže srčanost i stvaralački zanos. Ako se poglavari ne služe nenametljivom pohvalom, u kojoj je sadržano poštovanje propast će mnoge plemenite sile i sposobnosti u samostanu.

U tome je bila uzorom časna majka Franciska Chervier, o kojoj jedna vrlo dobra sestra kaže, kako je majci jednom zgodom saopćila svoj nemir, što ne osjeća nikakve po-

trebe da izvan ispovjedi govori o stanju
je duše s poglavarima. Tada majka mjesto
to prekori kao nepovjerenje još je i pohv
i izričito ohrabri, da ostane kod svojega
čina. Nije ni podnosila, da joj sestre, k
su željele potpuno očitovati svoju savjes
govore o tajnim grijesima (Jeiler, O.F.M.G
tselige Mutter Francisla Scherrvirer, Herd
Dobre, savjesne sestre gorko osjećaju, ako
ih poglavarica drži zatvorenim naravima te
im radi toga poklanja i malo povjerenja,
one ne osjećaju nikakve potrebe govoriti i
van ispovijedi o stanju svoje duše s pogla
varima.

Nadalje se očituje oholost u služb
nom saobraćaju, ako se poglavarica pokaže
razdraženom ili povrijeđenom, kad joj podl
žnice iznesu svoje primjedbe i poteškoće,
li kad se koja sestra ispriča, ona je odmi
potpuno ušutka, kao da je udari maljem po
glavi, ili ako je nadstojnici krivo, što s
podložnici obraćaju višim poglavarima i tr
že od njih pomoć i savjet. Neoprostiva bi
la oholost, kad bi nadstojnica dala sestri
da gorko osjeti, što je kod viših poglavar
govorila o nedostacima u kući. Nadstojnica
bi na taj način potkopala svoj autoritet i
potpuno izgubila povjerenje svojih podlož
ca. Ohola je i onda, ako ne zna oprostiti.
Neka se sestra u prvom uzbuđenju zaboravi
prema poglavarici, ali se brzo pokaje i po
ša stvar popraviti. Zašto joj spočitavati
pogrešku? Jedan prijazni majčinski pogled

često najbolja kazna za i malo pristojnu nar
rav. Ohola je konačno poglavarica, ako drži,
da je se ne može skinuti sa službe. Čega ti
manjka, ako izgubiš mutarnji mir, kad budeš
skinuta sa službe? Samo prave poniznosti. Bez
poniznosti srca ti si nesamo nedostojna, ne
go i nesposobna za upravljanje. "Prava poni
znost zaodjeva cijelog čovjeka od glave
do pete neodoljivom milinom. Sve, što
uistinu ponizna duša učini, obasjano je
vrhunaravskim svjetlom; sve, što govori
ima čudesnu uvjerljivu snagu, pa i sama
njihova šutnja i nerad imadu nešto nebe
skog u sebi, što kao samo od sebe otkla
nja zlo i obraća duše. Poniznost proiz-
vodi sama gotovo nesvijesno ono, što I-
sus traži: Tako neka svijetli svjetlost
vaša pred ljudima, da vide vaša dobra
djela i slave vašega Oca nebeskoga."
(Mt 5,16) Faber.

Poglavarici je njezina služba
najveće ponižen je, jer zamjenjuje Boga,
a sama od sebe nema ništa, po čemu bi
bila zato dostojna i sposobna. Uz Božju
veličinu nema ništa veće od prave poni-
znosti srca. Zato moraš ponizno vladati,
ali i

2. Č a s n o v l a d a t i t.j.
volja Božja mora biti jedina norma i smjer-
nica tvojih zapovijedi. Služba, koju vršiš,
dana ti je samo zato, da Boga zastupaš. Zato
ne trebaš uzdizati sebe i svoju volju, nego
moraš pomoći, da Božja volja dođe do svojih

prava. Ne smijemo ići za svojim instinktom ni za svojim naravskim sklonostima, jer nam oni ne objavljuju volju Božju. Sv.Petra nazvao je Spasitelj blaženim, "jer tijelo i krv nije to tebi objavila nego moj Otac,koji je na nebesima."(Mt.16,17) Kao poglavarica moraš više nego drugi svladavati u sebi svoje sklonosti i nesklonosti, svoja raspoloženja i osjećaje, jer oni odviše lako iskrive istinu. Ćud je slab savjetnik, ali dobar pomoćnik. Instinktivna volja je najniža u čovjeku, njome mora vladati viša volja rasvijetljena svjetlom razuma i božanskom objavom. Poglavarice trebaju ogromne množine samospoznaje i samosvladavanja. One ne smiju slušati lažne proroke, naravske nagone ni strasti. Jao tebi, ako radiš pod utiskom trenutačnog raspoloženja i nepromišljeno dobaciš odgovor! Sve, što se dogodi u uzrujanosti mora nužno nositi biljeg nerazboritosti i nepravednosti. Tako i mora biti, jer je uzrujanost strast,a strast zamućuje bistar i siguran pogled,iskrivljuje sud i vodi u zabludu. Uvijek treba da u čovjeku vlada duh, a ne tijelo, a ni duša sa svojim raspoloženjima. Nikada se ne smijemo upravljati onim, što nam upravo kroz glavu prođe, nego se moramo pošteno pitati: Šta hoće Bog od mene u taj čas?

Mi ne smijemo ni volju Božju tumačiti sebi u korist, ni u korist svoje časti,ni u korist svojih interesa, nego naša nakana mora uvijek biti čista. Ako vidimo uspjeh bilo u poslušnu podložnika, bilo u vlastitom po

duzeću, tada ne smijemo sebe slaviti, nego časno govoriti s apostolom: "Kralju vjekova, besmrtnome, nevidljivom, jedinom Bogu,čast i slava u vijeke vjekova. (1 Tim 1,17) Tako nas uči moliti Crkva svako jutro prije početka dnevnoga rada u "Prvom Času".

Temeljni stav naše duše neka bude u svim odlukama i zapovijedima: Samome Bogu čast, a meni rad, poniženje, kritika i svaki neuspjeh. Ovo raspoloženje je teško, i posta je to teže, što više stojimo, ali ono je jedino pravo. Ono nam osigurava Božji blagoslov i povjerenje podložnika.

Konačno ne sakrivaj volju svoju iza volje Božje, iza volje viših poglavara, sv. Pravila, nego ostani poštena. Ima poglavarica, koje se pozivaju na volju Božju ili na volju viših poglavarica samo onda, kad se ona slaže s njihovom vlastitom voljom i kad hoće uvesti svoju privatnu pobožnost, inače radije proturaju svoje osobno shvaćanje. Ako je ikada potrebna složna i međusobnim povjerenjem popraćena suradnja, tada je to sigurno kod različitih nosilaca vlasti. Redovnička zajednica neka bude harmonijska cjelina, inače ni je zdrav organizam. Ako viša poglavarica ne odobrava odredbe koje niže poglavarice, tada ona mora to pravovremeno jasno i jednoznačno izreći i ne smije imati krivoga obzira. Odlučno je opće dobro, a ne privatno, inače lako nastane trajno neraspoloženje među podložnicima i teške štete za redovničku disciplinu.

Bilo bi još kobnije, kad bi se poglavarica u poteškoćama služila lukavim okolišanjem ili dvoličnim govorom, koji prikriva pravu nakanu. To može u diplomaciji biti nešto obično, ali bi se tim postupkom u upravljanju s redovničkim osobama sijalo nepovjerenje i ubijao dobar obiteljski duh. Časnom i otvorenom karakteru svatko se rado povjerava, pa i onda, kad istina gdjekada i ponešto tvrdo i surovo zvuči. Ipak moramo poštivati dobro i pošteno srce, barem znamo na čemu smo. Mirno i jasno "da, da", i jednako takovo određeno "ne, ne", (Mt 5,37) što dolazi iz dobrog i poštenog srca ne razara međusobno povjerenje i srdačnu ljubav.

3. B o ž a n s k i moraš upravljati to znači, ne samo u Božje ime, nego kao što sam Bog upravlja, snažno i blago. "Volja Božja seže snagom od jednoga kraja do drugoga i sve raspoređuje krotno i blago."(Mudr 8,1) Na temelju ove izreke iz knjige Mudrosti nastala je poznata riječ: "Fortiter in re, suaviter in modo", jak u stvari, a blag u načinu," koja potječe od petog isusovačkog generala Klaudija Aquavive, koji je (1543-1615) iza sv. Ignacija u redu najsposobniji talenat za upravljanje. U svome djelu Industriae (Ka 2) kaže Aquaviva: "Da način upravljanja mora biti blag, ne uči nas samo autoritet Otaca, koji uvijek ostaje netaknut, nego nas to u velikoj mjeri uče i naše Konstitucije." Svaki poglavar rado usvaja ovo pravilo, jer je bez sumnje put koji

je ovdje označen najprohodniji i najsigurnije vodi do cilja. Zato Aquaviva završuje svoje pouke ovako: "Ne će biti teško vidjeti,kako se mora povezati jakost i blagost,jaki moramo biti u postizavanju cilja, a blagi u načinu postizavanja.... Mnogi priznavaju, da nije lako upoznati, kako moraju to oboje spojiti u praksi."

Aquaviva ima pravo, jer se sigurno ni proti jednom pravilu u praksi toliko ne griješi. Život i onako mnogostruk i pokretan neprestano se mijenja, svaki pojedini čovjek je posve osobna osobitost, prilike nisu nikad jednake, svaki pojedini slučaj je doista jedinstven. Na sve ovo valja se obazirati kod upravljanja. Osim toga sva su naša djela obilježena više ili manje našom naravskom osobitošću, našim temperamentom i našom prirodom. Radi toga će neki poglavar unijeti "strogost" u formu a "blagost u stvar, a drugi će postupati sad strože, sad blaže, dok će treći jače naglasiti jedno na račun drugoga.

Ako ovo geslo igdje ima opravdanje i značenje, to ga ima obzirom na poglavaricu. Jer i u redovničkom životu postoji opasnost da poglavarica u izvršivanju svoje vlasti prekorači granice propisane pravilima, Konstitucijama i praktičnim razumom. Kao što se može u vježbanju svake kreposti pogrješiti tako i u toj, ako se učini previše ili premalo.S jedne strane može strogost, koja je bezuvjetno potrebna za redovničku disciplinu,

preći u tvrdoću i osornost. Djelovanje takvog stava bilo bi nesamo pretjerano, nego i nedopušteno i bio bi nepravedan zahtjev na silē podložnika. S druge strane može blagost preći u krivu popustljivost i slaboću, a iz toga bi nužno slijedilo oslabljenje redovničke discipline.

Nadstojnica neka čvrsto upravlja svom kućom od jednog kraja do drugoga i ne pušta da stvari samo jednostavno teku. Misli ili riječi kao: - sita sam svega - padaju kao medljika na dušu i umanjuju hrabrost. Neprekidno kucaju na vratima, a mi ne dajemo znaka, da se može unići, čitamo ili pišemo dalje, hoćemo imati mira. To je manjak snage, to je slabost. Ako ti dođe koja sestra, tada nemaš ništa drugo raditi, nego nju saslušati, ti si tu radi svoje sestre. Manjak snage je i to, kad radi dosade ili zlovolje gledamo kroz prste, i ne nastupimo da načinimo red, kad bi to trebalo. I to je slaboća, kad razvijamo odviše snage, da sve u sebi koncentriramo i da sve sami odredimo. Bog sve vodi i ravna snažno, ali blago i milo. U sve ove zablude i pogreške ne može pasti onaj, tko imā dar razlikovanja i pravu poniznost.

Kao uzor može ti biti sv.Benedikt,zakonodavac zapadnoga monaštva. Odkako je on sastavio svoje Pravilo prošlo je više od 1.4oo godina, ali su norme, koje ono sadržaje vrlo blize našem vremenu, jer imadu vrijednost, koja nije vezana o vrijeme. U 2. i 64. glavi svoga zakonika crta on ukratko ja-

sno i oštro sliku opatovu, kakav mora da bude. Mudri zakonodavac zaključuje svoja mudra razlaganja markantnim riječima: "Opat neka mrzi zlo, neka ljubi braću, ako mora koriti, neka to čini mudro i neka izbjegava "previše", da ne razbije posude, ako je želi predobro očistiti od rđe. Neka uvijek sa zabrinutosti misli na svoje vlastite slaboće i neka ima pred očima, da ne smije potpuno skršiti slomljenu trsku. Ne ćemo time reći, da ostavi pogreške, da dalje rastu, nego neka ih,kako smo već rekli, nastoji mudro i dobro hotmo iskorijeniti, kako to odgovara svakom pojedincu. Neka više nastoji da ga ljube, nego da ga se boje. Neka ne bude ni žestok, ni plašljiv, ni neumjeren ni tvrdoglav, neka ne bude zavidan, ni odviše sumnjičav, inače ne će nikad naći mira. Kod zapovijedanja neka je obziran i promišljen. Štogod zapovjeda bilo da se odnosi na duhovno područje ili svjetsko, uvijek neka znade razlikovati, neka održaje pravu mjeru i neka se ravna po mudrim oponenama sv. Jakoba, koji je govorio: ""Ako svoja stada na putu odviše izmorim, podleći će sva u jedan dan.""(1 Mojs 33,13) Ove i slične primjere mudre umjerenosti, te majke svake kreposti, neka uzme za uzor i neka sve tako uredi, da jaki zažele još, a slabi, da se ne prestraše." Bi li se mogao ocrtati savremenije, jasnije i duhovitije uzor dobrog upravljanja, nego je to ovdje učinio

veliki zakonodavac Benedikt? Bit se čovječje naravi nikada ne mijenja i zato ostaju ove norme uvijek savremene. Da ih vjerno izvrši, mora poglavarica dobro samu sebe poznati, mora se jako svladavati i mora biti duboko ponizna u srcu, jer se bez toga ne da spojiti strogost i blagost.

Novacima neka se usađuje načelo: "ne ispričavati se", da se vježbaju u poniznosti. Ako se ovo načelo u novicijatu dosljedno provodi, ne će lako prouzročiti štete. No kod sestara, koje su na odgovornim mjestima, moglo bi to načelo imati najteže posljedice za samostan, ako ne bi bilo razborito primjenjeno. Ima djela, koja, ako se ne razjasne, mogu biti sudbonosna i za poglavare i za podložnike. Učiniti sredstvo svrhom jest i ostaje zabludom, koja se gorko osvećuje.

Tvrdoća je i nerazboritost ostati kod svoje volje i onda, kad zdrav razum traži, da se povuče nepromišljena zapovijed i nalog dan u brzini. Ništa toliko ne potkapa autoritetu, koliko to, kad poglavarica nije pristupačna razlozima, kad ih unaprijed otklanja, kad si niti truda ne da, da upozna pravo stanje stvari. Ovaj način upravljanja naravno da izaziva nezadovoljstvo, kritiku i konačno ogorčenje.

Strogost i čvrstoća traži od poglavarice prije svega budnost nad vjernim izvršenjem pravila i konstitucija. Ako poglavarica laka srca gleda kako se krši šutnja,

dopušta slobodu u osobnom i pismenom saobraćaju s vanjskim svijetom, ako ozbiljno ne shvaća zavjet siromaštva, tada će svakako prodrijeti pogubni svjetski duh u samostan, pa će iščezavati životvorni elementi reda: stega, disciplina i prije svega pobožni duh utemeljitelja i utemeljiteljica.

Zato poglavar po općem shvaćanju teologa smrtno griješi, ako propusti zapriječiti lake grijehe i lake prestupke pravila. Održavanje redovničkih pravila mnogo doprinosi općem dobru, kao što zanemarivanje doprinosi općoj šteti. A poglavar je po svojoj službi obvezan unapređivati dobro, a uklanjati štetu. Zato bi se on teškim grijehom ogriješio, ako radi njegove znatnije nemarnosti podložnici počinjaju pogreške. Nije potrebno da se radi kod podložnika o teškim grijesima. Dovoljno je, da se pogreške često počinjaju i da mogu samostansku disciplinu u velikoj mjeri potkopati. (Vermersch, De re.. inst. et per. S. 235 f., usporedi Schramm, Mystische Theologie § 655 i Lehmkuhl, Theol. moral. I. br. 672).

U 12. izdanju svoje velike moralne teologije stavlja P. Lehmkuhl o tom predmetu neke mudre primjedbe: "Poglavar neka ne ispravlja samo ono, što vidi, nego neka istražuje, da vidi. Isto tako mora znati koješta vidjeti i razborito popravljati, da ne bi prevelikom tvrdoćom više škodio nego koristio."

Svakako nije lako osobito u na

še nemirno uzburkano vrijeme u upravljanju neprestano spajati strogost i blagost. Najbolje sredstvo je za to primjer same poglavarice, njezina vjernost u vršenju šutnje, njezino uzorno vladanje u saobraćaju sa vanjskim svijetom, njezina razborita opreznost i obzirnost u svim naredbama. Djeca rado gledaju slike. Dajte im u ruku slikovnicu i ona će sve odmah razumjeti. Knjiga Pravila ilustrirana poglavaričinim primjerom vlada cijelom kućom i vuče je za sobom. Ako treba koriti i li opominjati, reci, što je moguće kraće. Ako je dosta blaga opomena, ne kori. Gdje je dosta poluozbiljna riječ, ne treba ozbiljne. Nauči to od svoga Boga. Kako je radio tvoj Učitelj? Krist je svoga učenika, koji ga je tri puta zatajio, samo šuteći pogledao. Petar je razumio taj pogled ljubavi. Ni jedan jedini put nije Krist skrušene grješnike direktno prekorio. Indirektno sjeća Petra da ga je tri puta zatajio na dobrostivi, nježni način svojim trokratnim pitanjem: "Petre, ljubiš li me?" Razumjevanje, koje podiže, pedagogika povjerenja bolja je od pedagogike straha. Bolje je predusresti, nego liječiti. Zato kaže sv. Benedikt: "Opat neka zna, da je njegova zadaća više predvidjeti nego vladati". To sve svakako traži od poglavarice veliku krepost, duboku duhovnost, a prije svega trajni saobraćaj s Bogom u molitvi, pa će onda božanski vladati.

Sv. Ignacije Lojolski bio je sjajan primjer za sve poglavare. On prosuđuje duh

redovnika po tome, kako znade slušati, a opet može pjevati velepjesan slobodi duha i govoriti svojim sinovima: "Čovjek daje službu, ali Bog daje razbor, raditi morate ne samo po pravilu i Konstitucijama nego i prema prilikama." Za njegovu je okolinu uvijek bila zagonetka, koja je toga junaka okruživala, te je on u prividno jednakim prilikama sasvim različito znao suditi i odredivati ženialnom slobodom čovjeka, koji je svaku stvar gledao u njezinoj nutarnjoj osobitosti. Ignacije je znao biti neizmjerno strog, a opet je obilovao dobrotom. "Rigorozan je s onima, koji se sami ne svladavaju, koji se posve ne predavaju Bogu, našem Gospodinu, i koji trajno oklijevaju. S drugima je pun dobrote. Snažno ostaje pri svojoj odluci i u njoj se ne da lako preokrenuti, ali u onome, o čem nema nutarnjeg rasvjetljenja, običaje svoj sud spremno drugome podrediti."

U toj jednostavnosti nutarnje slobode mogao se Ignacije poslužiti kao gospodar svim ljudskim sredstvima, a da ne bude nikada pod njima. " U stvarima, koje je poduzeo za božansku službu, služio se je svim ljudskim sredstvima, da dođe do cilja i to s tolikom važnošću, kao da o njima ovisi uspjeh. Ali se istodobno pouzdavao u Boga i toliko se oslanjao na Njegovu providnost, kao da sva ljudska sredstva, kojima se služio, nemaju nikakove snage." (Rahner: Stimmen der Zeit, veljača 1947. str 336)

Duh Božji je dakle duh snage i blagosti. Oboje moraš kao zamjenica Božja harmonijski u sebi sjediniti. Kakav li će to biti preokret na koncu života, ako taj duh ne bi stanovao u tvom srcu! Kako su onda visoko nad tobom tvoji podložnici! Svaki dan doviku je ti Učitelj iz Tabernakula: "Učite od mene, jer sam krotak i ponizan srcem." (Mt 11,29). On ne kaže, učite od mene čudesa tvoriti, s vlašću nastupati, nego učite od mene blagost i poniznost. Ponizna blagost mora biti glavna crta tvojega srca, ako hoćeš biti poglavarica po Srcu Isusovu. Uvijek ponovno naglasuje božanski Spasitelj, da se njegovo djelovanje ravna jedino po volji nebeskoga Oca. "Jelo je moje, da činim volju Onoga, koji me je poslao, i da izvršim djelo njegovo."(Iv 4, 34). Moj je sud pravedan, jer ne tražim svoje volje, nego volju onoga, koji me je poslao. (Iv 5,3o) "Jer sam sišao s neba, ne da činim svoju volju, nego volju Onoga koji me je poslao, da od svega, što mi dade, ništa ne izgubim."(Iv 6,38). Temeljni stav tvojega srca, tvoj jedini cilj, u koji moraš kao poglavarica upirati svoje oko jest: Volja Božja! I ti moraš jedanput položiti račun o svemu, što ti je dao kao poglavarici, ne smiješ dati da išta od toga propadne. Tvoja prednost kao poglavarice sastoji u tome, da ne pripadaš sebi, nego Bogu, i da smiješ biti žrtva za svoje podložnike. To je tvoja posebna čast i odlika kao poglavarice i kao zamjenice Kristove!

3 Poglavarica je Božje oruđe

Kao poglavarica budi u Božjoj ruci oruđe za unapređenje Njegovih djela. Moraš tvoriti božanska djela! To ćeš moći samo onda, ako budeš imala božansku snagu, a nju ne možeš imati od sebe, nego od Boga. Zato moramo biti i ostati sjedinjeni s Bogom. Ruka i noga ne mogu učiniti ništa, ako su odijeljeni od životnog principa svoga tijela. Božanski Spasitelj kaže to svojim apostolima sasvim otvoreno: "Bez mene ne možete ništa učiniti. Tko u meni ne ostane, izbacit će se napolje kao loza, i osušit će se, i skupit će je, i u oganj baciti, i izgorjet će. Ako ostanete u meni, i moje riječi ostanu u vama, štogod hoćete, tražite, i bit će vam." (Iv 15,7). Mi, dakle, sve možemo u jedinstvu s Bogom. Kako se postizava ovo jedinstvo?

1. P o u z d a n j e m . Pouzdanje je neophodno potrebno, jer sve naravske sile i sposobnosti, koliko su god vrijedne u sebi, nisu dovoljne, da se teška i odgovorna služba vrši s puninom blagoslova. Osigurati trajni uspjeh ne može ni prirodna privlačivost, ni nastup koji osvaja, ni bogato iskustvo, ni velika radna sposobnost i kako sve ne zovu te naravske prednosti. Pouzdanje se dakle ne oslanja na naše vlastite snage i sposobnosti, naprotiv ono se očituje kao mudro nepouzdanje u sebe. Radio i telefon djeluju samo onda, ako ih takne električna iskra.

Kao poglavarica mogu samo onda blagotvorno djelovati, ako me takne i podržava Božja snaga i pomoć. U pouzdanju, koje vjeruje, prihvaćamo Božju ruku i ostajemo s Njim u dodiru. Nijedna krepost nije u Svetom Pismu, a osobito u Starom zavjetu tako često i tako jako naglašena kao upravo pouzdanje u Boga. Temelj na misao psalama jest pouzdanje u Boga, Gospodina. "Gospodin je moja stijena, moja tvrđava i moj Spasitelj, moj Bog, moje blago, kod njega tražim spasenje, On je moj štit, snaga mojega spasenja i moje utočište." (Ps 17,3).

Tko je potrebniji pomoći i snage odozgor nego mlada poglavarica? Tu je tvoj Bog i Gospodin, uzdaj se u Njega i On ne će dati, da budeš postiđena. "Ti si moja jakost i moje utočište, Ti ćeš me voditi i čuvati poradi svoga imena". (Ps 30,4) "Slava Gospodinu, koji još nikada nije zapustio one, koji se u Njega uzdaju."(Judit 13,17) Da, pouzdanje u Boga ne može razočarati. Zato je bolje pouzdati se u Boga, nego se osloniti na svoju vlastitu mudrost ili na dobrohotnost ljudi. "Uzdaj se u Boga cijelim srcem, na svoju vlastitu mudrost ne oslanjaj se"(Prič.3,5) "Bolje se uzdati u Gospodina, nego graditi na čovjeku, bolje je tražiti utočište kod Gospodina, nego se oslanjati na mogućnika". (Ps 117,8) Tako su uvijek radile pobožne utemeljiteljice redova, i zato su stvorile velika i trajna djela. Tko se uzda u nemoćna čovjeka i njegovu milost, past će s nemoćnim.

Pouzdanje u Boga je milost, "plod Duha" (Gal 5,22). Da dobijemo ovu milost, moramo ispuniti odredjene uvjete: moramo vjerovati u Boga, moramo Ga tražiti i moramo Ga se bojati. "Gospodin je blago siromašnih, pomoćnik u nevolji u pravi čas. Zato se u Tebe uzdaju oni, koji poznaju Tvoje ime; jer Ti, Gospodine, nikada još nisi zapustio one, koji Te traže" (Ps 9,10)."U strahu Gospodnjem jaka je obrana"(Prič 14,26).Naše se pouzdanje mora temeljiti na vjeri u Isusa Krista. "Neka se ne plaši srce vaše! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte! U kući Oca moga mnogi su stanovi"(Iv 14,1).

Pouzdanje bez ovih uvjeta, bilo bi drskost. Zato se prorok Jeremija morao usprotiviti stanovnicima Jeruzalema, jer su držali, da se ne trebaju bojati Božjega suda, kad imadu hram u svojoj sredini. "Čujte riječ Gospodnju, svi Judejci, koji ulazite na ova vrata, da se poklonite Gospodinu! Ovako govori Gospodin nad vojskama, Bog Izraelov: Popravite putove svoje i djela svoja, pa ću učiniti da stanujete na ovom mjestu! Ne uzdajte se u lažnu riječ: Hram Gospodnji, hram Gospodnji, hram Gospodnji ovo je! Samo, ako ozbiljno popravite svoje puteve i svoja djela.... tada ću učiniti, da stanujete na ovom mjestu." (Jer 7,2-7)

Nijesu li se neke sestre u vrijeme svjetskog rata preuzetno uzdale u posebnu

pomoć Božju, iako svojim životom nisu dale dale dobar primjer držale su da su osigurane proti svim pogibeljima zato, što su stanovale s dragim Spasiteljem pod istim krovom? Mi se držimo riječi: "Pomozi si sam, pa će ti i Bog pomoći i stojimo uz stanovište svetaca: Uzdaj se u Boga, kao da sve o Njemu ovisi, ali radi i napreži se tako, kao da sve ovisi o tebi i o tvom zauzimanju." Tada naše pouzdanje nije preuzetno i mi se osjećamo sigurnim vjerujući u Božju očinsku brigu, u Njegovo dobrostivo zauzimanje za nas i u Njegovo dobro, očinsko srce.

Pravo pouzdanje daje odvažnosti i duh poduzetnosti, a to je oboje potrebno poglavarici obzirom na njezine podložne sestre. Slabo je s poglavaricom, ako toga nema. Smije li se poglavarica čvrsto nadati? Sasvim sigurno, je Gospodin ljubi njezine sestre na na posve osobiti način, jer su one njegova izabrana djeca. Bog zna i to, da je poglavarica krhka posuda, da joj dakle mora pomoći. Kako živi Bog, tako se mora poglavarica pouzdavati u Njega, On je ne može zapustiti u svim brigama, koje su spojene s njezinom službom. "Bog ne uskraćuje dobara onima, koji žive pošteno. Gospodine nad vojskama, blago čovjeku, koji se uzda u Te!"(Ps 83,13)

" "Ljubezni, On znade sve, ako nas srce ne osuđuje, imamo pouzdanje u Boga. I štogod molimo, primamo od Njega, jer zapovijedi Njegove držimo i činimo, što je Njemu ugodno".(Iv 3,21).

Ako poglavarica nastupa čistim i nerazdijeljenim srcem za sveta Božja prava i Njegove interese, ako u svim svojim planovima i nastojanjima zapostavi svoje osobne interese i teži samo za Božjom proslavom i za dobrom svojih podložnica, tada može računati nepokolebivim pouzdanjem na Božju pomoć. Mojsija je bio kažnjen radi premalog pouzdanja. Po pouzdanju bit ćeš jaka kao sam dragi Bog. "Pred očima Gospodinjim cijela je zemlja i one daju snagu onima, koji se nerazdijeljena srca uzdaju u Njega.

Zato se u svim poteškoćama puna povjerenja uzdaj u pomoć i snagu dobroga i svemogućega Boga.

Glavna poteškoća dolazi ti od karaktera tvojih podložnica. A gdje nema ljudi, s kojima je teško upravljati? Nema li u tvojoj kući ni jedan naopaki original i nijedan kući ni križ? U tom slučaju moraš učiniti sve, što je u tvojim silama da i od tog ljudskog djeteta postane koristan član redovničke zajednice. Ako sestra ima zvanje, tada je Bogu laganа igra pretvoriti je u pravi blagoslov za kuću. U zvanju i u svojim naravskim sposobnostima primila je od Boga glavnicu za savršenost. On bi to mogao lako učiniti i sam od sebe, ali hoće da Ga se za to moli i traži tvoju suradnju. Zato moli s pouzdanjem i zaposli križ svoje kuće poslovima, za koje joj je Bog dao snage i talenata. Tvoja će molitva pomoći i zvršiti ono, što ne postizava tvoja prijazna i ljubezna riječ, ni tvoja

stroga riječ ni tvoji gromovi. Dragi Bog ima najveći interes, da se ta duša popravi. Monika je molila, molila s nepokolebivim pouzdanjem 19 godina i Bog je darovao crkvi sveća-nika, biskupa i svetog crkvenog naučitelja. On je bio dijete majčinih suza. Kad bi u samostanu bilo više ovih tihih i svetih suza zabrinute vjerne majke i manje tajnih i gorkih suza podložnica, tada bi bez sumnje manje sestara s vječnim zavjetima izgubilo svo je zvanje i bilo nesretno u svijetu. Moli dakle s velikim pouzdanjem Boga, neka tvrdoglav ki uzme njezin duh i dade joj mjesto njega Duha Svetoga, tada si obratila svoju susestru. "Kad, dakle, vi, koji ste zli, znate dobre dare darovati svojoj djeci, koliko će više Otac Vaš nebeski dati Duha Svetoga onima, koji mole u njega". (Luka 11,13)

Velike teškoće mogu nastati, ako se na te podigne bura. Bura može doći od tvojih podložnica, ali i od tvojih viših poglavara. Tu treba pouzdanja u Boga. Bura je došla na tebe po mudroj Božjoj odluci, On ju je pripustio za tvoje dobro. Šuti i moli nepokolebivim pouzdanjem: "Nastupi za mene Gospodine, jer sam neprestano putovao u nevinosti; bez kolebanja uzdao sam se u Gospodina." (Ps 25,1) Ako mirne savjesti možeš ovako moliti, tada prepusti u potpunom povjerenju svoju stvar najboljem odvjetniku: Bogu. On će te bolje braniti nego što to mogu i hoće učiniti tvoji prijatelji, ali se

ne smiješ plašiti ni za čas: "Iako sam siromašan i bijedan, Bog se brine za mene; ti si moj Pomoćnik i Spasitelj, moj Bože, ne kasni". (Ps 39,18)

Konačno, poglavarici je potrebno pouzdanje i radi njezinih velikih i odgovornih zadataka, koji su joj naloženi. Što već Bog nije izvršio po rukama siromašnih redovnica!! Sjetimo se samo mnogih i velikih samostana, koje je utemeljila sv. Terezija, i tolike druge utemeljiteljice. Sve su one bile ponizno i voljno oruđe u majstorskoj ruci Božjoj. Bog može i sasvim neznatnim oruđem izvesti velike stvari. Da, On upravo s ljubavlju odlikuje ono, što je maleno, ono što je pred svijetom neznatno. Ponizna duša, koja je svjesna svoje slabosti i nemoći, i koja se nepokolebivo predaje mudroj i dobrostivoj providnosti Božjoj najprikladnije je oruđe u ruci svemogućega Boga. Zato može u najdubljem uvjerenju pisati apostol naroda: "Nego što je ludo pred svijetom, izabra Bog, da posrami mudre, i što je slabo pred svijetom, izabra Bog, da posrami jako; i što je neplemenito pred svijetom i prezreno, izabra Bog, i ono što nije ništa, da uništi ono, što jest, da se ne hvali nijedan čovjek pred Bogom. Od njega ste vi u Kristu Isusu, koji nam posta mudrost od Boga i pravda i posvećenje i otkup, da kao što je pisano: "Tko se hvali u Gospodinu neka se hvali. (1 Kor 1,27-31)

Zato se uzdaj u Boga, On je svemu

dorastao. Po pouzdanju ti si s njim spreplet-
ten kao slaba grančica. bršljana s jakom peći
nom, u kojoj je ukorijenjena. U cijeloj kući
ne bi smjelo biti oka sjajnijeg od poglavari
činog, jer je ona Božje oruđe i jer Bog hoće
pokazati svoju svemogućnost u njezinoj slabo
sti. Sa svojim Bogom u srcu preskačem zidove
(usp.Ps 47,3o) To je prava kršćanska samosvi
jest, koju mora svaka poglavarica ispunjava-
ti u većoj mjeri nego njezine podložnice. "
"Ako je Bog za nas, tko će protiv nas?"(Rim
8,32).

2. Ovo pouzdanje se očituje prije
svega u m o l i t v i , jer po njoj ostaje
poglavarica povezana s Bogom, svojim Učite-
ljem. Prava molitva je uvijek molitva potpu-
nog pouzdanja, jer proizlazi iz nepokolebivog
ufanja u Boga Oca. Ovim raspoloženjem mora
biti prožeta i podržana cijela tvoja molitva.
No kako smo sami po sebi za to nesposobni,mo
ramo se sjediniti s Kristom, koji je rekao:
"Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi
Ocu osim po meni". (Iv 14,16) Po svetom Krs-
tu mi smo inkorporirani Kristu, ova veza po-
staje tjesnija po primanju svetih Sakramena-
ta, osobito svete Pričesti, koja po nutarnjoj
sabranosti u nama i dalje djeluje. Tako će
samo od sebe Njegovo mišljenje, Njegovi inte-
resi postati naši i utjecat će na sve naše
riječi i djela, pa ćemo moći istinito reći
sa sv. Pavlom: "Živim, ali ne ja, nego Krist
živi u meni". (Gal 2,2o.) Ovaj blaženi cilj
možemo samo tako postići, da se dademo vodi-

ti od Njegova duha i da brzo i velikodušno
slušamo Njegova nutarnja nadahnuća. Tada do-
ista mislimo, govorimo i radimo kako bi Isus
radio na našem mjestu. On tada zbilja živi
u nama, te s nama i po nama proslavljuje Bo-
ga, nas posvećuje i daje da sudjelujemo u po
svećivanju svijeta. Tko je duboko prožet taj
nom Božjega djetinjstva, njegova će duša bi-
ti ne samo uzdignuta u blizinu Božju, nego
će posve živjeti u Bogu, a Bog će živjeti i
stanovati u njoj. Od ove povezanosti duše s
Bogom najstaje najintimnija povjerljivost.
To je sjedinjenje, koje prelazi u jedinstvo
bez osamljenosti. A cilj ovoga sjedinjenja
jest, živjeti samo za Boga, za živoga Boga,
za Presveto Trojstvo, koje u nama stanuje,da
ga slavimo, da Mu služimo, da mu iskazujemo
strahopočitanje i ljubav. To nije osrednji
život, nego život podržan žrtvom ljubavi.Za-
to treba zaboraviti sebe, a misliti samo na
interese svoga Boga, koji se dostoji u nama
živjeti. Njega ljubiti cijelom dušom, Njemu
posvetiti sve misli, želje i djela, kako nas
uči Crkva u jutarnjoj molitvi: "Gospodine,Bo
že, Kralju neba i zemlje, vodi, posveti,
vladaj i upravljaj svojom milošću danas
naše srce, naše tijelo, naše misli, ri-
ječi i djela po Tvojem zakonu, i u izvr
šivanju Tvojih zapovjedi, da po Tvojoj
pomoći ovdje i uvijek postanemo blaženi
i slobodni; Ti Spasitelju svijeta, koji
živiš i kraljuješ u vijeke."

Iz ove povezanosti srca s Bogom ras-
te sigurna i spokojna svijest duše: "Sve mo-

gu u Onome, koji me jača." (Fil 4,12).Nutarnjim dušama dopušta Bog ući u tako usku vezu s Njim. Da, On im se upravo nudi, kako lijepo kaže pisac knjige Nasljeduj Krista: "Krist često pohađa duhovnog čovjeka, slatko se s njim razgovara, ugodno ga tješi, obasipa ga mirom i osobitom, začudnom povjerljivošću." (Naslj. Kr. 2. knj. 1.glava)

Tajna svih trajnih uspjeha u životu velikih redovnica jest njihovo tijesno jedinstvo s Bogom u molitvi. Bog nudi poglavaricama kao i utemeljiteljicama posebni dar molitve. Ova se milost sastoji u nekoj osobitoj pomoći i u daru da s lakoćom postizavaju što od Boga traže u molitvi. Tako si je Bog sam naložio dvostruku dužnost da usliša tvoju molitvu. On ti daje zalog i jamstvo, kad ti nudi dar molitve. Ti gotovo imaš Božju svemogućnost u ruci, kad moliš. Kao zamjenica Božja možeš punim pouzdanjem reći s Kristom:

> "Znao sam, da me Ti vazda slušaš."(Iv 11,42).Kome je Bog doista postao otac, kod toga se ne može pojaviti nepovjerenje prema Bogu, manjkavo pouzdanje u Njegovu svemoć i u Njegovu ljubav. Zato nas potiče sveti Jakov da u vjeri molimo bez ikakve sumnje:
>
> "Ako li kome od vas nedostaje mudrosti, neka ište u Boga, koji daje svima obilato i ne kori, i dat će mu se. Ali neka ište s vjerom ne sumnjajući ništa".(Jak 1,5-6)

Ovo povjerenje je to opravdanije što si po čistoći jače povezana s Učiteljem.Čista

Božja ruka ne služi se zamazanim oruđem.

> "Tko smije uzaći na goru Gospodnju i stajati na svetom mjestu. U koga su nedužne ruke i čisto srce".(Ps 23,4) "Ljubezni, ako nas srce ne osuđuje, imamo pouzdanje u Boga. I što god molimo, primamo od Njega, jer zapovijedi Njegove držimo i činimo, što je Njemu ugodno." (1 Ov 3,21)

Da srce očistimo i u čistoći održimo imamo dnevno ispitivanje savjesti,nedjelju ispovijed i dobro pripravljenu svetu Pričest.

Kadgod poglavarica dobro moli,tada moli u ime Isusovo, u Njegovoj Osobi, u Njegovom duhu, po Njegovom nalogu, kao Njegova zamjenica. Po tome stiče njezina molitva vrijednost pred Bogom, koji je podiže nad svaku sasvim naravsku vezu s Bogom i osigurava joj moć nad Božjim srcem. Time je uspostavljeno i zajamčeno povjerenje, koje doista ne poznaje granica i koje smije sve očekivati i moliti od ljubavi nebeskoga Oca.Tako molitva uvijek ponovno oživljuje pouzdanje, ispunja dušu vedrim povjerenjem daje nutarnju snagu i jakost i bezuvjetno predanje u svetu Božju volju. Duh i smisao Kristova nasljedovanja je: predanje naše volje Božjoj volji bez pridržaja, bezuvjetno prepuštanje mudrosti i ljubavi nebeskog Oca i onih želja u molitvi, koje su nam najviše na srcu.

4.

Poglavarica je Bogu odgovorna za svoja djela

Poglavarica mora na smrti Bogu položiti račun. Njezina je odgovornost pred Bogom veća od odgovornosti njezinih susestara, jer Bog od nje ne traži samo račun o vlastitoj osobi, nego i o povjerenim osobama i dobrima. Jasnim i ozbiljnim riječima naglasuje Bog u Svetom Pismu strogu odgovornost, kojom je opteretio vladare i mogućnike. U knjizi Mudrosti kaže se za kraljeve i vladare zemlje:

"Čujte, dakle, kraljevi! Primite k srcu! gospodari zemaljskih krajeva! Učite se! Poslušajte, vi koji vladate pukom i ponosite se četom naroda!

Od Gospodina bila vam je dana vlast, od Svevišnjega moć. On je, koji istražuje vaša djela, pretresa vaše osnove.

Premda ste sluge vlasti njegove, vladali ste nepravedno, nijeste držali zakona, nijeste živjeli po Božjoj volji.

Tako će On doskora doći strahovit na vas, jer će izvršiti strog sud na vladaocima.

Niski zaslužuju oproštenje iz milosrđa, a silni će se kazniti silno.

Jer vladalac svega nema straha ni pred kim. Ne boji se nijednoga od velikih. Jer je stvorio velikoga i maloga. Jednakim se načinom brine za sve.

Ali moćnima prijeti strogim sudom.

Vama, dakle, vladaoci, upravljene su moje riječi, da se naučite mudrosti i ne griješite!

Jer koji sveto drže svetim, naći će se kao sveti, i koji su poučeni u njemu naći će opravdanje.

Zato budite željni mojih riječi! Čeznite za njima! I dajte se poučiti! (MUdr 6,1-11)

Na ove ozbiljne riječi vječne Mudrosti mora zadrhtati srce svakog vladaoca pa i redovničke poglavarice. Sličnom ozbiljnošću naglasuje božanski Spasitelj u paraboli o talentima ovu osobnu odgovornost. (Mt 25,14-30) Svrha je ove parabole, da nas potakne na pripravu za dolazak Gospodinov po revnom iskorišćivanju povjerenih dobara. Poglavarici nisu povjerena samo materijalna dobra, nego i osobe, neumrle duše, za koje je Spasitelj dao krv svoga Srca. Vjerni i revni sluge rade s povjerenim talentima, oni gospodare spretno i ustrajno. Tako mora i poglavarica raditi s povjerenim samostanskim dobrom, a još napose s darovima svojih podložnica. Božja je volja, da svaka sestra bude u samostanu zaposlena prema svojim prirodnim od Boga joj danim sklonostima i spsobnostima, kako je najbolje moguće. Bilo bi očigledno proti volje Božje, kad bi se sestri trajno naložili poslovi, za koje nema spretnosti ni snage, jedino za to, da se slomi njezina samovolja.

To ne bi bila prava pobožnost, i to bi donijelo malo koristi, kako iskustvo uči. Svaka je sposobnost dobro, što ga Bog dijeli, ali ne poklanja. On hoće, da ono bude iskorišćeno obzirno i mudro, potpuno i cijelo. On će jednom tražiti račun kako se ono upotrebilo ili zloupotrebilo ili možda i ne upotrebilo.

Svaki je čovjek samostalna jedinica s vlastitom slobodnom djelatnošću i s vlastitim određenjem, t.j. on je osoba. I u samostanu ostane svaka sestra osobom. Ona mora nastojati da sa svojim od Boga joj danim individualitetom postane osoba visoke moralne vrijednosti t.j. da postane duhovna osoba. Vrlo dobro možemo reći sa Wortlischeckom: Osobnost je čovjek potpune duševnosti, koji je samostalan, koji je gospodar svoje vlasti te snage i pripada sam sebi.

Čovjek duhovne punine, dakle duh-čovjek neka bude osobnost, ne sjetilan čovjek, a još manje nagonski čovjek. Duhovni potpuni čovjek: dakle harmonijski razvijen i oblikovan čovjek, ne hladan razumski čovjek ni jednostrani čovjek volje ni sentimentalni čovjek osjećaja.

Prava osobnost mora biti samostalna t.j. kršćanski punoljetna. Posljednu odluku kod svih čina i propusta ne možemo oduzeti ni jednoj sestri, ona sama snosi posljednu vlastitu odgovornost za svako čudoredno djelo, jer bez toga ona ne bi bila čovječna osobnost. Božja je volja, da svaki čovjek razvitkom da-

rovanih mu sposobnosti i talenata te svoje cjelokupne osobne indivi-dualnosti u sebi oblikuje sliku Božju. Tako neka i svaka sestra bude jedan jedini vidljivi izražaj Božje misli o njoj. Ovu jedinstvenost svoje osobnosti postizava čovjek po osobno-neposrednom odnosu prema Bogu, kojom se ističe nad cjelinom, kojoj pripada.

Pred ovim dostojanstvom, koje je u najvišem stupnju osobno, poglavarica mora stati u poštovanju i pažljivo pred svakom podložnicom, i ne smije ga dirnuti.

Prava osobnost mora biti gospodar svoje snage, t.j. gospodar u vlastitom kraljevstvu prema vani i prema unutra.

Prava osobnost je sama svoja, ako nije kopija, ako nije čovjek mase ili kolektiva, nego ako je harmonijski razvila i usavršila od Boga joj darovanu osobitost.

U osobitost spada i čovjekova društvena narav. Mi nismo sami na svijetu. Osim nas ima velik broj drugih bića, koja kao i mi stavljaju opravdane zahtjeve. To su u prvom redu naši bližnji, na koje smo po prirodi upućeni. No ne samo oni. Kao ljudi mi smo članovi jednog reda, koji je po mudrom Božjem planu stvoren i u kojem su sva bića i sve stvari svrstane u smišljenu suradnju i jedni drugima pridjeljeni. Ovaj božanski red moramo poštivati. On je smjernica po kojoj su prava pojedinih bića određena i ograničena. Svako je naime pravo čovjeka ograničeno jed-

nakim pravom bližnjega. Po toj mjeri moramo urediti svoje vlastite zahtjeve.

Tek onda, kad se u sebi usklađen čovjek uvrsti u božanski red, kad se u njemu besprikorno i sigurno kreće i pri tom harmonijski razvija svoje sposobnosti i s njima radi, tada je on u punom smislu kršćanska osobnost.

Društvena čovjekova priroda nema se tako shvatiti kao da pojedini čovjek tvori samo jedan dio zajednice, kao što su ruke, noge i ostali udovi po svojoj prirodi dijelovi tijela i zato posve podređeni njegovoj dobrobiti. Ako se ova često upotrebljena poredba zajednice sa tijelom ovako shvati, nužno dovodi do toga, da se zaniječe čovjekova osobnost. Čovjek jest i ostaje u zajednici, dakle i u samostanu osobom, a kao osoba ona je u sebi odijeljena jedinica i cjelina s vlastitim osobnim od Boga postavljenim životnim ciljem.

Ovaj životni cilj je kršćanska savršenost, koja se očituje harmonijski razvijenom osobnom individualnošću pojedinog čovjeka. "Budite savršeni, kako je savršen vaš nebeski Otac. (Mt 5,48). Bog je neizmjerno savršen. Pojedini čovjek može prikazati samo maleni dijelak ove savršenosti u svojoj vlastitoj punoj osobnosti. Na taj se način neizmjerna Božja savršenost barem donekle odrazuje u velikoj raznolikosti ljudi.

Kako se ljepota zvjezdanog neba očituje u raznoj veličini i sjajnosti pojedinih zvijezda, tako se u vidljivim stvorenima najbolje objavljuje Božja veličina i ljepota u tome, što pojedina stvorenja otkrivaju božanska svojstva u svojoj individualnoj raznolikosti, što je moguće savršenije. I ako sveci teže za jednom te istom savršenosti, za najtjesnijim sjedinjenjem s Bogom u ljubavi, ipak se svi međusobno razlikuju po svojoj ličnoj osobitosti i savršenosti. Time pak očituju na veličanstveni način neizmjernu Božju ljepotu i savršenost.

Bog će dakle biti najviše proslavljen ako svaki čovjek razvije što savršenije svoje prirodne sklonosti i sposobnosti te ih neraz dijeljene preda u Božju službu. Tko prema tome prisili nekog čovjeka da radi proti svoje individualne prirode, osujećuje Božju misao, koja ima s njim i poremećuje red, koji Bog hoće.

Nevjerni sluga ne upotrebljava primljeni talenat po volji svoga gospodara. On nije ukrao ni sakrio gospodarev talenat, nego ga nije upotrebio u vlasnikovu korist, nego je iskopao jamu u zemlji i sakrio u nju novac. Za to ga je gospodar kaznio. Najprije ga je ukorio radi njegove nesposobnosti i lijenosti, a onda mu je njegov gospodar oduzeo talenat i dao ga prvom sluzi, koji je već bio bogato nagrađen! I pravo je. Nevjerni sluga nije uvažio gospodarevu volju obzirom na povjereni talenat, on je svome gospodaru nanio štetu svojom nemarnošću i lijenošću,

jer strah u biti nije ništa drugo nego lijenost.

U redovničkoj kući, u kojoj su svi zaposleni po mudroj Božjoj nakani prema svojim naravskim sklonostima, snagama i sposobnostima, koliko je najviše moguće, tamo obično vlada zadovoljstvo, radost u radu, stega i red. Na radosnom izvršivanju Božanske volje počiva vidljivo Božja zaštita i Božji blagoslov.

I ti ćeš kao poglavarica biti jednom strogo suđena. Mnogo ti je bilo povjereno, zato će se i od tebe mnogo tražiti. Ti si kao poglavarica primila više milosti nego drugi, imala si na raspolaganje obilnu Božju pomoć. Ako si lijena u molitvi, tada ti manjka spoznaje i snage, da učiniš sve ono dobro, što Bog od tebe i od tvojih podložnika s pravom očekuje. Veća i stroža bit će tvoja odgovornost, što si propustila dobro radi malodušnosti i egoizma, nego radi svih drugih grijeha tvoga života.

Ipak ne ćemo pretjerivati i stvar učiniti gorom, nego što jest. Kazat ćemo svu istinu. U tvojoj redovničkoj zajednici nema duše, koja bi mogla očekovati oproštenje grijeha s toliko pouzdanja kao poglavarica. Njezina je zadaća vrlo teška, na nju se stavljaju tako mnogi i veliki zahtjevi kao ni na koju drugu sestru. To nitko bolje ne zna nego pravedni i dobrostivi Bog. Zato poglavarica ima više prava na Božje milosrđe nego ostale sestre. On ne očekuje od tebe, da ne počiniš

nijednu pogrešku, ali On može i mora očekivati, da se svaki dan ozbiljno trsiš, da u svemu i nada sve upoznaš i izvršiš Božju volju. Radi tvojih pogrešaka ne će ti oduzeti službu, ako vidi tvoju dobru i poštenu volju. I Petra je ostavio u njegovim pravima, premda Ga je tri puta zatajio. Javnoj je grješnici Spasitelj mnogo oprostio, jer je mnogo ljubila. Tako će se i poglavarici na koncu života mnogo oprostiti, ako je mnogo ljubila.

Osobita zvanična krepost poglavarice jest ljubav, kako ćemo kasnije pokazati. Majčinska ljubav, koja moli i trpi, koja se žrtvuje i razapinje za druge. Poglavarica, koja cijelom dušom služi Bogu u svojim sestrama, doći će pred Gospodina kao ona, koja je mnogo ljubila. Ako stari Zavjet zove suce kao Božje zamjenike "bogovima", tada se ne smijemo čuditi, ako Bog poglavare tako označuje: "----bogovi ste i djeca Svevišnjega (isp. Ivlo, 34). To je dostojanstvo tvoje službe ti si Božja zamjenica. Ova će ti misao dati odvažnosti i ojačat će tvoje pouzdanje. Po sebi si slaba i nesposobna, ali si jaka i velika u svome Bogu."

Čitav svoj odnos prema Bogu ocrtao je sveti Augustin u ovoj jednostavnoj molitvi:

Gospodine Isuse, daj mi dobro spoznati,
tko sam ja, a tko si Ti.
Daj mi, da osim Tebe ništa ne želim;
Da zlo mrzim, ali da Tebe ljubim,
Da sve radim, da Tebi ugodim;

Da sebe ponizujem, a Tebe uzvisujem.
Da ni na što ne mislim, osim na Tebe.
Da sebe mrtvim, da uzmognem živjeti za Tebe,
Da sve, što doživim, primim od Tebe;
Da sebe zatajim, a Tebe slijedim
I da Te želim uvijek slijediti.
Da bježim od sebe, a da se utječem k Tebi
Da zasluţim zaštitu od Tebe.
Daj mi da se bojim za sebe
Da se bojim Tebe da budem među izabranima od Tebe
Da se ne uzdam u sebe, a ufam u Tebe,
Da slušam iz ljubavi k Tebi,
Da želim samo Tebe
Da budem siromašna radi Tebe.
Budi mi milostiv, da Te ljubim
Zovi me, da Te vidim, i da Te u vječnosti uživam A m e n !

Današnji teški odgoj za zajednicu opširno je razjašnjen i duboko obrazložen u djelu "Zadaci učiteljice novakinja."

= - = - = - =

POGLAVARICA U ODNOSU PREMA SAMOJ S E B I

Pošto smo opširno razložili odnos poglavarice prema Bogu, moramo sada pobliže opisati njezin odnos prema samoj sebi. Koja je svrha poglavaričine službe za nju osobno? Prva svrha, radi koje Ti je povjerena služba poglavarice, jest, da vodiš cijelu kuću, redovničku provinciju ili cijeli red. Druga posve osobna svrha je tvoje vlastito posvećenje. Ti si pozvana za poglavaricu, da se ti posvetiš i još više da budeš svetica. Tvoje osobno duhovno posvećenje je svrha tvoje službe za tebe. Ti još ni izdaleka nisi savršena poglavarica, ako te volo

podložnice i tvoje poglavarice, a ni onda, ako posjeduješ službenu točnost, krepost i ljubeznjivost. To sve može proizlaziti iz Božje ljubavi, ali može biti i posve vanjska zakonitost bez pravog nutarnjeg sadržaja. Kako svaka služba, tako služba poglavarice pruža posebna sredstva za vlastito posvećenje, ali i osobite pogibli. Pogledajmo sada najprije pogibli.

1.

Pogibli za poglavaricu od njezine službe

Ima pogibli, koje proizlaze iz samog njezinog poziva, te škode njezinom vlastitom posvećenju kao oholost, manjak poslušnosti, manjak ljubavi i pogibelj da postane svjetskog duha.

a) O h o l o s t. Sklonost oholosti, koja je nerazdruživo vezana uz palu ljudsku narav, razvija se kod poglavarice lakše nego kod podložnica. Sv. Grgur papa piše: "Kako im svi stoje na službu i brzo izvršuju njihove zapovijedi, kako ih hvale i onda, kad bi ih trebalo koriti i kako im nitko ne spočitava njihovih pogrešaka, nadima ih oholost i radi toga se drže za ono, što su laskavci od njih učinili, a ne što uistinu jesu". (Pastoralno pravilo 2 dio, 5 glava).

Svakako ima u nama i prirodnih i nadprirodnih sposobnosti i sklonosti. Mi ih moramo cijeniti i brižno njegovati. Bog nam ih je dao, zato ga ide slava. Ako je umjetnik

stvorio umjetničko djelo, tada samo on jedini zaslužuje slavu, a ne djelo. A mi smo sami po sebi ništa. I to smo bili od vječnosti. Opstojnost, koju nam je Bog poklonio, je božanska opstojnost. Sposobnosti i snage, koje nam je dao, Njegovi su darovi, koje moramo na Njegovu čast upotrebiti. Prirođena oholost razvija u nama častohleplje, t.j. neurednu ljubav prema častima, dostojanstvima i autoritetu nad drugima. Lako precjenjujemo svoje sile i svoja djela, držimo da smo nad drugima, koji pripravno slušaju i ponizno šute, te ih zato hoćemo voditi, hoćemo nad njima vladati i naturavamo im svoja vlastita gledišta.

Neurednost častohleplja može se očitovati na tri načina, kako uči sv. Toma.

Težimo za častima, koje ne zaslužujemo, koje nadilaze našu vlastitu sposobnost.

U toj težnji imamo sebe pred očima, svoju vlastitu slavu, a ne Božju čast.

Zadržajemo se u nasladi radi časti zbog nje same, a ne iskorišćujemo je na dobro drugih, suprotno od reda, koji je od Boga ustanovljen, po kojem poglavari trebaju da rade na dobro podložnika (S.th, II.II.q 131.a 1).

Iz častohleplja nastaje sama od sebe taština, t.j. neuredna ljubav prema poštivanju od drugih. Kad sami sebe precjenjujemo, naravno da želimo, da nas i drugi cijene. Svakako postoji neka težnja, da nas drugi cijene, koja nije grješna. Kad želimo, da drugi prizna-

ju naše naravske i svrhunaravske prednosti radi toga, da slave Boga i da poraste naš dobar upliv na druge, ako se samo prizna, da je Bog njegov početnik i ako samo Njega za to slavimo. Ipak je u tome sakrivena velika opasnost za samoobmamu. Mislimo da tražimo Božju slavu, a uistinu tražimo samo da postignemo svoje sebeznale ciljeve. Kako to biva u dnevnom životu? Primaju se izrazi poštovanja kao osobna počast, a ne kao nešto što moramo trpjeti na svom položaju, a odnosi se na dostojanstvo službe. Trajna počast i prelako prelazi u potrebu. Jao, ako podložnik to propusti iz nepažnje ili zaboravi! Isto se tako lako naviknemo na zapovjedanje i tražimo poslušnost bez prigovora. Ako podložnici iznesu i malenu poteškoću, mogu time razdražiti poglavara. Predlog, osnovan na dobrom poznavanju stvari, jedva se sasluša, a kamo li posluša. Sve se više očituje drskost i pohlepa za vlašću. Tjeskobno se brinemo da predstavljamo vanjski autoritet kao cilj međusobnih odnosa između poglavara i podložnika, mjesto da budemo uslužni i korisni podložnicima.

Gdje se ispolje ove i slične pojave u vladanju poglavarice, tamo ne vlada duh božanskog Spasitelja, koji je mogao o sebi reći, da nije došao da bude poslužen, nego da služi i da položi život kao otkup za mnoge (Mt 2o,28).

Poglavarici je dvostruko teško, da bude svjesna ove pogibli i da joj izbjegne.

prirodno sredstvo da se to postigne, bio bi dobronamjeran savjet od drugih. A upravo u tome i jest poteškoća. O da, oštri jezici dosta je kritiziraju iza leđa, ali upozoriti je u pristojnoj skromnosti i poniznosti otvoreno i iskreno na pogrešnost njezinih odredaba, na to će se jedva koja sestra odvažiti. Iako se netko na to odvaži iz ljubavi prema drugima i za dobro cijele zajednice, može se i to dogoditi, da u mjesto očekivanog dobrog djelovanja nastupi protivno. Uvrijeđena poglavarica jadikuje nad slabim duhom podložnica, nad nezahvalnošću i održi možda i javni obranbeni govor za sebe. Posljednje može biti gore od prvoga. To se ne će dogoditi, ako poglavari rado i dobrohotno poslušaju svoje savjetnike, kako to traže Konstitucije Družbe Isusove. Samo sitni duhovi misle, da škode svome autoritetu, ako podložniku priznaju, da ima pravo.

Pravo vodstvo reda oslanja se na duh božanskog Spasitelja. Taj je duh u jednostavnim, ali jasnim smjernicama dao P. Ginhac, rektor jedne velike kuće, koji je umro na glasu svetosti. Te je upute on sastavio prije jego je preuzeo službu. One su vrlo poučne za svaku poglavaricu, zato ih donosimo.

1. moram biti kao svaki moj subrat, dakle nikakve iznimke, nikakva privilegija, nikakve osobitosti; moram biti brat svojoj braći, a poglavar što manje. Autoritet ću upotrebiti samo onda, kad je neophodno potrebno.

2. u svojim očima moram biti posljednji od sviju, zato ću se smatrati manjim od najmanjega, sve ću častiti i bit ću pripravan od svih primati savjete i rado ću poslušati, ako me tko na nešto upozori. Trsit ću se, da svima priznam njihova dobra svojstva i da ih u tome nasljedujem.

3. moram biti sluga svima, zato ću sebi na posve osobiti način primijeniti Spasiteljevu riječ: "Nisam došao, da mi služe, nego da ja služim!" Nisam ovdje radi sebe, nego radi drugih, ne da vršim svoju volju, nego njihovu, ne da meni svi iskazuju usluge, nego da ja za njih radim. Sve moje vrijeme pripada njima. Zato moram sve vrijeme, što ga upotrebim, da ih slušam i da im služim, smatrati ne izgubljenim, nego velikim dobitkom, jer je to volja Božja. Zato i ne smijem očekivati nikakve nagrade i moram se radovati, ako ne stečem priznanje. Mogu li to uopće očekivati? Ta radim za Boga!

4. Uvijek moram držati da sam nedostojan biti u Redu. Moram osjetiti jak prezir prema vlastitoj osobi, kada vidim, kako ništa nemam, ni kreposti, ni znanja, niti sposobnosti ni zasluge. Moram biti dakle, vrlo zahvalan, što mi se ipak dopušta boraviti u Božjoj kući, saobraćati sa svetima, služiti im, s njima raditi i boriti se.

Poglavar, koji s ovolikim poštovanjem i čašću postupa sa svojim podložnicima, ima nutarnji i vanjski autoritet i s lakoćom do-

biva povjerenje i ljubav od sviju. Lako slušaju čovjeka, kad gledaju Boga u Njegovu zamjeniku.

A to će biti lako podložnicima, ako zamjenik u svem svom vladanju, u riječi i u glasu ižaruje Boga. Nekog odvjetnika, koji se vraćao iz Arsa pitali su, od čega je toliko ganut. "Vidio sam Boga u čovjeku", odgovorio je on.

b) Druga pogibelj, koja poglavarici dolazi od njezine službe jest m a n j a k p o s l u š n o s t i prema Pravilima Reda.

Poglavarica radi svoje službe ne može uvijek onako vjerno držati kućni red, kako bi to bilo poželjno. Današnji život sa svojim mnogim i velikim brigama, mnogobrojni posjetioci sa svojim potrebama, neuklonjive poteškoće u vođenju kuće, provincije i cijelog reda oteščavaju vjerno i savjesno držanje sv. Pravilom propisanih pobožnih vježba. I prelako se dispenziramo od mnogih vježba, u tajnosti si priuštimo slobodice, na kojima visimo, zapuštamo vrlo potrebnu samokontrolu, živimo prividno sasvim za druge i tako se otuđujemo sami sebi. Usto lako zaboravimo prvu i najsvetiju dužnost: u svemu i nada sve upirati svoje oči u svetu Božju volju. Od podložnika tražimo vjerno i savjesno vršenje pravila i požrtvovnu poslušnost. Sebi koješta dopustimo, čim držimo da nas podložnici ne mogu promatrati, kao da bismo se htjeli otštetiti za silu i napetost koju smo si naložili. Zahtjevamo i kontroli-

ramo nastojanje za krepošću kod podložnika, a ne mislimo na kontrolu poglavara.

Mi smo ljudi takvi, da svaki pojedinac treba kontrole u svome kreposnom nastojanju i treba da netko bdije nad nama, ako ne ćemo zabluditi. Tko ne dopušta da bude pozivan na odgovornost niti da drugi vode nad njim kontrolu, već je sumnjiv da se vara i da je u zabludi. Iskustvo uči, da se svatko vara, ako sam ne traži nadzor nad sobom. Čovječja sloboda, ujedno je naime i njegova slabost. To su svi redovnici iskusili na sebi, koji su živjeli u evakuaciji bez nadzora. Zato treba svaki čovjek nadzorom osigurati svoju slobodu, ako se želi osigurati proti zloporabe svoje slobode. Poglavarima vrlo očito manjka ova kontrola, koju traži sama ljudska priroda, i zato su više nego podložnici izloženi pogibli da zlorabe svoju slobodu. Zato će poglavari prije nego podložnici moći izgubiti svijest o dužnosti, koja im nalaže poslušnost prema Pravilu i prema višim poglavarima. Nije dosta, da vrše poslušnost prema višim poglavarima vanjskim korektnim vladanjem, nego moraju iznutra po ispravnom shvaćanju promicati harmonijsku i radosnu suradnju s njima. Zato piše sv. Bonaventura:"Kao što se rijetko nađu ljudi,koji se mogu dobro održati bez jarma poslušnosti. S toga razloga, a još više zato, da mogu bolje i sigurnije raditi, potrebno je, da i poglavari budu opet pod višim poglavarima, koji ih vode, i

i tako se do najvišeg poglavara na zemlji , pape, koji je namjesto Krista glava cijele vojujuće Crkve." (O šest serafskih krila, 1 dio glava 3)

Dobro i zlo jedne redovničke zajednice ovisi u prvom redu od poslušnosti redovničkom Pravilu. Zato je i teška obveza i velika odgovornost poglavara pred Bogom, da se redovnička Pravila vjerno vrše. Taj cilj mogu oni uspješno postići samo tako, da prednjače svojim podložnicima dobrim primjerom u poslušnosti. Poglavarica neka je svojim sestrama baklja, koja gori i svijetli, svojim primjernim životom neka sve prosvijetljuje, a svojom materinskom ljubavlju neka daje toplinu.

Pisano Pravilo može biti i najbolje i može se mjesečno javno čitati, ono ostaje mrtvo slovo, ako poglavarica ne bi uvijek ponovno naglasivala njegovo veliko značenje za redovnički život sestara. Mora s ljubavlju i čvrstoćom tražiti savjesno obdržavanje Pravila i prije svega ona sama mora ostvariti u sebi duh sv. Pravila. Po svom dobrom primjeru mora poglavarica biti živo Pravilo. Poglavarica svakako utječe na svoje sestre i taj je utjecaj mnogo veći, nego se obično misli. Taj je utjecaj ili dobar ili loš, sredine nema. Kako su ozbiljne riječi Otkrivenja upravljene poglavaru Crkve u Efezu: "Poznam tvoja djela i tvoj trud i tvoju strpljivost i da ne možeš podnositi zlih, i iskušao si one, koji govore da su aposto-

li, a nijesu i našao si ih kao lašce. Imaš strpljivost i podnio si poradi imena moje ga i nisi malaksao. No imam protiv tebe, što si prvu ljubav ostavio. Opomeni se, dakle, otkuda si pao, pokaj se i čini prva djela. Ako li ne, doći ću ti, i dignut ću svijećnjak tvoj s mjesta njegova, ako se ne pokaješ (Okr 2,2-5).

To su ozbiljne riječi Duha Svetoga, koje moraju na razmišljanje potaknuti svaku poglavaricu, koja je već dulje u službi. Poglavaricu zovemo živom savjesti redovničke zajednice, ako svima prednjači dobrim primjerom i ako iz cijeloga svog vladanja ižaruje pravi redovnički duh.

Poglavarica nema samo pravo, nego i dužnost da bdije nad vjernim vršenjem redovničkog Pravila. - Ako je opazila s dovoljnom sigurnošću neki prekršaj, mora pravovremeno mudro i s ljubavlju opomenuti onu, koja je prekršila Pravilo. Bojažljiva slabost ne bi bila bez krivnje. Poglavarica, koja u početku ne pazi na pogreške, kasnije, kad one postanu jake i gotovo se ne daju iskorijeniti, razljuti se, te uzbuđena podijeli nespretan ukor ili predbacuje sestri pogreške, koje je dosada mirno propuštala. Ovakav postupak može prije ogorčiti nego popraviti. Svakako poglavarica mora znati razlikovati, kad treba opomenuti, a kad ne. Ona ne smije sve vidjeti i mora štošta, što vidi, pregledati.

Prvo je pravilo zakon ljubavi, koji Duh

Sveti upisuje i urezuje u srca. Pravo vodstvo reda temelji se na ljubavi prosvijetljenoj od Duha Svetoga.

Istina je, da se ne počinja nikakva pogreška, ako se u izvjesnim prilikama, u bolesti, ili radi važnih službenih poslova ne izvrši Pravilo u svim pojedinostima. Ali je i to istina, da često nisu razlog prestupcima Pravila toliko poslovi koliko komotnost ili malena ljubav prema redovničkom Pravilu. Tko visoko cijeni redovničko Pravilo i ljubi ga, taj lako nađe sredstva da oboje spoji.

Ako je poglavarica puna pravog redovničkog duha, tada će joj lako uspjeti da se očuva pogibli svoje službe i da svojim podložnicima ulije poštovanje i ljubav prema svetom Pravilu svojim primjerom, koji svijetli i oduševljava. To je bilo najjače sredstvo, kojim su se sveci osobito rado služili, da blagoslovno djeluju na svoje podložnike.

Tako se na pr. spominje u životopisu časne utemeljiteljice Klare Fey: Pomnja, da se u svakom trenutku radi onako, kako se Bogu mili, istovjetna je kod redoničkih osoba sa trajnom vjernošću prema njihovu Pravilu. S. Franciska ističe, da su sestre već odavno opazile, da su pokazivale gotovo bjažljivu savjesnost u obdržavanju Pravila upravo one između njih, koje bi imale najveće pravo da se smatraju izuzetima od stege Pravila, to su prve utemeljiteljice. Pred svima je u tom svijetlila Majka Klara:

"Časna Majka je točno držala dnevni red propisan Pravilom, držala je ili čitala razmatranje jutrom, nikada nije manjkala kod oficija ni kod rekreacije, nikada kod popodnevnoga čitanja i nikada nije išla u razgovaraonicu u vrijeme samostanskih vježbi, osim u kojem posve izuzetnom slučaju, kad nikako drugačije nije bilo moguće (Otto Pfülf S.J.Klara Fey)

c) Treća pogibelj, koja poglavarici dolazi od njezine službe je m a n j a k l j u b a v i.

U samostanu stanuju zajedno ljudi različitih karaktera, različite naobrazbe, razne dobi i raznih pogleda. Nijednoj sestri ne pripada neki povlašteni položaj. Odabrati ovu ili onu sestru za osobu povjerenja ili predusresti njezine želje, dati joj neki osobiti položaj, ako to ne zahtjeva razdioba posala i službi, sve to daje povoda zavisti, kritici i nemilom razdoru. Poglavarica mora prema svima nastupati s jednakom ljubavlju onako, kako majka ljubi svoju djecu.

Sklonosti i nesklonosti su velika pogibelj za ljubav. Dakako, mi ne možemo zapriječiti da ne osjetimo bez svoje krivnje sklonost prema nekima, dok nas druge odbijaju. Prva gibanja ovih sasvim prirodnih osjećaja našega srca nisu još griješna, jer nastaju bez našega znanja i bez naše volje. No mi ne smijemo dati da ta gibanja određuju i rukovode naše odluke. To ne bi bilo pravo i lako bi

dovelo do grijeha. Ako se poglavarica ravna makar i nesvijesno po nesklonosti, lako će postati nemilosrdna u riječi i u vladanju. Popusti li sklonosti, nastaje udvaranje i laskanje, a to je smrtonosni otrov za ljubav i samostansku slogu.

Posve različite duševne sposobnosti i različito usmjerene volje, osobitosti i jednostranosti, pogreške i osobite želje podložnica tvore trajno ognjište nesamo različitih mišljenja nego i nesuglasica, nemira, i nezadovoljstva u redovničkoj zajednici. Tu mora poglavarica s mnogo obzira i spretnosti ublaživati uzrujane čudi, razjašnjavati nesporazumke, uzrujane ljubezno poučavati i podržavati mir u velikoj obitelji. No to nije moguće, ako njezina ljubav jednako ne obuhvata sve sestre, ako ne postupa jednako dobrostivo i blago sa svakom, iako nije jednako pripravna pomoći svakoj. Nesklonost i predrasude pomračuju već unaprijed sud i ohlađuju ljubav. Često je dosta sitnica za nesklonost. Vanjsko vladanje, tjelesna mana, najčešće osobitost karaktera već unaprijed izazivaju sasvim subjektivne utiske, koji oteščavaju miran objektivni sud, a mogu ga i sasvim onemogućiti. U takovom se raspoloženju lako prosuđuje bez ljubavi, sa sestrom ne možemo progovoriti mirnu razboritu riječ ili stvorimo sud već prije nego je sestra mogla sve reći. Ovakovo vladanje ubija duh ljubavi i samostanski mir. Pravi obiteljski duh najvećma ovisi o upravljanju kuće, o poglavaričinu duhu. Zato

AKVINAC

mora imati u potpunoj vlasti svoju ćud u osobnom saobraćaju sa sestrama, te trajno biti svjesna onoga što Schüller kaže o osobitosti žene: "Muževi sude po razlozima, sud žene je njezina ljubav, a koga ne ljubi, već je osuđen od žene." Prave ljubavi nema bez pravednosti, a ne da se ni zamisliti bez samosvladavanja.

d) četvrta pogibelj, koja poglavarici dolazi od njezine službe jest da se ispuni s v j e t s k i m d u h o m .

Mnogobrojni vanjski poslovi bez sumnje su pogibeljni za nutarnji duhovni život. Poglavarica radi mnogih vanjskih posala ne može onako vjerno vršiti šutnju, sabranost i točnost, osobito u pobožnim vježbama, kako to mogu podložnice. I prelako izgubi revnost i vjernost, osobito ako nema kojeg višeg autoriteta koji može brzo zahvatiti u poglavaričinu službu. Gdje se pokažu pogreške i gdje se one ispričavaju, tu se i neopazice uvlači nemarnost. Tako poglavarica gubi mnoge prednosti redovničkog života, kako su ih izgubile mnoge sestre u ratu i u vrijeme evakuacije. Najljepše kreposti zajedničkog života uvenu. Solidne kreposti stvaraju svetost a ne stvara je služba.

Bila bi ludost zadovoljiti se time da sačuvamo duhovni život od potpune propasti. Ne, više nego obične sestre moraš ti nastojati o svetosti, jer si na to kao poglavarica obvezana. Bog to traži od tebe i nudi

ti za to osobite milosti.

O tvojoj suradnji ovisi, da postaneš mistinu svetija. Zato budi vrlo oprezna, da izmakneš pogiblima svoje službe osobito samo obmami i da se revno okoristiš svim sredstvima posvećenja, koja ti se u obilju daju. I za tebe vrijedi ozbiljna Spasiteljeva riječ: "što koristi čovjeku, ako cijeli svijet dobije, a svoju dušu izgubi" (Mt 16,26) A što su onda tvoja vanjska djela, koja si učinila, što su obzirom na slavu Božju i spasenje tvojih podložnika? Jedna jedina bomba u tren oka posve ih uništi. Prava je veličina u nutarnjosti, u svetosti tvoga života. Duhovni, sveti ljudi su jedino veliki ljudi. Iako si poglavarica, ostaje ti kao redovnici prva i najsvetija dužnost: nastojati oko prave kreposti, oko kršćanske savršenosti. Kao poglavarica pripadaš eliti i moraš u nutrašnjoj izgradnji samostana biti stup. Nutarnji opstanak samostana glavna je stvar, o njemu ovisi njegova snaga i njegova djelatnost. Poglavarski položaj zahtjeva junačku krepost, dakle ne običnu krepost, nego herojsku strpljivost, herojsku ljubav, žarki duh molitve. Ti moraš biti jaka moliteljica. Stotine i još više duša želi živjeti od tvoje molitve. Sada nije dovoljna dnevna molitva, moraš dakle više moliti nego prije, kad si bila podložna sestra. Sredstva za tu svrhu daje ti Bog obilato u tvojoj službi.

2

Osobita sredstva za posvećenje poglavarice

a) M o l i t v a.

Potrebna je za tebe i za tvoj narod. Molitva je kao biljka povijuša, koja prerašte cijelu zgradu kreposti i obuhvati sve potrebe tvoga puka. Kaošto je božanski Spasitelj molio svoga nebeskog Oca za dobro cijelog čovječanstva, tako neka poglavarica moli za cijelu svoju kuću. Da pravo i dobro ispuniš sve svoje velike i male dužnosti, treba ti mnogo svijetla i snage odozgor. Po molitvi si na Božjem vrelu snage, ovdje ti teče u srce uvijek svježa snaga da uzmogneš biti svima sve. Tvoja djeca viču za svagdanjim kruhom, moraš im ga dati. A odakle ćeš ga uzeti, gdje drugdje, ako ne u molitvi. Tvoje samozataje, tvoje strpljivosti i ljubavi nestat će ako ne vodiš revan duhovni molitveni život. Ako zanemariš svoj nutarnji svrhunaravski stav brzo ćeš biti rastresena, razljevat ćeš se prema vani, zaboravljat ćeš prisutnost Božju, propuštat ćeš strelovite molitvice, ne ćeš bditi nad svojim srcem, uzmanjkat će ti nježan osjećaj i savjesnost. Pomanjkanje duha vjere u razdiobi vremena dovodi dotle da se molitva i razmatranje skraćuje. Iskustvo uči, da smo vazda skloni skratiti molitvu pod izlikom preopterećenosti i umornosti, a to je zapravo zlovolja ili lijenost, a trebali bi iz nje crpsti potreban polet i snagu za dnevno djelo i ojačati pouzdanje u Boga. A kad više ne bdijemo nad svojim

srcem, ostaju savjesti sakrivene mnoge pogreške, ali se one radi svojih uzroka ipak računaju duši. Jer više ne vodimo duhovni život, došli smo u stanje, da svoje pogreške više pravo ne spoznajemo i ne prosuđujemo. Kako da suzbijamo ono, što ne spoznajemo kao pogrešku? Pretjerane brige za vanjske poslove i rad na koji si navikla, dovode do trajne rastresenosti, koja sprečavaju svaku pravu molitvu. Bez valjanog razloga prekida se molitva ili se odgađa na posljednji čas uz pogibelj, da nas svlada san ili da je od vremena na do vremena sasvim propuštamo. Tako pretvaramo lijek u otrov i molitvenu žrtvu pohvalnicu u lanac pogrešaka i grijeha. Bez nutarnje molitve ne će više moći ni Isusova prisutnost u Tabernakulu ni njegov glas u ispovjedaonici prosvijetliti i ojačati dušu u njezinoj nutrinji. Pa i sama će Kalvarijska žrtva, koja se obnavlja u svakoj svetoj misi, ostati zatvoren zdenac milosti.

Pogdjekad pošalje božanski Učitelj koje prosvjetljenje kod svete Mise ili kod mjesečne rekolekcije ili kojom drugom zgodom i upravlja duši poziv. On čeka, kuca i teži da bude primljen: "Gle, ja stojim pred vratima i kucam. Ako tko čuje moj glas i otvori mi vrata, ući ću k njemu i blagovat ću s njim i on sa mnom."(Otkr 3,2o) Ovaj glas toliko nježan i ljubezan, toliko skroman i prodoran ostaje u navali posala neprimjećen ili mu se otvore vrata srca samo tako malo, da Isus ne može unići, a dobri poticaji milo

sti zaboravljaju se već za nekoliko sati. Milost prođe uzalud i možda se više ne vrati.

Poglavarica bez osobitih talenata, ali prožeta duhom molitve, izvršit će sve svoje dužnosti na slavu Božju i na dobro sviju. Bog nam rado daruje sve kreposti, osobito dar molitve, duhovnosti, ali ga moramo ponizno i s pouzdanjem moliti. Duhovna poglavarica koja rado moli, djeluje već samom svojom vanjštinom, koja je zrcalo njezine bogoljubne duše. Svi instinktivno osjećaju, a da ne znaju reći zašto, ižarivanje svrhunaravnosti. Kad sestre vide poglavaricu, koja u sebi nosi Boga, ne će ni njima biti teško u poglavarici, kao Božjoj zamjenici, radosno slušati samoga Boga. Zato mora poglavarica prvenstveno biti prava moliteljica.

Gdje se zapravo utjelovljuje duh vjere? Prije svega u razmatranju. U njemu se vrši nutarnji proces oblikovanja duše prema Bogu. Bez razmatranja poglavarica će brzo biti samo čovjek i morat će zatajiti. No pravi molitveni život nije moguć bez nutarnje i vanjske sabranosti. Zato treba izbjegavati pogibli za nutarnji duh: nepotreban saobraćaj s vanjskima, osobito ako su to odlične, ljubezne i uplivne osobe. Koliko se gubi dragocjena vremena za saobraćaj s Bogom po čestom i dugom zadržavanju u razgovaraonici. Isto vrijedi za nepotrebno dopisivanje. Sviđa nam se svagdje imati veza, zato pišemo i primamo mnogo pisama. Kako može duša ostati sabrana u svojoj nutrini? Mnogo bi blagoslovljenije

bilo, da smo se s Bogom u molitvi savjetovali u svojoj potrebi, da smo se Njemu potužili i sve Mu rekli, što nam je u srcu.

Isto tako domosi upravljanje, koje hoće sve sjediniti u sebi, nepotrebne rastresenosti i guta dragocjeno vrijeme, koje je tako izgubljeno za važnije poslove, koji traže više mira i predanja. Radi toga gubitka nastaju nove brige i grižnja savjesti. Još je veća šteta za nutarnji život, za vezu s Bogom, koji je praizvor sve jakosti i radosti, ako se jednostavno dademo voditi struji, pa radimo bez plana i bez cilja. Nema jasnoga cilja, još manje stalnoga plana. Ogromni teret rada mora biti planski razdijeljen na pojedine dane, tjedne i mjesece. Tada se ne će lako dogoditi da se poslovi nagomilaju, i manje će se naći vremena za molitvu i lakše će voditi duhovni život, iz kojega crpi uvijek nove hrabrosti i nove snage, nego onaj koji se dade voditi i upravljati svojim hirima i raspoloženjem.

b) Drugo sredstvo za posvećenje poglavarice je k r i ž n j e z i n e s l u ž b e . Poglavaričina služba je mnogo više teret nego čast, ona ima u sebi više poteškoća nego ugodnosti. Zašto? Upravljanje ljudima zovu umjetnost nad umjetnostima. Svaki čovjek je u sebi mali svijet. Čovjeka voditi znači dakle upravljati malenim svijetom. A voditi cijelu redovničku zajednicu, redovničku provinciju ili cio red znači upravljati velikim brojem malih svjetova. Poteškoća ra-

ste s veličinom redovničke zajednice i s višim stepenom položaja. I što je koji poglavar viši, to je osamljeniji. Doista je vrlo teško mnogo osoba različitih duševnosti i ćudi s njihovim međusobno oprečnim posebnim interesima i osobinama osposobiti da služe zajedničkom cilju, i složno ih sjediniti u harmonijskom zajedničkom životu i u jedinstvenoj suradnji! To traži mnogo, neizmjerno mnogo strpljivosti, nesebičnosti, predanja i požrtvovnosti. Tko ne zna vladati sobom, tko ne zna trpjeti i podnositi, taj ne može ni druge voditi ni njima upravljati. Vladati, drugima dati da osjete vlast, nije teško i ne donosi blagoslova. Ali dobro i uspješno vladati, teško je, to je život pun brige i odgovornosti. Što se poglavarica više založi cijelom svojom osobnošću za svoju službu, što se nesebičnije preda svojim teškim dužnostima s čistom nakanom i iz ljubavi prema Bogu i svojim podložnicima, to je upravo njezina služba više sili na pravu svetost.

c) Treće sredstvo za samoposvećenje poglavarice jest a p o s t o l a t . Pomoći u spasavanju duša, jedna je od prvih poglavarićinih dužnosti. Ona neka stupa na čelu svojih sestara i neka im bude uzorom u njihovoj apostolskoj revnosti. U Crkvi nema nijednog reda, koji ne bi želio sudjelovati u spasavanju duša bilo postojanom molitvom, bilo strogom pokorom ili propovjedanjem i poučavanjem. Providencijalni procvat apostolske djelatnosti u redovničkim zajednicama je uistinu drama koja daje poleta, ta je djelatnost nastupila uvijek u pravi čas i divno se prilagodila prilikama. Crkva se posebno na području kršćanske dobrotvornosti pokazala kao plodna majka, koja svakoj novoj pojavi tjelesne ili duševne nevolje, svakoj socijalnoj bolesti čovječanstva šalje u pomoć novog bolničara. Za sve nevolje, patnje i potrebe ima po koja redovnička zajednica. Svi oblici apostolata proizašli su iz duha, koji je oduševljavao svetog Pavla; "Radosno ću prinositi žrtve, sebe samoga ću žrtvovati za vaše duše." (2 Kor 12,15) Ovaj apostolski duh mora najprije gorjeti i žariti se u poglavaričinu srcu. Na njezinoj se revnosti i vatri pali sam od sebe plamen apostolata u sestarskim srcima. Vrijedno je vidjeti kolik upliv vrši sposobna i revna poglavarica na čitavu kuću. Njezina riječ, a još više primjer raspaljuje u srcima njezinih podložnica požar ljubavi prema dušama, za koje je Krist dao krv svoga Srca. Njezin uzorni život pokazuje sestrama pravi smjer u njihovoj težnji za radom i upućuje ih, kako će po nutarnjem životu izbjeći pogibli svjetovnog vladanja. Ona je svjesna, da sva naša nastojanja oko spasenja duša ne mogu sama po sebi ništa postići: "Bez mene ne možete ništa učiniti", kaže Božanski Spasitelj (Iv 15,5). Zato se poglavarica ozbiljno trsi, da sebe i svoje sestre po pravoj duhovnosti održi sjedinjene sa životvornom djelatnošću Isusa Krista. Po tome postaje svemoguća: "Sve mogu u onome, koji me jača." (Fil 4,13). Sasvim prožeta ovom isti-

nom podržaje potpuno nepovjerenje u sebe i nepokolebivo ufanje u Božju pomoć i dobrotu. Živo uvjerenje o Isusovom prebivanju i djelovanju u njezinoj duši ižaruje se prema vanite ispunja i njezine podložnice odvažnošću i pouzdanjem u božansku pomoć i ono im je zalog za uspjeh u radu. O kako je sretna redovnička zajednica, koja ima na čelu mudru, revnu, svetu poglavaricu! Vatra božanske ljubavi, koja gori u njezinom srcu i u njezinim riječima i ižaruje se iz njezinih djela, sja opet u očima njezinih sretnih sestara. Tako su u poglavaričinoj službi sakrivene i mnoge velike milosti, koje su određene, da nju učine velikom sveticom. Što ona bolje zna iskoristiti ovo sakriveno blago, to će bolje ispuniti i drugu zadaću svoje službe: posvećenje vlastite duše.

-=-=-=-=-

POGLAVARICA U ODNOSU PREMA SVOJIM SESTRAMA

Što znači: vladati?

Vladati znači razumna bića uputiti cilju, što ga je Bog postavio i voditi ih, ali ne naganjati ni bičem tjerati. Podložnici moraju svojevoljno htjeti. Bog ih je stvorio kao slobodne osobe. Od vijeka je Bog svakom pojedinom čovjeku postavio posebni cilj, odredio određenu zadaću. Svi su ljudi pozvani da budu sveti, ali svi nisu pozvani na isti stupanj svetosti. Zato daje jednome pet talenata drugome tri, nekome samo dva ili jedan i potrebne milosti da može postići taj određe-

ni stupanj svetošti. Tako ima svaki čovjek svoj posve jedan jedini kalup i poslanje. Zato ima i svoj osobni jedan jedini cilj, kojemu se moraju svi ostali zadaci prilagoditi i podrediti. Svaki čovjek ima neposrednu vezu s Bogom, koji je njegov posljednji i konačno jedini cilj prema kojemu se sve ostalo odnosi samo kao sredstvo. Jer je čovjek jedino za Boga stvoren, on se ukazuje tako velik, da nitko drugi ne može na njega računati niti si ga može bezuvjetno podrediti. Otale posta je jasno, da je on Božja slika i prilika, što se jasno očituje već u njegovoj samostalnosti i cjelini i što usavršuje njegovo osobno dostojanstvo. Budući da je svaki čovjek kao osoba vrlo bliz Bogu i budući da ga preobrazuje odsjev božanske slave, on predstavlja jednu neshvatljivu tajnu. Zato pripada svakom čovjeku, osobito Bogu posvećenoj osobi, poštovanje zapravo strahopočitanje.

Na ovoj pozadini može se odrediti pravi odnos čovjeka prema zajednici. Sloboda se ne smije nikada izroditi u sebičnu samovolju, a osobno dostojanstvo u vlastito idolopoklonstvo pojedinaca. Kao što se pojedinac kao oživotvorena božanska misao nepovredivo uzdiže nad zajednicu, tako ga jednako ista Božja volja uvrštava u zajednicu. Svaki pojedinac mora se po Božjem planu podrediti zajednici i pridonijeti za opće dobro svoj doprinos, od kojega ga nitko ne može osloboditi. Svakako je sveta dužnost zajednice da poštuje slobodu i osobno dostojanstvo svojih

članova. Nikada ih ne smije zlorabiti kao da su samo sredstvo, kako je to bilo u poganstvu s robovima. Što više, treba stvoriti takve uvjete, uz koje se pojedinac može razviti u savršenu osobnost, u kršćanskog sveca. Najbolja i najidealnija je ona zajednica, koju ne sačinjavaju ljudi mase, bez svoga suda, nego uistinu slobodne i ćudoredne osobnosti.

Odgoj za kršćansku punoljetnost i osobnost danas je potrebniji nego ikad. Upute za to su dane u knjizi: "Zadaci magistre". (Die Aufgaben der Novizenmeisterin).

I u redovništvu ide se danas u skraj noj liniji za promjenom shvaćanja i procjene vrijednosti tako, da se opet sloboda djece Božje i osobno dostojanstvo pojedinog čovjeka postavi nad sva zemaljska dobra. Za to je svakako potrebno, da se čovjek promatra u svjetlu, koje dolazi od Boga i od vječnosti. Prvi je dakle cilj, za kojim mora nastojati poglavarica i koji ne bi smjela pustiti s vida jest uzdizanje svojih podložnica do slobodne djece Božje, do samostalnih osobnosti, do Kristovih zaručnica, ukratko do svetih sestara. Postupak sa sestrama ne smije nikada biti takav, da bi im se mogla uzdići misao, da su one ipak samo služavke. Ne upravo onda, kad podložnica pogrješi mora poglavarica nastupiti s razumijevanjem, koje podiže dušu, i uvijek na fini način ponovno graditi na onom dobru što je u svakom čovjeku i podložnicima dovesti u svijest njihovo dostojanstvo, koje imadu kao djeca Božja i zaručnice Isusa Kri-

sta. Da taj cilj postigne, ne smije se poglavarica ustručavati ni od jednog sredstva i bojati nikakvog napora. Zato mora unapređivati sve dobro i svaku zgodu za dobro svim silama, a po mogućnosti uklanjati sve pogibli i zapreke. To je, da se tako izrazimo, poglavaričino nutarnje polje rada.

Njezino vanjsko polje rada obuhvaća više materijalne poslove, opstanak kuće, koji je također na poglavaričinoj brizi. Ona mora bditi nad cijelom kućom s ljubavlju, koja opominje, čuva, brine se, štiti i žrtvuje se, kako to sv. Franjo preporučuje svojoj braći. Ne valja samo koriti, ograničavati, zabranjivati i zlo sprečavati. Sve je to negativno. Prevladavati mora ono, što je dobro i pozitivno. Njezina glavna briga moraju biti nutarnje i vanjske potrebe svake pojedine, nutarnje zadovoljstvo i prava vedrina svih sestara. Poglavarica, koja nikad ne gubi s vida taj cilj i zato ulaže svoje najbolje snage, ne će odgojiti ropkinje nego poslušne, vjerne i sretne sestre. Svi razlozi govore za to da poglavarica ima za tim težiti. Nabrojimo ukratko samo najvažnije.

1.

Dužnost pravednosti

Bog je sklopio ugovor s poglavaricom, kad je ona preuzimala službu. On joj je dao punu moć, da vodi podložne sestre i cijelu kuću. Zato se Bog obvezuje da će joj dati sve, što je za to potrebno. Poglavarica preuzima brige,

pažnju, njegu, rad, opominjanje i kažnjavanje. Ako poglavarica svojom krivnjom zanemaruje dužnosti, to je nesamo povreda ljubavi nego i pravednosti.

2.

Ljubav prema Bogu, prema redu i prema svojim sestrama

Drugi razlog radi kojeg mora svoju službu dobro vršiti, jest ljubav. Nju duguje Bogu, redu, svojim sestrama i samoj sebi.

Ljubav duguje Bogu. Ima li šta veće, ljepše i privlačivije nego zvanje Bogu pribavljati ljubav? Što smo učinili djetetu, učinili smo i ocu. Sve što poglavarica iz ljubavi prema Bogu učini svojim podložnicama, učinila je Bogu. "Zaista vam kažem, sve što učinite jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili". (Mt 25,4o).

Poglavarica duguje ljubav redu. Istom će u vječnosti potpuno vidjeti koliko dobra zahvaljuje redu, koji joj je poklonio toliko povjerenje. Zahvalnu ljubav prema redu najbolje će otplatiti, ako bude svoje podložnice predano i darežljivo ljubila.

Poglavarica duguje ljubav sestrama, koje su sve radi Boga ostavile. To su dobre stare sestre, koje su uložile svu radnu sposobnost u djela Družbe. Njihova je životna snaga najvećim dijelom istrošena, njihova je energija oslabljena. One više ne mogu raditi,

kako bi htjele. Mnoge starije sestre bolno trpe radi nerazmjernosti između njihova htijenja i njihove mogućnosti te osjećaju kao nepravdu, ako im poglavarica ne pokazuje razumjevanja. Jedna od glavnih poglavaričinih dužnosti upravo je u tome, da se brine, da se općeniti tereti pravedno podijele u razmjeru s nadarenošću i snagom koju pojedina sestra ima. Ništa toliko ne ogorčava duhove nego to, da se dobre sestre trajno preopterećuju neugodnim poslovima, jer poglavarica iz krivog obzira štedi od tih poslova teške karaktere.

Najveću ljubav duguje poglavarica bolesnima, kako to gotovo sve Konstitucije naglasuju. Sveta Terezija piše: "Majka priorica neka se jako brine da radine nešto od potrebnoga manjka zdravima nego koja polakšica bolesnima!" (VI.23o) Dnevno neka barem jedamput pohodi bolesne sestre. Ako je u tome spriječena važnim poslovima, neka se propita po svojoj zamjenici o stanju bolesnica i odredi, što je potrebno. Neka se brine, da se bolesnima dade prilike za primanje sv.Sakramenata ispovijedi i Pričesti, koliko god puta zažele. Što se tiče ispovijedi za vrijeme teške bolesti, neka se sestrama dade mogućnost, da se posluže slobodom, koju im daje crkveno pravo.

Starješica je odgovorna, da se radi svete posljednje Pomasti pravovremeno pozove svećenik t.j. odmah, kad nastupi smrtna pogibelj. A ta postoji uvijek kad postoji vjo-

rojatnost da bolesnik može umrijeti, i ako ljudi česti u takvom stanju umiru. Nažalost čeka se upravo u samostanima sve do samog smrtnog časa, dakle, kad je smrt već blizu, i sigurna, zapravo neizbježiva, i kad gotovo već bolesnica leži u besvijesti. Šta onda može učiniti svećenik, ako nađe bolesnicu u tom stanju? On joj može dati uvjetno odrešenje, uvjetnu sv. Pomast i za nju izmoliti molitve za umiruće. A hoće li ga bolesnica razumjeti? S kolikim će nutarnjim sudjelovanjem moći umiruća primiti svete Sakramente? Mnoge milosti gubi siromašna sestra, jer je nijesmo na vrijeme pripravile za veliki put u vječnost. To je kriva sućut, okrutna nježnost! Zato Crkveno pravo jako naglasuje poglavarima njihovu tešku obvezu ovim riječima: Onima, kojima je povjerena briga za duše, neka budno bdiju nad tim, da bolesnici budu proviđeni, dok su pri potpunoj svijesti.(Kan865)

Što se tiče tjelesne njege neka se bolesnim sestrama s ljubavlju i razboritošću dopuste potrebna sredstva i priskrbe polakšice, koje su spojive sa samostanskim mogućnostima. Ako im se ne uzmogne pružiti koja olakšica, koju si mogu priuštiti bogataši u svojim bolestima, neka se ne žaloste. Već kod svoga ulaza u samostan, moraju biti spremne za ovakova odricanja. Jer to zapravo znači biti siromašan, ako se i u slučaju prijeke potrebe trpi oskudica.

Poglavarici mora biti potreba srca, da pomogne mlađim sestrama da svladaju počet

ne poteškoće i da im poveća radost radi njihova zvanja i njihove žrtve. To zahtjeva od poglavarice veliko razumijevanje za borbu i nastojanje mlade duše i dar nježnog razumijevanja mladenačkog srca. Prava ljubav vrlo će im olakšati ovu zadaću, osobito, ako pomisli, da su mlađe sestre nada reda. Svaka je već po sebi dragulj, blago Srca Isusova. Posvetiti jednu dušu, sudjelovati kod toga, velika je čast i sreća. "Meni se čini, da Bog daleko više od svega ostaloga, što možemo za njega učiniti, cijeni spasenje jedne jedine duše, koju spasimo po njegovom milosrđu svojom molitvom i svojom požrtvovnošću." (Sv.Terezija II)

Ljubav duguje poglavarica samoj sebi Po svojoj teškoj službi ima ona više prilike nego obična sestra da sagriješi i pogriješi. Kako će platiti sve svoje dugove? Mnogo će joj se oprostiti, ako je mnogo ljubila. Ljubav nadoknađuje i najdjelotvornije okajava. Poglavarica mora mnogo toga postići i u vlastitoj duši. Ona može oživjeti u sestrama kao roditelji u djeci. Ona može toliko puta ponovno oživjeti, koliko ima podložnika. Dobra poglavarica, revna štovateljica božanskog Srca Isusova, svaki dan napreduje u svim krepostima, a osobito u poniznosti i ljubavi prema križu, tim krepostima ljubimicama Božanskog Spasitelja. Tako je ona u najdubljem smislu riječi apostol Srca Isusova. I ovaj divni apostolat umnogostručuje ona po svojim sestrama, kojima ulijeva pravi duh, duh ljubavi.

NEKA SREDSTVA PO KOJIMA POGLAVARICA POSTAJE D O B R A POGLAVARICA

1.

Svoju službu treba ljubiti i cijeniti

Najizvrsnije sredstvo da se bilo koja služba dobro obavi jest ljubav i poštovanje do te službe. Bez sumnje je poglavaričina služba teška, ali ono, po čemu će joj služba postati draga i vrijedna jest njezina pripravnost da služi sestrama od jutra do mraka, a u njima Isusu Kristu. "Ne znate li, da više ne pripadate samima sebi". (1 Kor 6,19) nego svojim sestrama pa i u njihovim

pogreškama i grijesima, hirima i intrigama, koje morate popraviti. Od ove velike i odgovorne zadaće ne smijete se kao poglavarica izmaknuti. Zato morate obujmiti svoju službu sa tisuću ruku ljubavi. Dosada, zlovolja, i gnjušanje umaraju glavu, a srce smanjuju i suzuju. Sestre opažaju dosadu i misle: Poglavarica nas ne voli, nerado obavlja svoju dužnost. Zato ljubi svoju službu i cijeni je visoko.

2.

Autoritet

Ostala sredstva sadržana su u naravi same službe. Svaka služba donosi ugled, čast i autoritet.

a) Šta je a u t o r i t e t ? U daljem i širem smislu misli se pod autoritetom ugled, što ga netko ima radi svojih osobnih prednosti ili radi svoje moći i s tim povezanog učinka. Tako se kaže za nekog čovjeka da je ovom ili onom području veliki autoritet ili da on uživa u izvjesnim krugovima neosporan autoritet. Isto tako govorimo o autoritetu nekog svjedoka ili nekog povjesničara, kad znamo, da on stvari, koje pripovijeda, točno pozna, te ih istinito saopćuje. To je osobni ili nutarnji autoritet.

U užem i pravom značenju, misli se pod autoritetom onaj autoritet, koji je dodijeljen od nadređene vlasti nosiocu neke službe. Konačno je svaki autoritet ukorijenjen u Božjem autoritetu. Tako kaže sv.Pavao čak za carinike i za one, koji ubiru porez:

"Sluge su Božje."(Rim 13,6) To je samo praktičan zaključak misli, koju on stavlja na početak svoje opomene. "Svaki čovjek neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene." (Rim 13,1; usp.1 Petr 2,13).

Bog je Bog reda i hoće da u svakoj zajednici bude nadređenih i podređenih. Vlast zapovijedati, koja je među ljudima potrebna, da se osigura opće dobro, jest odraz apsolutne Božanske nadređenosti. Skladan zajednički rad mnogih, koji zajedno rade, dade se samo tako postići, ako ima jedna volja, koja ima pravo svima odrediti način kako će sudjelovati da se postigne cilj. I ako bi smo uzeli da svi članovi zajednice poznaju zajednički cilj i da su pripravni taj cilj zajedničkim radom postići, bilo bi još uvijek mnogo sredstava i putova, da se dođe do cilja. Koji put da se odabre? Sudovi su o tome možda sasvim različni, a prema tome i odluke. Da se rad ne rascjepka i da jedni ne sruše, što su drugi podigli, treba jedna volja, koja će obuhvatiti volje svih, da se postigne svrha i da ih upravi prema cilju. Ova volja je društveni autoritet. Po naravi same stvari autoritet može u svakoj zajednici biti samo jedan. Ako bismo dopustili više međusobno neovisnih autoriteta, ne bi se moglo provesti nikakvo jedinstvo i nikakav red.

Jedinstvo autoriteta ne smije se zamijeniti s jedinstvom njegovog nosioca. Kao

svako pravo tako mora i autoritet imati nosioca (subjekt). Mogu ga dijeliti s više osoba ili mogu zajedno sačinjavati samo jednog pravnog nosioca. Time se ne ukida jedinstvo autoriteta, jer se pojedini sudionici ne mogu neovisno od drugih njime služiti, nego samo u zajednici. Tako su nosioci jednog crkvenog autoriteta: Sveti Otac, sveta Kongregacija za redovnike i dijecezanski biskup. Nosioci samostanskog autoriteta jesu viši i niži poglavari, a ne smije se zaboraviti ni na generalni kapitul i provincijalno vijeće.

Autoritet ostaje nadalje u jednoj te istoj zajednici uvijek isti. On utrne ili se mijenja samo kad nestane zajednice ili se ona promijeni. Nosioci autoriteta mogu se promijeniti, kad na mjesto prijašnjih poglavara dođu drugi, na pr. kod promjene poglavara.

Neposredni cilj autoriteta različit je od cilja zajednice, ali se prema njemu ravna obzirom na mjeru i smjernice. Neposredni cilj zajednice je postizavanje nekog posebnog dobra, radi kojega je ona osnovana. Svrha je autoriteta, da zajednicu vodi njezinom cilju. Autoritet mora učiniti, da zajednica postigne svoj cilj. U toj zadaći je i bitna granica svakog autoriteta. On može od članova zajednice samo ono zahtijevati, što služi postignuću zajedničkog cilja, a ne ono, zašto je očevidno, da je nekorisno ili škodljivo.

Trajna i sređena suradnja mnogih nije dakle moguća bez autoriteta. Da nam dade prim

jer uzeo je vječni Božji Sin ljudsku narav i u njoj se podvrgnuo Bogu Ocu (usporedi Fil 5,2-9). Tako nastaje i red autoriteta u obitelji. "Svakome mužu glava je Krist, a muž je glava ženi, a Bog je glava Kristu." (1 Kor 11,3) Tako se razvija autoritet crkvenih službenika: "Tako neka nas smatraju kao sluge Kristove i upravitelje Božjih tajna."(1 Kor 4,1). Tako je i svaki autoritet, koji stvarno postoji u državi i u redu "od Boga postavljen"(Rim 13,2).

Postoji dakle vanjski autoritet, koji neki čovjek ima ili bi htio ili trebao imati radi svojega položaja kao otac, kao majka, kao uzgojitelj, kao učitelj, kao poglavar. Služba sama po sebi daje mu izvjestan ugled, čast i moć: auctoritas. Poradi službe traži njezin nosioc opravdano, da mu se prizna autoritet.

Nutarnji je autoritet svaka tuđa duhovna moć koja je odlučna za naše mišljenje i osjećanje, za naše htijenje i vjerovanje. Njegov je najdublji korijen u osobnosti poglavara u onome što zna i što može, u snazi njegova karaktera. Autoritet se prvenstveno osniva i učvršćuje uzornim životom predanjem odgojitelja svome odgajaniku, poglavara svome podložniku. Gdje se pokaže ovakav autoritet, zašto mu se ne bi podvrgli radosnim poslušnom?

Spoj od vanjskog i nutarnjeg autoriteta t.j. spoj od službe i nutarnje karakterne veličine tvori bit pravog poglavara. Trajno

će svatko uživati samo toliko autoriteta i toliko ugleda, koliko ima nutarnjeg autoriteta. Po njemu će uživati privrženost i ljubav. Budući da sam onako živi, kako druge uči i kako od njih traži i kako hoće, zato može to isto i od drugih tražiti. On potiče na nasljedovanje, pa svatko osjeća, da ono što govori, proizlazi iz njegova života. U njemu su u jedno stopljeni vrijednost i osoba. Ljubav prema takvom poglavaru rađa privrženost, koja je vjerna i poslušna.

Naprotiv autoritet, koji je samo vanjski, sam osjeća svoju nutarnju prazninu. Budući da takav čovjek nije sam onakav, kako govori i zahtjeva, to se mora služiti silom, da postigne poslušnost. Ovakovomu se autoritetu ne daje nutarnje poštivanje ni priznanje. Tko sam ne čini, što govori, kako može nešto tražiti?

Kad se Pavao na javnom sastanku u Antiohiji pred Petrom i Barnabom otvoreno i žestoko opro mišljenju Petra i Barnabe, činilo se nekima, da je to škodilo Petrovu Autoritetu. Nije se radilo kod Petra i Barnabe o vjerskoj zabludi, ali bi njihovo kolebanje moglo druge dovesti do opasne fundamentalne vjerske zablude, koja bi pogodila kršćanstvo u njegovoj biti. Radilo se o bitnom pitanju kršćanstva, da li se spasavamo po zakonu ili po milosti: "Petar i Barnaba bili su dosta veliki i ponizni, da uvide svoju pogrešku i stvar je bila spašena. Svakako da im je za čas zaostala neka izvjesna zlovolja

i gorčina. Jer ni sveti ljudi ne mogu tako lako preboljeti javni ukor. No kasnije je sasvim nestalo nesklada. Zajednička mučenička smrt uklonila je svaki bolni zemaljski ostatak, a povijest je preko njih raširila svoj preobrazni sjaj i punim je pravom oba apostola stavila zajedno kao braću za života i na smrti.

Slični su se prizori ponovili još koji puta u crkvenoj povijesti. Dao Bog, da nije u Crkvi nikada bilo većih sablazni. Providnost je pripustila taj slučaj odmah u početku crkvene povijesti, da bude svim budućim generacijama na pouku i utjehu.

Da je tko onih dana čestitao Pavlu na pobjedi, bio bi on rekao: "U Kristu nema ni pobjednika ni pobjeđenih." (Holzner: Paulus, str 134).

Što dakle znači u praksi biti poglavarica? Biti poglavarica znači: imati autoritet, imati udjela u Božjem autoritetu. Jao onome, tko taj autoritet pretvori u igračku. Jao i poglavarici, a i zajednici.

b) Poglavaričin autoritet ne sastoji se u tome, da se službeno igramo veličine, a niti da strogo šutimo. Nije ni u tome autoritet, da se držimo hladno i ukočeno kao kip, a ni u tome, da se poput Jupitra razbacujemo munjama. Autoritet nije ni u namještenoj otmenosti, ni u tome, da si dopuštamo da se nama otmeno postupa, da nam se pokazuje sklonost i da nam se klanjaju. One, koje si

dopuštaju kult poglavarice, bit će brzo na ruglo. Autoritet ne stoji ni u tome, da oči tuje svoje talente, duhovne sposobnosti i iz vjesne vanjske forme. On ne stoji ni u sjedi njivanju svih službi u poglavaričinoj osobi. Ne daje se na pr. nijedna opća dozvola i pod ložnicama se ne daje nikakva sloboda u njiho voj službi. Stare iskusne i prokušane sestre moraju slijepo slušati kao djeca, koja još nisu došla k razumu. Poglavarica želi sve i mati sama u svojoj ruci, ona gleda sebe kao osovinu i svi se moraju osjećati sretnima, što se mogu oko nje kretati. Tko to sve želi postići, nesretan je, jer to ne može nikada postići, propada u sitnice i gubi s vida veliki cilj. Šta bi se dogodilo kapetanu, koji bi htio sve službe na brodu sam vršiti, i po sao mornara i posluge? Zaboravit će najvažni je, glavnu stvar i svagdje će stvarat zlovolju i nezadovoljstvo. Gdje pak nestane vesel ja u radu i smisla za odgovornost, dolazi jedan neuspjeh za drugim. Ako poglavarica stoji uz svaki kotačić nemoguće joj je cjelinu upravljati i voditi cilju.

Nadalje nije autoritet u tvrdoći cijeloga bića. Ima li koja sestra tvrdoću u svom temperamentu, ona nije sposobna da bude dobra poglavarica. Za dobru poglavaricu potrebno je dvoje: zdrav ljudski razum i dobro srce. Prvo se dade možda za nuždu nadoknaditi dobrom pomoći, a drugo ne. Koja nema dobroga srca, nije za upravljanje. Tvrdoća može imati svoj izvor u krivoj ascezi. Prava aske

za nastupa strogo prema samoj sebi, a blago prema drugima, tome se divimo kod svetaca. Prema mekim karakterima lako postajemo tvrdi, da ih učvrstimo i ojačimo, ali u realnosti time ništa ne postignemo. Zamršeno klupko pa muka ne odmrsi se snažnim trganjem, nego str pljivim i polaganim razmatanjem niti. Svi bi se morali brzo vrlo brzo popraviti i posveti ti. Na silu se nitko ne posvećuje. Ni Bog ni koga ne sili na svetost. Zato budi manje že stoka i neustrpljiva, ali budi više majka! Majka, koja ide na šetnju sa svojim malim djetetom, mora svoje korake prilagoditi kora cima svoga djeteta. Ona ne zahtjeva, da se di jete ravna prema njezinim velikim koracima, da ide s njom. I Bog postavlja svoje zahtjeve s mudrošću i mjerom, ne traži sve najedamput, ni u brzom tempu! Najprije treba biti dobra po stulantica, onda dobra novakinja, i konačno dobra zavjetovana sestra. Upravljanje nije u zapovjedanju i izdavanju zakona, nego u odga janju i obrazovanju djece. Time, što bi djecu razapeli na mučila i njihove udove rastezali i razvlačili, ne bi ona postala veća, nego bi od njih postali bogalji i kržljavci. Ona će postati velika i jaka, ako podupremo i unapre dimo njihov organski rast. Tako je i u duhov nom životu. Prava svetost nastaje samo organ skim razvitkom. Tko odviše traži i sve hoće silovito i odmah postići, ne postigne ništa, ako ne i protivno.

c) U čemu dakle uistinu sastoji poglavaričin autoritet? U o p ć e n i t o m p o -

štvanju iu poglavarskim krepostima.

Općenito veliko poštivanje poglavarice i poštivanje njezine duhovnosti i njezinog uzornog vladanja prema cijeloj kući jesu temelji njezina autoriteta. Mogu se podložnici bojati i poglavarice, koja nije duhovna, ali ona njihovih srdaca ne može osvojiti. Njezina se duhovnost očituje izvana u revnoj molitvi i u sabranosti. Iz njezinih očiju sja otsjev i odraz božanskog autoriteta, kojim je prožeto cijelo njezino biće. Njezino se nepokolebivo pouzdanje u Boga očituje u svakoj zgodi, u sreći i u nesreći, u radosti i u žalosti. Dragi Bog ispunja sve njezino osjećanje, mišljenje i djelovanje i prosjajuje iz cijeloga njezinog bića. Prava se duhovnost ne da sakriti.

Čime da poglavarica potiče na pobožnost? Riječju, prvenstveno riječju sv. Crkve. Zato se mora brinuti, da svojoj zajednici priskrbi sredstva za duhovni napredak: mjesečne konferencije, godišnje duhovne vježbe, dobre ispovjednike. Po tome stiču podložnici povjerenje.

Dobra poglavarica iskazuje svećenicima veliko strahopočitanje, ne dopušta da ih se kritizira. Redovnice su na glasu, da na svakome imaju nešto kritizirati, na propovjednicima, na ispovjednicima i na duhovnim vježbama. Mirna i stvarna kritika na pravom mjestu može biti opravdana i uroditi dobrim

plodom, površna i čak nepravedna donosi zlo. Nepovoljnim govorom proti svećenicima i svećeničkom djelovanju umanjuje se plod svećeničkog djelovanja. Dobri i pobožni svećenici se zato ustručavaju da u samostanima vrše svećeničku službu. Nikada pak ne smije poglavarica trpjeti, da se govori o ispovijedi i o ispovjedniku. Ispovijed je nešto vrlo sveto, nježno i čisto, što ne podnosi nikakvog dodira. Svakako da pokornik nije vezan ispovjednim pečatom kao svećenik. Ali bi uza sve to bila pogreška i dosta često velika pogreška reći: Moj ispovjednik rekao mi je to i to.., on mi je dao savjet. Je li pokornik, koji tako govori uvijek dobro razumio ispovjednika. Koja se glavarica nije već začudila nad tim, što je ona ovoj ili onoj sestri navodno rekla? Glavarica se može braniti, ali ispovjednik se ne može. Njegova su usta trovrsnim pečatom zapečaćena. Ono, što je pokornik u ispovijedi rekao i o čem je razgovarao, ne smije nitko znati osim ispovjednika, a ono, što je ispovjednik odgovorio, neka pokornik sačuva u svom srcu samo za se. Nema smisla tražiti svjedodžbu o vladanju od ispovjednika, jer ono, što mu je bilo povjereno u ispovjedi, ne smije nikada upotrebiti. Isto bilo bi naopako, da neku sestru, koja je pogrješila, pitamo šta je na to rekao ispovjednik. Grube ruke nikada se ne smiju usuditi odgrnuti zastore šutnje, koje je Božja volja nad ispovjednom tajnom raširila.

Nadalje potiče i djeluje poglavarica

po pisanoj riječi t.j. po dobrim knjigama. Neka rado sestrama posuđuje dobru knjigu. Iz toga one vide, da im poglavarica hoće pomoći i da je zauzeta za Božju stvar. No to mora biti zdrava, solidna hrana, a ne modna stvar. Neka ne bira uvijek takve knjige koje govore o zaručnici Kristovoj, o ekstazama i vizijama. Neka bira dobre knjige za razmatranje, duhovno štivo kod stola, ali neka ih mijenja. Niz riječi, koje se često čitaju, ne kažu nam više ništa, fraze, koje često čujemo, prečujemo sasvim, molitva koju dnevno molimo, više ne djeluje. Zato liturgija crkvene godine obiluje bogatim i živahnim promjenama. Slično vrijedi i za čitanje dobrih knjiga. Uz mnogo godišnju dnevnu upotrebu ne kažu nam više mnogo, ali nakon duljeg prekida opet nam djeluju na duh i srce. Samo dvije knjige: sveto Pismo i Nasljeduj Krista od Tome Kempenca možemo dnevno čitati kao knjigu prirode bogatom korišću i velikom utjehom za svoju dušu. Slike iz života svetaca, ako su zanimivo pisane, uvijek djeluju blagoslovno. Tih knjiga ima mnogo, ali valja dobro izabrati. U nijednoj samostanskoj knjižnici ne smiju manjkati poučne knjige kršćanske vjere, kreposti, katoličkih misija i glasnici Presvetog Srca Isusoca i drage Majke Božje. Ne donosi blagoslov mnogo čitanje nego dobro i misaono.

Zatim mora poglavarica raditi oko duhovne izgradnje i svojim vlastitim riječima. Ali ne propovijedima ni učenim predavanjima, nego riječju pouke, pobude i upozoravanja. Sve

njezine riječi neka budu dobro obrađene u promišljanjima i u molitvi i moraju dolaziti iz majčinskog srca. Dobra riječ u pravi čas iz majčinskog srca može svaku žalost rastjerati i probuditi djetinju vedrinu. Sretna je redovnička zajednica, koja može kazati: naša je poglavarica stroga, ali dobra, još nikome nije rekla zle riječi.

Konačno mora poglavarica duhovno izgrađivati svojim vodstvom. Svaka od njoj povjerenih sestara je dragocjen talenat. Tko će ga razviti, oblikovati i iskoristiti prema mudrom planu božanske Providnosti? Poglavarici je Bog povjerio taj talenat i od nje će Bog jednom tražiti račun, je li ga mudro upotrebila. Koliko dobra propadne često u samostanima na uštrb slave Božje i na štetu duša, jer poglavari nisu upoznali od Boga darovane talente ili ih nisu iskoristili po volji Božjoj. Ima grijeha i to teških grijeha, učinjenih propustom. Poglavarica se mora pošteno trsiti, da upozna talente, sklonosti i sposobnosti svojih sestara i da ih prema tome iskoristi u granicama svojih mogućnosti. Polovična radna sila, postavljena na pravo mjesti, može učiniti više dobra nego puna radna sila postavljena na mjesto, na kojem se njezini najbolji talenti ne mogu razviti.

Najveći oprez i hladnu suzdržljivost mora poglavarica sačuvati prema onim karakterima, koji joj sve prikazuju vrlo lijepim i prikladnim, prividno joj se pune povjerenja obraćaju u svojim potrebama, a osobito rado

dojavljuju što su druge rekle o poglavaričinim odredbama. Koliko su se puta tako dojavljene riječi samo napola čule, krivo razumjele i sasvim subjektivno protumačile. Ništa teže ne potkapa poglavaričin ugled koliko to, kad vjeruje ovako maznim mačkicama. To razara duh sestrinske ljubavi i dobrim i vrijednim sestrama oduzima povjerenje u poglavaricu. Budući da se ove laskave mačkice prikazuju sasvim prirodnima, često ih ne propoznajemo kao takove, i ne postupamo s njima, kako bi zavrijedile. One su uz najgore neprijatelje mira. "Jednom se savjetovao vrag sa svim svojim pomagačima o tome, kako bi se najlakše mogla proširiti nesloga i nered u ženskim samostanima, te iza dugoga natezanja i vike stvore zaključak, da se moraju dopremiti služavke." Ovo izvješćuje jedna sestra iz srednjega vijeka. Ne može li se isto reći i o doušivanju laskavica, koje imadu osjećaj manje vrijednosti? Dakle oprez prema tužakanjima!

Ima i drugih naravi, poštenih ljudi kolerika. Oni idu za poglavare u vatru, ali ne govore mnogo, uzdržljivi su ili čak povučeni. Takvim dušama istom mora poglavarica iskazati mnogo ljubavi. Ako je poglavarica dobra i duhovna, pupoljak će joj se ipak otvoriti. Samo mu nitko ne smije nanijeti silu. Vrata prema svetištu moraju joj se sama otvoriti. Ako bi ih tko htio silom raskinuti, čut će laži, prouzrokovat će mnogo grijeha. Tihim dušama neka poglavarica iskazuje iskre

nu ljubav i neka se ne pokaže ni najmanje povrijeđena, ako joj sestra sve ne kaže. Tako će predobiti srca polagano, ali sigurno. A tko je osvojio srce, osvojio je cijeloga čovjeka i ključ do svih njegovih tajna. No ta da valja čuvati povjerenu tajnu pa i pred višim poglavarima. Otkriti povjerenu tajnu jest po nauci moralista težak grijeh. Mali grijeh bit će samo onda, ako se radi o neznatnoj stvari. Oslobođeni smo od držanja tajne, ako bi se time teško škodilo općem dobru ili ako bi onaj, od koga potječe tajna, nekoj nevinoj osobi nanio veliku štetu.

Diskrecija i šutljivost je temeljni uvjet autoriteta i povjerenja. Poglavarica, koja ne zna šutjeti kao grob, ne uživa povjerenje svojih podložnika i ima malo autoriteta. Zato si radije treba odgristi jezik, nego izbrbljati tajnu. Povjerena tajna nije ispovjedna tajna, ali joj je dosta blizu. Veliki ugled uživa poglavarica, o kojoj podložnici mogu reći: Naša nadstojnica nije nikada dalje pripovijedala, što smo joj povjerili i nikada nije s drugima govorila o našim pogreškama.

Pravo vodstvo kuće zahtjeva da poglavarica točno poznaje duh, kojim su podložnici ispunjeni i koji ih vodi. Ovaj duh, ovo nutarnje shvaćanje očituje se više u djelima podložnika, nego u njihovim riječima. Ovo vrlo zorno uči Spasitelj u maloj nažalost premalo uvaženoj paraboli o nejednakim sinovima.

"A što vi mislite? Neki je čovjek imao dva sina. I pristupivši k prvome reče:

Sinko, idi danas i radi u vinogradu. On odgovori: ne ću. Ali se poslije pokaja i otide. Tada pristupi k drugome i reče isto tako. A on odgovori: Idem, gospodaru i ne otide. Koji je od ove dvojice ispunio volju očevu? Rekoše: prvi."(Mt 21,28-31).

Sigurno ima u svakom samostanu po koja sestra, koja poglavarici nikada ne odgovori neprijazno, nikada se pred njom ne usudi izreći kritiku, ali iza leđa često izriče najoštriju kritiku o neugodnoj zapovijedi. Ima i drugih, koje u prvom času spontano, ali pošteno izraze svoju zlovolju radi neugodne zapovijedi. Iza toga se pokaju i točno izvrše nalog. Nažalost često ona prva ima kod poglavarice neko prvenstvo, dok druge imadu manje ugleda i manje ih ljubi na veliku štetu cijeloga upravljanja. Pravo se mišljenje očituje jasno i razgovjetno u djelima, a može se lako sakriti iza lijepih i uljudnih riječi. Zato neka se poglavarica ne da zaslijepiti služnim vladanjem, vanjskim izgledom, nego neka gleda na temeljni stav duše, tada će se u upravljanju svojim podložnicima sačuvati od mnogih krivih sudova i poteza.

Konačno mora poglavarica duhovno izgrađivati svoju zajednicu i djelima t.j. cijelim svojim vanjskim držanjem. Njezina vanjština mora biti odraz njezine nutrinje. Ona mora sve na dobro poticati i kad hoda i kad stoji i kad sjedi. Svaki ton njezina glasa, njezin smjeh i govor, svaki pokret njezinih

ruku i očiju mora biti usmjeren i uređen. Neka je vedra bez lakoumnosti i neka s tim spoji dostojanstvenu ozbiljnost bez sumornosti. Sve na njoj neka odaje veliku, plemenitu, nesebičnu dušu, koja traži samo Boga i duše. To će sve postići, ako svjesno vrši ova tri načela:

1. P r v o n a č e l o : Nemati za se ništa posebna, nego sve dijeliti sa zajednicom. Služba i onako nije spojena s njezinom osobom. Poglavarica je najprije redovnica, Bogu posvećena osoba. Ona je bila obična sestra i opet će to biti, kad više ne bude poglavarica. Neka dakle i sada bude potpuna redovnica, neka kod stola nema nikakvog izuzetka. U bolesti mora se držati posebnih načela. Neka nikada ne želi za se nešto, što u istoj bolesti ne dobiju druge sestre. Uvijek ima duša, koje bi se po duhu vjere ili iz manje plemenite nakane, ili iz ulagivanja htjele za bolesnu poglavaricu osobito dobro pobrinuti. To neka otkloni mirno, ali određeno i čvrsto. Ako su druge u isto vrijeme bolesne, neka se pobrine, da se njih najprije posluži. Ako je puste na miru i ni na što je ne sile, tada neka za to zahvali dragom Bogu iz dubine svoga srca.

Poglavarica neka ne trpi nikakve iznimke za svoju osobu. Ni u odijevanju. Zato neka nema više i boljeg rublja nego ostale sestre. Nikakvog izuzetka u stanovanju. Svakako da poglavarica mora imati posebnu sobu, ali ne toliko za sebe, koliko radi sestara,

koje kod nje traže savjeta, pomoći i utjehe. Ništa ne smije trpjeti u svojoj sobi, što samo služi udobnosti i mekoputnosti ili joj prija.

Kao privatne osobe su svi poglavari pred Bogom i pred redom jednaki podložnicima. Sveti redovnički zavjeti i redovnička pravila vrijede jednako za poglavare i podložnike. Obzirom na svoju vlastitu osobu imadu dakle poglavari jednake obveze, kao i njihovi podložnici. U upravljanju dobrima kuće ili cijele zajednice ne mogu s njima raspolagati kao sa svojim vlasništvom, nego samo kao upravitelji u skladu sa zakonima redovničke zajednice. Svojim podložnicima ne mogu u stvarima siromaštva ništa odobriti ili dopustiti, zašto nemaju ovlaštenja da odobre ili dopuste. Ako to ipak učine, griješe proti zavjetu siromaštva i njihovo bi odobrenje ili dozvola bili ništetni. Zato poglavarice ne smiju sebe lakše od drugih sestara dispenzirati od kojeg pravila. Moraju radije biti strože prema sebi, jer imaju tešku dužnost, da bdiju nad vjernim vršenjem svetih Pravila i da se brinu za dobru redovničku disciplinu. Ovu dužnost naizvrsnije ispunjavaju svojim uzornim primjerom u vjernom vršenju svih redovničkih propisa. Mirna kritika svoga vlastitog vladanja može je sačuvati od sudbonosne samoobmane. Iskrena samokritika donosi svijetla i jasnoće u vlastitu dušu i čuva od nepravednog prosuđivanja podložnika.

Nikakve iznimke u sudjelovanju kod

odmora. To je važna točka dnevnog reda. Bolje nego igdje drugdje, može poglavarica kod odmora upoznati duh redovničke zajednice i pojedinih sestara. U satu odmora očituju se neprisiljeno duhovi, njihove misli, nastojanja, sklonosti i nesklonosti, osobitosti i sebičnosti. Jedna od glavnih zadaća svake poglavarice jest upoznati svoje pdoložnice što mogu će bolje sa svim njihovim krepostima i pogreškama. Zajednički odmor daje joj za to dobru priliku. Odmor, ako je onakav, kakav mora biti, umiruje, daje vedro raspoloženje, zdravu krv i radost u zvanju. Blagoslov veselog odmora donosi često tako trajno djelovanje na sve kao plod dobrog razmatranja. Dobar učinak ovisi većim dijelom od poglavaričinog držanja i sudjelovanja u odmoru. Ona ne smije za odmora sjediti kao neko uzvišeno veličanstvo, nego se mora sasvim naravno neusiljeno pridružiti zabavi. Ona slobodno nešto manje govori nego drugi, ali mora govoriti svima. Nikada neka u javnosti ne odlikuje koju sestru ljubavlju i naklonošću, nego neka sve bez razlike jednako ljubi. Isto tako ne smije dati da se opazi, da ima razloga da bude nezadovoljna s kojom sestrom ili da joj šutnjom dade osjetiti, da ima nešto proti nje. Poglavarica mora razumjeti bezazlenu, nedužnu šalu i šaliti se s veselim narodom, mora dapače i djetinjarije mirno podnositi. Zato ona ne treba postati dijete, ali neka se srdačno veseli s djecom. To daje povjerenja, nove energije i radost za rad. Šala je često pala na dobro tlo, gdje ozbiljnost običaje izazvati otpor.

U odmoru joraju se svi, i poglavari i podložnici, doista odmoriti t.j. skupiti nove svj svježe snage. Sat lijepoga odmora je najplemenitija i najjeftinija prirodna radost, bez koje nijedan čovjek ne može trajno biti i ostati sretan u svom zvanju. "Radost srca je život čovjeka(Sir. 3o,23). O da bi poglavarice sve bolje upoznale visoku vrijednost i duboko značenje odmora i sve ga više voljele, tada bi se "veselile s veselima" (Rim 12,15) a one bi same bar za nekoliko časova zaboravile na svoje brige, koje ih pritištu, a to bi bilo na slavu Božju, na blagoslov njihove zajednice i na dobro njihove vlastite duše.

2. D r u g o n a č e l o . Dobru poglavaricu prepoznajemo i u tom, što u radu, a i u drugome uzima na se najneugodnije i ono, što je teško, ako joj to sile dopuštaju. Kućna poglavarica mora rukovoditi sav posao u kući, ali se ne smije od rada izuzeti.Njezina briga o svemu i za sve ne daju joj, da trajno preuzme neki određeni posao. Umornost i napetost ispričavaju je svakako pred Bogom, ali ne uvijek pred kratkovidnim sestrama. Zato neka sudjeluje koliko najviše može kod kućnih poslova. Mnoge poglavarice bave se odviše svakojakim pisanjem, korespodencijom,knjigama, politikom ili drugim događajima, koji se nje zapravo ništa ne tiču. U praonici, u kuhinji, u šivaoni mogla bi uraditi daleko korisniji i važniji posao. Sv.Magdalena Pacis pomagala je svim svojim laikama. Tako bi trebala starješica, ako je ikako moguće, su-

djelovati kod svih kućnih poslova, a ako ih ne razumije, neka nauči. Bilo bi poželjno,da svaka starješica ima praktičnog iskustva o različitim poslovima osobito u najvažnijim, tada ne bi dala mnogu krivu odredbu, kad bi imala dovoljno znanja o radu u kuhinji i u gospodarstvu. Rijetko će koja poglavarica imati toliko znanja i iskustva na svim područjima redovničke djelatnosti, u odgoju, u školi, u bolesničkoj njegi, u kuhinji, u ekonomiji i u vrtu pa i u knjigovodstvu, da bi sama mogla za sve davati dobre odredbe. Zato i nije proti časti ni proti autoriteta, ako se dade poučiti od bolje poučenih i ako po njihovim uputama izdaje svoje odredbe.

Mjesna glavarica neka često obilazi kuću po dobro smišljenom planu, tako da joj ne izmakne pogledu ništa važnije, a niti koja malenkost. Svaki dan neka posjeti barem neka radna mjesta, a ne treba se tamo dugo zadržavati ni mnogo govoriti, ali njezina prijazna, dobra riječ djeluje kao blago sunčano svijetlo. Isto je dobro ako poglavarica pogdjekad pomogne u župi, ako posjećuje siromahe i bolesnike, jer onda je u sve upućena,i upoznaje rad i radno područje sestara iz vlastitog doživljaja. To joj vrlo olakoćuje razboritu i mudru razdiobu rada. Glavarice, koje bi sve htjele same voditi, izdavaju mnoge i sitničave odredbe. Svaki je pokret ruke propisan, sve se mora raditi točno po nadstojničinoj šabloni. Za njezinu kuću postoje mnogovrsni zakoni i propisi, zapovjedi i za-

brane. Nešto je od toga možda opravdano mjesnim prilikama, ali neka se ništa ne uvodi bez blagoslova poslušnosti, bez odobrenja viših poglavara.

Za sebe neka poglavarica uzme što je teže, kod svih vježba neka je prva na mjestu, a posljednja, kad se ostavlja posao. Točno držanje dnevnog reda od velike je važnosti. Kad se dadne znak za zajedničke vježbe, za molitvu, za obrok, tada neka poglavarica ostavi posao isto tako brzo kao i druge sestre, osim ako se stvar ne može nikako odgoditi. Jednako savjesno neka se oprosti od posjeta u razgovaraonici. U bolesti su joj svakako potrebni izuzeci, no neka se prebrzo njima ne služi. Da može dispenzirati koju sestru dosta je jedan razlog, a ako hoće sebe dispenzirati, moraju postojati dva razloga.

3. T r e ć e n a č e l o : Neka bude vjerna u držanju šutnje, kako je redovničke ustanove propisuju neka naime govori malo i tiho. Samo se po sebi razumije, da ovo pravilo mora poglavarica drugačije vršiti nego podložnice. Sestre smiju govoriti samo potrebno i korisno. Ako se nekoj sestri čita tuga s lica, a poglavarica joj kaže prijaznu i utješnu riječ, tada to nije proti samostanske šutnje. Ako poglavarica susretne sestru s otegnutim licem, pa se i ona za njom povede, tada imamo dvije sestre s otegnutim licem. No to onda nije pravilo šutnje nego gluposti. Poglavarica neka pristupi žalosnoj sestri s prijaznom riječi i neka svojim razu-

mjevanjem rastjera tamne oblake s njezina čela. Dakle, mjačinskom ljubavi razvedriti žalosnu sestru, nije proti pravilu šutnje, ali bi bio prekršaj, ako bi poglavarica govorila da zadovolji svojoj vlastitoj težnji. Zato neka što je moguće manje govori o sebi i neka ne želi, da drugi o njoj govore. To dobro djeluje, dok bi suprotnost loše djelovala. Pobudno je, ako poglavarica ostaje uvijek jednako mirna, dobrostiva i prijazna, u svom cijelom biću, a ne danas vesela, a sutra žalosna. Neka se ozbiljno trsi da uvijek ostane u dobrom, vedrom raspoloženju. To joj više pomaže, nego mnogi govor. Neka zahvaljuje dragom Bogu od svega srca, ako joj je darovao zdrav, zlatan humor. Humor u srcu, a sunce na čelu otvaraju joj vrata i srca. Sestre vide mnogo, mnogo više nego poglavarica i misli, one joj mnogo toga čitaju iz oka sa usana i sa čela i čuju iz tona njezinog glasa, kako misli i kako je raspoložena. Evo poglavarici obilne građe za partikularno ispitivanje savjesti.

Konačno još jedno pitanje: Čime poglavarica najpobudnije djeluje, a čime daje najveću sablazan? Najveću sablazan daje poglavarica ako susreće sestru velikom tvrdoćom i osornom odbojnošću, a da ona toga nije zaslužila ili ako prema kojoj sestri nastupa vrlo porugljivo. Ako pred drugima govori o pogreškama koje sestre. Poglavarica, koja se toliko zaboravi, trebala bi si sama zadati tešku pokoru, da cijeli svoj život na nju

misli i nikada više to ne učini. Sablazan je, ako poglavarica dalje prenese, što joj je ka o poglavarici povjereno. Time bi proigrala povjerenje svojih podložnica. Dalje, ako ne oprosti sestri, što se na nju potužila kod viših poglavara. Tko to ne će, užasno je ohol i ima malo poniznosti. Poglavarica na filija li mora biti pred Časnom Majkom providna kao kristalno bistra voda gorskog jezera.

Pobudno je, ako je mjesnoj poglavari ci drago, da se podložne sestre u svojim po teškoćama s povjerenjem obraćaju višim pogla ricama i pišu im. Ako uvijek ostaje jednako mirna i vedra te znade šutjeti kao grob. Tak va poglavarica uživa štovanje i povjerenje, ima puni autoritet i bit će od svih ljublje na.

-=-=-=-=-

OSOBITE POGLAVARSKE KREPOSTI

Dijelimo ih u kreposti razuma i volje. Kreposti razuma jesu: razbo ritost, potrebno znanje i budnost. Glavna poglavarska krepost volje je jakost.

R a z b o r i t o s t

1.

Njezino prvenstvo pred drugim krepostima

Po svetom Tomi Akvinskom razboritost je krepost poglavara, kako je naprotiv umjetnost uprav

ljanja najviša forma razboritosti.

Razboritost je mjera za pravednost, hrabrost i umjerenost. Samo onaj, tko je razborit, može biti i pravedan, hrabar i umjeren. Dobar čovjek može biti dobar samo po svojoj razboritosti.

Tako je dakle razboritost uzrok, korijen, majka, mjera, smjernica, upravljačica i temeljni oblik svih ćudorednih kreposti. Ona djeluje u svima usavršujući ih do punine njihovog vlastitog bivstva. Sve su kreposti dio razboristoi. (Usp. Pieper:Traktat über die Klugheit. 4.izd. str. 19,Kösel, München)

Gdje nema razboritosti tamo manjka najodlučnija ljudska sposobnost za razumno vodstvo. Sestra lakomišljena, nestvarna koja se ravna poglavito po afektu ili po želji za vlašću već je unaprijed isključena od izbora za poglavaricu, jer je radi toga nesposobna da pravedno i mudro vlada. Razboritost se da je voditi samo uvidom u pravu stvarnost. Razborita je poglavarica, koja može šuteći slušati, koja si dade nešto reći, da točnije,jasnije i bolje upozna stvari.

2.

Bit razboritosti

Bit je razboritosti da mirno i stvarno razmišlja i da znade izabrati prava i najbolja sredstva za postignuće postavljenog cilja. Pri tom su svi ciljevi podvrženi posljednjem i najvišem cilju: časti i proslavi Božjoj.

No razboritost se ne odnosi neposredno na naš posljednji cilj, nego na putove i sredstva do tog cilja. Osobitost je ove praktične kreposti, da se odnosi na sredstva i putove i na sasvim konkretne stvarnosti. Dobro može učiniti samo onaj, tko dobro pozna stvari. Ostvarenje dobra nužno pretpostavlja, da naše djelovanje bude posve prilagođeno konkretnim stvarnostima, koje prate konkretna ljudska djela. Mi dakle moramo ovu konkretnu istinitost jasno vidjeti u svoj njezinoj stvarnosti. Odavle izlazi važna istina, da za dobro djelo nikako nije dovoljna sama dobra nakana.

Budući da je svaka čovjekova služba u prvom redu služba Bogu, ne može se zamisliti prava razboritost bez straha Božjega i bez obdržavanja Njegovih zapovijedi. "Uzdaj se u Gospodina svim srcem, a na svoju razboritost nemoj se oslanjati. Na svim svojim putovima misli na Njega i On će voditi tvoje korake. Ne budi mudar u svojim očima, boj se Boga i bježi od zla."(Prič.3,5-7)

Danas ima mnogo toga, što se nepravedno zove razboritošću: prevejanost, lukavost, varka, podmuklost, domišljatost,politika i intriga.

Prava razboritost jest u savršenoj razboritosti izabrati najprikladnija sredstva za pravi cilj i korisno ih primijeniti.

Sv. Grgur naziva razboristost kočijašem u samostanu. Oduzmite razboritost pa

će kreposti postati opačinama. Razboritost je prava samostanska krepost. Bez nje nema razlikovanja duhova, nema razlikovanja slova svetih Pravila od njegova duha, nema spoznaje različitih karaktera, nema znanja o smislu Pravila i njihovih izuzetaka, nema razlike u opomenama, u upotrebljavanju autoriteta, nema kriterija za izbor između oštrine i blagosti. Razboritost počiva na načelima vjere i sve privodi najvišem cilju, Bogu. Iako se ne bavi neposredno ovim vjerskim ciljem, ipak drži taj cilj neprestano pred očima i u njegovu svijetlu teži za najboljim sredstvima, da sva naša djela budu upravljena prema tome cilju.

> "Oko savršenijeg prijateljstva s Bogom opaža dublje dimenzije stvarnosti, za koje pogled prosječnog čovjeka i prosječnog kršćanina još nije otvoren. Veća ljubav prema Bogu vidi jasnije i dublje istinu stvarnih predmeta. (Pieper: Traktat über die Klugheit 4 izd. str. 85 Kösel München)

Razboritost je dakle zabavljena konkretnim pojedinostima života i sve ih gleda u svijetlu vječnosti. Ona upravlja naše misli da se ne udalje od Boga i da ne zablude. Razboritost uređuje naše nakane, da od njih udalji sve, što bi im moglo pomutiti čistoću. Ona uređuje naše sklonosti i osjećaje kao i sve naše voljne čine, da ih sve pričvrsti uz Boga. Ona uređuje i sva naša vanjska djela i izvršivanje naših odluka, da ih usmjeri na naš posljednji cilj.

3.

Čini razboritosti

Razborito djelovanje vrši se po trima glavnim činima: po zrelom razmišljanju, po mudroj odluci i po dobroj izvedbi.

a) z r e l o r a z m i š l j a n j e

Tko želi razborito raditi, mora se najprije sam sa sobom savjetovati i promisliti, koja su sredstva najprikladnija za postignuće cilja. Ovo razmišljanje mora odgovarati važnosti odluke, koju treba stvoriti. Ljudima je, naime, dana sloboda djelovanja. Ali ta prednost može postati i slabošću. Kod slobodnog ljudskog djela treba uvažiti mnogo toga, da ono odgovara ćudorednom zakonu i da služi posljednjem cilju. Čovjek lako padne u pogibelj zablude, Zato opominje Sv. Pismo: "Moj sinko, ništa ne poduzimaj bez savjeta, pa se ne ćeš kajati za djela (Sir 32,24) Dakle treba najprije razmisliti, i to zrelo razmisliti. Jer svako sredstvo, koje bi po se bi bilo prikladno za postignuće nekoga cilja, nije to i u nekim sasvim konkretnim prilikama. Razboritost bira među mogućim sredstvima ono, koje je obzirom na osobe, vrijeme i mjesto najprikladnije. Ne može se sa svim ljudima jednako postupati. Lijek, koji jednoga ozdravljuje, može drugome škoditi.

Razborita poglavarica znade se prilagoditi karakteru i temperamentu sestara. Opora i ohola ćud samo će se ukrutiti strožim ukorom. Gorkom lijeku mora se uvijek primiješati slatkoća, da se gorčina prejako ne osje

ti , a da ipak liječi. Blagost mora obilno potpomoći strogost, a pohvala ukor. No uvijek mora ostati zvijezdom vodiljom ova riječ:"Duhovna se služba onda dobro vrši, kad poglavar vrši svoju vlast više nad zlom nego nad braćom." (Grgur Veliki Pst.Reg.II.6) Stvar se mora prekoriti, ali osobu, što je moguće više,poštediti.

Od velike je važnosti izbor časa,kad treba izvršiti odluku. Ukor nije na mjestu, ako je onaj, koga treba prekoriti, uzrujan. Takvi su ljudi slični jeki. Što jače vikneš, to je jači i odjek. I vlastita uzrujanost ne dopušta, da nekoga korimo, dok smo još uzrujani. Riječ izrečena u zgodno vrijeme, jest zlatna jabuka u srebrnoj zdjeli.(Prič 25,11) Šutnja u pravi čas često je bolja od najdubljeg opominjanja. Za svaku poglavaricu trebala bi vrijediti riječ pjesnika :

"Oboje je znao: i mudro govoriti
i ono što je još mudrije,mudro šutjeti.

Konačno zahtjeva razboritost, da se spominje na pravom mjestu. Javni prekori ogorčuju i opomenuta sestra otvrdne. Samo, kad opće dobro traži, mora se posegnuti za ovim sredstvom.

O stvari misliti i zrelo je prosuditi, nije još dosta. Treba shvatiti, da se valja i posavjetovati s razboritim i iskusnim ljudima. Jedna riječ ili izjava iz ustiju stare i iskusne sestre pa i mlađe može poglavarici otvoriti oči i upozoriti je na koju zaboravljenu ili neopaženu pa i ozbiljnu pojedinost nekog predmeta. U dvije glave ima

više razboritosti nego u jednoj. Dogovor rasvjetljuje stvar. No ne isključuje samostalno prosuđivanje. Samostalnim razmišljanjem moramo utvrditi, koji su pozitivni razlozi sadržani u danim savjetima i u našim vlastitim opažanjima. "Gdje nema savjetovanja ne uspiju osnove; gdje je mnogo savjetnika uspiju (Prič 15,22).Zato mudar čovjek ne radi ništa, a da ne sasluša savjet, samo ga luda i oholica ne traži. "Luđaku se čini prav njegov put, a mudar čovjek prima savjet." (Prič 12,15). Ali je prava mudrost tražiti savjet samo kod mudrih i bogobojaznih. "Ne traži savjeta u luđaka, jer on ljubi samo ono, što mu se sviđa."(Sir 8,2o).

Tim luđacima pripadaju prije svega laskavci, koji kao i pobožnjaci uvijek samo ono govore, što drugi rado slušaju.

Razboritosti mužno pripada oprez u izboru savjetnika, inače varamo sami sebe i utvrđujemo se u svojoj sudbonosnoj zabludi.

"Svaki savjetnik visoko cijeni svoj savjet . Ali gdjekoji savjetuje u svoju vlastitu korist. Čuvaj se od nekih savjetnika! Najprije istraži što savjetnik treba, jer on misli na samoga sebe..... Ali budi uvijek u saobraćaju s bogobojaznim čovjekom, za kojega znaš da se drži zakona... Ali pazi i na savjet savjesti; jer ti ništa nije vjernije! Savjest daje katkada bolju obavijest, nego sedam stražara, koji gleda-

ju s visoka vidika. A kod svega toga moli Višnjega, da tvoje korake upravlja u istini." (Sir 37 7-15) Zato ne zaboravimo obratiti se na najboljega od svih savjetnika na Oca svjetlosti i na Majku dobrog savjeta. Često je od mnogog razmišlja korisnije pouzdano djetinje izmoliti "Veni Sanctae Spiritus" i srdačno "Ave Maria".

b) Iza zrelog razmišljanja moramo ispravno suditi t.j. o d l u č i t i , koje je od predloženih sredstava uistinu najkorisnije. U tu svrhu treba brižno otstranjivati predrasude, strasti i utiske, koji bi mogli zamagliti sud. Zato držimo jasno pred očima posljednji cilj, da sve ocijenimo u svjetlu vječnosti. Ne zadržavajmo se ni na površini razloga, koji bi prevagnuli na jednu ili drugu stranu, nego ih istražimo temeljito i oštrim pogledom i vagnimo točno razloge za i proti.

"Kako se u vodi okreće lice prema licu, koje gleda u vodu, tako stoji srce jednoga čovjeka prema drugomu srcu." (Prič 27,19) Crte lica, govor, rad odaju mudrom čovjeku afekte mržnje, straha, ljubavi, srdžbe, koji vladaju ljudskim srcem i zahtjevaju obzirnost. Posebne naklonosti i raspoloženja, koje razborit čovjek brzo upoznaje, upućuju ga na osobit postupak. Njegov oštar pogled vidi lako pogibli, koje su drugima sakrivene. Tko tiho i dobro promatra bit će sačuvan od mnogih stramputica i krivih poteza. "Ne vjeruj svakoj riječi i na

gonu, nego svako djelo pomno i dugo promisli pred Bogom. Nažalost, toliko smo slabi, da često lakše o drugome vjerujemo i govorimo zlo, nego dobro. Ali savršeni ljudi ne vjeruju lako svakome brbljavcu, jer poznaju ljudsku slabost, da je sklona na zlo i da dosta griješi i riječima. (Naslj.Krista I,4)

Poglavarica mora se zato posve osobito čuvati od onih, koji doušuju. Ako im pokaže povjerenje, koleba se povjerenje drugih prema njoj, kako pokazuje iskustvo.

Konačno treba određeno odlučiti bez pretjeranog kolebanja. Ako smo stvar promislili, koliko je to potrebno prema njezinoj važnosti i odlučili se kako smo najbolje mogli, Bog nam ne će prigovoriti, ako odlučno radimo prema svojoj odluci. Ta mi smo sve učinili da jasno upoznamo Božju volju. I zato već nemamo više razloga da oklijevamo i smijemo se pouzdano nadati u pomoć milosti kad budemo izvršivali svoje odluke.

c) Ne smijemo više ni oklijevati da odlučno i z v e d e m o dobro promišljen plan. U tu svrhu potrebno je troje: predviđanje, promišljenost i oprez.

1.P r e d v i đ a n j e . To je sposobnost sigurno unaprijed procijeniti, da li će neki postupak doista biti put, da se postigne cilj. Sveti Toma zove predviđanje (providentia) najvažnijim sastavnim dijelom savršene razboritosti, po kojem se ona i zove

prudentia.

Budući da se odluke razboritosti odnose na pojedinačni, posve konkretni i budući slučaj, a ne na po sebi nuždan, one nemaju apsolutne sigurnosti, koju ima logični zaključak.. Ipak zaključak razboritosti i "njuh" predviđanja dobivaju svoju praktičnu sigurnost po iskustvu proživljenog života, po budnoj i zdravoj sposobnosti instinktivnog prosuđivanja, po hrabroj i brižnoj nadi da čovjeku ne mogu biti zatvoreni putovi do njegova istinitog cilja, po ispravnosti htijenja i po posljednjoj "nakani", po milosti i neposrednog i posrednog Božjeg vođenja. (Pieper).

Predviđanje se dakle odnosi na mogu će posljedice djela, hoće li odgovarati posljednjem cilju ili će udaljivati od njega. Ono računa, koliko je truda potrebno, da se provedu naši planovi, kakve treba očekivati zapreke i koja su sredstva potrebna, da se uklone, da bude utrošak snage primjeren očekivanom uspjehu.

Nerazborit čovjek vidi samo što je najbliže a ne gleda konačni učinak. On se dade zavesti da posluša, kad mu se obećaje lagan i lijep put. Razborit pita, kamo on vodi, i gleda svršetak. Dakle nikada se ne valja odlučiti na ono, što nas samo za čas oslobađa neugodnog položaja, ali zlo ostavlja da postoji dalje, i ono nam kasnije još otežava pravu odluku.

2. P r o m i š l j e n o s t . Treba uočiti sve neprilike, da im se prilagodimo, da se ne bi ono, što je po sebi dobro, po prilikama preokrenulo u zlo, ili da ne bi imalo kakvu manu te proizvelo štetu mjesto koristi. Poniznost na nepravom mjestu je slaboća, a često i zanemarivanje dužnosti. Prividna otvorenost često nije drugo nego sakrivena oholost i bezobzirnost. U rasipnosti gleda se sama dobrota srca, a nije ništa drugo nego lagodnost ili taština. Sve u svoje vrijeme. Što u prikladno vrijeme djeluje dobro, u nezgodno će vrijeme biti štetno. Gdjekada treba trpjeti manje zlo, da se sačuvamo od većega. Nije žestoki vjetar prisilio putnika da odloži kabanicu, nego sunce, koje je sve jače i jače grijalo. Ljubezna pouka sigurnije postizava cilj nego oštri ukor.

Razborita se poglavarica drži velike čudnredne istine, da su sve kreposti u sredini, ali ne u nekoj apstraktnoj, izjednačenoj sredini, nego u sredini prilagođenoj prilikama, stanjima, duševnostima i mišljenjima pojedinih osoba.

3. O p r e z . "Gledajte dakle pomnjivo, kako ćete živjeti, ne kao bezumni, nego kao mudri (Ef 5,15). Uza sve predviđanje ne razviju se stvari uvijek onako, kako smo očekivali. Naša je mudrost ograničena, mi nismo nepogrješivi u svome sudu. Dakle ne oslanjajmo se ni na kakvu krivu vlastitu sigurnost, jer ćemo biti žrtve nepredviđenih prilika. Dogodi li se drugačije nego smo očeki-

vali, ne smijemo se uznemiriti i izgubiti glavu.

Po svetom je Tomi sastavni dio savršene razboritosti budna mirnoća i jasni pogled u stvarnost u neočekivanim zgodama. U mnogostrukosti konkretnih stvarnosti mora poglavarica biti sposobna neočekivanu situaciju trenutačno shvatiti i najvećom se oštroumnosti pravo odlučiti. Jasni pogled u stvarnost pretpostavlja da poglavarica ima dovoljno jake živce i da je slobodna od predrasuda i sebičnih interesa.

Okretnost, koja se nanovo snalazi u svakoj novoj situaciji, i koja se očituje u budnoj spremnosti na neočekivani razvoj stvari, nema ništa zajedničkog s beznačajnosti, osim ako netko drži karakterom nepoučljivost i opiranje istini o stvarnim predmetima, koji su promjenljivi. Svakako treba pretpostaviti, da je ta "okretnost" u službi pravog i nepromjenljivog cilja ljudskog života i da su ti uvijek novi putovi prilagođeni istini zbiljskog predmeta. (Pieper)

Ako smo stvar dobro promislili, i sve učinili, što smo morali učiniti, privest će je Božja milost dobrom svršetku. Ipak dobivamo uvid i izdržljivost odozgor samo onda, ako usrdno za to molimo Duha Svetoga.

O kako je upravo poglavarima potreban dar savjeta. Kako lako stvorimo pogrešan sud, ne bi htio reći, da je to radi kakve strasti, nego radi pomanjkanja uvida i snalaženja. Nije dosta znati, da je neka stvar

uopće dobra, nego moramo i jasno uvidjeti, da je u ovim osobitim prilikama dobra ili bolja od ostalih. I najbolja može biti neprijatelj dobra kao i zlo. Bez svijetla Duha Svetoga učinit ćemo mnoge pogrešne poteze ili ćemo barem često raditi sasvim ljudski i naravski. Veni sancte Spiritus!

Razjasnimo ovu nauku na jednom praktičnom primjeru. Neka sestra dođe sa svojim poteškoćama poglavarici. Najprije poglavarica daje sestri da sve mirno kaže, pa i onda, ako joj je to i jako dosadno. Mnoge sestre mogu stvar rješiti u svojoj nutrinji samo onda, ako se mogu izgovoriti. Tako se n.pr. može sestra neke uvrede ili tuge rješiti, ako se što temperamentnije izjada. Ako poglavarica uskrati sestri dobročinstvo da se izgovori, tada ona od nevolje odlazi kojoj drugoj sestri, ili zatomi tugu i oboli od nje tjelesno i duševno i postane teški neurotičar, jer joj se nije priuštilo dobročinstvo, da se izgovori. Kad je sestra završila svoje izlaganje, dademo joj, da još jed amput ispripovjeti glavnu stvar, postavimo joj sami nekoliko pitanja, da dobijemo što jasniju sliku o pravom stanju stvari. Kod ponovnog pripovijedanja sestra će o uzbudljivom događaju mirnije i stvarnije izvješćivati. Čitava stvar često više nije tako loša, kako se kod prvog uzrujanog izvješćivanja činilo.

Poglavarica sada čeka drugi korak: Mora mirno promisliti, što treba učiniti. Dakle ne odmah odlučiti, nego pričekati, dok

joj stvar bude posve jasna. Tako radi i istražni sudac. Ako je potrebno, otpustimo sestru mirno i dobrostivo i kažimo joj otvoreno i pošteno:"Učinit ću za vas, što mogu.No da nikome ne učinim krivo, moram čuti i drugu sestru." Tko nešto zaključi, a da ne sasluša i drugu stranu, ne radi pravo, sve da je dobro odlučio. Ako dakle poglavarica u ozbiljnoj stvari nije posve sigurna za odgovor tako, da taj odgovor ne bi dala čas prije svoje smrti, mora pričekati, dok joj stvar bude potpuno jasna. Je li pak uz zrelo razmišljanje i pobožnu molitvu dobila dovoljno svijetla, tada neka određeno odluči i ostane čvrsta i neka ne koleba. Ako ipak pravo ne pogodi, Bog će dalje pomoći. Neka nastoji provesti, što je spoznala kao pravo, koliko može, a kad vidi, da, ne ide, neka ponizno moli Boga da joj dade naći izlaz. Bog uslišava pouzdanu molitvu poniznoga.

4.

Neprijatelji razboritosti a) F a n t a z i j a , s r c e , n a r a v .Čuvajmo se da ne stvaramo odluke prema večeri ili čak u noći, kad je mašta uzrujanija neg po danu. Pričekajmo mirno do jutra, ako nije neophodno nužno,da se već po noći radi n.pr. ako sestra teško oboli. Kadgod je moguće, ne određujmo ništa, dok smo uzrujani i nemirni. Srce i ćud nam mogu dobro poslužiti kad treba odluku provesti, ali su kod stvaranja odluke loši savjetnici. Zato čekajmo i ne obazirimo se na te

savjetnike. Na to moraju paziti osobito žene koje su po naravi uzbudljivije od muškaraca. Sestre, koje imadu mnogo srca i osjećaja, sklone su krivoj samilosti i mogu time prouzročiti mnogo zla i nezadovoljstva, jer od muhe prave slona. Sveta Terezija razjašnjuje svojim sestrama krivu sućut na jednom običnom primjeru, Ona piše: "Đavao počinje time, da neku sestru kuša možda u kakvoj nevažnoj malenkosti, i odmah to prikaže drugoj sestri kao nešto veliko. Ona će pak držati za djelo ljubavi, da onoj kaže, kako jako osjeća tako veliku nepravdu. Bog neka joj dade strpljivosti, neka Mu prikaže svoje trpljenje, ni svetica ne bi mogla više podnijeti. Ukratko,đavao joj stavi u usta bujicu riječi tako, da ako se ona druga sestra i svlada i podnese trpljenje, ipak joj zaostane napast na osjećaj tašte slave iako nije kušnju podnijela savršeno, kako bi se dolikovalo...

Ako jedna sestra ima volju da pretrpljenu nepravdu drage volje podnese, može se dogoditi, da druga dođe k njoj i kaže, da li je ona nerazumna životinja.Tako nešto trebala bi ipak osjetiti. O moje sestre, neka se nijedna radi Božje ljubavi ne da zavesti nerazboritom ljubavi te drugoj iskaže sućut radi takvih tobožnjih nepravda! Bilo bi to sućut slična sućuti, koju su sv. Jobu iskazali njegova žena i njegovi prijatelji." (Sv. Terezija VI.)

Bez apsolutne volje za dobrim ostaju bez uspjeha sva nastojanja da se za određenu zgodu i u određeni čas pronađe ono, što je razborito i dobro. Za ostvarenje dobra traži se voljni pristanak na dobro kao i razboriti zaključak. Ali ovo dvoje znači u konkretnom dobrom djelovanju čovjeka dvije posve različine stvari.

Moje zaključivanje nije obzirom na sadržaj razborito po tome, što hoću dobro, nego po tome, ako ispravno spoznajem i pravilno ocijenim konkretnu situaciju konkretnog djelovanja. Voljno priznanje dobra nije mjera razboritog zaključivanja, nego istinska spoznaja stvarnosti. Ali volja opredjeljena za dobro je uvjet, o koji je povezano izvrše nje razboritog zaključka. (Pieper) Volja opredjeljena za dobro lako se zamjenjuje sa sklonošću srca. Ako pogrješi sklonost, pogrješi i razum. Zato je uvijek gore čovjeku s mnogo srca, nego čovjeku s malo razuma. Tko hoće razborito raditi, mora čvrsto držati srce u ruci. Hladna glava i toplo srce mogu zajedno učiniti velika djela.

b) Drugi neprijatelj razboritosti je jest p a m ć e n j e . Smisao razboritosti jest: da je istinitost zbiljskih stvari odlučna za naše djelovanje. Ova istinitost zbiljskih stvari "čuva se" u vjernom pamćenju. Pamćenje je vjerno ako zbiljske stvari i događaje tako "sačuva", kakve su oni doista i kakvi su bili.

Pamćenje ovdje znači više nego spo-

sobnost nezaboravljanja, koja se stiče sistematskom vještinom. Ova vještina pamćenja "sačuva" često samo posve izvanjske stvari, ali ne bitnu jezgra doživljaja.

Sveti Toma naziva vjerno pamćenje prvom pretpostavkom savršene razboritosti. Uistinu ova je pretpostavka od svih najviše ugrožena. Nigdje kao ovdje na području duhovno čudorednog zbivanja nije tolika pogibelj da se po pristanku i nepristanku volje iskrivi istina stvarnosti. Veličina te pogibli stoji u tome, što se uopće ni ne opaža. Nigdje se tako nekontrolirano ne uvuče nestvaran ili nepravedan "interes" kao upravo u iskrivljivanju pamćenja.

Ovo iskrivljivanje događa se nesvjesno finim zabašurivanjem, malim pomicanjima, lijepim prebojavanjem, ispuštanjem bitnih dijelova, jakim naglašivanjima sporednosti tako da se glavna stvar sasvim izgubi.

Ovo iskrivljivanje izmiče se i ozbiljnom ispitivanju savjesti. Samo osobnost slobodna od predrasuda i neurednih sklonosti i pravom poniznošću izgrađena čestitost i stvarnost cijeloga ljudskog bića jamči za stvarnost pamćenja.

Ovdje vidimo, kako razboritost od koju su ovisne sve kreposti, sama ovisi o svim ostalim krepostima, a prije svega o pravednosti i umjerenosti. (Pieper)

Draga sestro poglavarice! Ovdje pre-

kini čitanje i pitaj se otvoreno i pošteno: Ima li i kod tebe iskrivljivanja pamćenja po prebojavanju ili ispuštanju bitnoga? Imaš li predrasuda proti izvjesnim poslovima i ljudi ma? Jesi li slobodna od neuredne sklonosti i li nesklonosti? Nije li ti još nitko kazao, da si prema ovoj sestri ili onoj osobi nestvarna i nepravedna?

c) Treći neprijatelj razboritosti j e j e z i k. Razboriti govore malo o onome, što su odlučili. Časne i poštene naravi ne govore mnogo, nego šute, misle, mole i rade. Često smo pod grijeh dužni ne govoriti o mnogočem n.pr. o službenim tajnama, o stvarima savjesti.

No gdjekad može biti i dužnost, i o tome govoriti, to je naime onda, kad to trebaju: znati viši poglavari, da otklone veće zlo. Ako se radi o važnoj stvari, poglavarica neka zatraži od sestre, koja je stvar saopćila, dozvolu, da može o njoj diskretno govoriti na višem mjestu. Ako sestra ne će da dopusti, tada je treba uputiti, da se posavjetuje o predmetu sa svojim ispovjednikom, a on će onda već zatražiti od nje, što je potrebno. Dokgod se čast sestre ne stavlja na kocku, može je ispovjednik u savjesti obvezati, da dopusti poglavarici, da se poslu ži znanjem, ali razborito i diskretno i samo u toliko, koliko je potrebno. Inače traži razboritost višim poglavarima samo toliko i izvijestiti, koliko je potrebno za opće

upravljanje zajednicom i za ispravno vladanje sestara prema poglavarima. Bilo bi u najvećoj mjeri nerazborito svaku manju pogrešku podložnika odmah saopćiti višim poglavarima. Time se potkopava povjerenje prema poglavarici. Neka se isto tako ne govori o neugodnim stvarima, kao o imućstvenim prilikama, mirazu, korespodenciji sestara, o žrtvama, koju radi nje trpi zajednica.

Poglavarici neka bude načelo: Šutim o svemu, što samo ja znadem o pojedinoj sestri, i šutim kao grob o povjerenoj tajni. Šutnja je teška, ali vrlo blagoslovna i zahvalna umjetnost!

Poglavarica neka ne kaže: "dolazim ovamo da reformiram". Ako su promjene potrebne, tada razbor traži apsolutnu šutnju o svemu, što je nezgodno. Nasuprot treba iskreno hvaliti, što se može pohvaliti. Po tom se stječe povjerenje. Potrebnu promjenu valja postepeno izvoditi, ali ne prije nego što se nadstojnica dobro snašla i točno upoznala mjesne prilike. Razboritost traži da se najprije pronađe, i promijeni samo ono, što je doista potrebno i to, ako je naime moguće, neka bude po želji dobrih i revnih podložnica. Bilo bi nerazborito nešto htjeti provesti, ako bi se promjeni svi protivili. To bi značilo, htjeti glavom kroz zid. Razborit nastoji za onim, što se može postići. Svom silom htjeti nešto iznuditi, bilo bi nerazborito i nepametno. Jedini uspjeh ove metode bio bi nezadovoljstvo i neraspoloženje. Mjesto da se

srdimo, opominjemo i grdimo, bilo bi razboritije šutjeti i moliti. Ako teška sestra ima poziv, onda je Bogu lako, da je obrati. On će uslišati molitvu poglavarice za tu sestru, ako poglavarica spoji s pouzdanom molitvom nesebičnu ljubav i velikodušnu spremnost za žrtvu.

Neka je poglavarica povjerila sv. Franji Slaškom svoj plan, da reformira samostan. Svetac odobri plan, ali označi kao bitne uvjete: blagost, umjerenost i čuvanje tajne.

"Pazite na to, da ne svratite odviše pozornosti na novost. Inače će se svi nezadovoljnici dići proti vas i ne ćete ništa postići. Božji blagoslov mora da se spusti na naše poslove kao rosa na cvijeće. Vidimo je, kad je već na cvijeću, a ne vidimo je, kako pada. Držite se rasporeda, koji sam dao. Počnite s primjerom, ako mislite ispočetka da s time ne napredujete, budite strpljivi i promatrajte, što Bog čini. Više od svega preporučam duh ljubavi. On predobiva srca i proizvodi povjerenje. Budite blagi sućutni, velikodušni, jednostavni. Radite, koliko možete! To traži, čini mi se vaša dob. Strogost ne stoji dobro mladima. (P. Ferdinand Ehrenborg S.J.: Franz von Sales als Vorbild und Lehrer.)

d) Četvrti neprijatelj razboritosti je p o v r š n o s t duha, n e p r o m i š l j e n i p r e n a g l o sud.

Svim oblicima nerazboritosti manjka

prave promišljenosti, osnovanog suda, potrebne pažnje na konkretnu zbilju, koja prati naša djela, manjka odlučnost i brižljivost.

Moramo se čuvati da sva zbivanja svagdanjeg života ne prosuđujemo jednostrano ni brzo prema prvom utisku. Mnogo stanje čini nam se na prvi površni pogled vrlo slično kojem prijašnjem doživljaju i bez ikakve važnosti. I već je pao krivi sud. Uistinu slučaj nije tako bezazlen, nego ozbiljan, vrlo ozbiljan.

Više puta se dogodilo, da se nije prepoznalo neko teško oboljenje n.pr. akutna upala slijepog crijeva, da se predugo čekalo, dok nije bilo prekasno i sestra je umrla. Ipak je razlika, ako se na boli tuži koja nježna, boležljiva sestra, koja se odmah kod svake nelagodnosti javi, i kad govori o žestokim bolima jaka do tog časa zdrava sestra. Na prvi brzi pogled izgledaju oba slučaja prilično jednaka, no ako pobliže pogledamo, vidimo, da su jako različiti.

Ne smijemo se dakle ravnati po jednostranom pogledu na konkretni slučaj, nego samo po cijeloj istini i stvarnosti sa svim njezinim prilikama. To osobito vrijedi kod prosuđivanja osobnosti, koju možemo samo onda pravedno voditi, ako pazimo na njezin karakter, njezine sposobnosti, temeljni stav i časovito raspoloženje.

Velikim interesom možemo pratiti u pismima svetoga Franje Saleškoga razboritost,

kojom je on svoja načela prilagođivao i prilikama i osobama. Tako je pobožnost učinio milom sebi i drugima. Njegovo vodstvo svi su rado slijedili.

Mi svi imamo u biti jednaku čovječju narav, svi težimo za istim ciljem za istom kršćanskom savršenosti. Pa ipak je pojedinac između nas jedna jedina Božja misao, koja se ne može ponoviti. Ona uključuje posebnu prirodnu osobitost, koju treba milost preoblikovati i preobraziti. No to ne znači nijekanje one osobitosti, koju je Bog htio. To najbolje vidimo kod svetaca. Oni su bili izrazite individualnosti i svi nijesu išli istim putem do svetosti. Mislimo samo na veliku svetu Tereziju Avilsku i svetu Tereziju od Djeteta Isusa. Kolika je razlika u karakteru i u njihovoj osobnoj osobitosti! Kako je pravedno čuvati svoju individualnost u smislu Božjega poziva, toliko je neopravdano kao svojinu držati sve ono, što se obično misli pod svojom naravi.

Poziv, koji je svaka pojedina sestra primila od Boga, zahtijeva, da poglavarica svoj postupak prema njoj prilagodi toj posebnoj osobitosti. Poglavarica zato mora promatrati Božje poticaje u dušama, i pustiti ih da rade po nadahnuću Božjem, a prvenstveno ne smije se protiviti Božjem duhu u dušama i ne smije htjeti svoje upute staviti na Božje mjesto.

Kolika je veličina u Božjem pozivu

i kolika je odgovornost pred Bogom radi vječne sudbine svakog čovjeka! Zato moramo nastojati, da u dnevnom razmatranju, u ispitivanju savjesti, u često ponovljenom uzdizanju duha, postignemo milosti da gledamo sve u svijetlu vječnosti. Tako se n. pr. uvijek ponovno moramo sjetiti na veličinu i plemstvo, koje pripada svakoj ljudskoj duši, a osobito Kristovoj zaručnici. Na toj pozadini ne pojavljuju se pogreške pojedinog čovjeka kao odvratna njegova svojstva, nego kao grijesi ili posljedice grijeha, i kao nešto, što dokazuje bijedu ljudske prirode ili kao nešto, što upozoruje na pravednost i milosrđe.

Ovo nas čuva od jednostranog promatranja bližnjega i ujedno stvara odlučni preduvjet za razumijevanje cijeloga čovjeka, za pravu ljubav prema njemu i dobrohotnu smirenost u nama samima. Kako bismo i mogli iskreno i nesebično ljubiti, ako ne bismo prodrli do čiste istine, i ako ne bismo shvatili svu ljepotu, koja postoji u svakoj ljudskoj duši.

Razboritost traži, dakle, individualni postupak prema podložnicima, osobito prema onima, koji se radi osobina svoga karaktora teško snalaze u zajednici. Općega pravila ili gotovih recepata nema za postupak s teškim karakterima.

U nekim slučajevima n.pr. kod slijepog posluha, kojega Bog čudesima potvrđuje, traži se bezuvjetno osobito visoki stupanj razboritosti.

U slučajevima, u kojima treba postupati po drugim čudorednim pravilima i zakonima, mora biti sasvim sigurno i izvan sumnje, da se radi o nadahnuću Duha Svetoga. Nadalje ne smiju poticaji biti protivni prvom i najvišem čudorednom zakonu. Predmet poticaja mora biti barem indiferentan, a ne smije nikako i ni u kojim prilikama biti loš. Samo pod tim uvjetima dopušteno je i zapovjeđeno, da se tako radi.

Izvršivanje zapovjedi tada nije neposluh, nego viši posluh prema Bogu, koji iz razloga poznatih samo Njegovoj mudrosti, očituje svoju volju ne po običnim sredstvima za koja, nego posebnim objavama, i u tom posebnom slučaju traži poslušnost.

Glavarica mora biti apsolutno sigurna, da poticaj za neku zapovijed u nekom posebnom slučaju doista dolazi od Duha Svetoga, a ne od nje.

U ovom vrlo važnom pitanju primjećuje sv. Terezija jasno i određeno: "Sjetila bi vas na još nešto, što je velo važno, da nikada, pa ni onda, kad bi htjeli kušati poslušnost koje sestre, ne zapovjedate nešto, što bi bilo samo laki grijeh, kad bi se izvršilo, jer sam ja koješta iskusila, što bi bilo težak grijeh, da je učinjeno. Redovnice neće imati krivnje, ali će je imati poglavarica, čije zapovijedi one odmah izvršuju. Jer, ako one čuju ili čitaju, što su radili sveci u

pustinji, njima se čini sve, što im se zapovjeda razborito ili barem izvedivo. Zato neka i podložnice dobro promisle na djelo, koje bi bilo težak grijeh, ako ga izvrše bez zapovijedi, ne smiju izvršiti ni onda, ako bi im se zapovjedilo, osim ako bi se radilo o tome, da ne slušaju svetu Misu ili da ne obdržavaju crkvene poste ili o sličnim djelima, jer priorica može za to imati svoje razloge. Ali baciti se u bunar i slično, bilo bi uvijek grijeh, jer nitko ne smije predmijevati, da će Bog učiniti čudo, kako je činio svecima. Ima još i drugih mučnih djela, po kojima se može vršiti savršeni posluh, i odobravam sva, s kojima nisu vezana ovakve pogibelji." (Sv. Terezije II.)

Svaka zloporaba od Boga podijeljene vlasti, ako se i dogodi iz najbolje nakane, slabi autoritet i škodi općem dobru. Svijesnost o vlastitoj ograničenosti kao i bogato iskustvo čuva od te pogreške i olakšava razborito i dobro upravljanje.

I ovo nam potvrđuje sv. Terezija na svoj pošteni način kad piše: "Zbilja ne znam što da počnem, kad se osniva samostan, jer ne mogu naći redovnice, koja bi bila sposobna da bude priorica. Ipak se moraju pronaći, ali nemaju nikakvog iskustva, i kad promislim, što se ovdje dogodilo, svaki put me uhvati veliki strah. Jer kad nema dosta iskustva vrag

ce nas uza naše najbolje nakane prevariti i izvući korist za sebe. Zato je potrebno, da neprestano živimo u strahu Božjemu, da se na njega oslonimo i da se malo uzdamo u svoje vlastito uvjerenje. Inače će Bog dopustiti, da pogriješimo i onda, kad mislimo, da smo pravo pogodili i koliko god bile dobre naše nakane. (Sv. Terezija IV.)

Možemo li zato snositi odgovornost pred Bogom i pred redom, ako ostavimo poglavaricu kuće u njezinoj službi, jer ispravno misli, premda je u tri godine pokazala, da je nesposobna za tu službu?

Od neuspjeha, koji je povezan s nepromišljenošću, neodlučnošću i nemarnošću, treba razlikovati mudrost tijela i lukavost.

R a z b o r i t o s t t i j e l a traži jedino tjelesna dobra, namjesto da služi pravom cilju čovjeka. O njoj piše sv. Pavao: "Težnja je tijela smrt, a težnja duha život i mir. Zato je težnja tijela neprijateljstvo prema Bogu, jer se ne pokorava Božjemu zakonu, a niti se može. A koji žive po tijelu, ne mogu Bogu ugoditi" (Rim 8, 6-8).

L u k a v o s t je poseban oblik krive razboritosti. Misli se na postupak intriganta, koji postavlja zasjede, koji je neistaran, isključivo upravljen na "taktičnost", on ne zna ni iskreno gledati, ni otvoreno raditi. Lukavost je suprotnost od otvorenosti

i iskrenosti duha. U poslanicama sv. Pavla više puta se spominje ova kriva razboritost. Tako on piše Korinćanima: "Odrekli smo se sramotnoga tajnog postupanja, jer ne živimo lukavo, niti izopačujemo riječ Božju, nego se javljanjem istine preporučujemo svakoj savjesti ljudskoj pred Bogom." (2 Kor 4,2).

Smisao razboritosti prije svega je u tom: da stvarnoj istini ne odgovara samo cilj ljudskog djelovanja nego i put do njezina ostvarenja. Tu se očituje nutarnji odnos između razboritosti i širokogrudnosti izoštrena vida. Tjesnogrudni i sitničavi se oslanjaju na zasjede, skrovitosti, lukavštinu i nepoštenje. Širokogrudnost voli istinu i otvorenost.

e) Peti neprijatelj razboritosti je slijepa pretjerana revnost. Postoji naravska revnost za Božje kraljevstvo, koja žesto ko usplamti u izvjesnim časovima, ali ne može izdržati velike kušnje. Manjka joj čvrstoća i ustrajnost, jer nije usidrena u Bogu. Revnost, koja jasno plane poput slame, ali i brzo prođe, razlikuje se i pomanjkanjem razboritosti i diskrecije od one vatre, kojom je Gospodin htio zapaliti zemlju. Ovakve poglavarice nijesu razumjele usporedbu s čovjekom, koji je htio graditi kulu. (Lk 14,28-30).

Postoji i duboka i ustrajna revnost za Božje kraljevstvo, koja je uza sve to ipak naravna. Ima strastvenih poglavarica, koje

preuzimaju i teške žrtve na se i usprkos svih neuspjeha rade ustrajno, no one sve to rade iz naravske žestine, njihovo je držanje kruto i neslomivo; one nisu razumjele usporedbu o pšenici i kukolju (Mt 13,2o-3o). To je slijepa revnost, koja nije prosvijetljena razboritošću ni diskrecijom, koja nije pomazana svetim uljem strpljivosti, nego ide naprijed po naravskom nagnuću i zato je tvrda i ulijeva nepovjerenje. Glavarice oduševljeme ovakvom revnošću padaju u pogibelj, da postanu fanatične i da griješe proti ljubavi uza sav svoj žar, koji je prožet izvjesnom ljubavlju prema Bogu i bližnjemu. Ovakve poglavarice hoće pogreške silom istrijebiti, hoće dobro iznuditi i tako često više razruše, nego sagrade.

Nije dosta, da smo oduševljeni za dobro, da gorimo za Krista i Njegovo kraljevstvo. To mora biti čista, jasna vatra, koja potječe iz srca ražarena ljubavlju. Moramo ispitati jesmo li strpljivi u svojoj revnosti, je li naša sveta strpljivost po uzoru Božje dugotrpnosti i znade li sačuvati vlast nad sobom. Moramo pogledati nijesmo li obuzeti obmamom, da samo putevi, koje smo mi odabrali, nepogrešivo vode do cilja. Mislimo li često na riječ, koju je sv. Ambrozije govorio sv. Moniki, neka više govori s Bogom o svome sinu, nego sa sinom o Bogu. O kako je ona dobro poslušala taj savjet i kako je krasno bila nagrađena njezina strpljivost!

Svaka poglavarica mora revno vršiti

svoju službu, ali njezina revnost mora biti prosvijetljena od Duha Svetoga. Sv. Terezija uvijek ponovno odvraća svoje sestre od pretjerane revnosti, koja se rado zaodjeva odijelom kreposne revnosti.

Po nauci sv. Ignacija neprijatelj duša rado se uvlači kao anđeo svijetla upravo kod revnih, pa im najprije prišaptava dobre i svete misli, koje odgovaraju ovakvim pravednim dušama, a onda pomalo pokušava uvući je u svoje tajne varke i zle nakane. (Drugi tjedan Duhovnih vježba 4.pravilo za razlikovanje duhova). Tako nastoji vrag onom zlu, na koje nas želi navesti, udariti žig dobra.

Ovo razjašnjuje sv. Terezija svojim redovnicama vrlo zorno na nekim primjerima. Ona piše: "Vrag ulije nekoj sestri snažni poticaj na pokoru tako, da ona drži, da ne može naći mira, ako se ne muči pokorničkim djelima. Početak je dobar, no ako priorica uskrati dopuštenje za izvršenje pokore, a sestra ipak povjeruje prišaptavanjima zloga neprijatelja, da se u tako dobroj stvari smije i nešto usuditi, te se u tajnosti poda strogom životu, koji pomalo razara njezino zdravlje te ona više ne može vršiti propise Pravila, tada već i vidite kakav je svršetak onog dobra. Drugu sestru potakne zli neprijatelj na vrlo veliku revnost za savršenošću. Ova je revnost u sebi posve dobra, ali može sestru dovesti

dotle, da svaku malu pogrešku, koju opazi na svojoj susestri, gleda kao veliki prekršaj te brižno pazi na takve pogreške i dojavljuje ih priorici. Uzto se može katkada dogoditi, da od velike revnosti za redovničku opservaciju, pregleda svoje pogreške, a druge, koje ne znaju o namjeri njezine duševnosti; zlo tumače njezinu brigu.

No ono, što time hoće postići zao neprijatelj nije od malog značenja, on radi na tome, da među sestrama ohladi ljubav, a to bi bila velika šteta. Uvidimo dakle, moje kćeri, da je prava savršenost u ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. Što savršenije držimo te zapovijedi, to će veća biti naša savršenost. Sva naša Pravila i sve naše Ustanove nisu drugo nego sredstvo za obdržavanje ovih zapovijedi. Izbjegavajmo zato svaku neskromnu revnost, koja bi nam mogla samo škoditi, svaka neka pazi sama na sebe! Ne ću više o tome govoriti, jer sam na drugom mjestu opširno o tome raspravljala. (Sv.Terezija V., I., VI.)

Vrlo je dakle potrebna razboritost i diskrecija, koja znade strogo razlikovati bitno od nebitnoga, malo od sitničavoga, jer bi bez toga iz neznatnih stvari nastala neizlječiva zla u redu. A poglavar, koji na vrijeme ne pomogne, morat će pred Bogom polagati strašan račun. (Sv.Terezija VI.)

U svojoj revnosti za dobru redovničku stegu moraju se poglavarice brinuti, da se ne umiješaju nikakvi osobni interesi, što se vrlo lako događa. Mi moramo svoju revnost pred licem Božjim nemilosrdno strogo ispitivati u spasonosnom nepovjerenju prema svojoj prirodi i proti nesvjesnih gibanja u nama i moramo bezuvjetno biti na čistu o našim istinskim motivima. Zrela, nesebična i od svake razdraženosti slobodna revnost za redovničku disciplinu ne smije ni u kojem slučaju biti otrovana prikrivenom ohološću.

Mnogi ljudi, i to ne oni najgori, više puta rade za neki dobri cilj jednostavno zato, jer su si to preduzeli, upravo tako kao da bi se radilo o njihovom sasvim osobnom interesu, naime svom tvrdoćom i razdraženošću svoje ćudi. Za ovakove revnitelje vrijedi riječ sv. Augustina: "Zabludu moramo ubiti, a onoga, koji je zabludio ljubiti." Kad se borimo proti zloporaba i proti pogrešaka, ne smijemo izgubiti ljubavi prema onima, koji su pogriješili, moramo imati pred očima i njihov cilj. Naš snažni zahvat, naš odlučni nastup proti svega, što nije pravo, mora biti uvijek prosvijetljen ljubavlju, a isto tako oslobođen svake gorčine i fanatizma. Pogibelj se sastoji u tome, da mi samo na početku borbe primimo ovakav stav, a dok traje padamo pod utjecaj žestokih poriva naše naravi.

Zato moramo uvijek ponovno pred Bogom sami sebi jasno rasvijetliti smisao i temelj svoje revnosti i uvijek ponovno one, koji su

pogrešili, promatrati u ljubavi kao svoje sestre u Kristu. Naša revnost mora biti potpuno određena našim ciljem, koji je slava Božja i spasenje bližnjega. Samo tako smo pravi mirotvorci i čuvari ljubavi. U dubokoj diskreciji moramo osluškivati čas, kad će po volji Božjoj doći vrijeme, da punom snagom nastupimo, a ne ćemo to vrijeme naravskim porivom ili naravskom revnošću sami odrediti. Upravo ovdje, gdje nas potiče naravska revnost, strpljivost je nepremašljivi kamen kušač da ne živimo više iz naravskih nego vrhunaravskih motiva. Svakako ima slučajeva, gdje prema sv. Pavlu moramo reći neku ozbiljnu, gorku istinu u zgodno i nezgodno vrijeme, "ali ni tu ne smije manjkati strpljivosti, jer apostol nastavlja: "uvjeravaj, pokaraj, opominji, učeći sa svom strpljivošću." (2 Tim 4,2).

Kako su reforme od vremena do vremena do vremena potrebne u svim samostanima, osobito iza velikih gospodarskih, socijalnih, političkih i kulturnih događaja, tako se ne smije svako djelo, koje treba poslužiti slavi Božjoj i popravku ćudoređa nazvati imenom "novosti" ili ožigosati kao "smjelu obnovu", nego treba označiti kao oživljavanje pravog redovničkog duha i kao povratak prvobitnoj vjernosti Pravilima. Nije li i Crkvu opetovano obnavljao njezin božanski Utemeljitelj. Da nas iza drugog svjetskog rata i njegovog strašnog razaranja na svim područjima javnog i privatnog života, potrebno je više ili ma-

nje u svim redovima i kongregacijama oživljavanje prvog redovničkog duha i prvobitne vjernosti Pravilima.

Dobar uspjeh reforme ovisi u prvom redu od razboritosti i diskrecije, kojom je poglavari nastoje provesti. Sv. Ignacije Lojolski bio je u tome stručnjak. Treba se diviti njegovoj spretnosti, kojom je znao svoje ljude rasporediti i odrediti im poslove, da su osjećali, kako im u tim djelima rastu sile. U svojim pismima često naglasuje mudru umjerenost, a još više mudro razlikovanje, diskreciju, kojima se mora podložnik poslužiti kod izvođenja viših uputa obzirom na posebne prilike mjesta i osoba itd. U njegovim instrukcijama za drugove, koji odlaze na putovanja, naći ćemo opaske: "ukoliko razboritost što drugo ne diktira u pojedinom slučaju." Značajno je za duh sv. Ignacija i upozorenje Provincijalu P. Mironu, neka ne ulazi u sve i sva, nego neka ostavi mjesta i slobodnoj inicijativi podložnika (Mo. Ign. 1, IV.) Ovo je upozorenje dao Svetac, kratko vrijeme prije nego je otposlao svoje znamenito pismo o kreposti poslušnosti, u kojoj bi se trebali njegovi sinovi odlikovati više nego u bilo kojoj drugoj kreposti. Neka izvjesna samo stalnost pojedinih članova dade se lijepo složiti sa preciznom organizacijom, strogom disciplinom te sa usklađivanjem u zajedničkom planu za isti apostolski cilj. U svijetlu onog jednog velikog cilja svetac nalazi uvijek jasno i dobro rješenje svih poteškoća.

Lijep primjer za to imamo u pismu sv. Ignacija na rektora koletija u Löwen-u P. Andriana Adricensseus, Roma 12.V.1556.

"Isus. Mir Kristov. Primili smo pismo, koje je pisala Vaša Velečasnost 31. III. Odgovorit ću vam ukratko na glavni sadržaj toga pisma. Svakako hvalim štedljivost i jednostavnost stola, i vrlo veliku brigu, da se daje dobar primjer u svem, što se odnosi na vanjsko održanje života. Ali mi mislimo i to, Vi ne smijete podložnicima najnužnije uskratiti ti što po savjetu liječnika trebaju za ozdravljenje i očuvanje zdravlja. (Liječnici se moraju uostalom obazirati na naše siromaštvo i redovništvo.)

Međutim je sasvim pametno da se svaki redovnik, koji je zdrav i koji se dobro osjeća u hrani i u pilu drži običnih stvari, koje se lako kupe, a to odgovara našim redovničkim propisima, koji traže da se naši zadovoljavaju "običnim" načinom života. Zato neka se svatko kome zdravlje dopušta, zadovolji s pivom, pa i s vodom, ili s moštom gdje je kod srednjega staleža uobičajen, i neka ne pije uvozna vina, jer su skupljа i ne potiču na savršenost. Za bolježljive n.pr. za Vašeg Magistra Adriana Witte, Magistra Bernarda Oliver i Magistra Petra Ribadenеira vrijedi drugo pravilo. Ako oni paze na svoje siromašno tijelo, imadu više snage za djela pobožnosti i ljubavi, i mogu više pomoći

dušama i pobudno djelovati na bližnje. No ako naprotiv ne paze na sebe, oboljet će i neće koristiti službi bližnjega, nego su pravi teret. Tako se dogodilo s magistrom Bernardom i Adrianom u Italiji. Za tu vrstu ljudi mislim, dolazi u pitanje privikavanje na težu hranu i piće samo onda, ako to mogu podnijeti, a da ne naškode zdravlju. Ja bi naime radije da ono bolje, što nam Bog daruje, pripadne slugama Božjim, koji su radi Krista pripravni na najteže, a ne drugima, koji nisu korisni za opće dobro. No uvijek se treba brinuti, da se tajno ne ušuljaju nepotrebne stvari mjesto potrebnih, sjetilno ugodno mjesto zdravlju korisnih. Ono, što je pohvalan običaj, ne smije se pomalo pretvoriti u zloporabu. Ako doista ne bi bilo pobudno, kad bi bolesni uzimali pred drugima ono, što su im liječnici kao potrebno propisali, tada se morate pobrinuti, da to mogu učiniti u svojoj sobi. Za zdravlje se treba pobrinuti u svakom slučaju pa i izbjegavanjem sablazni.

To su, kako sam rekao, općenite smjernice. Za razne pojedinosti mora se brinuti razboritost i odvagnuvši prilike stvoriti odluku.

Gospodin neka nam svima dade svijetlo svoje svete razboritosti, da se poslužimo stvorovima onako, kako nas razsvijetli Stvoritelj Amen."(Otto Karrer-Hugo Rahner: Ignatius von Lojola, Benzinger Einsiedeln 1942)

Diskrecija, to razborito prilagođivanje govora i djelovanja svim prilikama, bit će poglavarici teže nego muškarcu radi jake osjećajnosti njezine ženske duše i radi jake povezanosti na osobe, koja iz te osjećajnosti izlazi. Vrlo dobro kaže Pater Lippert:

"U naravi je žene, da u svemu što misli i radi više drži do osobe, nego do stvari. Stvar sama po sebi malo je zanima" (Seele der Frau). Da poglavarica izbjegne pogibelji da se krivo odluči po osebini svoje ženske prirode, vrlo joj je potrebno da dnevno moli Duha Svetoga za njegovu svetu razboritost. Svete utemeljiteljice su jasno poznavale ovu pogibelj i zato su se mnogo puta kroz dan obraćale pouzdanom molitvom Duhu Svetome za svijetlo. To često čitamo u divnim pismima sv. Terezije i Sv. Franciske Chantal. Uzmimo primjer iz novije povijesti redova.

O časnoj Majci Franciski Schervier svjedoče očevitci: "Opazio sam, da uopće nikada nije odlučivala ni o najmanjoj stvari, a da nije prije podigla svoje oči prema Bogu i zamolila Njegovu pomoć. Gdje je trebalo brzo raditi, da se nevoljnom pomogne ili da se spasi čiji dobar glas, ona je odmah bila sigurna, što je Božja volja i bez straha slušala, to nadahnuće premda je katkada stavila na kocku velike interese pa i svoju vlastitu čast. Dobar uspjeh uvijek je opravdavao njezin postupak, koji bi po običnim

pravilima razboritosti izgledao kao odviše odlučan." (J. Jeiler O.F.M. Mutter Franciska Schervier). Iza nekoliko stranica piše ovako: "Prava ljubav žrtvuje nesebično svoje vlastite interese i dobar glas općem dobru i sve shvaća stvarno, a ne osobno. U ovom se načelu vježbala Majka Franciska u velikom i u malom kroz cio svoj život i to je najizrazitija crta na slici njezina života." (Jeiler) Svojim hrabrim, a još više spretnim i ljubeznim nastupom kod gubavaca protestanata u Lennepu znala je nesamo odstraniti gotovo općenite predrasude proti katolicima, nego i sprječiti zle govore, proklinjanja i psovke (J. Jeiler).

A to je postigla time, što nije ništa odlučila ni poduzela a dapače najprije podigla svoje oči prema Bogu i zamolila Njegovu pomoć. Samo će tako poglavarica postići potreban dar razboritosti. Zato: Veni Sancte Spiritus! To joj mora biti najdraža molitva.

P o t r e b n o z n a n j e

Nije moguće dobro i mudro vladati bez potrebnog znanja. Dragi Bog ne radi sve sam, on traži našu suradnju. Oboje je potrebno da vodstvo bude dobro, ali Božje djelovanje je prvo i najvažnije. Poglavarica je živo, a ne mrtvo oruđe u svemogućoj Božjoj ruci. Priroda i natpriroda moraju zajedno raditi da se postigne posljednji cilj. No veza od prirode i natprirode nije smjesa. Milost

ostaje milost a priroda priroda, ali su međusobno potrebni. Natpriroda treba prirodu jer je priroda podloga i temelj milosti i daje joj mogućnost da djeluje. Zato kažu teolozi: "Milost predpostavlja prirodu," ali i obratno: "priroda nalazi svoje posljednje usavršenje u milosti." Milost naime ne razara prirode, nego je usavršuje i podiže u natprirodno bivstvo. Po milosti shvaćamo i tražimo dobro. Ona potpuno prelazi u naše dušev ne moći i usko se s njima povezuje za usklađeno djelovanje. Koliko god su ljudi različiti po svojoj osobitosti, milost ih može obuhvatiti i može kod svake osobnosti pronaći dodirne točke za djelovanje, a da sačuva i održi njezinu individualnost. Djelovanje milosti u nama je to veće, što joj stavljamo manje zapreka i što pripravnije slijedimo njezina nadahnuća.

Da postignemo svoj cilj moramo posve jasno znati što nam je činiti i kako to moramo činiti. Za to nam je potrebno dvovrsno znanje naravsko i svrhunaravsko:

1.

Svrhunaravsko znanje

Bez božanskog svijetla radimo kao krtice u mraku. Radimo naopako i ako imamo dobru volju, pa smo ili slijepi ili zablješteni varavim svijetlom. Tada najednom zasja svijetlo odozgor jedna dobra misao: "Ne čini toga! To škodi tebi i drugima! Vrijeđaš svoga dobrog Učitelja." To je u nama progovorila mi-

lost. Najednom vidimo jasno, što nam je do toga časa bilo nejasno. Ovaj proplamsaj milosti u nama nije ipak ništa neobično. Ne, uvijek i svagdje prati nas u našem dnevnom životu ovo božansko svijetlo. Ono sja kao mala iskrica u dubini naše duše, u našoj savjesti, u nutarnjim poticajima. "Kad nas savjest potiče ili opominje, to nas potiče i opominje Krist", kaže vrlo dobro kardinal Faulhaber. Često nam se pojavi misao kao sama od sebe: "Evo, tu možeš pomoći, ublažiti, utješiti, obradovati". Sve su to Božji milosni poticaji. O kako nam je svima potrebno ovo svijetlo odozgor, a osobito onima, koji moraju drugima upravljati i voditi ih! Ljudska lukavost dosta često zataji, a Božja mudrost nikada! Zato smijemo vršiti svoja djela samo u tjesnoj ovisnosti od Boga. Potrebno svrhunaravsko svijetlo dobivamo u duhovnim vježbama. Moramo ih, dakle, obavljati vrlo ozbiljno i uložiti u njih svu svoju dobru volju. Upravo za tim mora poglavarica težiti više nego ikoja druga duša. Ona po sebi nije tome vještija i sposobnija od drugih. Ona bi zapravo trebala imati dvije glave, ali mora biti u isto vrijeme biti Marta i Marija. Zato se ne smije čuditi, a još manje gubiti srčanosti, ako sve ne ide tako lako, kako je mislila. Dragi Bog gleda zbrku u njezinoj glavi sućutno i radosno, jer se ona radi Njega muči i kinji. Ovu poštenu volju cijeni Bog. Zato ne smije u svim svojim mukama i brigama zaboraviti molitve. Za nju napose vrijedi Spasiteljeva riječ: "svagda molite i nikad ne klonite

duhom"(Lk 18,1). Ona ne smije nikada pa ni u malenkostina nešto poduzeti, a da prije ne podigne oči Bogu u molitvi i ne prizove Njegovu pomoć. Dragoga Boga moramo u sve uvući kao sunce koje sve obasjava i ugrijava. Gdjekad trebamo Njegova svijetla, gdjekad Njegova savjeta, drugi put Mu saopćujemo svoje brige ili tražimo od Njega pomoć i utjehu. Iz dubine svoje potrebe vapimo Bogu kad smo u križu i u nevolji, i kad treba da korimo i li opominjemo. Tako nas dnevno briga tjera Bogu.

Koliko smo puta u razmatranju jasno upoznali, što Bog od nas traži, a ipak moramo sa svetim Pavlom priznati: "----htjeti je u mojoj vlasti, ali izvršiti dobro, ne. Jer, dobro što hoću, ne činim, nego zlo, što ne ću, ono činim.-----Ja nesretni čovjek! Tko će me izbaviti od ovoga smrtnoga tijela? (Rim 7,18-25) Pavao sam sebi odgovara: "Milost Božja po Isusu Kristu, našem Gospodinu.(Rim 7,25) A milost dobivamo po molitvi. Zato moramo često obnavljati dobru nakanu i obraćati se Duhu Svetomu malim strelovitim molitvama. On će nam tada dati svijetla i pomoći će svojom jakosti našoj slaboći.

Duh Sveti je u osobitom odnosu prema molitvi, kako sv. Pavao izričito uči: "A jednako i Duh pomaže našoj slabosti, jer ne znamo, kako treba moliti, nego sam Duh moli za nas neiskazanim uzdisajima. A Onaj, koji ispituje srca, zna, što je

težnja Duha, jer kako Bog hoće, zagovara svete."(Rim 8,26-28) , a u prvoj poslanici Korinćanima: "Nitko ne može reći Isus je Gospodin, nego u Duhu Svetom"(1 Kor 12,3)

Duh Sveti dakle stoji u najužoj vezi s molitvom. On nas potiče na molitvu, i time obara našu prvu i najgoru slabost, naime, što ne ćemo moliti, jer mi ne spoznajemo, što je zapravo molitva, da je ona veliko i općenito sredstvo našega spasenja. On nam pomaže u toj našoj slaboći rasvjetljujući nas svojom milošću i pokazujući nam kako je molitva uzvišena, potrebna i djelotvorna, i ulijevajući nam želju za njom. Ovo nutarnje uvjerenje o uzvišenosti o potrebi i o djelotvornosti molitve, ujedno je duh molitve. Bez ovakvog shvaćanja ne ćemo naime tako moliti, da nam molitva u istinu bude korisna. Primimo zato zahvalno i pripravno ovo nutarnje nadahnuće, otvorimo mu svoje srce, jer po njemu dolazi sve ono dobro, što se dobiva po molitvi.

Tada će nas Duh Sveti osposobiti, da dobro molimo i nadahnut će nam za što i kako da molimo. On pozna božanske dubine i zna, što je na spasenje nama i onima, koji su nam povjereni. On nas uči i pravi način molitve vanjski i nutarnji. On je onaj, koji u našu dušu nadahnjuje pravu pobožnost, goruću težnju, djetinje pouzdanje i ustrajnost u molitvi. On je Duh Oca i Sina, On je Duh ljubavi, djetinjega osjećaja, i svake svete želje. Na taj način moli Duh Sveti u nama neiskazanim uzdisajima ulijevajući nam ovu nutarnju po-

božnost, pa je on u našim srcima ono isto, što je u srcu Božanstva: beskrajni vapaj Božje ljubavi. Time On našu molitvu pretvara u svoju i daje joj zalog uslišanja.

Duh Sveti daje nam nadalje različitim izvanjskim načinima lakoću i vještinu u molitvi: usmenom molitvom, razmatranjem, privatnom i javnom molitvom, a osobito u liturgiji. Velikog li bogatstva i raznovrsnosti u molitvenom životu, što nam ga daje crkvena godina svojim Gospodnjim blagdanima. Blagdanima Majke Božje i svetaca! A sva ova crkvena godina djelo je Duha Svetoga.

Konačno: Duh Sveti se brine za djelovanje molitve, za uslišanje. Ovo uslišanje zavisi o tome, da ono što molimo, bude Bogu ugodno, i da molimo na pravi način. Sve ovo proizvodi u nama Duh Sveti, kako smo vidjeli. Da, On sam stanuje u nama, i tako razumijemo što kaže božanski Spasitelj: "Više ne trebam moliti Oca za vas. Jer sam Otac ljubi vas, jer ste vi mene ljubili." (Iv 16,26) Ova je ljubav djelo Duha Svetoga u nama, a glas svojega Duha ne može ne uslišati.

O kako je mnogostruk odnos Duha Svetoga prema molitvi! Zato moramo biti zahvalni što nam je dao ovo važno sredstvo milosti, i što nam po molitvi daje mnoga neiskazana dobra. Šta bi bila poglavarica bez molitve Duhu Svetome? Ono što bi zemlja bila bez svijetla i bez kiše: neprohodna pustinja, mjesto straha i smrti. Po molitvi nas Duh Sveti

oživljuje i razveseljuje i daje nam snage za sve dobro. No i mi moramo prema Njemu gojiti pravu pobožnost, često Ga moliti za dar dobre molitve i uvijek Mu se preporučiti, kad počinjemo moliti. Evo izvrsnoga predmeta za posebno ispitivanje savjesti. Poglavarici, koja ništa ne počinje bez ponizne i pouzdane molitve: Veni Sancte Siritus, ne će nikada uzmanjkati prave spoznaje. O Bože, koji si srca vjernih poučio rasvjetljenjem Duha Svetoga, daj da u tom istom Duhu, što je pravo razumijemo i s njegove se utjehe vazda radujemo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

2.

Naravske spoznaje — Ovamo spada poznavanje redovničkih propisa i Pravila, osoba i karaktera kao i mjesnih prilika.

a) R e d o v n i č k o P r a v i l o i K o n s t i t u c i j e . Osim triju zavjeta, koji zajednički svim redovnicima imadu svi redovi i vjerske kongregacije još posebnih Pravila i Konstitucija prilagođenih vrsti i osobitosti cilja pojedinih kongregacija. Redovnička Pravila potječu od utemeljitelja reda i ona su odraz temeljne misli, osobitosti i duha utemeljitelja i njegova ideala. Konstitucije u koliko se razlikuju od Pravila sadrže pobliže odredbe i izvode iz Pravila, kako se ona imaju obdržavati obzirom na vremenite i mjesne potrebe. Redovničko Pravilo i Konstitucije daju dakle redovničkoj zajedni-

ci život, snagu i osobiti biljeg. Oni najprije iznose zahtjeve za nutarnji duhovni život, za preobraženje čovjeka po Uzoru svake savršenosti. Pravilo i Konstitucije tvore cjelinu, koja je nastala u duhu pobožnih utemeljitelja i utemeljiteljica pod utjecajem Duha Svetoga. U njima nema ništa nevažna, nebitna, jedno podržaje, razjašnjuje i upotpunjuje drugo.

Teška je obveza poglavarice da bdije nad vjernim izvršivanjem svetog Pravila i da se brine za dobru redovničku disciplinu. Poglavarica ne će nikada moći ispuniti ovu dužnost, ako ne poznaje svako pojedino redovničko pravilo, ako ne vidi nutarnju vezu među njima i ako prije svega nije shvatila njihov duh. Ona bi bila u trajnoj opasnosti, da ne pozna dobro značenje i važnost pojedinih propisa i uputa. Bez ove jasne spoznaje ona će odviše lako preći preko važnih točaka svetoga Pravila, dispenzirat će i ako ne postoji važan razlog, dopustiti će slobodu, koja je protivna duhu Pravila. Time slabi čvrsta konstrukcija redovničkog Pravila. Slovo je po sebi mrtvo i ne može probuditi svjež i bujan život. Duh je onaj, koji oživljuje, on mora sve u svemu prožeti. Sveto je Pravilo od Crkve odobren i preporučen put savršenosti. Jednostavno obdržavanje zavjeta ograničeno je samo na to, da se izbjegava sve, što je grijeh. No u tome još nije savršenost. Do nje dolazimo tek savjesnim vršenjem svetih Pravila, koja nam točno propisuju vježbu u ljubavi i u svim krepostima, koje moramo vršiti prema

posebnoj svrsi svakog reda. Zato ovisi naš napredak u duhovnom životu i u nastojanju savršenosti o vjernom vršenju svetih Pravila.

Bdjeti nad vjernim izvršivanjem svetog Pravila znači voditi podložnike ćudorednoj savršenosti. No ta zadaća nije uvijek laka. Svetim Pravilom točno propisan dnevni red s pobožnim vježbama, s radom i šutnjom, teška je žrtva za našu bjednu ljudsku narav. Uz današnje preopterećenje poslom i pomanjkanjem sredstava za ishranu, ima osnove, da se Pravilo oslabi. Tijelo treba mira i počinka. Život u redu neka bude obilježen prirodnom i neizvještaćenom radošću. Zato smije poglavarica dopustiti neke olakšice u duhu Pravila. Ako se ne bi nikako obazirala na ljudsku slaboću i neumaljivo ostajala na slovu zakona, izazvala bi nezadovoljstvo, možda čak i ogorčenje, a nikakav napredak u kreposti. Ipak se ne može zanijekati, da je sa olakšicama u sv. Pravilu uvijek spojena pogibelj za pravu redovničku stegu i dobar redovnički duh. Ako poglavarica nema potrebne razboritosti, izuzeci će naskoro postat zakoni i potkopat će pomalo sveto Pravilo, temelj ne zidove, na kojima stoji cijela redovnička zgrada. Održanje redovničke zajednice u prvoj revnosti i u prvobitnom duhu ovisi naime najvećim dijelom od vjernog vršenja svetog Pravila. U crkvenoj je povijesti poznata stvar, da su se vjerski redovi, koji su neka da donosili divne plodove kreposti i svetosti, kasnije tako izrodili, da ih je Crkva

morala dokinuti. Koji je bio uzrok te propasti? Odakle je nesreća započela? Nije počela teškim zločinima, nego zloporabama, koje su se činile neznatne. Voda, koja neprestano kap po kap prokapljuje može s vremenom srušiti kuću. - Tako može zanemarenje jednog jedinog pravila dovesti do propasti cijelu redovničku kuću. Mnogima se n.pr. čini, da je kršenje šutnje malenkost. Ali je vrlo velika šteta za redovničku zajednicu, ako se u njoj šutnja više ne drži. Ako se samostanska šutnja često krši, nestaje ljubavi za sabranost i osamljenost, koja je vrlo potrebna za savršenost. Ohladi radost za rad i revnost za molitvu. Više nemamo zadovoljstva u saobraćaju s Bogom ni u brizi za svoje duševno spasenje. Ako se za vrijeme šutnje povjerljivo zabavljamo, rijetko će to biti posve bez grijeha. Koliko se tu izgovori beskorisnih riječi, koliko se počini grijeha proti osmoj zapovijedi Božjoj. Zar je predmet razgovora uvijek duhovan? Možda u početku. Mnogo češće se tu radi o tužbama, govorima bez ljubavi, doušivanju, osuđivanju, sumnjama itd. Sve ove pogreške i još mnoga druga zla prouzroku je nepažnja na samostansku šutnju. Tako dakle mogu manja ublaživanja propisa dovesti do opasnih oslabljenja discipline i pravog redovničkog duha, ako se ne provode mudro i razborito. Nužno tada trpi štetu pravi redovnički duh. Gubi se osobita redovnička posveta cijelog redovničkog života. Tada žive zajedno u jedno redovničkoj kući bolničarke, učiteljice i radnice, ali nikakve prave re-

dovnice. Kolika je dakle odgovornost poglavarice pred Bogom i pred redovničkom zajednicom, koja je u prvom redu kriva za propadanje redovničkog duha po svojoj krivoj blagosti i nerazboritoj popustiljivosti.

No imade i takvih poglavarica, koje misle, da će spriječiti propadanje redovničke stege tako, da govore kao nekad farizeji:

> "zapovijed po zapovijed, zapovijed po zapovijed, pravilo po pravilo, pravilo po pravilo, malo ovdje, malo ondje." (Is 28,1o)

Tako se zakopaju u duh plašljivosti i tjesnogrudnosti, te odgajaju ropsko shvaćanje, koje ne zna razlikovati sredstvo od svrhe, zakon i smisao zakona. Njih pogađa Spasiteljeva prijetnja:

> "Teško vama književnici i farizeji, licemjeri! što dajete desetinu od metvice i od kopra i od kumina, no ostaviste što je najvažnije u zakonu: pravdu, milosrđe i vjernost. Ovo trebate činiti, a ono ne ostaviti. Vođe slijepih, koji cijedite komarca, a gutate devu! (Mt 23,23)

Ako ograničimo volju podložnika sa stotinu malih propisa, oduzimamo im svaku priliku za samostalno djelovanje u njihovu radnom području, pa će sasvim sigurno zatajiti, ako budu namješteni na odgovorno mjesto. Jer se od njih nikada nije tražila samostalna odluka, nemaju nikakve inicijative, nikakva poleta ni oduševljenja za rad, ali ni svijesti odgovornosti. Straše se i izbjegavju svaku odgovornost. Upravo je ta svijest o samoodgo-

vornosti gotovo nestala. Zašto? Jer se je od više htjelo pojedincima oduzeti odgovornosti i jer smo premalo uvažavali njihovu osobnost. Čovjek ne može ni u kojem položaju pa ni pod dragovoljnom poslušnosti izaći iz svoje osobnosti i odgovornost za svoja djela prebaciti na drugoga. Posljednja nutarnja odluka kod svakog djela moralne vrijednosti ne može se nikom oduzeti, jer bez toga nema uopće ljudskog djela. Zato kaže Papa Pio XII. u svojoj božićnoj poslanici usred ratnog bjesnila 1941. "Tko hoće, da zvijezda mira izađe i zasja nad ljudskom zajednicom, taj neka promiče svim dopuštenim sredstvima na svim životnim područjima one oblike zajedničkog života, u kojima se omogućuje i podržaje svestranu vlastitu odgovornost osobnosti u zadacima ovog i onog svijeta. (Herder, Korespodenz, 1946. XI.) Čovjekova vlastita odgovornost ne može se dakle nikada isključiti ni iz kojega područja pa ni s područja poslušnosti prema zakonitim poglavarstvima.

Upravo najbolje i najrevnije sestre žele strogu i energičnu upravu, ali i slobodu i vedrinu i instinktivno se opiru svakom sitničavom metodskom stezanju koje se najdublje protivi pravoj slobodi djece Božje po svoj ukočenoj ljubavi.

U tom leži jedna velika poteškoća, na koju se nažalost premalo pazi. Mnoge poglavarice zamjenjuju vjernost u malom s pedanterijom i uskogrudnošću. Njima manjka potrebni praktični razbor i dar razlikovanja. One ukočeno slijede slovo zakona i ne paze da li je nešto bitno ili nebitno, potrebno ili korisno.

Ni jednom riječi ne smiju se omalovažiti malenkosti. Malo gradi svjetove, budi i uništuje život, potiče i izvršuje veliko pa i najveće. Ali sitničavost je zla, ona gubi smisao za sve veliko i plemenito. Nema zvanja, u kojem ne bi vjernost u malome bila od osnovnog značenja. Tako n.pr. uspjeh operacije i zacjeljivanje rana, a po tome i zdravlje i život bolesnika ovisi prvenstveno o izvršivanju svih propisa za sterilnost zavoja, instrumenata, ruku, lijekova itd. Koliko se materijalne štete prouzroči malim nepažnjama u kućanskome radu. Koliko se živežnih namirnica pokvari, kad se ne pazi na propise za spremanje i čuvanje zaliha. U dnevnom životu ima množina malih propisa, čiji su propusti od velike važnosti, gdjekad i najveće.

O vjernosti u malome ovisi i savjest, a prema tome u velikoj mjeri i savjesnost. Sa savjesnošću stoji i pada sav ćudoredni i društveni poredak. "Tko je vjeran u najmanjoj stvari, i u velikoj je vjeran; a tko je nevjeran u najmanjoj stvari, i u velikoj je nevjeran." (Lk 16,lo).

Vjernost u malome ne smije se zamijeniti s uskogrudnošću i pedanterijom. Tjesnogrudne poglavarice drže se najstrože vanjskog

izvršivanja svetih Pravila i bez ikakve potrebe ograničuju slobodu djece Božje svojim osobnim propisima. One drže, da bez njih ne može ništa biti i hoće, da ih se pita za svaku malenkost. Usto su najosjetljivije zabrinute za poštivanje svoga autoriteta. Ovakvi će poglavari biti na štetu stvari, koju u taj čas zastupaju i na nesreću svojim podložnicima, kojima trajno oduzimaju hrabrost.

Vrlo teško će se naći dobar redovnički duh u kućama, u kojima vladaju sitničavi i tjesnogrudni poglavari.

Kod žena je veća pogibelj, da postanu sitničave i tjesnogrudne nego kod muškaraca. Oda Schneider lijepo i ispravno o tom govori: "Žena mora imati majčinski pogled za sve maleno, zato lako postane sitničava." (Von Priestertum der Frau 3.izd.str.155)

Dopustiti podložniku slobodu u radu ne znači dati mu da samovoljno nastupa, ne znači dispenzirati ga od svih zapovjedi i propisa redovničkog Pravila, nego mu dati potrebnu slobodu kretanja u povjerenom mu djelokrugu.

Poslušnost ima samo onda vrijednost i smisao, ako se dragovoljno daje. Najodlučnije u svakoj zajednici pa i u redovničkoj, jest postići: da se u njoj drage volje radi. Steći dobrovoljni pristanak, to je tajna svakog društvenog uspjeha i tajna svakog odgoja. Svi utemeljitelji i utemeljiteljice redova posjedovali su tu tajnu u velikoj mjeri.

Otale njihovi gotovo čudesni uspjesi s malo osoba i s malo sredstava! Dakle ne htjeti svojom upravom u sve unići, nego ostaviti slobodnu inicijativu podložnicima, koja im pripada!

b) P o z n a v a n j e o s o b a i k a r a k t e r a . Poglavarica mora upoznati svoje podložnice, ako ih još ne pozna. A kako to može učiniti? Treba joj zato općeg poznavanja ljudi, prirodnog dara za opažanje i finog uživljavanja. Prije svega mora poglavarica imati općenito znanje o čovjeku. Ona mora znati, da je svaka sestra primila od Boga osobite milosti i darove i svoju jednu jedinu osobnost. Njezin postupak mora dakle biti različit prema sestrama prilagođen svakoj prema njezinoj nutarnjoj osobitosti i dušev nosti. Ona će među svojim podložnicama naći duša, koje velikim koracima napreduju na putu kreposti, ali i takvih, koje treba kao djecu voditi za ruku, koje se neprestano tuže, da su umorne i da je put težak. Bog ne daje svima jednake darove, ni jednaki razum, ni jednako odlučnu volju, ni jednako duboke osjećaje ni jednako plemenito srce, isto tako ne daje svima jednaku neslomivu životnu snagu, a niti jednaka nadnaravna rasvjetljenja ni jednaki poticaj na dobro. Zato ima u samostanu usprkos jednakog odgoja i nejednakih vanjskih prilika i velikodušnih i plemenitih duša, koje su sposobne i pripravne i na najveće žrtve, ali uz njih ima i kratkovidnih, tjesnogrudnih i komotnih osoba. Njih htjeti

oduševiti za više ideale, za revno nastojanje oko savršenosti bio bi nekoristan posao i uzaludan napor ljubavi. Poglavarica mora biti zadovoljna, ako učine što je potrebno, i ako ne počinjaju pogrešaka, koje prouzroku ju veće sablazni. Nisu svi pozvani na istu visinu svetosti. Po mudrim Božjim planovima različne su mjere milosti od vijeka dodijeljene pojedinim dušama. Zato se poglavarica ne smije prenagliti, mora imati ustrpljivosti, kako je Bog ima sa svima nama.

Kako bi dakle bilo nepametno kad bi neka poglavarica tražila, da sve njezine podložnice misle i sude kako ona misli i sudi i da sve štuju svece, koje ona štuje. Iz toga se razvija umjetna i izvještačena svetost, ali nikako prirodna i organski izrasla pobožnost. Nijednom karakteru nije nebo zatvoreno, ono je zatvoreno samo grijehu. Isto bi tako bilo naopako htjeti flegmatika pretvoriti u sangvinika, a još bi gore bilo kad bi htjeli karakter neke sestre pretvoriti u svoj vlastiti. Nisu li već češće u općim pogiblima i u kritičnim položajima prošlih godina nešto grublji karakteri zasvjedočili pravu i solidnu krepost i puno predanje svome redovničkom idealu, dok su nježniji, prividno plemenitiji karakteri zatajili i slabo proslaviji svoj red. Bog hoće, da se svaki čovjek posveti sa svojim karakterom i sa svojim sposobnostima.

Mlade sestre, u koliko po svojoj prirodi nisu glumice i mazne mačkice, može po-

glavarica brzo upoznati. Za starije i stare sestre neka ne pomisli, da ih odmah pozna. Po sudu sv. Terezije ženu je teško upoznati. Svetica piše jednom patru: "Morala sam se nasmješiti na vašu primjedbu, da ćete se vi s onom osobom snaći na prvi pogled. S nama ženama nije se tako lako snaći. (Sv.Terezija III).

Za upoznavanje sestara dobro je sredstvo, da poglavarica priredi sestrama radosti i da im pokloni povjerenje. Povjerenje izaziva povjerenje, a radosna sestra lakše otvara poglavarici svoje srce. I poglavarica neka bude vedro i veselo raspoložena. Mala iskra zapali cijelo spremište baruta. Poglavarica mora znati sestrama prirediti veselje, koje one ne očekuju. No prije svega mora ulijevati povjerenje ispravnim shvaćanjem svojih sestara, razboritošću i diskrecijom, tada će joj srca otvarati sama od sebe i sestre će joj se pokazivati u pravom svijetlu bez pretvaranja. Ako je poglavarica šutljiva kao grob, kao Božje milosrđe, ako ne govori pred drugima o pogreškama sestara, tada sestre znadu i osjećaju: "Majka nas voli". Poglavarica će svoje sestre bolje poznati i bit će joj otvorena njihova srca, ako pokaže pravo shvaćanje za poteškoće i pogreške svojih podložnica. Mnoga sestra ne može sama snositi svoje poteškoće. Nije li opravdano, da od svoje poglavarice očekuje pravo razumijevanje? Svaka poglavarica nema sposobnosti, da se nježno uživi u borbe i poteškoće sesta

ra osobito svojih još neizgrađenih mladih se stara. Odviše lako shvati iznesene poteškoće kao otpor. To opet ne mogu razumjeti sestre osobito otvoreni i pošteni karakteri. Postaje im teško, da se povjere poglavarici, koja njihove najdublje i najbolje strane krivo razumije i prosuđuje. Čovjeka, koga uistinu poznamo i razumijemo, toga znamo tako primati, da nam pokloni svoje povjerenje. Poglavar, koji ipak ne pozna tjelesne i duševne sile svojih podložnika, lako im natovari teret, koji oni ne mogu nositi. Ovakvim postupkom postaju podložnici sasvim nužno nepovjerljivi i nemila napetost je tu.

Nikada ne smijemo zaboraviti, da ljudi nisu kruti mehanizmi, nego da reagiraju onako, kako se s njima postupa, onako kako im se pristupa. Imamo li n.pr. neku predrasudu proti kojoj osobi, tada će se to i nužno očitovati u našem vladanju prema njoj nužno makar i nesvijesno. Mi smo prema toj osobi nesvjesno suzdržljivi, a ona isto tako reagira. No takav odnos nikako ne izaziva povjerenja. Pravo se kaže: Teže je odložiti predrasude nego zle običaje. Svakako nam svaka predrasuda oduzima slobodu, jer se po njoj u ostvarivanju svojih misli dajemo voditi sasvim sporednim utiscima. Predrasude nastaju vrlo često od unaprijed stvorenih mišljenja, koja se osnivaju na subjektivnim sklonostima ili nesklonostima te na jednostranom ili nedovoljnom iskustvu. Ove stvaraju neku duševnu tjesnogrudnost i ograničenost, po kojoj

ljudi vrlo lako jednostrano sude. Kod predrasuda postoji i sklonost da se stvaraju sudovi bez osobnog ispitivanja razloga, koji bi ih opravdavali. Zato se ovdje postavlja na savjest pitanje: Imadeš li predrasuda prema kojoj sestri? Je li ti možda nesimpatična koja sestra, jer ti je jednom rekla neku neugodnu istinu? Svaki kršćanin mora biti potpuno slobodan od predrasuda, a osobito svaka poglavarica, da može bez obzira na sve slučajne događaje svakome onako odgovoriti, kako se to dolikuje pred Božjim pogledom. Što koja poglavarica više živi po Kristu, to je slobodnija od predrasuda, to je pravedniji njezin sud i to veći njezin duševni mir.

Konačno, pravo razumjevanje čovjeka nije moguće, ako se ne pozna njegova cijela osobnost. Mi ne smijemo polaziti od pojedinosti te zaključivati na cjelinu, nego obratno: moramo nastojati, da čovjeka naprije gledamo kao cjelinu, a onda da pravedno prosuđimo i dobro razumijemo pojedinosti. Neko izvjesno svojstvo, koje ustanovimo u vladanju nekog čovjeka, dobiva svoju osobitu vrijednost istom po najodlučnijoj crti njegova karaktera, njegova bića. Poznamo li najodlučniju crtu i bitnu jezgru nekog čovjeka, tada imamo sredstvo za pravo prosuđivanje čitavoga njegova vladanja. Poglavarica će zato po cjelokupnom utisku svake sestre iste tužbe i potoškoće kod sestre A sasvim drugačije prosuđivati nego kod sestre B.

Pravo razumjevanje pretpostavlja toč

no poznavanje cjelokupne osobnosti. Kod svih poteškoća, s kojima sestre dolaze poglavarici, mora ona istražiti, koje značenje ta poteškoća ima u cjelini.

Cjelokupna osobnost nekog čovjeka najbolje se upoznaje iz temeljnog stava i načina snalaženja, po kojem on živi. Čovjek je tjelesno-duševno jedinstvo i zato možemo pojedini potez njegova karaktera samo kao izraz cjeline dobro ocijeniti i razumjeti. Što sve na primjer može biti vjernost kod neke sestre? Tko hoće shvatiti bit, temeljnu crtu i osobitost nekog čovjeka, taj će po cjelokupnom utisku svega i svojstvo vjernosti drugačije i bolje shvatiti i prosuditi. Tako je jednoj sestri vjernost jako i duboko čuvstvo privrženosti, drugoj je malena sposobnost da reagira na utiske, trećoj je vjernost ništa drugo nego komotnost i pasivnost, kod četvrte nije ništa drugo nego želja da kod svojih poglavara steče povjerenje. Eto koliko značenja, ima samo to jedno svojstvo. Po dobrom poznavanju čovjeka postajemo sposobni da po cjelokupnom utisku jednog čovjeka točno upoznamo i procijenimo pojedino njegovo svojstvo. Mnoga bi poglavarica sama sebi prištedila mnogo bolno iskustvo, da je kod dodjeljivanja služba i poslova više pazila na cjelokupnu osobnost pojedinih sestara.

c) M j e s n e p r i l i k e . Poglavarica mora poznavati duhovne vlasti i svjetovne u koliko ima s njima posla. Osim toga

moraju joj biti dobro poznate socijalne prilike, područje rada i djelovanja sestara, zatim prijatelji i dobrotvori kuće. Svakako mora biti potpuno upućena u sve poslove, koji se obavljaju u kući. Mora znati, kakve su snage i sposobnosti potrebne za pojedine poslove, da ih može pravedno razdijeliti. O tome bitno ovisi uspjeh i sreća redovničke zajednice. Ima poslova, koji se moraju obaviti svaki dan, a ima i takvih, koji se mogu odgoditi. Neki posao traži malo muke, ali mnogo vremena, drugi ne traži mnogo vremena, ali traži veliku snagu i tjelesni napor. Jednoj sestri ide posao lagano od ruke, a drugoj vrlo teško. Jedna je sestra sposobnija za duševne, a druga za tjelesne poslove. Da se dobro obavi sav posao, to on mora biti dobro razdijeljen u redovničkoj zajednici. Jedna od glavnih zadaća kućne poglavarice jest, da sve poslove u kući pravedno podijeli među sestre prema njihovim tjelesnim snagama i duševnim sposobnostima. No to može samo onda izvesti, ako dobro pozna prilike kuće i ima uvid u sve poslove. Zato mora poglavarica jutrom u pola sata razmišljanja dobro promisliti o svim poslovima i unijeti u određenu knjigu potrebne bilješke o iskustvima, što ih je stekla kod raznih poslova. Ova razmišljanja se moraju poduzimati prema dobro smišljenom nacrtu, jer se inače ne postizava mnogo i može se najvažnije zaboraviti. Zato neka poglavarica u svom jutarnjem razmišljanju koji puta misli i o svojim sestrama i o personalu je li svatko zaposlen prema svojim sposobnostima i si-

lama. Manjka li u tome štogod? Kako ih mogu razveseliti, kako ih mogu predobiti? Kako se mogu ispraviti pogreške učinjene kod posla i što je još pametnije, kako se mogu pogreške spriječiti? Drugi puta neka misli o poslovima i o inventaru u kuhinji, u vrtu, kod ekonomije, u šivaoni, u spremištima? Opet drugi puta neka misli o raznim službama u kući. Kako je sa dvorbom bolesnika, sa školom, radom u župi, kod male djece, kod staraca? Jesu li svi zadovoljni ili se tuže? S pravom? Zatim neka se poglavarica pita, vrši li se vjerno sveto Pravilo, prije svega propisi o šutnji, o klauzuri? Kako je s redovničkim duhom, je li dobar? Kako se vrše odredbe viših Poglavara? Sve to mora kućna poglavarica promisliti prema određenom planu i cilju. Kao glava samostanske zajednice mora ona za sve u kući misliti, sve voditi i sve određivati. Samo je u onoj redovničkoj zajednici vedrina, radost, mir i sreća, gdje vlada dobar red, gdje se ne odlučuje samovoljno ni prema promjenljivom raspoloženju niti u naglosti. Zato mora poglavarica načiniti plan za svaki dan u jutro prije nego počne dnevni rad. Mnogo se toga zaboravi, ako se ne predvidi ili ako se sve ne provede odmah, ako je to moguće. Poglavarica pokazuje svoju slabost, ako je sestre moraju dva i tri puta za nešto sjećati. Mala bilježnica, koju poglavarica uza se nosi i kojom se mudro služi sačuvati će je od mnogog zaboravljanja.

Ne nauka i opomena nego djelo i prim

jer poglavarice najbolje tumače smisao i duh redovničkog pravila, uvjeravaju i najbrže predobivaju podložnike. Zato moramo biti svjesni, da se pravi redovnički duh i dobra redovnička disciplina ne osigurava toliko strogim zapovjedima ni vanjskom vlašću ni većim pravima poglavarice, nego većom snagom njezine vjere i njezine ljubavi, koja se obistinjuje u praktičnom radu i u svagdanjem životu. Ako je poglavarica bolja, kreposnija, čišća, vjernija, istinitija, ljubeznija od podložnica, tada je ona po svom uzornom životu doista najjača potpora redovničke stege i najljepši ures redovničke zajednice.

B u d n o s t

Treća krepost razuma je budnost. Mnogobrojni poslovi, velike i male brige traže od kućne poglavarice više nego od ikoje druge sestre budnost nad vlastitim srcem, i nad cijelom kućom. Čitav roj napasti može saleti ti poglavaricu, ako nije budna, može joj oteti milost, koju joj je Bog od vijeka namijenio, a to su: nestrpljivost i hirovitost, radoznalost i brbljavost, samodopadnost i bahatost, želja za priznanjem i hvalom zavist i ljubomornost, pomanjkanje poštovanja viših poglavara, nezadovoljstvo radi neuspjeha ili poteškoća, pomanjkanje umrtvenosti kod jela i pila, sklonost stvorenjima i osjetnost. Zato za nju osobito vrijede opomene Kristove i apostola za budnost, da ne podlegne ljudskoj

slabosti i sotonskim napastima: "Pazite, bdijte i molite se, jer ne znate, kad je vrijeme. Kao što čovjek koji na odlasku ostavi svoju kuću i svakome njegov posao i zapovjedi vratarU da bdije. Bdijte dakle, jer ne znate, kad će doći gospodar od kuće, uveče ili u ponoći ili u pijetle ili ujutro, da vas, kad dođe iznenada, ne nađe gdje spavate. A što vam kažem, kažem svima: Bdijte! (Mk 13,33-37) "Bdijte i molite, da ne padnete u napast. Duh je voljan, ali je tijelo slabo". (Mt 26,4,1) "Bdijte, stojte u vjeri, držite se muževno, budite krepki! Sve vaše djelovanje neka bude u ljubavi (1 Kor 16,13) "Ustrajte u molitvi, bdijte u njoj sa zahvaljivanjem". (Kol 4,2) "Vi ste svi sinovi svijetla i sinovi dana, a ne noći niti tame. Dakle ne spavajmo kao ostali, nego bdijmo i budimo trijezni, (1 Sol 5, 5-6). "Budite trijezni i bdijte, jer protivnik vaš đavao kao ričući lav obilazi tražeći koga da proguta." (1 Petr 5,8).

Budan biti ne znači ništa drugo nego se neprestano brinuti ili barem vrlo često, da svoja djela sačuvamo od svega, što bi moglo zamutiti njihovu čistoću, dobru nakanu ili njihovo savršeno izvođenje. Ova briga mora biti mirna i vedra, ali i puna djetinjeg pouzdanja u Boga i izdržljiva. Budnost ni u kojem slučaju nije zapreka naše vanjske djelatnosti. Naprotiv! Ona usavršuje naše poslo

ve raspoređujući ih duhom vjere i suglasno s našim staleškim dužnostima. Budnost je ujedno pažnja duha i točno vršenje asketskog načela: "Što radiš, radi dobro!" Duša je kao budna predstraža za sva gibanja srca, za sve, što se u njemu zbiva: za sve nakane i težnje, sklonosti i raspoloženja, utiske i gibanja, jednom riječju za sve nutarnje i vanjske čine, misli, riječi i djela. Budnost radi toga traži izvjesnu sabranost i svraćanje u nutrinju. Rastresena duša ne može biti budna. - Čestom vježbom dolazimo do lakoće i spremnosti, a malo po malo do dobre navike.

Što od mene traži Bog u tom času? Što bi Isus radio, kako bi postupao da je na mom mjestu? Što bi mi Marija svjetovala? To su pitanja, koja sama od sebe nastaju u budnoj duši, kad je posve povezana s Bogom. Kad naša duša ne bi od budnosti imala nikakvog drugog dobitka nego taj, da predvidimo pogibelji koje nam prijete, ona bi po njoj bila dobro zaštićena od dnevnih razočaranja. Pogibelj, koja se predvidi, već je napola svladana. Budnost nam osigurava čistoću nakane, po kojoj se sve naše želje i svi naši osjećaji usidruju u Bogu i po kojoj se osiguravamo da se ne izbugimo u poslovima, u radostima i rastresenostima. Budnost nam daje mir i mudrost, da na svim svojim putevima znademo združiti jednostavnost goluba s razboritošću zmije. Po njoj je naše sjedinjenje s Bogom tjesnije i čvršće. U neposrednom sjedinjenju po molitvi imamo pred očima samo jedino Boga. U posred-

nom sjedinjenju s Bogom svraćamo pažnju na druge predmete. Ako mi to činimo da slušamo Boga, oni postaju pomagala, po kojima Bog hoće da se s Njime sjedinimo. Ostavljamo Boga, da ga opet nađemo. Mi tražimo samo Njega, ali po Njegovoj volji. Zato je ova Njegova volja naš jedini cilj, da naime po budnosti srca nikada ne izgubimo s vida dužnost, da sva svoja djela podvrgnemo Božjoj službi. Tada možemo veselo moliti sa psalmistom: Dobro je za mene, da prianjam uz Boga. "Mihi adhaerere Deo, bonum est". (Ps 62,28).

Zabluda je ako mislimo, da nas izvjesni poslovi sami po sebi posve obuzimaju ili da nam mogu spriječiti slobodu te nam ne bude moguće, da se uz njih sjedinimo s Bogom. Ne, Bog hoće da iznutra ostanemo slobodni. On neće da nas poslovi svladaju, nego da mi budemo nad njima. On hoće, da smo mi gospodari poslova, a ne njihovi robovi. Zato nam On nudi svoju obilatu milost, ako se vjerno vježbamo u budnosti srca.

Poglavarica može dakle vrlo dobro bditi, slušati i vidjeti sve, što se u kući događa i ostati uz to sjedinjena s Bogom. Ona se zato ne smije zakukuljiti i svoju malu veličinu, pa pisati, čitati i htjeti vladati samo iz svoje male ćelije. Ne, ona mora biti sa sestrama, uz sestre i među sestrama, ali se ne smije sva izgubiti u djelatnosti n.pr. u brizi za vrt ili za ekonomiju, za kokoši, za kapelu. Po gdjekoja kućna poglavarica sa-

svim uđe u koje takvo područje kao začarana kraljevna, a sestre si razdijele preostalo i svaka upravlja kojim kutićem u kući. Budnosti pripada i to, da se ne rascjepkamo. Kapetan broda ne može u isto vrijeme upravljati brodom i obavljati mornarske poslove. Kormilar mora biti uz kormilo i za vožnje ne smije ni s kim razgovarati, da mu ostane pažnja budna. On treba svu pažnju, da može sve dobro i jasno obuhvatiti i u vidu držati.

Poglavarica je kormilar i zato mora sve obuhvatiti i sve vidjeti i nad svim bdjeti sa povišenog mjesta. Ona ne smije izgubiti pregled cijelog poslovanja u kući time što bi se intenzivno bavila jednim zanimanjem, o na mora biti središte inače je strašilo za ptice i stroj koji zapovijeda. Dragi Bog nas ostavlja da radimo i upravljamo, a nad svima lebdi On mirno, blago i jasno.

Sad još moramo vidjeti nad čim mora poglavarica bditi. U tome ćemo najbolje uspjeti, ako upiremo pogled u neka velika i opća načela.

1.

Poglavarica mora bditi nad vjernim obdržavanjem Pravila

Poglavarica je, kako je već rečeno, po svojoj službi obvezana, da bdije nad vjernim vršenjem Pravila. Njezina bi popustljivost u tom pogledu lako postala značajna pogreška. Održavanje Pravila na visini

doprinosi mnogo općem dobru, a popuštanje u obdržavanju donosi općenitu štetu. Poglavarica neka drži u zajednici budnu svijest za vršenje i za duh Pravila. Ona ne treba sitničavo i bojažljivo sve htjeti nadzirati, ali i ne smije davati nikakvih nepotrebnih dispenza, a još manje smije dopustiti, da mah preotmu prave zloporabe. To je za poglavaricu stvar savjesti!

Postoji pisano i živo redovničko Pravilo. Svaka bi sestra morala reći o svojoj poglavarici: "Naša je nadstojnica živo Pravilo". Sveti je Bonaventura obrazlagao istinu ove tvrdnje riječima: "Vrijedni učitelji redovno uzgoje vrijedne učenike. Mnogi bi u redovima i u crkvi bili bolji, da su im njihovi učitelji dali primjer boljeg života. Nauka u riječima bez primjera u djelima je kao mort bez vapna, suh i beskoristan. Zidovi građeni lošim mortom skoro će se srušiti." Sv. Gregorije kaže s pravom: "Čiji život preziremo, njegov nauk ne slušamo; drugačije ne može ni biti."

O poglavarici najviše ovisi hoće li sve sestre svoj život upriličiti Ustanovama i hoće li težiti za savršenošću. U svakoj redovničkoj zajednici ima pogrešaka. No ne može se govoriti o pomanjkanju redovničke stege tamo, gdje se pogreške počinjaju, nego tamo, gdje se ne ispravljaju. Ako bi poglavarica iz ljudskog obzira sve propuštala, skoro bi zaspala redovnička stega. Za tu bi nesreću bila kriva i odgovorna pred Bogom i pred ljudima poglavarica, koja je to mogla spriječiti. Opet s druge strane ne smiju poglavari nadzirati podložnike na nedostojan način, koji vrijeđa, niti ih okovati sa tisuću zabrana. Tjesnogrudnošću oduzimaju poglavari svako oduševljenje za rad i svaku vedrinu u kući. Tjesnogrudne poglavarice gledaju lako u svemu nešto zla, te su vrlo sklone spremno slušati intrige i sumnjičenja. Uza sve to lako ih varaju one, koje se pred njom pretvaraju i koje se pokazuju u svemu uslužne. Sitničave i tjesnogrudne sestre mogu također vrlo osjetljivo škoditi dobrom obiteljskom duhu zajednice. One su pretjerane, stroge, jednostrane i sumnjičave. One lako zlo tumače ponašanje sestara, krivo će shvatiti bezazlenu šalu i misle, da moraju sve prijaviti. Pri tom će mnoga nekriva sestra, biti objektivno okleveta na, a drugačije i nije moguće. Mudra poglavarica skoro će upoznati ovakve tjesnogrudne sestre i neće u svojim sudovima biti pod njihovim utjecajem. Lako će osjetiti je li tužba na koju sestru podnešena iz poštenih razloga ili iz tjesnogrudnosti i zlobe. U pravoj će materinskoj ljubavi oboriti nepravednu optužbu, a ne će dati, da nepravedno optužena nešto o tome sazna. Ona će zaštiti sestru bezrazložno osumnjičenu ili će je u ljubavi opomenuti, ako je njezino vladanje bilo objektivno neispravno.

U redovničkoj će kući uvijek biti pogrešaka premda su svi revni i ozbiljno zauzeti za savršenošću. Zato i ne smije kućna star

ješica tražiti iz Matice sestre bez pogreša-
ka ili nastojati da se riješi sestara, koje
pogriješe. Neka ih radije zadrži kod sebe,
da njima i drugima pokaže, kako valja neza-
hvalnima uzvraćati dobrim, a i zato, da se
sama na njima vježba u kreposti. Tako će na-
sljedovati primjer najvišeg Pastira. Onda će
i o njoj vrijediti evanđeoska riječ: "bit
ćete sinovi Svevišnjega, jer je On blag
nezahvalnima i zlima". (Lk 6,35). Sva-
kako je dužnost pastira, da poučavaju u kre-
posti. A ako on od sebe udalji one , koji
griješe, tko će ih onda poučiti? Ako trgovac
prezre robu, koja odbacuje velik dobitak, ka-
ko će se obogatiti? Zato ima među svecima ta-
ko mnogo biskupa i poglavara, jer im je upra-
vo njihova služba pružala tako mnogo prilika
i da učine dobro, ali i da podnose mnoge su-
protivštine i da druge potiču na dobro. Isko
rišćujući vjerno ove prilike uspeli su se na
najviši vrhunac savršenosti (Sv. Bonaventura).

Isto tako ne smiju podložnici očeki-
vati da dobiju poglavare, koji bi bili bez
pogrešaka. Sv. Franjo Saleški znade vrlo li-
jepo prisiliti podložne na podlaganje a po-
glavare na poniznost.

"Uvjeravam vas", govorio je nekoj se
stri, koja se tužila na način, kako se u ku
ći upravlja, "da je mnogo lakše tužiti se na
nešto nego to bolje učiniti. Da se mogu
naći pogreške na poglavarima i na njiho
vu upravljanju ne treba velikog talenta.
No sretni su oni, koji ne traže, da u-

vijek bude na njihovu."
"Teško meni," rekao je u jednom samosta
mu od Pohoda, "kad bih trebao postaviti uvi-
jek samo savršene poglavare! Tada bih
morao moliti Gospodina, da mi pošalje
same anđele i svece. Ovdje među ljudima
ne bi mogao naći upravo nijednoga savr-
šenoga. Treba paziti, da poglavari ne
daju sablazni, ali da nemaju baš nijed-
ne pogreške, na to se ne gleda. Dosta
je, da su sposobni biti poglavari, i
ako ima savršenijih od njih, ti nemaju
dara da mogu druge voditi.

Nije li i sam Spasitelj kod Petrova
izbora pokazao, da na to ne treba pazi-
ti? Ta svi znadu, što je učinio za Isu-
sove Muke, umješao se među narod i zata
jio je Gospodina, koji mu je iskazao to
lika dobročinstva. On Ga je zatajio i
konačno napustio. No nije to sve. Iza
samoga dolaska Duha Svetoga, kad je već
bio učvršćen u milosti, počinio je ta-
ko veliku pogrešku, da mu je Pavao u li
ce protuslovio, kako spominje u poslani
ci Galaćanima. On je naime zaslužio, da
bude prekoren." (P. Ehrenborg: Franz von
Sales als Vorbild und Lehrer, Schöningh,
Paderborn 1937).

No Petar je i uvidio svoju pogrešku,
pokajao se je i ozbiljno je nastojao, da se
popravi. Ako poglavari i podložnici uviđaju
svoje pogreške , iskreno ih priznaju te oz-
biljno nastoje da se poprave, njihove pogre

ške ne će nikada teže naškoditi mirnom životu zajednice ni radosnoj suradnji u njoj. Poglavari i podložnici moraju pošteno nastojati, da u drugima gledaju najprije dobre strane, a ono, što je pogrešno da podnose u nježnoj obazrivosti, tada će u zajednici neprestano vladati pravi duh i zadovoljstvo. Gledajmo često u svoj uzvišeni uzor, u ljubav i u dobrotu pravednoga Boga. On postupa upravo obratno od ljudi ovoga svijeta. Ljudi gledaju u našim djelima ono, što nije baš dobro ili je pogrešno, na to svrate pažnju i to zapamte. Bog gleda, na ono, što je dobro u našim djelima, a s nesavršenostima je nježno obziran.

Kad poglavarica opominje, neka se najprije opozove na sveto Pravilo, a ne odmah na neku višu instancu. Ona mora biti pripravna da teret svoje službe potpuno primi na se i da se osloni na ljubav. U pravoj ljubavi prema svojim podložnicima neka ih opomene, a istom kasnije, ako je zbilja potrebno, neka o tome obavijesti vrhovnu glavaricu.

Kod upozorenja na sveto Pravilo, ne smijemo zaboraviti, da je prvo pravilo ljubav, koju Duh Sveti upisuje i utiskuje u naše srce.

Po odredbi novog crkvenog prava mora svaka sestra proći strogu kušnju od najmanje pet godina. Ova je mudra odredba dana zato, da se nijednoj nepozvanoj ne dopusti položiti vječne zavjete. I ako je danas još velik broj onih, koje se iza položenih vječnih zavjeta

vraćaju u svijet, ipak je teško reći, da nisu imale zvanja. A zašto su zvanje opet izgubile? Mnoge zato, što su bile prepuštene same sebi. Nitko ih nije upozoravao na njihove pogreške, nije im se zadavala pokora, nego i ih se puštalo da idu svojim putem, samo da se ne razdraže ili ne ogorče. Da su te sestre bile u pravi čas i s ljubavlju i razumijevanjem opomenute, da su bile mirno i stvarno upozorene na njihove pogreške, bile bi ušle u se i sačuvale bi zvanje. Nijedna ne gubi zvanja radi dobrohotne opomene na vjerno obdržavanje Pravila, ali ga gubi kad nekažnjeno krši Pravilo. Time se zatvara vrelo milosti.

Isto bi tako bilo krivo, kad bi se najedanput prestrogo nastupilo prema sestri, koja je kod prijašnje poglavarice uživala preveliku slobodu, i kad bi se od nje odmah tražila najviša savršenost. Ovaj postupak ne bi proizlazio iz prave ljubavi, nego iz krivog načela: ili - ili. Ovo načelo može dobru sestru pokvariti, ali ne može zalutalu obratiti. Poglavarica mora poput Dobrog Pastira biti blaga, vrlo blaga sa zalutalom ovčicom.

Sv. Bernardo je bio u početku vrlo tvrd i nepopustljiv prema svojoj subraći. On je zahtjevao kod prvog nagovora da zaborave tijelo i k njemu dođu s duhom. Kod ispovjedi je velikom strogoćom korio pojedine pogreške i ako su bile malene. Posljedica je toga bila, da su mnogi izgubili hrabrost i

i pouzdanje gledajući strmu visinu, na koju su bili silom tjerani. Svetac je izabrao taj put iz najčišće revnosti. Ta je revnost bila u sebi velika krepost, ali je ipak ne možemo pohvaliti. Zato je sam Bog uzeo stvar u svoje ruke i proizveo preokret, dao je svecu onaj duh milosrđa i blagosti, kojim se odlikovao. On je postao toliko obziran i ljubezan, da je mogao sve predobiti za Boga.

Majčinskom brigom mora poglavarica bditi nad Pravilom i ljubiti svoje podložnice po primjeru sv. Pavla, koji u prvoj poslanici Solunjanima piše: "Mogli smo pokazati svoju vlast kao apostoli Kristovi, ali bijasmo krotki među vama, kao što majka njeguje svoju djecu." (1 Sol 2,7)Poglavarica bi morala svojim vanjskim i nutarnjim stavom govoriti s istim apostolom: "Ugledajte se na mene, kao i ja što se ugledavam u Krista."(1 Kor 11,1)

2.

Zadovoljstvo u kući

Zadovoljstvo u kući je druga predmost budnosti. Zajednica, kojom poglavarica upravlja, mora osjećati sretnom. Za to je potrebno:

a) da ona z a u z m a s v o j e m j e s t o . Samo u tom slučaju vlada u kući mir i zadovoljstvo. Njezino mišljenje mora biti jasno, određeno i načelno. Opaze li sestre, da uz poglavaricu još neki upravljaju kućom, onda je razoreno zadovoljstvo.

Svaka se obitelj sastoji od glave i udova,koji čine jednu moralnu jedinicu, jednu posebnu cjelinu. Savršenost organizma sastoji se od pravoga reda među pojedinim djelovima kao što zdravlje tijela ovisi o zdravlju svojih udova. Ako je samo jedno udo bolesno, trpi cijelo tijelo.Nijedan jedini ud organizma ne postoji radi sebe. Svaki ud i svaki dio stvoreni su da usavrše cjelinu i da s njom tvore jedno biće. Što više, pojedini se udovi međusobno zaštićuju i to tako, da oni niži imaju trajno pred očima dobrobit važnijih sve da oni zato i pretrpe kakovu štetu. Tako svatko i nesvjesno diže ruke i ramena u vis, ako udarac zaprijeti glavi. Mi instinktivno osjećamo, da život i dobrobit cjeline ovisi više o tome da se sačuva glava nego ruke.

Tako ovisi zadovoljstvo i dobrobit redovničke obitelji o pravom međusobnom redu udova. Ovaj red stoji u tome, da poglavarica terete i poslove pravedno raždijeli prema snagama i sposobnostima pojedinih sestara i da svaka sestra određeno mjesto dobro ispuni, da je s poslom zadovoljna i da ne traži drugi. Prava umjetnost upravljanja stoji i u tome, da se poslovi dobro podijele. Dobra poglavarica znade raditi i sa slabijim sestrama, znade s njima izaći na kraj i znade sa svim karakterima nešto dobra proizvesti. Ne smijemo zaboraviti, da je upravo rad glavno sredstvo u težnji za savršenošću i svetošću.Bespolica je početak svih opačina i vražja počivaljka. Zvanični poslovi pružaju obilno pri-

lika za vježbu svih kršćanskih i samostanskih kreposti kao: ljubavi prema bližnjemu, blagosti, poniznosti, ustrajnosti i vjernosti u malom. Osim toga traži mnoge žrtve, veliku samozataju i donosi obilne zasluge. Nažalost rad se rijetko promatra s ovog stanovišta kao sredstvo, koje je Bog izabrao da se postigne savršenost. Često se počinja pogreška da se sestrama povjeravaju poslovi, za koje one nemaju nikakvog veselja ni ljubavi i za koje imaju malo sposobnosti, a povjeravaju im se samo zato , da se mrtve. To ne proizlazi iz volje Božje. Iz krivo shvaćene pobožnosti zamjenjuje se sredstvo sa svrhom. Rad se pretvara u svrhu. Mjesto da Bogu privodi, odvodi od Boga. Da poglavarica upravlja svojim podložnicama onako, kako Bog hoće, mora poznavati sklonosti, sposobnosti i sile svake pojedine sestre da može svakoj nametnuti jaram samostanskih dužnosti, koji odgovara njezinim sposobnostima i snagama."Jer svi ne mogu jednako raditi, nego svaki ima svoj dar od Boga, ovaj ovako, a onaj onako."(1 Kor 7,7) A Bog hoće, da svatko postane blažen dobrom upotrebom darova, koje mu je On darovao.

Dobroj razdiobi poslova pripada i to, da se stare sestre ne ostavljaju predugo u svojoj službi. One se rado čvrsto ugnijezde, a nemaju više snage ni oka za čistoću i urednost. Svagdje, a ne samo po kutovima leži smeće i nečistoća, dobre stvari propadaju, a druge sestre teško trpe radi toga. Takve su sestre križ i pogibelj za mir i zadovoljstvo

svojih susestara, ako one nisu vrlo kreposne i umrtvene. Valja ih ukloniti iz službe, i zamijeniti mladim silama. Od vremena do vremena potrebna je nova metla da se kuća očisti, kao što je potreban svjež zrak za tjelesno zdravlje. Zato treba budnosti i u toj točki. Ludost je i utvara misliti, da smo potrebni. Dragi Bog više ništa od nas ne traži nego poniznost. Smješno je i žalosno, kad duše u samostanu o nečemu viso, a u svijetu su sve ostavile. A to je važno u samostanu? Kad neka poglavarica ili sestra kaže u slučaju da joj se oduzme služba: ja više ne mogu ni moliti, ne mogu spavati, tada doista moramo pitati: Jesi li ti zbilja još redovnica? Tražiš li sebe ili dragog Boga? Sestre, koje ovako misle, nisu blagoslov za redovničku zajednicu.

b) Zadovoljstvo se u samostanu razara s t v a r a n j e m s t r a n a k a .U samostanskoj obitelji moraju svi biti istoga srca i iste misli kaošto imadu istoga Boga. Stranke u obitelji su vražje djelo. Sotonino je kraljevstvo u sebi razdijeljeno. "Svako kraljevstvo razdijeljeno u sebi opustjet će, i svaki grad ili dom razdijeljen u sebi, ne će se moći održati."(Mt 12,25) Budnost poglavarice mora se prvenstveno protezati na tako zvana posebna prijateljstva koliko među sestrama toliko i s poglavaricom. Posebna prijateljstva koja se osnivaju na osjetnom temelju, razaraju samostanski mir, podražuju na zavist, izvor su mnogih pogreša

ka proti šutnji, proti poslušnosti i velika zapreka prave ljubavi prema Bogu. Radi tih prijateljstava uskraćuju sestre Bogu ljubav, koja Mu pripada. Njihove misli nisu ni kod Boga, ni kod posla. Po tim se prijateljstvima osujećuje glavni cilj zavjeta čistoće; nerazdijeljeno predanje Bogu. I među sestrama i bolesnicama, dijelom i pomoćnicama mogu se uvući i razviti razne sjetilne sklonosti. U tim točkama budnost je rijetko kada prestroga. Nevine glavarice, bezazlene kao golubice premalo shvaćaju, da se i pod redovničkom haljinom može sakriti zmija. Poglavarica se mora čuvati mladih sestara, koje je kao zmije svojim licemjernim očima žele opsjeniti. Opazi li poglavarica da je se hoće prihvatiti jedno ovako bijedno stvorenje, neka bude mudra i oprezna. Neka je ne odbija tvrdoćom. To će nesretnicu još više razdražiti. Učini se kao da ništa ne vidiš, ignoriraj je. Ali imaj otvorene oči, ako se dvije sestre ovako traže. Ne daj da rade na istom poslu, neka ne idu zajedno ni u crkvu ni bolesniku. Najbolje je rješenje da ih se rastavi i izbjegne nesmoći. Glavarica opet ne smije odmah gledati kao posebno prijateljstvo, ako se dvije sestre razumiju, ako se kod posla dobro slažu, a ne vrijeđaju sestrinske ljubavi prema ostalima.

c) Mir i zadovoljstvo u redovničkoj kući ovisi vrlo mnogo o izbjegavanju g r i j e h a j e z i k o m, osobito ogovaranja i doušivanja. Tiha sreća kuće propada, a mjesto nje dolazi do nepodnosivo napetosti, ako

poglavarica dopušta ogovaranje ili mu lako vjeruje. Ona mora nastupiti kao sveti Juraj koji je ubio zmaja kad mu je probo jezik,

> "Ako tko misli, da je pobožan, a ne zauzdava svoga jezika, nego vara svoje srce, njegova je pobožnost isprazna. (Jak 1,26)

Poglavarica mora bditi nad knjigama, časopisima, novinama, koje dolaze u kuću. Sotona obilazi okolo u štampanoj riječi na propast bezazlenih duša. Ako poglavarica sumnja, da li je opasna koja knjiga ili koji časopis, mora se raspitati kod kućnoga duhovnika.

Nadalje mora poglavarica paziti na sestre, koje idu bolesnicima ili na sabiranje dobrovoljnih prinosa. Te sestre imadu danas težak, da vrlo težak zadatak. One vide po kućama veliku materijalnu i još veću duševnu bijedu. Često su svjedoci potresnih obiteljskih tragedija. Uvlače ih u tisuće doživljaja i one se vraćaju kući umorne glave i teška srca. Ove sestre često spasavaju svojim tihim i požrtvovnim životom više duša nego znameniti propovjednici. Njihov nesebični rad i potpuno predanje i žrtvovanje u službi mukotrpnog čovječanstva ispunja slavne stranice u povijesti svakog reda. One zaista zaslužuju svu materinsku brigu svoje poglavarice, ali i budnost, da im se ne ušulja u srce kriva samilost. Zato poglavarica mora imati za njih obadva oka otvorena. Mora se brinuti, da se vraćaju u pravo vrijeme, da imadu dosta vremena za duhovne vježbe, da se kod dijeljenja

milostinje točno drže uputa svojih poglavara. Kako se široko dopuštenje smije dati, koja su ograničemja razborita i prikladna, to u pojedinim slučajevima mora odlučiti poglavarica. Konačmo neka se mjesečno obnavlja dopuštenje za dijeljenje milostinje. Nije ni to uvijek dosta. U četiri tjedna može se prema prilikama mnogo toga pogrješiti. Za dijeljenje većih milostinja, trebalo bi redovno zatražiti izričito dopuštenje. Nije jdan put pojedina sestra raspoložila bez znanja i privole svoje poglavarice s čitavim skladištem robe. Koliko se puta vrag posluži ovakvim prilikama, da pod vidom dobra uhvati koju sestru u svoje opasne mreže.

Posebnu pažnju iziskuju nezbrinuta djeca, personal, kućne učenice, naučnice itd. Mudrom budnošću, možemo u jednom tjednu spriječiti tisuće i tisuće smrtnih grijeha. Jasno je, da sestre ne mogu onemogućiti sve zlo, ali mogu u klici ugušiti mnoge loše potankosti, dvoznačne govore i besramne pjesme. Tu je potrebna razborita budnost nad sestrama i pitomicama, inače bi se mogla poglavarica teško ogriješiti o svoju dužnost grijesima propusta.

Posve osobitu pažnju mora poglavarica pokloniti umirućima, da budu u pravi čas providene svetim Sakramentima. To je specijalna privatna glavaričina briga, koju neka pridrži za sebe, dok je god moguće.

d) Konačno mora se mjezina budnost

protezati na materijalne potrebe kuće i sestara. Poslovica kaže: "Dvostruko daje, tko brzo daje." Sveti Ignacije dao je ovaj savjet: Ako smo nešto za sutra obećali, učimo to ako je moguće, još danas, tako ćemo sestru dvostruko razveseliti i pokazati joj, da je volimo. To stvara vedri obiteljski osjećaj. Zašto odgađamo ono, što možemo odmah učiniti. Tako ne ćemo ni zaboraviti izvršiti obećanje. Za sve se treba brinuti na vrijeme, a ne u zadnji čas. Poglavarica ne daje dobar utisak niti je u zajednici dobar obiteljski duh, ako poglavaricu treba neprestano sjećati na važne stvari.

Druga samostanska poslovica glasi: "Bona cucina, bona disciplina", gdje je dobra kuhinja, bit će i dobra stega." Zato treba skrbiti za zdravu, dobru i krepku hranu, a ne za poslastice. Za bolesne treba se posebno brinuti, kako odgovara zavjetu siromaštva. O tome je izvrsno pisao sveti Ignacije rektoru kolegija u Lavovu.

Dobra poglavarica ne bi mogla reći: "Ako sestra nešto treba, neka moli". Dobra majka predusreće molbu svoga djeteta, i brine se za svoje puna ljubavi. Poglavarica neka ne bude milostiva gospodarica, nego ponizna službenica u kući, pa će uvijek gledati oko sebe vedra lica i sestre će je rado slušati.

3.

Kako treba izvršivati dužnost budnosti

Razborito i obzirno, mirno i razumno. Dakle neka ne bude nikakve špijunaže ni tajnoga nadzora, koji potiče na nepovjerenje i nezadovoljstvo. Poglavarica neka nastoji na razborit način sve znati, vidjeti i čuti, ali na časnom i ravnom putu. Neka ne bude policajac, koji vreba u zasjedi. Sasvim izuzetno mogli bi to biti potrebno radi kužnog čira, koji se drugačije ne može otkriti. Općenito neka ide na djelo otvoreno i pošteno, neka ostane mirna, diskretna i šutljiva, pa će bolje uspjeti, nego zaobilaznim putovima. Ako poglavarica traži slavu Božju i dobro podložnika, dat će joj Bog da u molitvi upozna pravi put. Nikada neka ne pokaže izvana , da se raduje nekoj prijavi. To lako dovodi do doušivanja, nepoštenja i laskanja. Poglavarica, koja se vidljivo razveseli nekoj prijavi, unesrećuje samu sebe i vrlo lako izgubi povjerenje dobrih i poštenih sestara. Ako joj se saopći nešto o kojoj sestri, neka mirno sasluša i kaže: "Hvala vam, vidjet ću, što tu treba učiniti." Neka mirne duše polovicu odbije, i neka ne vjeruje sve, što je rečeno. Prije svega neka sasluša samu optuženu sestru i neka se uvjeri o onome, što joj je saopćeno. Njezina je sveta dužnost, da i optuženu sasluša pa i onda, ako ju je svetica optužila. Inače se može prevariti i učiniti nepravdu. U mnogo slučajeva radit će se o nesporazumku i od dugog

izvještaja ostat će samo zrnce istine. Što bi sada radila Marija na mome mjestu? Ovo pitanje svjesno i pošteno postavljeno održat će poglavaricu budnom i poniznom. Ono će joj pomoći da jasnije upozna istinu te da ono, što je upoznala kao istinito, i provede odvažno i odlučno.

J a k o s t

Glavna poglavarska krepost volje je jakost. Veliko značenje ove kreposti za dobro i blagoslovno vodstvo reda upoznajemo iz njezine biti, iz njezine potrebe i iz prilika, u kojima se mora vršiti.

1.

Bit jakosti

Za sva velika i teška djela, koja moramo izvesti na slavu Božju, treba odvažnosti i jakosti. Treba odvažnosti da možemo mirno pogledati u oči teškoćama i zaprekama, koje prate naše pothvate. Treba jakosti, da možemo ustrajati u izvođenju onoga, što smo poduzeli. Po ovim dvjema svojstvima ne ćemo se dati odvratiti s puta dužnosti i kreposti nikakvim prijetnjama i pogiblima, niti ruganjem ni ismjehivanjem, a miti bilo kakvim mukama i progonima.

Jakost je dakle krepost, po kojoj naša volja postaje spremna da po odredbama razuma izdržimo pogibelji i pretrpimo zlo. Jakost uključuje dvoje: biti jak i biti odvažan ili podnositi i usuditi se. Kad treba podno-

siti trpljenje ili poteškoće, koje nam se su protstave traži se viši stupanj ljubavi. Ovo je svatko mogao sam na sebi iskusiti kod zračnih napadaja. Kad je pojačani šum motora navijestio blizinu bombardera, kad je zrak zadrhtao od pucnjave protuavionskih topova, kad se u skloništima osjetio zračni pritisak od eksplozije, kad se svijetlo utrnulo i kad je fina prašina razorenih objekata sprečavala disanje, kad je zanijemio svaki razgovor i kad su se čuli samo pogodci bombe - u tom času najveće nužde i straha mnogi su postali svjesni, da je mirno očekivanje i strpljiva ustrajnost teža od hrabrog napadanja i probijanja naprijed. A to je zato, jer se kod ustrajnog trpljenja ne raspršuje pažnja kao kod vlastite napete radnje.

U tom ustrajnom trpljenju slavi jakost svoju najljepšu pobjedu jer je najteža. Više vrijedi strpljiv čovjek nego jaki, i tko svlada samoga sebe, veći je nego osvajač gradova(Prič 16,32). Tako zvani ljudi snage često puta imadu malo snage za strpljivost i svladavanje sebe. Strpljivost je skupljena i suzdržana snaga, koja je uvijek u napetosti, ali znade upravljati tom napetosti. To je posjedovanje vlastite duše, koja slobodno raspolaže sa svojim sposobnostima. Po tome je ona sposobna mirno promisliti o svom položaju, zlo držati na oku i pričekati čas, koji je povoljan da se nešto učini. Tek po strpljivosti postaje čovjek doista jak, dok je neustrpljivost uvijek znak slabosti, jer nije gospodar

nad sobom. Po neustrpljivosti nikada ništa ne postaje bolje, naprotiv se povećaje zlo, kojemu želimo izbjeći.

Kao krepost jakost je snaga duše, a ne snaga živaca i mišića. Time ipak nikako ne poričemo, da su tjelesna snaga i zdravlje povoljni preduvjeti za jakost, dok bolježljivost i staračka slabost prirodno vode do duhovne slabosti i popustljivosti. Prečesto je pokazalo iskustvo da tjelesna slabost prouzrokovana bolešću ili starošću lako utječe na mišljenje i prasuđivanje duše. Zato obično ne očekujemo od umornih, bolesnih ili starih ljudi visoki stepen duševne jakosti. Poslijeratno iskustvo je pokazalo, da stare poglavarice više nisu bile sposobne ponovno sagraditi razorene kuće. Zato se moramo to više diviti jakim dušama, koje u slabom i bolesnom tijelu stvaraju odvažne odluke.

2.

Potreba jakosti

P. Roothaam D.I. znameniti isusovački general novijega vremena piše jednom poglavaru: "Za mudro upravljanje treba 3o mjerica znanja, 5o mjerica razboritosti, i 1oo mjerica strpljivosti."(Duh i život XII.1947)

Glavarica je voditeljica, vladarica i tješiteljica. Svi žele u njoj imati potporu. Zato ona sama mora biti jaka. Najprije jaka u zapovjedanju i u vođenju kuće. Glavna značajka jakosti je odvažno prihvatanje svih

poteškoća i zapreka. Sotona baca na put kamenje. I Bog rado pripušta teškoće. Poglavarice nailaze na poteškoće.

1. s a m e u s e b i

a) ponajprije u vlastitim p o g r e š k a m a i p o m a n j k a n j i m a. No to nisu nikakve prave poteškoće, dok poglavarica nastoji da se protiv njih bori i da ih ispravlja. Dok je poglavarica puna dobre volje, ona je oruđe u Božjoj ruci bez obzira na pogreške i slaboće. Dapače Bog ih znade na dobro upotrebiti, i smijemo reći, da Gospodin mnogo toga kupi, samo gdje nađe dobru i poštenu volju.

b) druga poteškoća može ležati u poglavaričinu karakteru. Karakter t.j. osobna osebina, bitna čovjekova jezgra dana je u duševno-tjelesnom jedinstvu i srasla je s čovjekovom naravi. Hrast je teško iz zemlje izvući, jer mu korijenje seže u dubinu. Isto je tako teško, i još teže, promijeniti karakter. Osrednji ljudi ne mogu suzbiti svoje karakterne pogreške, oni se ne mogu s adati i zato ne mogu ni drugima upravljati. "Zato je oprav dano", kaže sv. Ambrozije, "da jakim zove mo onoga, tko sam sebe svladava, suzbija srdžbu i ne da se promijeniti i slomiti nikakvim zamamljivanjem, tko se u nesreći ne smete, a u sreći ne ponese, te se u raznim promjenama ne okreće prema svakom vjetru. A što je uzvišenije i veličanstvenije od izgrađivanja duha, od svla

davanja tijela, da bude sposobno poslužiti duhu, poslušati njegove zapovjedi, slijediti njegove savjete te da neumorno izvršuje namjere i volju duše i ako za to treba podnijeti borbu i muku. (O dužnostima)

Poglavarica mora zato obraditi svoj karakter. I uglati je kristal nešto vrijedan, ali se lako ozlijedimo na njegove uglove i ranimo ruku. Loša karakterna crta mnogih poglavarica je žestina i nestrpljivost. Uz današnje mnogobrojne zahtjeve, koji se stavljaju na glavaricu, lako se događa da su preopterećene poslom, da su im umorna glava i srce. I prelako im izbjegne žestoka riječ i prije, nego je promišljena, ali ona boli i peče dušu ožalošćene sestre. O kako je poglavarici potrebna umjetnost šutnje. Većina sestara ne misli na poglavaričine muke i brige, one je ponajčešće prosuđuju po njezinoj dobroti srca i po strpljivosti. Tu se poglavarica treba poslužiti posebnim ispitivanjem savjesti i zadati si osjetljivu pokoru za svaku žestoku riječ. To se isplati. Obično se ne preporuča, da poglavarica izričito moli za oproštenje, ali mora djelom pokazati, da joj je žao i da ozbiljno radi na ispravljanju svojih pogrešaka. To je uvrijeđenoj zadovoljština i ona lako zaboravlja bol. U sedmičnoj ispovijedi neka se otvoreno posluži i neka navede broj, koliko je puta bila žestoka. Po ovom poniznom priznanju dobiva se posebna sakramentalna milost, da se u buduće lakše

izbjegava ispovjođena pogrešaka. Neka poglavarica još i to promisli, da svojom neustrpljivošću i svojim razdraživim nastupom posipava svoju stazu trnjem, a sestre moraju po njoj ići.

c) treća poteškoća u samoj poglavarici je b o j a ž l j i v o s t i m a l o d u š n o s t . Nikada nema poglavarica razloga da bude bojažljiva ni kao čovjek, ni kao kršćanin, a još manje kao poglavarica. Dragom je Bogu stvar časti da joj pomogne. Ta ona je kao njegovo oruđe potpuno u Njegovoj službi. U pouzdanoj molitvi ima ona ključ za sve poteškoće. Upitaj ipak jednom samu sebe. Kada te obuzima bojažljivost? To je uvijek onda, kad popuštaš u molitvi i u razmatranju, kad duhovne vježbe mlako obavljaš i kad se posve uzdaš u svoju snagu. Zato moli, zovi vapi: "O Bože, Ti si moja jakost".(Ps 42,2). Ako se sjediniš s Bogom ti postaješ nakovanj, koji nezadrhće makar da i cijela kuća na njemu kuje. Ako je Božje srce glavaričin stan, onda se ona Njemu prvenstveno utječe i može radosno sa sv. Pavlom izjaviti:

"Pun sam utjehe, obilna je moja radost
pored sve naše nevolje."(2 Kor 7,4).

2. Poglavarice imadu poteškoća s d r u g i m a , s a s e s t r a m a , radi pomanjkanja personala, radi polovičnih sila i radi bolesnih sestara. No to nisu po sebi neke osobite poteškoće, ako među sestrama vlada dobar duh. Prave poteškoće dolaze samo od zloga duha koje sestre. Sestre ohole, sje-

tilne, lijene, bojažljive, ogorčene i tvrdoglave sestre, kojima je dodijao redovnički život, zalutale setre, sve te priređuju međusobno poteškoće. Tu treba jakosti i spretnosti. Tjeskobno je, ako je samo jedna takva u kući. Takvu sestru treba učiniti neškodljivom radom i zaposlenjem, koje ova voli. Neka klipše kako zna, i nemoj se ljutiti niti na nju niti na njezino ponašanje. Ostani uvijek prijazna i prema njoj. Ona ti je u kuću poslana. Ti kažeš, kao kućni križ. Bolje bi trebalo reći: kao kućni blagoslov! Bog ti ju je poslao, ne da te muči i kinji, nego da te kuša i čisti.

Često misliš, da se radi samo o jednoj a kad tamo stoji pred tobom čitav skup: zloporaba, stranaka i urota. Ako znamo, kako je do toga u kući došlo, ne će biti preteško to i odstraniti. Obično se sve to opazi, kad već dulje postoji u kući. Povod mogu biti: prečesti posjeti, kršenje šutnje na hodnicima i u ćelijama, privatna prijateljstva, slabljenje svetog siromaštva. Sestre umjetno priskrbljuju što im treba najprije u bolesti, a onda to postaje običajem. Neke se njeguju, da ne obole. Zloporabe se lako ušuljaju, ako poglavarica nema čvrste ruke. U tom je slučaju bolje predusresti nego zabranjivati . Zato mora poglavarica odmah nastupiti mudro i odlučno, čim se pojavi koja zloporaba, a ogorčenja, koja nastanu, mora mirno na se uzeti. Ako se radi o vjernom vršenju svetih Pravila, o dobrom redovničkom duhu, ne će bi-

ti velikog otpora, a dobre će je sestre hvaliti, što je imala odvažnosti i čvrstoće nastupiti a nije pazila, hoće li je zato manje voljeti. Ako su zloporabe stare, tada mora raditi vrlo razborito i s herojskom strpljivosti.

Kronična bolest i zaraza može se izliječiti samo uz veliki oprez i uviđavnost. Ni u kojem slučaju ne smije poglavarica reći da kani provesti reformu. Razborita poglavarica uopće ne govori o zloporabama. Ona moli i daje da se mnogo moli, indirektno djeluje svojim uzornim primjerom i nastoji tako podići i ojačati pravi redovnički duh. Kad se tako zub rasklima, lakše i bezbolnije ćemo ga izvaditi. Molitva i žrtva, dobrota i povjerenje djeluje na srca i pripravlja ih na popravak. Zatim neka poglavarica nastoji privući mlađe sestre, koje još nisu taknute zloporabama i tako ih sačuvati, da se ne zaraze. Većinom ima u kući časnih, starijih sestara, koje će lako predobiti za dobro. Ove neka pita o stanju u kući, o onome, što manjka, što bi se moglo dogoditi i neka im pokloni zaslu ženo povjerenje. Na taj će način brzo predobiti veći dio kuće za se i za dobro. Ako je poglavarica usto još i majčinski zauzeta za sve potrebno, te kad joj je god moguće, prete će molbu, tada sve vide, da poglavarica zbilja ima srca za sve podložnice i da gleda samo na njihovo dobro. Ova doista majčinska ljubav doskora će predobiti ostatak zajednice i tako će biti otpor slomljen. Ni u kojem

slučaju ne smije poglavarica zaostale zloporabe javno kriti ili kazniti. Najbolji liječnik za takvo zlo je Bog i vrijeme. Treba vremena, često mnogo vremena, da se otstrane stare zloporabe. Strpljivost i pouzdanje u Boga postizavaju najsigurnije željeni cilj. Protiv pravih stranaka, komplota, potkapanja će obično mjesna poglavarica sama teško uspjeti. Većinom će morati nastupiti viši autoritet i uspostaviti mir i red izmjenom ili premještajem.

3.

U čemu se mora očitovati jakost	U zapovjedanju, u opomenama, u kaznama, u oproštenjima, u davanjima i poduzimanjima.

s) j a k o s t u z a p o v j e d a n j u . Tu vrijedi ona stara riječ: Fortiter in re, suaviter in modo. Jak u sadržaju a blag u formi. Jakost je potrebna da se može dati prava zapovijed i da se dana zapovijed mirno i čvrsto provede. Jakosti treba, da zapovijed bude odlučna, a i zato, da bude dana u blagoj formi. Ta blagost traži još više jakosti i samosvladavanja nego i sama odlučnost, da se održi i prava mjera i sačuva autoritet.

"Fortiter in re ", "jak u stvari". Zapovijed mora biti jasna i određena, a ne nejasna i općenita. Svaka sestra mora točno znati, što se je reklo. Sasvim općenite zapovijedi ili želje obično većina ne razumije, a još manje pazi na njih. Ne valja ni previ-

še najedanput odrediti, nego jedno za drugim jasno i određeno, da uopće ne može biti sumnje, što se zapovjedilo. Zato mora poglavarica sve prije temeljito promisliti, svestrano promotriti i predvidjeti posljedice, koje bi mogle nastati. Ne valja dakle jednostavno uletiti u stvar i prvu misao držati najboljom, nego treba stvar razmisliti mirno i svestrano po čvrstom planu, a savjetovati se i s drugima. Tada se može izdati određena zapovijed, koju ne će trebati mijenjati. Jesi li pak zapovjedila nešto, što je bilo nepromišljeno i štetno, i moraš li sama sebi priznati, da si učinila više zla nego dobra, tada ti je stvar savjesti, da zapovijed promijeniš. Inače nemoj zapovijed lako promjeniti, jer se time slabi poslušnost.

I kolebanje u zapovijedanju treba izbjegavati. Nažalost ta je pojava dosta česta u ženskim samostanima. Kod žene lako prevladava osjećaj i fantazija. Više slušaju savjete dobroga srca nego zdravoga razuma, pa se vidi, da stvar nije dobro promišljena, i da se nije dovoljna pažnja poklonila posljedicama. Govori se, nisam na to mislila, - ali si trebala misliti. Dana zapovijed nema čvrstoću. Možda još dođe i koja sestra te ozbilj na lica prikaže stvar sa sasvim druge strane i zapovijed se mijenja. Danas tako, sutra onako. Tko posljednji dođe, dobiva pravo. Čim se to sazna, propao je poglavaričin autoritet. Dobre se povlače, jer u poglavarici ne nalaze oslona, kad se radi o pravdi i o istini.

Mlake nastoje poglavaricu preokrenuti i potisnuti njezinu volju. Stega i red propadaju. Poglavarica ima to više autoriteta, što slobodnije zapovijeda iza temeljitog razmišljanja. No ona se mora znati slobodno i leženo povući, ako se prilike promjene, da zapovijed nije više prikladna.

Ako poglavarica dade zapovijed, ne smije je zaboraviti. Ako poglavarica lako zaboravi, što je odredila, šta će biti od poslušnosti?! Bijedni narod, bijedna kraljica! Zato treba točno napisati, što smo odredili i iza nekog vremena pogledati, je li nalog izvršen. Tada se vidi, da treba slušati. Mirnoj i sigurnoj ruci dragovoljno se poglaže sestra dobroga duha. No sve, neka bude bez bojažljivosti i sitničavosti.

Suaviter in modo. Blago po načinu. Baršunasta rukavica mora pokriti željeznu ruku. Dok u redovničkoj obitelji vlada dobar duh, dosta je moliti i željeti. Ako poglavarica postigne cilj molbom, neka ne zapovijeda. Gdje vlada vjerski nježni osjećaj i dobar duh, ne treba zapovijedi. Ako je dosta izraziti želju, neka poglavarica ostane kod nje.

Samo viši poglavari imadu pravo zapovijedati u ime svetoga posluha, u ime Isusovo. To smiju učiniti samo u rijetkim zgodama i iz važnih razloga. U tom slučaju poslušnost uvijek obvezuje pod teški grijeh.

Ako nije dovoljno izraziti želju, smi

je i mjesna poglavarica zapovijedati. Ali neka se ne opoziva na zavjet poslušnosti i neka ne zapovijeda birokratski nego mirno i blago, ali ipak tako, da se vidi, da misli ozbiljno. Mnogo je lakše izreći zapovijed oštrim riječima i povišenim glasom nego u mirnoj blagosti izraziti svoju volju. Ono "jako" i "blago", što se spominje kod vladanja traži dvostruku snagu. Veća moralna snaga leži bez sumnje u samosvladavanju, koje blago vlada. Kolerici i sangvinici moraju osobito paziti na "blago", a mekane naravi na "jako", a svi na ta obadva zahtjeva.

b) Jakost se mora očitovati u o p o m e n a m a i k a z n a m a , kad se radi o prestupcima sv. Pravila.

Što se tiče pogrešaka, koje počinjaju svi ljudi pa i redovničke osobe, neka se poglavarica drži načela, da se svojstva dobre redovničke zajednice ne sastoje u tomo, da se u njoj ne počinjaju nikakve pogreške, nego u tome, da se počinjene pogreške kore i poprav ljaju. Zato kad je dovoljno sigurna da je pogreška počinjena, mora upozoriti dotičnu sestru i zadati joj pokoru, ako je potrebno. Poglavarica ima ne samo pravo nego i dužnost o pomene, kad se radi o dobru redovničke zajednice. Šutjeti od straha, da se ne ražalosti sestra koja je pogrješila, kriva je blagost i nije bez krivnje. Poglavarica mora i smije pretpostaviti, da njezine podložne sestre imadu toliko kreposti, da mogu podnijeti o-

pravdano i potrebno upozorenje.

Još bi bila veća krivnja, kad bi poglavarica dulje vremena šutjela na javne pogreške, a onda iznenada razdražena strogo ukorila i prigovarala sestri radi pogrešaka, na koje je nije nikada prije upozorila. Ovakav postupak će prije ogorčiti, nego popraviti. Uzrok tome svemu je manjak čiste i jake ljubavi kod poglavarice.

Snaga ukora nije u oštrini i uvredljivim riječima, ni u povišenom glasu, ni u od srdžbe ražarenom licu ni u uzrujanom raspoloženju, u kojem duh ne zna što usta govore, pa se zamjenjuje istina s neistinom, postavljaju se nedokazana načela ili pravila, koja bi tek trebalo objasniti. Ono "fortiter" sastoji u ozbiljnim i promišljenim riječima, u temeljitom upoznavanju počinjene pogreške, i osjećanju, da poglavarici ono što govori ne diktira strast, nego vjerski duh i vjera, a to sve za dobro onoga, koga se kori."(P Roothaam D.I.)

Zašto mora poglavarica opominjati i kažnjavati?

Prvo, jer ona to duguje sama sebi. Poglavarica se mora brinuti za posvećivanje svojih podložnica. Ona mora biti dopuna za sve njihove slaboće. Nadasve će morati Bogu odgovarati radi pogrešaka povjerenih sestara, koje je skrivila ili nije spriječila, ako je mogla. Sestre su dužne težiti za savr

šenošću, a poglavarica im mora u tome pomoći svojom budnošću i opomenama. Od nje će Bog tražiti račun radi sestrinskih pogrešaka, za koje je ona kriva radi pomanjkanja jakosti, radi kojih nije opominjala radi svoje slabosti ili radi sebeljublja, da ne izgubi ljubav sestara. Ima glavarica, koje se ne žele nijednoj sestri zamjeriti, pa su sretne, ako ništa ne vide i ne čuju. To je opasna samoobmana! Po njoj biva njihova odgovornost pred Bogom prije veća nego manja.

Drugo, poglavarica je dužna opominjati radi sestara. Među sestrama ima ona čistih, nevinih duša, dobrih plemenitih naravi, Božjih ljubimica, koje su pozvane na veliku savršenost. One gledaju revne duše, ali i mlake i lijene. Sestre poprimaju jedna od druge, poprimaju dobro od revnih duša, ali i zlo od mlakih, i često poprimaju lakše zlo nego dobro. Zato je poglavarica obvezana koriti i iskorjenjivati pogreške i sablazni.

U filijalu dolaze postulantice i novakinje sa svojim idealnim shvaćanjem redovničkog života. I tu gleda dobro dijete ono, što nije očekivalo, čuje govor, koji je za njega novost u redovničkom životu: kritiku, prekršaje šutnje, prekršaje svetog siromaštva. Što li misli, što li osjeća mlada sestra, kad vidi da se takve pogreške ne kažnjavaju? Visok pojam, koji ima o redovničkom staležu, počinje slabiti. Treba li se čuditi, ako i u zvanju počne kolebati? Poglavarica mora osigurati budućnost reda, koja na mladima ostaje. Za

to ne smije dopustiti, da se ovjekovječe pogreške starijih i da tako zajednica pretrpi štetu!

Zato je, treće, dužna opominjati radi redovničke zajednice. Odlučan je način, kako opominje i kazni. Više se jakosti pokazuje u mirnom opominjanju nego u glasnom karanju. Način opominjanja mora se ravnati prema različitim vrstama sestara.

Tu su najprije sestre dobroga duha, poštena karaktera, koje ipak počinjaju pogreške. Kako ih treba opominjati? Prema načelu: najneznatnija opomena dublje ih se doima, nego batina debelokožaca, jer su to osobnosti fine, plemenite i svjesne odgovornosti. One su se pošteno trsile da vjerno izvrše svoju dužnost, imadu veću spoznaju i jaku svijest odgovornosti, a ipak nisu sasvim slobodne od neke izvjesne taštine. Dakle oprez i uvidavnost! Poglavarica mora razborito opominjati u pravo vrijeme, na pravom mjestu i na pravi način.

U p r a v o v r i j e m e. Izaberi vrijeme kad je sestra dobro raspoložena i voljna da primi opomenu. Možda je zgodno vrijeme iza zajedničke molitve, iza svete Pričesti, iza duhovnih vježba, ili kad si joj mogla učiniti neku uslugu ili je čime razveseliti. Tada ostavi sestri vremena, da joj duša obradi opomenu. Ako je malo neraspoložena, pusti je na miru, ne govori joj dalje, pa će se doskora od toga oporaviti. Ali nikad nemoj koriti, kad je sestra umorna, ili kad joj

nije dobro, ili kad je nešto tišti i kad je neraspoložena. To nije pravo vrijeme za opominjanje.

N a p r a v o m m j e s t u . Nemoj koriti pred drugima kad pogreška nije javna. Privatne pogreške neka se privatno kore u četiri oka. Odmor nije ni pravo mjesto ni pravo vrijeme za ukor, a najmanje je za to blagdan. Prije opomene upozorimo sestru, da joj imamo nešto neugodna reći. Tada će vjerojatno opomena biti mirnije i bolje primljena.

N a p r a v i n a č i n . Kod valjanog opominjanja više se pazi na riječi i na glas nego na sadržaj. Zato se ne smije u opomenu ili u ukor potkrasti nikakva uvredljiva ni ujedljiva riječ, nikakav papar, nikakva podrugljiva gesta, nikakva manje pristojna riječ. Dobar način ravna se i sestri prema karakteru. Kod lakoumnih nije potrebno tako točno odmjeriti svaku riječ kao kod ozbiljnih. Kudrov lako stresa sve sa sebe. Melankolik naprotiv, kojemu je i onako solabljen ponos i samopouzdanje po njegovoj turobnoj naravi, postat će po nespremnom ukoru još tužniji. Pravi kolerik može osam dana o jednoj riječi premišljavati.

Kod ukora mora sestra osjetiti, da se to učinilo iz ljubavi, da joj se pomogne, a ne da je se kazni. No uvijek treba koriti vrlo mirno i bez uzrujavanja. Tada će i sestra lakše ostati mirna. Isto tako mirno

mora poglavarica poslušati ispriku sestre, ako ona želi opravdati svoj postupak. Nitko nije pod grijeh obvezan da se ne ispriča. I redovnica pridržaje svoje pravo na dobar glas.

"P. Roothaam ne spada među one poglavare, koji misle da će naškoditi svome autoritetu, ako dadu pravo podložniku, ili koji drže, da podložnik zaslužuje ukor, ako se opravda radi prestupka, kojega nije učinio. Jednoga dana opažen je prigodom nekog blagdana u sakristiji Al Ge su neki nered. To se nije svidjelo P. Generalu ne toliko radi stvari, koja nije bila u sebi tako važna, nego radi mjesta i osoba, koje su bile prisutne. Dao je pozvati P. ministra da ga ozbiljno upozori kako je on svojom nemarnosti kriv radi nereda. Pater ministar se odmah uputi P. Generalu i nađe ga u sobi. Tek je za sobom zatvorio vrata, kad li ga P. Roothaam oštro ukori. P. ministar je stajao skromno i ponizno pred njim i nije progovorio ni riječi, dok je general govorio i nije ni jednim znakom pokazao, da ga ukor vrijeđa. General se čudio i počeo je sve nehotice ublaživati stroge riječi. Tada doda: "Ja ću stroge riječi kojima me je Vaše Velečasno Očinstvo ukorilo vjerno prenijeti patru, kojemu po zakonu pripadaju.""A zar niste vi pater ministar?" - "Jesam, ali nisam prefekt crkve i sakristije.

A pater ministar se ne smije miješati u stvari, za koje su drugi odgovorni, osim da se ispravi koji propust ili spriječi ako je moguće." Ovaj je odgovor P.Roothaam rado slušao te reče: Izvrsno, Patre ministre, dobro, vrlo dobro! Vaš je odgovor na mjestu. Ipak mislim, da vam je ta stvar bila poznata." I otpusti ga, smješeći se. (P.Roothaam, der bedeutendste Jesuitengeneral unserer Zeit. Herder 1928.)

Opomena neka se vrši čistom nakanom, a ne iz egoizma i osvete. Čim opomenuti opazi, da je poglavarica strastveno uzbuđena, sve je uzalud. Ovakav ukor nikad ne koristi i nema Božjeg blagoslova.

Konačno mora poglavarica majčinski opominjati, s iskrenom ljubavi koja konačno mora u svemu imati posljednu riječ na pr. u ostalom, draga sestro, ja sam s vama zadovolj na, budite dobre volje. I Bog vas ljubi i po maže vam svojom milošću. Treba poticati na po pouzdanje. Jao, kad bi posljednji pogled naj ke bio uvredljiv. Krist vidi da farizeji ispravno vrše zakon, ali Ga žalosti tvrdoća nji hova srca.(Mk 3,5). Treba mnogo jakosti da mo žemo opominjati i kažnjavati na pravi način!

Drugi dio sestara tvore one osrednje, koje su dobre, ali slabe. Kako ćemo prema nji ma postupati? Kako treba njih opomenuti, ako pogriješe? Tu vrijedi Spasiteljeva riječ, ko ju je odgovorio Petru, kad ga je pitao! Gospo

dine, koliko ću puta oprostiti svome bratu, ako me uvrijedi, - sedam puta? Isus mu odgovori. Kažem ti, no sedam puta, nego, sedam deset puta sedam!(Mt 18,21). To znači treba imati strpljivosti, gdje se vidi, da sestra i usprkos mnogih pogrešaka uviđa svoju krivnju i ima dobru volju da se popravi. Obično je dosta da postupa kao kod prije spomenute skupine. Više je puta dobro dodati mrvicu baruta, te oštrije naglasiti opomenu, naložiti malu pokoru i potaknuti na veću pažnju i energiju. Jer ako slabi ljudi često pogrješe treba više ozbiljnosti u postupku, ali ipak mora ljubav biti temeljni ton.

Treću vrstu sestara tvore one nepopravljive. Ima i takvih pred Bogom i pred ljudima, ali su rijetke. Nutarnja, nesebična poglavarica, koja istinski teži za svetošću, ima rijetko kada koju nepopravljivu sestru. promotrimo pobliže razne vrste nepopravljivih.

Prva su vrsta one, koje su nepopravljive po t e m p e r a m e n t u . Za te treba mnogo vrlo mnogo strpljivosti i jakosti. Zlo leži u krvi. Moramo je dovesti do toga da neprestano radi na sebi. Ako poglavarica to postigne, da ta sestra uvidi pogrešku svoga karaktera i da hoće raditi na svome popravku, već je mnogo postigla. Općenito se i ne može doći do većeg uspjeha, zlo leži predubo ko, ono je sraslo s karakterom. Karakter osta je i uz težnju za svetošću. A Bog i hoće, da se svatko posveti s karakterom koji mu je

prirođem. Svakako se može neka pogreška karaktera lakše popravljati od drugih, ali nijedna nije tako jaka, da se ne bi moglo raditi oko njezina popravka. Sestre, koje su dobre volje i ponizne barem ne škode zajednici pogreškama svoga karaktera. Kad se vidi, da se žele popraviti, lakše se podnose njihove pogreške. Ovim poštenim dušama treba na svaki način pomoći, treba ih neprestano hrabriti, da ne klonu u teškom bo-ju. U tu svrhu korisna su ova sredstva: dati im više vremena za molitvu, po kojoj dobivaju vrlo djelotvorne milosti, postavljati više važnosti na duhovne vježbe, iskazivati im male usluge i prirediti im koju malu nevinu radost, da se po svemu tomu obodre.

Neke su nepopravljive radi svoje s t a r o s t i i radi s v o j i h n a v i k a . Kod ovih je izumrla snaga da se promijene, pa se i ne može mnogo što učiniti. Takva sestra ne može skakati kao sedamnaestgodišnja. Njezini su udovi nogibivi i ukočeni. Ukori je tjeraju u zdvojnost. Njihovi slabi živci ne podnose ponovne opomene, one klonu ili padaju u bjesnilo. Treba ih učiniti neškodljivima, a to se najlakše postiza-va zaposlenjem, koje im odgovara. Mala neznatna priznanja održavaju ih u miru. Tako ostaju poglavarici sklone i ona ih lakše drži u svojoj ruci. Na sudu će dragi Bog biti poglavarici vrlo milostiv radi pogrešaka njenih starih sestara, koje se mogu učiniti samo neškodljivima i mirnima.

Ima nepopravljivih sestara po p r k o s u . U tom slučaju mora poglavarica najprije moliti, puno moliti i pred Bogom zrelo razmišljati, kako da postupa s tim sestrama, da ne bi po nespretnosti učinila zlo još gorim. Svaka neprava riječ, svaki nepravi postupak znači ulje na vatru. Ako sestra druga čije ne škodi, nego samo poglavarici prkosi i samo je njezin križ, neka poglavarica moli i razmišlja, što da radi, ali u svakom slučaju neka s tom sestrom bude pravedna i ljubezna. Ako sestra drugima škodi, tada treba pokušati, da joj se dade ugodan posao, da bude neškodljiva, ali mora prvenstveno biti prema njoj pravedna i majčinska, da nema opravdanog razloga tužiti se pred drugima. Ako ne pomaže ni sva molitva ni sva ljubav, tada se treba posavjetovati s višim poglavarima i raditi u dogovoru s njima. Ako nakon opetovane opomene još uvijek prkosi, možda bi premještaj bio koristan. Samo ne valja na otvorenu ranu metnuti melem i dati da bolest slična raku pod njim dalje buja. Ne valja ni to da se upotrebi lijek koji samo blaži boli ili napola liječi, ako samo operacija može pomoći. Draga sestro nadstojnice, ovdje imaš krasnu priliku da budeš jaka i da vršiš herojsku ljubav.

Ima nepopravljivih sestara i zato, š što n i s u s a s v i m n o r m a l n e , koje za mnogo toga nemaju zdrav sud, za koje obično kažemo, da im nešto manjka. A takvih nema malo među redovnicama. Treba samo pogledati tu jednostranu i smušenu čeljad i njiho

vo neprirodno biće i vladanje. Poglavarica se mora brinuti, da se one pametne ne sablažnjavaju nad tim neprirodnim stvorenjima. Često puta je dosta jednostavno primjetiti: "Ta poznamo ih", ili što slično. Time ih se veći na umiri i ne ljute se. Nije tako lako upravljati i snositi histerične. Već velika Terezija piše o njima: "Koliko se god mučimo, da spriječimo primitak takvih osoba, one su toliko dovitljive, da će se, ako je potrebno, posve prikriti, da ih ne opazimo sve do časa, kad više nema pomoći. Ima mnogo stramputica, koje one pronađu, da izvrše svoju volju, pa treba točnih istraživanja, da ih upoznamo te saznamo, kako ih treba snositi i voditi, da drugima ne škode." (Djela sv. Terezije II.)

Teško, vrlo teško je postaviti diagnozu za histeriju. Kolkim je već krivo shvaćenim sestrama ova odvratna riječ "histerična" učini la redovnički život dvostrukom mukom i oduze la svaki polet da teže za savršenošću. Kod postavljanja diagnoze za histeriju, ne možemo biti dosta oprezni, ako ne želimo učiniti nekome veliku i gorku nepravdu i nanijeti mu štetu, koja se često vrlo teško ili nikako ne može popraviti.

Isto tako mogu biti štetne posljedice za okolinu, ako se histerična osoba pravo vremeno ne upozna i ne otkrije. Koliko je već nesreća i nevolje pretrpjela po koja redovnička o.itelj, što je histerična osoba prekasno upoznata. Histerična sestra je težak križ

za redovničku zajednicu, a osobito za kuću, u kojoj živi. U svojoj nezrelosti i prikrivenom egoizmu ide često poglavarima i u svojim malim potrebama i željama, pa proizvodi utisak da je dobra i savjesna redovnica, koja se rado dade voditi. Zatim znade vješto govoriti o predmjevanim i istinskim pogreškama susestara, koje ne idu tako često poglavarima, pritom pretjeruje i stidljivo šuti o svome vlastitom vladanju, kojim vrijeđa susestre. Kao rođena glumica drugačije se pokazuje pred poglavarima, a drugačije prema sestrama, kako to već zahtjeva prilika, znade glumiti ganutljive scene tako prirodno, da poglavare lako uvjere o svojoj nedužnosti. Kako znade vrlo vješto poglavare zablještiti i za sebe predobiti, redovito dobiva lakše i ugodnije poslove, i bez truda protura svoje pravo. Sve histerične sestre, koje su kao takve prepoznate tek kad je bilo prekasno, znadu se vješto izmaknuti neugodnim i niskim poslovima, ali su uvijek tamo, gdje je nešto osobito i neobično, gdje se mogu pokazati i glumiti.

Opširno je raspravljen taj kompleks u knjizi: E. van Acken: "Hysterie"!

Konačno ima još nepopravljivih radi p o m a n j k a n j a z v a n j a. To se može dogoditi, ako smo kod primanja odviše širokogrudni i nagli, jer smo pod dojmom vrena i velikog pomanjkanja sestara. Ako upoznamo pogrešku na vrijeme barem prije polaganja vječnih zavjeta, moramo je ispraviti te doticnu iz ljubavi prema redu otpustiti. Ili ka-

ko može jedna sestra u samostanu težiti za svetošću, ako je Bog nije za to pozvao? Kako će moći bez milosti zvanja cio svoj vijek provoditi u žrtvenom životu? To će joj uspjeti kao dromedaru ples. Za to nisu sposobne te ukočene i teške životinje. Tako ne će ni poglavarica sestru bez zvanja svojim opomenama privesti kreposti. To znači za poglavaricu vježbu u strpljivosti i obzirnosti. Mora se zadovoljiti s tim, da takva sestra ne škodi drugima i da ne daje sablazan. Gdje samo može, neka joj bude dobra, neka je podržava u dobrom humoru, i neka je upotrebljava puno za vanjske poslove. Od poglavarice se traži mnogo jakosti da uzmogne sva ta sredstva trajno i dobro upotrebljavari.

c) Jakost u davanju, u darežljivosti.

Dragi Bog je veliki poglavaričin saveznik. On je milionar i odličnik, koji siromasima mora i hoće pomoći. Radi njega su se redovnici svega dragovoljno odrekli, zato se On mora za njih brinuti. A to je Bog i činio upravo izvanrednim načinom, kako pokazuje povijest redova svih stoljeća sve do naših dana. Upravo danas doživljuju redovnici istinitost Spasiteljevih riječi: "I svaki koji ostavi kuću ili braću ili sestre ili oca ili mater ili ženu ili djecu ili polja poradi moga imena, primit će stoput onoliko i baštinit će život vječni". (Mt 19,29).

Bog se zbilja dobro brine za revne

redovnike. Što slijedi otale za poglavare, kojima je povjerena uprava samostanskih dobara? Kome treba da se daju ta samostanska dobra u prvom redu? Sestrama. Zato treba blagodarno dijeliti sestrama, a ne smijemo biti sitničavi ni tjesnogrudni u brizi za tjelesno dobro podložnica. Dobre stvari nisu radi nevaljanaca. Hrana neka bude dobra i krepka, i za sve potrebe kao za stan, odjeću mora se poglavarica dobro brinuti kako se slaže sa zavjetovanim siromaštvom. Treba svakako brižljivo upravljati stvarima, ali poglavarica ne treba ipak zato škrtariti ni stiskati. O sobito treba da bude darežljiva prema bolesnima. Mjesna poglavarica neka si kao najveće pravo pridrži brigu za bolesne. Trebala bi ih dnevno jedan do dva puta posjetiti i uvjeriti se, da se sve vrši, što je liječnik odredio. Ako je i glavarica bolesna, kaže sv. Majka Sofija Barat, neka se pobrine, da se najprije posluži bolesna susestra. Neka se odmah potraži liječnička pomoć i neka se bolesnici ne pokaže, da je sestrama na teret, a još manje joj se smije predbacivati, da je možda sama kriva bolesti svojom nespretnošću. To zahtjeva mnogo muke i brige, ako želimo sve dobro učiniti. A zato postoji krepost jakosti. Sestre, koje su slabe poknstrukcije ne silimo na post. Tjelesni poslovi spojeni s duševnim radom, samozatajom i sabranošću duha dvostruko troše sile. Tu nije post na mjestu. U sumnji dajmo odvažno dispenzu i ne budimo tjesnogrudni.

d) Jakost u p o d u z i m a n j u. Sve što traži poslušnost, dužnost i sveta Pravila, mora poglavarica hrabro izvesti. Tu se nema čega bojati, jer je sve Božja služba, što se vrši u svetom posluhu, u službi dužnosti, po svetim Pravilima. Ako n.pr. poglavarica ima premalo sestara ili malo sposobnih, može koju slijepu, kljastu ili gluhu, tada će lako pomisliti, da ne može naprijed. No, dragi Bog će joj pokazati, da se može nešto učiniti i sa slijepim, kljastim i gluhim i da može sve izvesti, ako sve sestre dobro iskoristi. Nemojmo neprestano bombardirati više poglavare s molbama, kad znamo, da je svagdje jednaki manjak. Treba svaku stvar razmisliti, a onda odvažno i s mnogo razbora t.j. s mnogo strpljivosti i humora vedro iskoristiti sve sile, tako će poglavarica moći mnogo dobra učiniti, kako pokazuje iskustvo.

c) Jakost u samoodricanju i u svladavanju sjetilnosti. Tu se ne misli na grubu sjetilnost u jelu i pilu. Ne, tu se radi o mnogo finijoj sjetilnosti, koja izbjegava neugodno, i traži ugodno. Imamo n.pr. nesimpatičnu sestru, prema kojoj smo opori, jer nismo gospodari svoje sjetilnosti. Poglavarica, koja svoju naravsku nesklonost ne svlada va, lako daje sestri, da to osjeti. Pogreške te sestre gleda samo kroz povećalo. A to vodi lako do nepravednog i nemilosrdnog nastupa. Tu se treba čvrsto poslužiti posebnim ispitivanjem savjesti. Ili ako je glavarica nešto mekša po naravi, a jedna sestra isto

tako: one osjećaju međusobnu privlačivost, jedna drugoj poklanja povjerenje. Neuredna se ljubav i privrženost ušulja tajno u srce i zasljepljuje poglavaricu tako, da s tom sestrom govori više nego s drugima, na štetu autoriteta i sestrinske ljubavi. Sklonosti i nesklonosti nijesu rijetkost u ženskim samostanima. One mnogo narušavaju samostanski mir, ako se ne suzbijaju snažno i ustrajno. Od poglavarice se traži duševna jakost, da ne izgubi mira ni strpljivosti u mnogim neurednim poslovima, uz mnoge molbe i tužbe, ko je mora danomice slušati, a niti radi kritike, koja se odnosi na njezinu osobu i na njezino upravljanje.

Svatko, tko je na vodstvu, izložen je svakako kritici. Na tome se ne da ništa izmijeniti. Veliki vođe, znameniti državnici i Božji učenjaci, a da i ne govorimo o manje važnim ljudima, svi su morali iskusiti, kako su im kritizirali i najbolja djela. Ni sveci nisu bili od toga izuzeti. Kad je Sv. Terezija iz Lisieux-a u dobi od 2o godina postala učiteljicom novakinja govorila joj je jedna starija sestra: "U vašoj dobi, sestro, treba li bi naučiti sebe svladavati, prije nego bi drugima davali smjernice." Bez sumnje je Mala sv. Terezija imala više samozataje nego ta starija sestra, koja ju je nepravedno kritizirala. Ili, sjetimo se poglavara sv. brata laika Gerarda Majele, koji ga je poslao nekom drugom poglavaru s ceduljom, na kojoj je bilo napisano: "Šaljem vam jednoga brata la-

ika, koji nije ni za što." Nije li često ovako bila ocijenjena i sestra, koja je mnogo i dobro radila? Ljudske zablude!

Svaku kritiku možemo iskoristiti sebi na dobro i učiniti je vrlo vrijednim sredstvom za dobro spoznavanje samoga sebe. Ništa nije gore od tajne, napola suspregnute kritike, koja je zato oštrija. Otvorena, poštena kritika olakšava poglavarici službu i odstranjuje mnogu predrasudu na obje strane. Ako poglavarica ne će da čuje kritiku može izgubiti mnogo potrebno saznanje i mnogu korisnu pouku. Odakle dolazi to, da svi u kući znadu za neko zlo, a samo poglavarica ne zna? A ako se onda koja sestra odvaži i skromno upozori poglavaricu, kaže joj se: "da je tako, to bi se meni već davno reklo". Ne, draga poglavarice: ako ti ne možeš slušati dobro namjerne kritike, tada ti se ne kaže ništa, što bi ti trebala znati. Sveci su primali kritiku s neobičnom blagošću. Jer su oni gledali što je istinito u onome što su drugi rekli, i bili su svjesni, da nisu nepogrešivi. Gdje nema svježega propuha kritike, tamo vlada zasićeno, bezbrižno raspoloženje, koje je obilan izvor mnogih nesporazuma, nehaja, i propusta. Zato, draga sestro Poglavarice, slušaj strpljivo i mirno kritiku, došla ona od prijatelja ili neprijatelja. Uvijek će biti na dobro, ako je ispravno iskoristiš. Sveci su po njoj napredovali i jačali.

Poglavarica je dakle kao poglavarica pozvana na veću svetost nego druge sestre. To dokazuju nebrojene zgode, koje od nje traže kršćansku duševnu jakost i heroizam. No ona ne smije zaboraviti, da nije sama, da je Bog iza nje. "Ti si, o Bože, moja jakost" (Ps 42,2). Svaki kršćanin, svaka redovnička osoba, a napose svaka poglavarica ima iza sebe Božju moć, mudrost i dobrotu. I ako vojska u oko stane, ne ću se bojati. Bog je iza mene, kad opominjem, korim i kaznim. Bog je iza mene, kad opraštam i zaboravljam. Bog je iza mene, kad me ponizuju i osobno vrijeđaju. Bog je moja jakost, On mi daje odvažnosti i snage, da sve strpljivo podnesem i šutim s prijaznim pogledom na svoga uvrediteljа po uzoru božanskog Spasitelja. Ako je pogodi što teška i tvrda, ona šuti i misli: Bože budi milostiv meni grešnici. Ako je tko uvrijedi, onda govori još bolju molitvu : Deo gratias! "O Bože, ne mogu dosta da Ti zahvalim. Najljepše, što mi možeš dati jest, da nešto trpim za Te". Tako se poglavarica posvećuje po svojoj službi i postaje blagoslov za cijelu kuću i za svoj red.

POGLAVARICA

M A J K A

Nama nije dosta samo sunčano svijetlo, nego nam treba i topline, da plodovi mogu sazreti da tako dobijemo kruha. Nama nije potrebna samo istina i uvid u naše dužnosti i pogreške, nego nam treba milosti i pouzdanja. Mnogo hrabrosti i pouzdanja treba sestrama za vjerno ispunjavanje njihovih redovničkih zvaničnih dužnosti, neizmjerno mnogo hrabrosti i pouzdanja trebaju poglavarice, da mogu svojim primjerom svima svijetliti. Evanđelje iznosi jednu potresnu scenu, u kojoj se majka u svojoj tjelesno duhovnoj nevolji utekla Spasiteljevom milosrđu. To je bilo u prvoj polovici posljednje godine Isusova života, kad je mržnja farizeja proti njemu narasla do vrhunca, da im je jedva izbjegao kad je sa svojim učenicima putovao u krajeve Tirske i Sidonske. Tada dođe jedna žena Kananejka, iz toga kraja i poviče za njim: "Smiluj mi se, Gospodine, Sine Davidov! Moju kćer vrlo muči đavao." (Mt 15, 22) Spasitelj se pričini, da je uopće ne vidi, a nije se obazirao ni na zagovor apostola. Istom kad je bijedna žena došla do Njega usprkos svim zaprekama i kad je svojom poniznošću i vjerom oborila sve njegove prigovore, ispunio je njezinu molbu i ozdravio joj je kćer. Ovdje zorno vidimo, kako se po velikom pouzdanju iz velike nevolje dolazi do velike pomoći i milosti. Često nam se čini put do Spasitelja dalek i jedna zapreka za drugom zatvaraju nam put do Njega, ipak se Spasitelj dade naći onome, tko ga poštena srca traži.

1. Kod Majke vidimo veliku nevolju, zapuštenost i bezizglednost. Moliteljica je poganka, sv. Marko je zove točnije po njezinoj domovini Sirofeničankom, ali ona vjeruje u jednoga Boga. I onda je bilo pogana, koji su poput Joba vjerovali u jednoga Boga. Da se čovjek spasi nije bilo obvezatno biti Židov, nego je bilo dosta, ostaviti se idolopoklonstva, i čestito živjeti po naravskom zakonu. Nevolja ove duše, koja je ljubila Boga, sastojala se u tome, što je morala živjet

ti među neznabošcima sa svim njihovim nedjelima, a njezina jedinica kćerka bila je opsjednuta od vraga.

Opsjednuće je preuzimanje tjelesnih i duševnih čovjekovih sila po zlom neprijatelju, vragu. On kao drugi "ja" neprijateljski raspoložen prema prvome "ja" upotrebljava čovjekove organe i moći, te po njima govori, radi ili sprečava njihove funkcije. Ne da se poreći da postoji ovakva mogućnost da vrag zavlada nad čovjekom. Ako već sugestivna moć ljudske volje može da proizvede veliku silu nad tuđom voljom i nad njegovim organima, koliko više može to učiniti moć čistoga duha. Opsjednuće je neovisno od ćudorednog stanja čovjekova, ali je osobito često na tlu poganskih naroda. Tamo vidimo najveće bjesnilo. Sjetimo se opsjednutih u Gerasenu (Mk 5,1-2o). Što je strašnije poganstvo, to strašnije i opsjednuće. Poganstvo je u Kanaanu bilo na poseban način sjetilno i grozno, klanjalo se je svim bogovima. Otale možemo zaključiti koliku je moć imao sotona u tom kraju i kakva je stanja proizvodio u ljudima.

Uživimo se u položaj Kananejke. Njezino jedino dijete zaposjeo je sotona i mučio ga je. Ona vidi kako je strahovita i tiranska moć ovladala njezinom kćeri, a stoji nasuprot toj nesreći bezpomoćna. Ona se niti može niti hoće obratiti na poganske svećenike. Što da radi? Vijest o Spasiteljevim

čudesima, duboko je prodrla među pogansko stanovništvo njezina kraja, ali ona ga ne može potražiti, jer je u kući sama s djetetom, koga ne može ostaviti sama. A ne može ga povesti na dugi daleki put u Judeju. Koje li je prizore proživljavala dnevno sa svojom bijednom kćerkom, koju je đavao strašno mučio. U majčinskoj ljubavi nastoji svu tu bijedu sakriti pred ljudima. Tako je mora sama snositi. Kako li je bijedna!

Sestro poglavarice, imaš li ti u svojoj kući tako bijednu kćerku, koju muči zloduh. Kako često je takva sestra teškoga karaktera kućni križ. A trebalo bi reći kućni blagoslov! I tu dolazi do scena, kad ne znaš ni pomoći ni savjeta. Nitko ne razumije tvoj tjeskobni položaj, tvoje boli i tvoje brige, a i ti sama nerado govoriš o njima.

Siromašna majka ne može zapustiti svoje dijete, ono ima samo nju. I gle, iznenada dolazi Spasitelj u njezinu blizinu. Spasitelj je tu, ali želi ostati neopažen (Mk 7, 2-4). Nije li ta slika slična ovoj ili onoj zgodi u poglavaričinu životu? Spasitelj je tu, ali je sakriven. Ti nemaš utjehe u molitvi ni kod svete Pričesti. Nijedna svijetla zraka ne dopire iz Tabernakula u tamu tvoje duše. Ti si sama sa svojom nevoljom.

2. Tu je <u>osamljena</u> žena, a <u>Spasitelj šuti</u>.

Kananejka pokazuje poglavarici kako se može iz velike bijede preći u veliko po-

uzdanje. Ona je čula da Spasitelj dolazi, možda ga vidi u daljini. To je čas milosti. Ona ostavlja svoje dijete Božjoj zaštiti, ostavlja kuću i žuri se za Spasiteljem s čvrstom odlukom, da će od Njega sve izvojštiti. Uistinu jedva da je koja duša tako hladno primljena kao Kananejka. Morala je nadvladati gotovo nepremostive zapreke da dođe do Spasitelja. No ona ne miruje prije nego je postigla cilj. Tako ti pokazuje ova bijedna majka put kroz sve zapreke do Spasitelja, toga izbavitelja i otkupitelja.

a) Ona n e m o ž e doći do Spasitelja. To je prva zapreka. Spasitelj ide naprijed, a za Njim u nekoj udaljenosti apostoli. U strahopočitanju poštuju Učiteljevu šutnju, koji ne želi da Ga smetaju. On ide sam, moli i razmatra. Između Njega i nje su apostoli. Bijedna majka ne može do Spasitelja. Uvjerenjem nepokvarena čovjeka vjeruje u Spasitelja iz tuđega naroda i uzda se snagom majčinskog srca, u Njegovu spremnost da pomogne. Zato glasno viče za Njim: "Smiluj mi se, pomozi mi", kao da je ona sama bolesna. Ona osjeća nesreću svoje kćeri, kao da je njezina vlastita. Majka i dijete spadaju zajedno. Zato često puta majka jače osjeća bol svoga djeteta nego ono samo. Djeca, koja trpe, najbliža su majčinskom srcu. Za njim viče neprestano: "Smiluj mi se, Gospodine, Sine Davidov,! Moju kćer vrlo muči đavao." (Mt 15,22) Divne li molitve, koja se ovako vine iz majčina srca, iz poglavaričina srca,

do Božjega Srca. Ona ne ispričava njezine pogreške. To je velika tajna duhovnoga života! Mi uvijek mislimo, da bi najprije morali Bogu dokazivati, da smo bili dobri ili barem da bi htjeli biti, ako želimo izmoliti milost. Mi se ne smijemo opozivati na Božju pravednost. O da, kad bi naša dobra djela bila temelj našega pouzdanja, tada bi mogli svi očajati. Temelj našega pouzdanja jedino je Božja obzirnost, dobrota i milosrđe. Zato moli Crkva: "O Bože, koji svoju svemogućnost najviše očituješ opraštanjem i smilovanjem, umnoži nad nama svoje milosrđe da hrlimo prema Tvojim obećanjima i po Tebi postanemo dionicima nebeskih dobara." (10 nedjelja po Duh.)

Tako mora poglavarica sazivati milosrđe Božje: "Smiluj se meni. Ne ja, ali dijete je bolesno, te majka trpi s njim, trpi dvostruko." Srce majke poglavarice govori s apostolom Pavlom: "Tko trpi a da ja ne trpim s njim? Tko je slab i ja da ni sam slab? Tko se sablazni i ja da se ne raspalim?" (2 Kor 11,29)

Majka moli usrdno: "Gospodine", u toj riječi je sadržano priznanje da je Isus Bog. "Sine Davidov", to je priznanje Isusove čovječje naravi. "Moju kćer vrlo muči đavao." Tu može samo jedan pomoći, Bog, u čije se milosrđe pouzdaje. Divne li molitve! S jedne strane Bog sa svojom svemogućnosti i dobrotom, a na drugoj strani dijete mučeno od đav

la, - a u sredini majka! Ganutljive li slike!

b) Druga zapreka: S p a s i t e l j se n e o b a z i r e n a m a j č i n e p o v i k e . Ono čega ne možemo nigdje u Evanđelju naći, događa se kod ove majke, koja vapi za pomoć. Isus se ne obazire na nju, ide dalje svojim putem, ne sluša njezine glasne vapaje. Nikada nije božanski Spasitelj nijednu moliteljicu stavio na tako tešku kušnju. Pa i srce apostola postaje meko. Oni se konačno odvaže, da Gospodina smetaju u molitvi. Nešto se odviše prirodno obraćaju na Učitelja: "Otpravi je, jer viče za nama".(Mt 15, 23)! Sve će ljude upozoriti na tebe, a ti želiš ostati nepoznat!"

Kananejka sluša i opaža da se o njoj radi. A kakav li joj odgovor daje Gospodin: "Poslan sam samo izgubljenim ovcama Izraelova doma."(Mt 15,24)

Ovo Isusovo odbijanje bilo je osnovano na istom temelju na kojem je bio odgovor, koji je dao vlastitoj Majci na svadbi u Kani. U svome mesijanskom pozivu ima se jedino držati naloga, što Mu ga je dao nebeski Otac. Kao u Kani tako i ovdje Njegov odgovor ne sadržava apsolutno ne nego uvjetni pristanak. Obje žene, Isusova Majka i Kananejka morale su podnijeti tešku kušnju svoje vjere i svoje poniznosti, ali one su Gospodina dobro razumjele i bile su uvjerene, da će se On u pravi čas smilovati. Kako je Go-

spodin aludirajući na usporedbu s dobrim pastirom opravdao svoj stav poslušnošću prema Ocu, apostoli nisu više pokušavali, da promijene Njegovo raspoloženje.

Tko je od nas podnio ovakvu kušnju? Što je morala misliti bijedna majka, kad ju je Gospodin odbio? Tvoji vapaji i tvoja molitva nemaju svrhe. Ta vidiš da Gospodin neće. Uzmakni dakle, ne preostaje ti ništa do tvoje nesreće i očajanja. Koliko bi duša u sličnom položaju ovako pomislilo i okrenulo se natrag. Što radi Kananejka , je li ona bez odvažnosti?

Gospodin odlazi da pokaže, da ne će više da ga opterećuju. A Kananejka? Ona trči preko praga svoje kuće, baca mu se pred noge i vapi: "Gospodine pomozi mi." (Mt 15,25)Kao Marija u Kani osjeća i ona, da joj je Isus dobar u srcu, i ako ju je odbio. "Gospodine, pomozi mi," više ništa ne može reći, nego čeka bez daha Isusov odgovor.

Kod Isusovih nogu, tu je i tvoje mjesto, sestro starješice, kad dođu teški časovi. Obujmi Isusove noge i reci Mu: "Ne puštam Te i ako me ne uslišaš vikat ću."

A što radi Gospodin? Pruža li pomoć barem sada siromašnoj teško kušanoj majci? On govori: "Nije pravo uzeti kruh od djece i baciti ga psićima." (Mt 15,26)

Prepoznajemo li našega Spasitelja u tim riječima? Zar nije rekao:"Dođite k meni

svi, koji ste umorni i opterećeni!" I evo sada je došla jedna majka opterećena dvostrukim križem i dobiva ovaj neočekivani odgovor. Riječ o psićima nije je trebala rastužiti. Istočnjaci vole slikoviti govor i razumiju bolje nego mi što usporedba znači. Kao što je Bog nazvan tatom, u onoj izreci: "Gospodin dolazi kao tat", isto tako ne znači poganima riječ psići nikakvu pogrdu, nego samo hoće jasno izrazi ponor između Spasitelja i pogana. Tko bi od nas ovo tako razumio i ponizno primio? Zar je ona kriva, što je poganka? Možda je ona jedina u tom kraju, koja u Njega vjeruje. Mnoga duša, koja je manje ponizna, ustala bi i otišla. Ona bi vjerojatno zlo sudila u svom srcu o nemilosrdnom proroku. Ponizna Kananejka nije nikako bila uvrijeđena, vrlo vješto i s velikom prisutnošću duha prihvati ona ovu sliku u svoju korist: "Da, Gospodine, jer i psići jedu mrvice, što padaju sa stola njihovih gospodara". (Mt 15,27).

U tom se odgovoru očituje fina duša, ponizno shvaćanje i jaka vjera!

Tako moraš i ti moliti, takvom vjerom, ustrajno, a osobito tako ponizno, ako se problem prividno ne da riješiti i ako se ne možeš osloboditi tjeskobe srca. Tada moli djetinje i ponizno: "Dobri Spasitelju, ako Ti kažeš da ne ćeš imati posla s takvim grešnicima, kava sam ja, tada imaš pravo. I kad bi kazao, nemam milosti za te, kad si već tolike proigrala, to je nažalost i te kako istinito.

Ali dolazim kao psić iza tvojih svetaca iza tvoje druge djece. Daruj mi barem koricu tvrdoga kruha, ja sam zadovoljna.

Ovako pouzdana i ponizna molitva prodire kroz oblake do Božanskog Srca! Koliku kušnju jakosti i vjere očituje ovo plemenito shvaćanje! Pouzdanje udruženo s poniznošću srca može izdržati svaku kušnju.

3. Kananejka dobiva veliku pomoć.

Brižna je majka izgovorila svoje: "Da, Gospodine, jer i psići jedu mrvice, što padaju sa stola njihovih gospodara" i zašutila. Oči joj gore, bez daha gleda u Spasitelja, sada mora čuti odluku hoće li joj pružiti pomoć ili će pasti u neiskazanu bijedu. Tada joj reče Gospodin: "O, ženo, velika je tvoja vjera, neka se ispuni tvoja želja." (Mt 15,28). Ona se vrati kući i nađe dijete gdje leži u krevetu. Zloduh ju je ostavio. (Mk 7,3o) Poniznost i pouzdanje svladali su Božje Srce.

"O" je prva Spasiteljeva riječ. Ovakvih poklika ima malo u Isusovu životu, on ih je rijetko upotrebljavao. "O ženo, velika je tvoja vjera." Sam Bog se čudi nad tolikim pouzdanjem, nad tolikom vjerom. Kako se sretnim osjećao Spasitelj, a kako je istom bila sretna bijedna majka! Da, tko se ne bi veselio nad Spasiteljevom pohvalom! Ovako će Spasitelj pohvaliti svaku poglavaricu, koja se posvećuje u bijedi i nevolji, koja se poniz-

no pouzdaje samo i jedino u Božju moć i dobrotu i tako pobjedi Srce Božje na njegovoj najslabijoj strani. U poniznom pouzdanju je ključ Božjega Srca. Zato joj odgovara Spasitelj: "Neka se ispuni tvoja želja".(Mt 15, 28). "Blago svima, koji se u Njega uzdaju" (Ps 2,13). Bog će ispuniti volju onih,koji ga se boje, ali još više onih, koji se u Njega uzdaju. Po nauci sv. Tome Akvinskoga ovisi mjera milosti od slobodne Božje odredbe, ali i o mjeri pouzdanja, kaošto se mjera zasluga ravna po mjeri ljubavi.

Znaš li, sestro nadstojnice, u čemu je krivnja, ako ti ne ide dobro? Nemaš dosta pravog pouzdanja! Više pouzdanja, više poniznog i ustrajnog pouzdanja! Uči se od Kananejke ovome jakom pouzdanju u Boga, koje pobjedonosno svladava sve zapreke. "Po ovoj riječi ostavio je zloduh njezinu kćer." (Mk 7, 29). Spasitelj dakle pripisuje majci uspjeh i čudo. To je istina, koja usrećuje. Duh oholosti bježi pred duhom poniznosti. Majka ustane puna radosti, pohrli svojoj kćeri i nađe je zdravu i vedru na počivaljci. Sad nije bilo pripovijedanju kraja. Majka i kćerka su presretne od blažene radosti. Iza toga odvede majka svoje čudesno ozdravljeno dijete k Spasitelju i zahvale mu od svega srca. No time nijesu iscrpljene sve Spasiteljeve milosti. Njegova je ljubav i pripravnost pomoći bila veća od njihove molbe. Majka i kćerka primile su veliku milost vjere, postale su kršćanke, sveti priznavaoci vjere i

mučenice, kako je u legendi sačuvano.

Ako je nebo položilo u srce nesretne majke misao, da kod Spasitelja potraži pomoć, to je čudesno ozdravljenje kćerke sigurno mnogo pridonijelo, da su nastale prve kršćanske općine u Tiru i Sidonu odmah iza Gospodi nova uzašašća na nebo. Pavao je jednu sedmicu boravio u Tirskoj kršćanskoj općini. "Kad se navršiše dani, izidosmo i krenusmo na put a pratili su nas svi sa ženama i djecom do izvan grada. I kleknuvši na obali pomolismo se. I oprostivši se jedni od drugih, uđosmo mi na lađu, a oni se povratiše kući. (Dj.Ap. 21, 5,6) Vjerojatno su bile kod toga prizora prakršćanskog zajedničkog života i sretna majka i čudesno ozdravljena kćerka. Pa i ako to nije bilo,živjela je uspomena na njih u prvoj crkvi, jer su one priredile tlo za primanje vjere."Koji siju u suzama, žet će u radosti". (Ps 125, 5). Božansko je srce zahvalno za djetinje i ustrajno pouzdanje.

Zašto je Spasitelj poduzeo naporno putovanje od četiri do pet dana u poganski kraj grada Tira? Tamo je živjela j e d n a duša, koja je iskreno tražila Boga. Zato joj se objavio i pomogao joj je. Može u tvom životu biti dana, kad ti nitko ne će pomoći, nitko te ne će razumjeti, nitko ne će na te misliti. No jedno ti je srce uvijek otvoreno, srce Tvoga Spasitelja u tabernakulu. Onamo idi sa svojom nevoljom, sa svojom bijedom,

pa ćeš i ti molitvom i pouzdanjem postići veliku milost. U tvojoj je ruci velika moć : t v o j m a j č i n s k i v a p a j . Isko risti ovu veliku snagu! A nama svima daje Božanski Učitelj u ovoj tajni važnu nauku, da ne izbjegavamo poniženja i da ih velikodušno primamo.

S a d r ž a j

	P r e d g o v o r	I
I.	Glas vremena poziv je Božji	1
II.	Najviše životno pravilo redovnika	14
III.	Samo je Bog gospodar	35
IV.	Naša ovisnost o Bogu je apsolutna	49
V.	Praktično priznavanje Božje vrhovne vlasti	59
VI.	Sat razmišljanja	66
VII.	Poglavarica prema Bogu	81
VIII.	Poglavarica u odnosu prema samoj sebi	131
IX.	Poglavarica u odnosu prema svojim sestrama	153
X.	Neka sredstva po kojima poglavarica postaje dobra poglavarica	161
XI.	Osobite poglavarske kreposti	185
XII.	Poglavarica majka	292

- - -

++++++++++++++++++++++++++++++++++++
Izdala: Družba Sestara Milosrdnica, Zagreb, Frankopanska 17. Odgovara: S.M. Ilona Blažeka. - Umnoženo ciklostilom Nadb. Duh. Stola u 600 primjeraka za potrebu redovnika i redovnica. -
Z a g r e b 1959

E r r a t a c o r r i g e !

Str 2.	r.	15.	odozgo:	Crkva je novom ispravi u	Crkva je u novom
" 4	"	6	"	kao da	" "
					kako da
" 14	"	1	"	savremenom	" "
					sadanjem
" 15	"	14	odozdo	utjelovljenje u	" "
					utjelovljenu
" 25	"	15	"	U koliko	" "
					O kolike
" 36	"	16	"	crkv	u crv
" 4o	"	1o	odozdo:	na izvanjsko u	za izvanjsko
" 44	"	11	odozgo:	krakter	u karakter
" 64	"	2	odozdo:	njeguvjemo u	njegujemo
" 66	"	4	"	jednostanog u	jednosatnog
" 68	"	4	odozgo:	Htjeli i nehtjeli	u
					Htjeli ili ne htjeli
" 71	"	11	odozgo:	isključivši	u isključiti
" 74	"	13	odozdo:	razlikovati	u razliti
" 92	"	1	odozgo:	Poradi	u Proti
"119	"	12	"	:najstaje	u nastaje
"132	"	6	"	:tako služba	u tako i služba
"135	"	7	odozdo:	jego	u nego
"138	"	6	"	:Kao što se rijetko	u
					Rijetko se
"139	"	7	odozgo:	veli	u velika
"147	"	9	"	:sprečavaju	u sprečava
"149	"	16	"	:manje	u više
"158	"	17	"	:radine	u radije
"162	"	13	odozdo:	je ovom	u je na ovom

Str.176.	r.	11.	odozdo:	služnim	u uslužnim
" 18o	"	1	odozgo:	joraju	u moraju
" 186	"	12	odozgo:	razboristoi	u
					razboritosti
" 187	"	4	odozdo:	razboritosti	u
					sposobnosti
" 19o	"	12	"	:spominje	u opominje
" 2o2	"	2	odozdo:	toliko i	u toliko
" 2o4	"	9	odozgo:	Slaškom	u
					Saleškom
" 2o8	"	16	odozgo:	(-)koja	u
					(za-)kona = zakona
" 2o9	"	4	"	:na djelo	u
					za djelo
" 214	"	6	"	:opervaciju	u
					opservaciju
" 221	"	15	odozdo:	danije	u da nije
" 227	"	12	"	:koji zajednički	u
					koji su zajednički
" 231	"	5	odozgo:	popustiljivosti	u
					popustljivosti
" 232	"	4	odozdo:	svoj	u svojoj
" 235	"	5	"	:nejednakih	u
					jednakih
" 246	"	7	"	:zakukuljiti i	u
					zakukuljiti u
" 257	"	11	odozgo:	A to je	u A što je
" 258	"	8	"	:dijelom	u djecom
" 263	"	3	"	:panje	u pitanje
" 267	"	4	odozdo:	posluži	u potuži
" 273	"	15	odozgo:	poglaže	u podlaže
" 278	"	14	odozdo:	ravna se i sestri	u
					ravna se

Str.	278.	r.	1o.	odozdo:	svlabljen u jako oslabljen
"	279	"	6	" :	Tada doda u P. ministar reče:
"	287	"	6	" :	pokustrukcije u konstrukcije
"	289	"	12	odozgo:	neurednim u neugodnim
"	3oo	"	3	odozdo:	kava u kakva